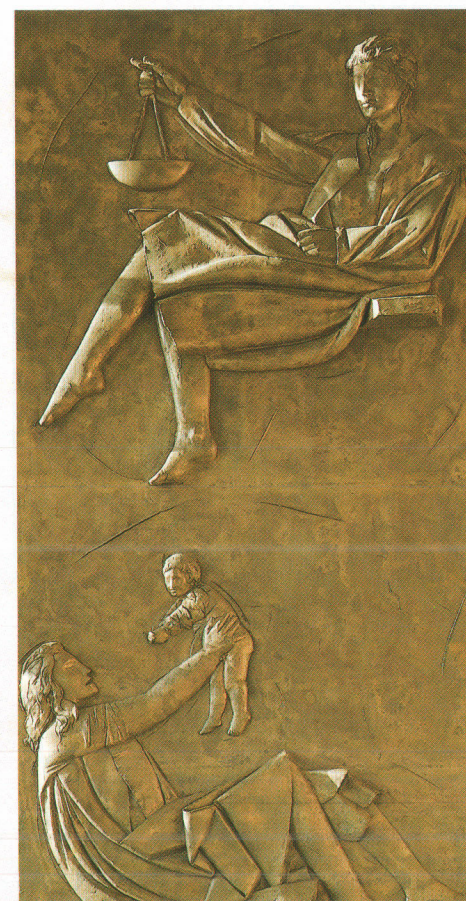

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 1999

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ — ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 1999

06
DX-27-99-007-GR-C

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-829-0606-X

EL

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm

BELGIQUE/BELGIË

Jean De Lannoy
Avenue du Roi 202/Koningslaan 202
B-1190 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 538 43 08
Fax (32-2) 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
URL: http://www.jean-de-lannoy.be

**La librairie européenne/
De Europese Boekhandel**

Rue de la Loi 244/Wetstraat 244
B-1040 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 295 26 39
Fax (32-2) 735 08 80
E-mail: mail@libeurop.be
URL: http://www.libeurop.be

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad

Rue de Louvain 40-42/Leuvenseweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 552 22 11
Fax (32-2) 511 01 84
E-mail: eusales@just.fgov.be

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S

Herstedvang 12
DK-2620 Albertslund
Tlf. (45) 43 63 23 00
Fax (45) 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
URL: http://www.schultz.dk

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH

Vertriebsabteilung
Amsterdamer Straße 192
D-50735 Köln
Tel. (49-221) 97 66 80
Fax (49-221) 97 66 82 78
E-Mail: vertrieb@bundesanzeiger.de
URL: http://www.bundesanzeiger.de

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE

G. C. Eleftheroudakis SA

International Bookstore
Panepistimiou 17
GR-10564 Athina
Tel. (30-1) 331 41 80/1/2/3/4/5
Fax (30-1) 323 98 21
E-mail: elebooks@netor.gr
URL: elebooks@hellasnet.gr

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado

Trafalgar, 27
E-28071 Madrid
Tel. (34)-915 38 21 11 (libros)
913 84 17 15 (suscripción)
Fax (34) 915 38 21 21 (libros),
913 84 17 14 (suscripción)
E-mail: clientes@com.boe.es
URL: http://www.boe.es

Mundi Prensa Libros, SA

Castello, 37
E-28001 Madrid
Tel. (34) 914 36 37 00
Fax (34) 915 75 39 98
E-mail: libreria@mundiprensa.es
URL: http://www.mundiprensa.com

FRANCE

Journal officiel

Service des publications des CE
26, rue Desaix
F-75727 Paris Cedex 15
Tél. (33) 140 58 77 31
Fax (33) 140 58 77 00
E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr
URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr

IRELAND

Alan Hanna's Bookshop

270 Lower Rathmines Road
Dublin 6
Tel. (353-1) 496 73 98
Fax (353-1) 496 02 28
E-mail: hannas@iol.ie

ITALIA

Licosa SpA

Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel. (39) 055 64 83 1
Fax (39) 055 64 12 57
E-mail: licosa@licosa.com
URL: http://www.licosa.com

LUXEMBOURG

Messageries du livre SARL

5, rue Raiffeisen
L-2411 Luxembourg
Tél. (352) 40 10 20
Fax (352) 49 06 61
E-mail: mail@mdl.lu
URL: http://www.mdl.lu

NEDERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers

Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel. (31-70) 378 98 80
Fax (31-70) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl
URL: http://www.sdu.nl

ÖSTERREICH

**Manz'sche Verlags- und
Universitätsbuchhandlung GmbH**

Kohlmarkt 16
A-1014 Wien
Tel. (43-1) 53 16 11 00
Fax (43-1) 53 16 11 67
E-Mail: manz@schwinge.at
URL: http://www.manz.at

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.ª

Grupo Bertrand, SA
Rua das Terras dos Vales, 4-A
Apartado 60037
P-2700 Amadora
Tel. (351) 214 95 87 87
Fax (351) 214 96 02 55
E-mail: dlb@lp.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA

Sector de Publicações Oficiais
Rua da Escola Politécnica, 135
P-1250-100 Lisboa Codex
Tel. (351) 213 84 57 00
Fax (351) 213 94 57 50
E-mail: spoce@incm.pt
URL: http://www.incm.pt

SUOMI/FINLAND

**Akateeminen Kirjakauppa/
Akademiska Bokhandeln**

Keskuskatu 1/Centraigatan 1
PL/PB 128
FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
P./tfn (358-9) 121 44 18
F./fax (358-9) 121 44 35
Sähköposti: sps@akateeminen.com
URL: http://www.akateeminen.com

SVERIGE

BTJ AB

Traktorvägen 11-13
S-221 82 Lund
Tlf. (46-46) 18 00 00
Fax (46-46) 30 79 47
E-post: btjeu-pub@btj.se
URL: http://www.btj.se

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd

Customer Services
PO Box 29
Norwich NR3 1GN
Tel. (44) 870 60 05-522
Fax (44) 870 60 05-533
E-mail: book.orders@theso.co.uk
URL: http://www.tsoofficial.net

ISLAND

Bokabud Larusar Blöndal

Skólavörðustíg, 2
IS-101 Reykjavík
Tel. (354) 552 55 40
Fax (354) 552 55 60
E-mail: bokabud@simnet.is

NORGE

Swets Blackwell AS

Østenjoveien 18
Boks 6512 Etterstad
N-0606 Oslo
Tel. (47) 22 97 45 00
Fax (47) 22 97 45 45
E-mail: info@no.swetsblackwell.com

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz

c/o OSEC
Stampfenbachstraße 85
PF 492
CH-8035 Zürich
Tel. (41-1) 365 53 15
Fax (41-1) 365 54 11
E-mail: eics@osec.ch
URL: http://www.osec.ch/eics

BĂLGARIA

Europress Euromedia Ltd

59, blvd Vitosha
BG-1000 Sofia
Tel. (359-2) 980 37 66
Fax (359-2) 980 42 30
E-mail: Milena@mbox.cit.bg
URL: http://www.europress.bg

ČESKÁ REPUBLIKA

ÚVIS

odd. Publikací
Havelská 22
CZ-130 00 Praha 3
Tel. (420-2) 22 72 07 34
Fax (420-2) 22 71 57 38
URL: http://www.uvis.cz

CYPRUS

Cyprus Chamber of Commerce and Industry

PO Box 21455
CY-1509 Nicosia
Tel. (357-2) 668 37 63
Fax (357-2) 66 10 44
E-mail: demetrap@ccci.org.cy

EESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

(Estonian Chamber of Commerce and Industry)
Toom-Kooli 17
EE-10130 Tallinn
Tel. (372) 646 02 44
Fax (372) 646 02 45
E-mail: einfo@koda.ee
URL: http://www.koda.ee

HRVATSKA

Mediatrade Ltd

Pavla Hatza 1
HR-10000 Zagreb
Tel. (385-1) 481 94 11
Fax (385-1) 481 94 11

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service

Szt. István krt. 12
II. emelet 1/A
PO Box 1039
H-1137 Budapest
Tel. (36-1) 329 21 70
Fax (36-1) 349 20 53
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
URL: http://www.euroinfo.hu

MALTA

Miller Distributors Ltd

Malta International Airport
PO Box 25
Luqa LQA 05
Tel. (356) 66 44 88
Fax (356) 67 67 99
E-mail: gw/rth@usa.net

POLSKA

Ars Polona

Krakowskie Przedmiescie 7
Skr. pocztowa 1001
PL-00-950 Warszawa
Tel. (48-22) 826 12 01
Fax (48-22) 826 62 40
E-mail: books119@arspolona.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia

Str.Dionisie Lupu nr. 65, sector 1
RO-70184 Bucuresti
Tel. (40-1) 315 44 03
Fax (40-1) 312 96 46
E-mail: euromedia@maicity.com

SLOVAKIA

Centrum VTI SR

Nám. Slobody, 19
SK-81223 Bratislava
Tel. (421-7) 54 41 83 64
Fax (421-7) 54 41 83 64
E-mail: europ@ttb1.slk.stuba.sk
URL: http://www.slk.stuba.sk

SLOVENIJA

Gospodarski Vestnik

Dunajska cesta 5
SLO-1000 Ljubljana
Tel. (386) 613 09 16 40
Fax (386) 613 09 16 45
E-mail: europ@gvestnik.si
URL: http://www.gvestnik.si

TÜRKIYE

Dünya Infotel AS

100, Yıl Mahallesi, 34440
TR-80050 Bagcilar-Istanbul
Tel. (90-212) 629 46 89
Fax (90-212) 629 46 27
E-mail: infotel@dunya-gazete.com.tr

ARGENTINA

World Publications SA

Av. Cordoba 1877
C1120 AAA Buenos Aires
Tel. (54-11) 48 15 81 56
Fax (54-11) 48 15 81 56
E-mail: wpbooks@infovia.com.ar
URL: http://www.wpbooks.com.ar

AUSTRALIA

Hunter Publications

PO Box 404
Aubotsford, Victoria 3067
Tel. (61-3) 94 17 53 61
Fax (61-3) 94 19 71 54
E-mail: jpdavies@ozemail.com.au

BRESIL

Livraria Camões

Rua Bittencourt da Silva, 12 C
CEP
20043-900 Rio de Janeiro
Tel. (55-21) 262 47 76
Fax (55-21) 262 47 76
E-mail: livraria.camoes@incm.com.br
URL: http://www.incm.com.br

CANADA

Les éditions La Liberté Inc.

3020, chemin Sainte-Foy
Sainte-Foy, Québec G1X 3V6
Tel. (1-418) 668 37 63
Fax (1-800) 567 54 49
E-mail: liberte@mediom.qc.ca

Renouf Publishing Co. Ltd

5369 Chemin Canotek Road, Unit 1
Ottawa, Ontario K1J 9J3
Tel. (1-613) 745 26 65
Fax (1-613) 745 76 80
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
URL: http://www.renoufbooks.com

EGYPT

The Middle East Observer

41 Sherif Street
Cairo
Tel. (20-2) 392 69 19
Fax (20-2) 393 97 32
E-mail: inquiry@meobserver.com
URL: http://www.meobserver.com.eg

INDIA

EBIC India

3rd Floor, Y. B. Chavan Centre
Gen. J. Bhosale Marg,
Mumbai 400 021
Tel. (91-22) 282 60 64
Fax (91-22) 285 45 64
E-mail: ebicindia@vsnl.com
URL: http://www.ebicindia.com

JAPAN

PSI-Japan

Asahi Sanbancho Plaza #206
7-1 Sanbancho, Chiyoda-ku
Tokyo 102
Tel. (81-3) 32 34 69 21
Fax (81-3) 32 34 69 15
E-mail: books@psi-japan.co.jp
URL: http://www.psi-japan.co.jp

MALAYSIA

EBIC Malaysia

Suite 45.02, Level 45
Plaza MBf (Letter Box 45)
8 Jalan Yap Kwan Seng
50450 Kuala Lumpur
Tel. (60-3) 21 62 92 98
Fax (60-3) 21 62 61 98
E-mail: ebic@tm.net.my

MÉXICO

Mundi Prensa México, SA de CV

Río Pánuco, 141
Colonia Cuauhtémoc
MX-06500 México, DF
Tel. (52-5) 533 56 58
Fax (52-5) 514 67 99
E-mail: 101545.2361@compuserve.com

PHILIPPINES

EBIC Philippines

19th Floor, PS Bank Tower
Sen. Gil J. Puyat Ave. cor. Tindalo St.
Makati City
Metro Manila
Tel. (63-2) 759 66 80
Fax (63-2) 759 66 90
E-mail: eccpcom@globe.com.ph
URL: http://www.eccp.com

SOUTH AFRICA

Eurochamber of Commerce in South Africa

PO Box 781738
2146 Sandton
Tel. (27-11) 884 39 52
Fax (27-11) 883 55 73
E-mail: info@eurochamber.co.za

SOUTH KOREA

**The European Union Chamber of
Commerce in Korea**

5th Fl, The Shilla Hotel
202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku
Seoul 100-392
Tel. (82-2) 22 53-5631/4
Fax (82-2) 22 53-5635/6
E-mail: eucck@eucck.org
URL: http://www.eucck.org

SRI LANKA

EBIC Sri Lanka

Trans Asia Hotel
115 Sir Chittampalam
A. Gardiner Mawatha
Colombo 2
Tel. (94-1) 074 71 50 78
Fax (94-1) 44 87 79
E-mail: ebicsl@slnet.lk

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates

4611-F Assembly Drive
Lanham MD 20706-4391
Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone)
Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: http://www.bernan.com

ANDERE LÄNDER/OTHER COUNTRIES/
AUTRES PAYS

**Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer
Wahl/Please contact the sales office of
your choice/Veuillez vous adresser au
bureau de vente de votre choix**

Office for Official Publications of the European
Communities
2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg
Tel. (352) 28 29-42455
Fax (352) 28 29-42758
E-mail: info-info-opoce@cec.eu.int
URL: http://eur-op.eu.int

**ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ**

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

1999

Σύνοψη των εργασιών
του Δικαστηρίου
και του Πρωτοδικείου
των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Λουξεμβούργο 2001

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2925 Luxembourg
Τηλ.: (352) 43 03-1
Τέλεξ Γραμματείας: 2510 CURIA LU
Τηλεγραφική διεύθυνση: CURIA
Φαξ Δικαστηρίου: (352) 43 03-2600
Φαξ Υπηρεσίας Πληροφοριών: (352) 43 03-2500

Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2925 Luxembourg
Τηλ.: (352) 43 03-1
Φαξ: (352) 43 03-2100

Το Δικαστήριο στο Internet: www.curia.eu.int

Η σύνταξη περατώθηκε στις 14 Ιανουαρίου 2000.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Internet μέσω του εξυπηρετητή Europa (<http://europa.eu.int>).

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001

ISBN 92-829-0606-X

© Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, 2001

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Belgium

Πίνακας περιεχομένων

σελίδα

Πρόλογος, από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου G. C. Rodríguez Iglesias	7
---	---

Κεφάλαιο I

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Η δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 1999, από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Gil Carlos Rodríguez Iglesias	13
B — Σύνθεση του Δικαστηρίου	79
1. Τα μέλη του Δικαστηρίου	81
2. Οι μεταβολές της συνθέσεως του Δικαστηρίου κατά το 1999	89
3. Σειρές πρωτοκόλλου	91
4. Τα παλαιά μέλη του Δικαστηρίου	95

Κεφάλαιο II

Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A —	Η δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά το 1999, από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Bo Vesterdorf . . .	101
B —	Σύνθεση του Πρωτοδικείου	191
1.	Τα μέλη του Πρωτοδικείου	193
2.	Οι μεταβολές της συνθέσεως του Πρωτοδικείου κατά το 1999	199
3.	Σειρές πρωτοκόλλου	201
4.	Τα παλαιά μέλη του Πρωτοδικείου	205

Κεφάλαιο III

Συναντήσεις και επισκέψεις

A —	Επίσημες επισκέψεις και εκδηλώσεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 1999	209
B —	Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 1999	215
Γ —	Πανηγυρικές συνεδριάσεις κατά το 1999	217

Δ –	Επισκέψεις ή συμμετοχές σε επίσημες εκδηλώσεις κατά το 1999	219
-----	--	-----

Κεφάλαιο IV

Πίνακες και στατιστικές

A –	Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου	227
1.	Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Δικαστηρίου κατά το 1999	229
2.	Πίνακας των λοιπών αποφάσεων του Δικαστηρίου που δημοσιεύτηκαν στο Δελτίο Δραστηριοτήτων του έτους 1999	269
3.	Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου	271
B –	Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου	297
1.	Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Πρωτοδικείου κατά το 1999	299
2.	Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου	323

Κεφάλαιο V

Γενικές πληροφορίες

A –	Πληροφοριακό σημείωμα σχετικά με τον τρόπο παραπομπής στα άρθρα των Συνθηκών στα κείμενα του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου	345
B –	Εκδόσεις και βάσεις δεδομένων	349
C –	Η διοίκηση: συνοπτικό οργανόγραμμα	363

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου G. C. Rodríguez Iglesias

Από την παρούσα έκθεση προκύπτει ότι η δικαιοδοτική δραστηριότητα του Δικαστηρίου συνεχίστηκε με εντατικούς ρυθμούς και το 1999, και τούτο υπό αντίξοες, από πολλές απόψεις, συνθήκες. Συγκεκριμένα, στη σταθερή αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που υποβάλλονται στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο προστέθηκαν και άλλες δυσκολίες, οι οποίες εν μέρει συνδέονται με την ανεπάρκεια των πόρων της μεταφραστικής υπηρεσίας του Δικαστηρίου. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες, η έλλειψη μέσων στην υπηρεσία αυτή, η οποία περιγράφεται σε έκθεση που καταρτίστηκε κατόπιν αιτήσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο πλαίσιο της διαδικασίας ψηφίσεως του προϋπολογισμού, είχε επιπτώσεις, ακόμα αισθητότερες απ' όσο τα προηγούμενα έτη, στην εκδίκαση των υποθέσεων. Μεταξύ άλλων, επανειλημμένως το Δικαστήριο δεν μπόρεσε να εξασφαλίσει τη μετάφραση των αποφάσεων σε όλες τις γλώσσες για την ημέρα της δημοσιεύσεώς τους, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο ένα θεμελιώδες κεκτημένο των τελευταίων ετών όσον αφορά τη διάδοση της νομολογίας του.

Εξάλλου, η ανάγκη της επείγουσας αποκαταστάσεως του κυρίου κτιρίου του Δικαστηρίου, λόγω της παρουσίας αμιάντου, υποχρέωσε το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο, καθώς και το σύνολο των υπηρεσιών του, να μετακομίσουν εντός των κτιριακών εγκαταστάσεών τους Kirchberg. Η ευρεία αυτή μετακίνηση, η οποία απαίτησε ιδιαίτερες προσπάθειες, μπόρεσε, παρ' όλα αυτά, να πραγματοποιηθεί με τις ελάχιστες δυνατές επιπτώσεις στη λειτουργία του οργάνου.

Πέραν της καθαρά δικαιοδοτικής τους δραστηριότητας, το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο συνέταξαν ένα «Έγγραφο προβληματισμού για το μέλλον του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως», το οποίο παρουσιάστηκε στο Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης τον Μάιο του 1999. Οι λόγοι που οδήγησαν το Δικαστήριο να αναλάβει την πρωτοβουλία αυτή ήταν, αφενός, η προοπτική της θεσμικής μεταρρυθμίσεως η οποία θεωρείται αναγκαία ενόψει της

διευρύνσεως της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με νέα κράτη μέλη και, αφετέρου, η δύσκολη κατάσταση που αντιμετωπίζουν το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο και η οποία επιβάλλει τη λήψη επείγοντων μέτρων ώστε να αποτραπεί η πρόκληση σοβαρής κρίσεως.

Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει, καταρχάς, μια σειρά προτάσεων για την τροποποίηση των κανόνων διαδικασίας, οι οποίες μπορούν να υιοθετηθούν με τη σημερινή μορφή των Συνθηκών. Αποσκοπούν στο να παράσχουν στο όργανο τη δυνατότητα εκδικάσεως των υποθέσεων με μεγαλύτερη ελαστικότητα, ούτως ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει κάθε υπόθεση με την προσοχή που απαιτείται ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της και της σπουδαιότητάς της.

Δεύτερον, το έγγραφο περιέχει προτάσεις που απαιτούν τροποποιήσεις των Συνθηκών· το Δικαστήριο ζητεί να ληφθούν υπόψη οι προτάσεις αυτές από την προσεχή διακυβερνητική συνδιάσκεψη. Με την κυριότερη από τις προτάσεις αυτές, η οποία είχε ήδη διατυπωθεί από το Δικαστήριο στα πλαίσια της προηγούμενης αναθεωρήσεως των Συνθηκών, ζητείται να καταστεί περισσότερο εύκαμπτη η διαδικασία τροποποιήσεως των κανονισμών διαδικασίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, η οποία, σήμερα, απαιτεί πάντοτε την ομόφωνη έγκριση του Συμβουλίου. Οι λοιπές προτάσεις αφορούν ένα σύστημα περιορισμού των δυνατοτήτων ασκήσεως αναίρεσεως, καθώς και τη μεταρρύθμιση του συστήματος των προσφυγών στις υπαλληλικές διαφορές.

Τέλος, το έγγραφο αυτό εκθέτει έναν προβληματισμό σχετικά με την εξέλιξη του κοινοτικού δικαιοδοτικού συστήματος πιο μακροπρόθεσμα. Αναφέρεται, καταρχάς, στις προσαρμογές που θα μπορούσαν να γίνουν όσον αφορά τη σύνθεση και την οργάνωση του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, ενόψει, ιδίως, της αναμενόμενης αυξήσεως του αριθμού των κρατών μελών. Στη συνέχεια, εξετάζει τη δυνατότητα μεταβιβάσεως περαιτέρω αρμοδιοτήτων στο Πρωτοδικείο όσον αφορά τις ευθείες προσφυγές. Τέλος, αναφέρεται στο ουσιαστικό ζήτημα της ριζικής αναμορφώσεως του συστήματος της προδικαστικής παραπομπής, που ενδέχεται να απαιτηθεί αν ο αριθμός των προδικαστικών υποθέσεων συνεχίσει να αυξάνει.

Ιδιαίτερα χαροποιεί το Δικαστήριο το γεγονός ότι το έγγραφο αυτό, το οποίο κυκλοφόρησε σε όλους τους ενδιαφερομένους κύκλους ¹, αποτέλεσε το έναυσμα ευρείας συζητήσεως για το μέλλον της κοινοτικής δικαιοσύνης και συνέβαλε στο να καταστεί ευχερέστερη η σφαιρική και περισσότερο φιλόδοξη αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού με την ευκαιρία των επομένων θεσμικών μεταρρυθμίσεων.

Σ' αυτές τις αισιόδοξες θεωρήσεις για το μέλλον προστέθηκε, το 1999, ο εορτασμός της δεκάτης επετείου της ιδρύσεως του Πρωτοδικείου, στον οποίο μετέσχαν όλοι οι ενδιαφερόμενοι νομικοί κύκλοι και ο οποίος έδωσε την ευκαιρία να διαπιστωθεί η πλήρης αποδοχή του Πρωτοδικείου ως θεμελιώδους συστατικού στοιχείου της κοινοτικής δικαιοσύνης.

¹

Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνεται στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://curia.eu.int/fr/pres/ave.pdf>.

Κεφάλαιο I

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Η δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 1999
από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Gil Carlos Rodríguez Iglesias

1. Οι σελίδες που ακολουθούν φιλοδοξούν να παρουσιάσουν μια σύντομη επισκόπηση της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο.

2. Αντιμετωπίζοντας συνεχή αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που του υποβάλλονται, το Δικαστήριο διατήρησε τον ρυθμό της δικαιοδοτικής του δραστηριότητας σε υψηλό επίπεδο και το 1999 και περάτωσε 395 υποθέσεις (420 το 1998, σε ακαθάριστους αριθμούς), εκδίδοντας 235 αποφάσεις (254 το 1998) και 143 διατάξεις (120 το 1998). Ο αριθμός των νέων υποθέσεων αυξήθηκε ωστόσο σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (543 το 1999 έναντι 485 το 1998, σε ακαθάριστους αριθμούς), γεγονός που προκάλεσε ελαφρά επιμήκυνση του χρόνου εκδικάσεως των υποθέσεων, καθώς και αύξηση του αριθμού των εκκρεμών υποθέσεων (οι οποίες από 748 αυξήθηκαν σε 896, σε ακαθάριστους αριθμούς).

Η κατανομή των υποθέσεων μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαστικών σχηματισμών παρέμεινε σταθερή. Περίπου μία στις τέσσερις υποθέσεις εκδικάστηκε από την ολομέλεια του Δικαστηρίου, ενώ οι άλλες αποφάσεις και διατάξεις εκδόθηκαν από πενταμελή τμήματα (μία στις δύο υποθέσεις περίπου) ή τριμελή τμήματα (μία στις τέσσερις υποθέσεις περίπου).

Όπως και κατά το προηγούμενο έτος, ο μέσος χρόνος εκδικάσεως των προδικαστικών υποθέσεων ήταν 21 μήνες περίπου. Αντιθέτως, η μέση διάρκεια της εκδικάσεως των ευθειών προσφυγών και των αιτήσεων αναιρέσεως αυξήθηκε ελαφρώς.

3. Στη συνέχεια, παρατίθεται συνοπτική — και αναγκαστικά υποκειμενική — παρουσίαση των γενικών τάσεων που χαρακτήρισαν τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά το 1999. Το πλήρες κείμενο των μνημονευομένων αποφάσεων, σε όλες τις επίσημες γλώσσες των

Κοινοτήτων, υπάρχει στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου:
www.curia.eu.int

4. Το 1999 διευκρινίστηκαν διάφοροι κανόνες των διαδικασιών σε υποθέσεις που μπορούν να αχθούν από ιδιώτες ενώπιον του κοινοτικού δικαστή, ιδίως όσον αφορά τις προσφυγές ακυρώσεως, τις προδικαστικές διαδικασίες και τις αιτήσεις αναιρέσεως κατά των αποφάσεων του Πρωτοδικείου.

4.1. Στην υπόθεση *Guérin automobiles κατά Επιτροπής* (διάταξη της 5ης Μαρτίου 1999, υπόθεση C-153/98 P, Συλλογή 1999, σ. I-1441), το Δικαστήριο έκρινε προδήλως αβάσιμη αίτηση αναιρέσεως κατά διατάξεως του Πρωτοδικείου με την οποία η προσφυγή είχε απορριφθεί ως προδήλως απαράδεκτη καθόσον δεν είχε ασκηθεί εμπροθέσμως. Κρίνοντας επί του μοναδικού προβληθέντος λόγου αναιρέσεως, το Δικαστήριο θεώρησε ότι, ελλείψει ρητής διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, δεν μπορεί να αναγνωριστεί, σε βάρος των διοικητικών ή δικαστικών αρχών της Κοινότητας, γενική υποχρέωση πληροφόρησης των πολιτών, κατά την έκδοση κάθε αποφάσεως, σχετικά με τα επιτρεπόμενα μέσα ένδικης προστασίας καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αυτά μπορούν να ασκούνται. Το Δικαστήριο παρατήρησε, αφενός, ότι είναι μεν αληθές ότι η πλειονότητα των κρατών μελών αναγνωρίζει μια τέτοια υποχρέωση πληροφόρησης βαρύνουσα τη διοίκηση, αυτό, ωστόσο, αποτελεί γενικώς μια παρέμβαση του νομοθέτη ο οποίος έχει επιβάλει και ρυθμίσει την υποχρέωση αυτή και, αφετέρου, ότι κάτι τέτοιο θα επέβαλλε να έχουν προηγουμένως προσδιοριστεί οι λεπτομερείς κανόνες που διέπουν την υποχρέωση αυτή καθώς και οι συνέπειες της μη τηρήσεώς τους. Σημειώνεται ότι, κατόπιν της διατάξεως αυτής, η αναιρεσείουσα της οποίας η αίτηση αναιρέσεως απορρίφθηκε προσέφυγε κατά των δεκαπέντε κρατών μελών ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

4.2. Ο καθορισμός των αποτελεσμάτων που ενδεδειγμένως παράγει μια ακυρωτική δικαστική απόφαση έναντι τριών . αποτέλεσε το

επίκεντρο της υποθέσεως *Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products* κ.λπ., επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999 (C-130/97 P, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Η διαφορά αυτή αφορούσε απόφαση της Επιτροπής σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρου 81 ΕΚ), η οποία απευθυνόταν σε 43 αποδέκτες στους περισσότερους από τους οποίους επέβαλλε πρόστιμο. Κατόπιν προσφυγής εκ μέρους 26 από αυτούς, το Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση και ακύρωσε ή μείωσε τα πρόστιμα που τους είχαν επιβληθεί. Στη συνέχεια, εννέα επιχειρήσεις οι οποίες δεν είχαν προσβάλει την απόφαση της Επιτροπής ζήτησαν από την τελευταία να επανεξετάσει τη νομική τους κατάσταση υπό το φως της εν λόγω δικαστικής αποφάσεως και να μειώσει τα πρόστιμα που τους είχαν επιβληθεί. Επειδή η Επιτροπή αρνήθηκε να ικανοποιήσει τα αιτήματα αυτά, οι εν λόγω επιχειρήσεις προσέβαλαν την απόφαση της Επιτροπής ενώπιον του Πρωτοδικείου, το οποίο δέχθηκε την προσφυγή. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι η Επιτροπή, βάσει του άρθρου 176 της Συνθήκης (νυν άρθρου 233 ΕΚ) και της αρχής της χρηστής διοικήσεως, ήταν υποχρεωμένη να επανεξετάσει, υπό το φως του σκεπτικού της αποφάσεως του Δικαστηρίου, τη νομιμότητα της αρχικής αποφάσεώς της στο μέτρο που αυτή αφορούσε τις εννέα αυτές επιχειρήσεις και να εκτιμήσει κατά πόσον, βάσει αυτής της εξετάσεως, έπρεπε να προβεί στην επιστροφή των καταβληθέντων προστίμων.

Κρίνοντας επί αναιρέσεως ασκηθείσας από την Επιτροπή, το Δικαστήριο δεν δέχθηκε να επικυρώσει τη συλλογιστική του Πρωτοδικείου και αναίρεσε την απόφασή του. Συγκεκριμένα, παρατήρησε ότι η έκταση της ακυρωτικής αποφάσεως είναι περιορισμένη, και δη κατά δύο έννοιες: αφενός, τα στοιχεία που αφορούν άλλους αποδέκτες και τα οποία δεν προσβλήθηκαν δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο της διαφοράς την οποία ο κοινοτικός δικαστής καλείται να επιλύσει. Αφετέρου, το απόλυτο δεδικασμένο που περιβάλλει την ακυρωτική απόφαση ενός κοινοτικού δικαστηρίου δεν μπορεί να συνεπάγεται την ακύρωση πράξεως η οποία δεν υπεβλήθη στον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή και η οποία εμφανίζει την ίδια έλλειψη νομιμότητας· συνεπώς, το δεδικασμένο μιας σκέψεως της ακυρωτικής αποφάσεως δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση προσώπων που δεν ήταν διάδικοι στη δίκη και έναντι των οποίων δεν

κρίθηκε απολύτως τίποτε με την απόφαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, εφόσον το άρθρο 176 της Συνθήκης δεν υποχρεώνει το όργανο που εξέδωσε την ακυρωθείσα πράξη παρά μόνο να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως, η διάταξη αυτή δεν σημαίνει ότι το εν λόγω όργανο οφείλει, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων, να επανεξετάσει πανομοιότυπες ή παρόμοιες αποφάσεις που φέρονται ως εμφανίζουσες την ίδια παρατυπία, απευθύνονται δε σε άλλους αποδέκτες και όχι στον προσφεύγοντα. Κατά το Δικαστήριο, η αρχή της ασφαλείας δικαίου επίσης αποκλείει την ύπαρξη τέτοιας υποχρεώσεως για το εμπλεκόμενο όργανο.

4.3. Όσον αφορά την προδικαστική διαδικασία, όλως διαφορετικοί προβληματισμοί αποτέλεσαν το αντικείμενο των υποθέσεων *Andersson*, *De Haan Beheer* καθώς και *Azienda nazionale autonoma delle strade (ANAS)* και *Radiotelevisione italiana (RAI)*.

Η υπόθεση *Andersson* αφορούσε τη *ratione temporis* προδικαστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (απόφαση της 15ης Ιουνίου 1999, C-321/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο αφορούσε την ερμηνεία της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (EOX) και, ειδικότερα, το ζήτημα της ενδεχόμενης ευθύνης κράτους ΕΖΕΣ, συγκεκριμένα της Σουηδίας, για ζημίες προξενηθείσες σε ιδιώτες από εσφαλμένη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο οδηγίας στην οποία παραπέμπει η εν λόγω συμφωνία. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι είναι καταρχήν αρμόδιο να αποφαινεται επί ζητήματος που έχει εγερθεί ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους και αφορά την ερμηνεία συμφωνίας συναφθείσας από το Συμβούλιο, η οποία αποτελεί, από πλευράς της Κοινότητας, πράξη ενός των οργάνων της. Ωστόσο, η διαφορά της κύριας δίκης αφορούσε πραγματικά περιστατικά προγενέστερα της προσχωρήσεως της Σουηδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, συνεπώς, το υποβληθέν ερώτημα αφορούσε την ερμηνεία της Συμφωνίας EOX όχι όσον αφορά την Κοινότητα αλλά όσον αφορά την εφαρμογή της εντός των κρατών μελών της ΕΖΕΣ. Το Δικαστήριο κατέληξε, ως εκ τούτου, στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν αρμόδιο να απαντήσει δυνάμει της Συνθήκης ΕΚ και ότι, εξάλλου, δεν του έχει απονεμηθεί τέτοια αρμοδιότητα στο πλαίσιο της Συμφωνίας EOX. Το

Δικαστήριο πρόσθεσε ότι το γεγονός ότι η Σουηδία κατέστη στη συνέχεια μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να απονεμηθεί στο Δικαστήριο αρμοδιότητα ερμηνείας της Συμφωνίας ΕΟΧ όσον αφορά την εφαρμογή της σε καταστάσεις που δεν ανάγονται στην κοινοτική έννομη τάξη. Την ίδια προσέγγιση ακολούθησε το Δικαστήριο και στην απόφαση της 15ης Ιουνίου 1999 στην υπόθεση C-140/97, *Rechberger* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 38).

Η απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση *De Haan Beheer* είναι αξιοσημείωτη διότι το Δικαστήριο, απαντώντας σε προδικαστικό ερώτημα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου σχετικά με τη γένεση και είσπραξη τελωνειακής οφειλής, διαπίστωσε το ανίσχυρο αποφάσεως της Επιτροπής την οποία ούτε καν είχε αναφέρει το εθνικό δικαστήριο (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 1999, C-61/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Σε μια πρώτη φάση, στο ερώτημα αν, στο πλαίσιο διαδικασίας εξωτερικής διαμετακομίσεως, οι τελωνειακές αρχές οφείλουν να πληροφορήσουν τον κύριο υπόχρεο ότι υφίσταται κίνδυνος απάτης, στην οποία αυτός δεν έχει συμμετοχή αλλά η οποία μπορεί να δημιουργήσει τελωνειακή οφειλή εις βάρος του, το Δικαστήριο απάντησε αρνητικά. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον, σε περίπτωση παραλείψεως αυτής της πληροφορίας, είναι δυνατή η απαλλαγή του κύριου υπόχρεου από την υποχρέωση καταβολής της τελωνειακής οφειλής που γεννήθηκε από την απάτη αυτή. Κατά την ισχύουσα νομοθεσία, η απαλλαγή αυτή είναι δυνατή εφόσον πληρούνται δύο σωρευτικές προϋποθέσεις, η μία εκ των οποίων είναι η ύπαρξη «ειδικής περιπτώσεως». Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι, στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης και σύμφωνα με τους ισχύοντες δικονομικούς κανόνες, η Επιτροπή, από την οποία το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ζήτησε να αποφανθεί σχετικά με την ύπαρξη τέτοιας «ειδικής περιπτώσεως», έκρινε ότι δεν συνέτρεχε τέτοια περίπτωση. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο θεώρησε ότι, μολονότι το εθνικό δικαστήριο δεν έκανε λόγο για την απόφαση αυτή της Επιτροπής, της οποίας η ύπαρξη και ακόμη περισσότερο το περιεχόμενο προφανώς δεν του ήταν γνωστά όταν εξέδωσε τη διάταξή του περί παραπομπής, έπρεπε να εκτιμηθεί το κύρος της εν λόγω αποφάσεως, ώστε να παρασχεθεί στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση για την επίλυση της διαφοράς της

κύριας δίκης. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι η προσέγγιση αυτή ήταν σύμφωνη και με την αρχή της οικονομίας της διαδικασίας, καθόσον το ζήτημα της νομιμότητας της εν λόγω αποφάσεως της Επιτροπής είχε τεθεί ευθέως ενώπιον του Δικαστηρίου σε άλλη υπόθεση, η διαδικασία επί της οποίας είχε ανασταλεί εν αναμονή της αποφάσεως στην υπόθεση *De Haan Beheer*. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο έκρινε τελικά ανίσχυρη την απόφαση της Επιτροπής.

Τέλος, πάντοτε στο πλαίσιο της προδικαστικής διαδικασίας, επισημαίνονται δύο διατάξεις της 26ης Νοεμβρίου 1999, με τις οποίες το Δικαστήριο εξέτασε αν το Corte dei Conti (ιταλικό Ελεγκτικό Συνέδριο), όταν αντιμετωπίζει ζητήματα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου στο πλαίσιο διαδικασίας εκ των υστέρων ελέγχου της νομιμότητας, της κανονικότητας ή της αποδοτικότητας της διαχειρίσεως ορισμένων κρατικών διοικητικών υπηρεσιών, αποτελεί «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ [*C-192/98, Azienda nazionale autonoma delle strade (ANAS)*, και *C-440/98, Radiotelevisione italiana (RAI)*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή]. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι το δικαίωμα ενός οργάνου να απευθύνεται στο Δικαστήριο καθορίζεται βάσει κριτηρίων που αφορούν τόσο τη δομή του όσο και τη λειτουργία του και, επομένως, ένα όργανο μπορεί να χαρακτηριστεί «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ εφόσον ασκεί δικαιοδοτική λειτουργία, ενώ, κατά την άσκηση άλλων καθηκόντων, ιδίως διοικητικής φύσεως, δεν μπορεί να του αποδοθεί ο χαρακτηρισμός αυτός. Βάσει των ανωτέρω, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι το καθήκον ελέγχου *a posteriori* που ασκεί εν προκειμένω το Corte dei Conti αποτελεί κατά βάση καθήκον εκτιμήσεως και εξακριβώσεως των αποτελεσμάτων της διοικητικής δραστηριότητας και, επομένως, το όργανο αυτό δεν ασκεί δικαιοδοτική λειτουργία. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκρινε εαυτό αναρμόδιο να απαντήσει επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Corte dei Conti.

4.4. Δέκα έτη μετά την ίδρυση του Πρωτοδικείου, το ζήτημα της εκτάσεως του αναιρετικού ελέγχου που ασκεί το Δικαστήριο επί των αποφάσεων του Πρωτοδικείου αποτέλεσε και πάλι το επίκεντρο πολλών αποφάσεων.

Έτσι, μια αίτηση αναιρέσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας, επί της οποίας εκδόθηκε απόφαση στις 21 Ιανουαρίου 1999 (C-73/97 P, Συλλογή 1999, σ. I-185), αποτέλεσε την πρώτη περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 49, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, το οποίο, με εξαίρεση τις υπαλληλικές υποθέσεις, παρέχει στα κράτη μέλη και τα όργανα της Κοινότητας που δεν παρενέβησαν σε υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου το δικαίωμα να ασκήσουν αναίρεση κατά της αποφάσεως επί της υποθέσεως αυτής. Πέραν αυτής της καινοτομίας όσον αφορά τη διαδικασία, η υπόθεση παρουσίαζε και μια πρόσθετη ιδιαιτερότητα, καθόσον η Γαλλία δεν αμφισβητούσε αυτή καθαυτήν την απόφαση επί της διαφοράς, ήτοι την απόρριψη προσφυγής ορισμένων επιχειρήσεων με αίτημα την ακύρωση κανονισμού της Επιτροπής, αλλά υποστήριζε ότι, αντί να κηρύξει την προσφυγή αβάσιμη, το Πρωτοδικείο έπρεπε να είχε κάνει δεκτή την ένσταση απαραδέκτου που είχε προβάλει η Επιτροπή. Το Δικαστήριο δέχθηκε την αίτηση αναιρέσεως, αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου και, αποφαινόμενο οριστικώς επί της διαφοράς, απέρριψε ως απαράδεκτη την ασκηθείσα από τις επιχειρήσεις προσφυγή ακυρώσεως.

Το άρθρο 41, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, το οποίο έχει εφαρμογή στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου, προβλέπει ότι η αναθεώρηση αποφάσεως μπορεί να ζητηθεί μόνον εφόσον γίνει γνωστό γεγονός αποφασιστικής σημασίας το οποίο ήταν άγνωστο στο Δικαστήριο και στον διάδικο που ζητεί την αναθεώρηση προ της εκδόσεως της αποφάσεως. Συναφώς, από δύο αποφάσεις της 18ης Μαρτίου και της 8ης Ιουλίου 1999 προκύπτει ότι αναίρεση μπορεί καταρχήν να ασκηθεί κατά αποφάσεως με την οποία το Πρωτοδικείο απορρίπτει ως απαράδεκτη αίτηση αναθεωρήσεως. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η ερμηνεία της εννοίας του «γεγονότος αποφασιστικής σημασίας το οποίο ήταν άγνωστο στο Δικαστήριο και στον διάδικο που ζητεί την αναθεώρηση», καθώς και ο χαρακτηρισμός των πραγματικών στοιχείων που προβάλλει ο αιτών την αναθεώρηση ως εμπιπτόντων στην έννοια αυτή αποτελούν νομικά ζητήματα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως (αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1999, C-2/98 P, *de Compte κατά Κοινοβουλίου*, Συλλογή 1999, σ. I-1787, και της 8ης

Ιουλίου 1999, C-5/93 P, *DSM κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Αντιθέτως, το Δικαστήριο έκρινε ότι διάταξη του Πρωτοδικείου η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της εξετάσεως μιας υποθέσεως και υποχρεώνει την Επιτροπή να προσκομίσει αντίγραφα ορισμένων εγγράφων, ώστε να κατατεθούν στη δικογραφία και να περιέλθουν σε γνώση του αντιδίκου, δεν υπάγεται στις κατηγορίες των πράξεων που μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο αιτήσεως αναίρεσεως. Το Δικαστήριο αιτιολόγησε το συμπέρασμα αυτό παραπέμποντας στο άρθρο 49, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου (διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 1999, C-349/99 P, *Επιτροπή κατά ADT Projekt Gesellschaft der Arbeitsgemeinschaft Deutscher Tierzüchter*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

5. Όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του κοινοτικού δικαίου και του εθνικού δικαίου, κατά το παρελθόν έτος παρασχέθηκαν ορισμένες διευκρινίσεις όσον αφορά, αφενός, τις υποχρεώσεις των εθνικών δικαστηρίων και, αφετέρου, την αρχή της ευθύνης των κρατών μελών για ζημίες που προξενούνται στους ιδιώτες από παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου.

5.1. Στην υπόθεση *Eco Swiss China Time*, ένα εθνικό δικαστήριο που είχε επιληφθεί αιτήσεως ακυρώσεως διαιτητικής αποφάσεως ερώτησε αν έπρεπε να κάνει δεκτή την αίτηση με την αιτιολογία ότι η απόφαση αυτή αντέβαινε στο άρθρο 85 της Συνθήκης (νυν άρθρο 81 ΕΚ). Οι αμφιβολίες του εθνικού δικαστηρίου οφείλονταν στο ότι, σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες του εθνικού του δικαίου, δεν μπορούσε να δεχθεί την αίτηση παρά μόνο για περιορισμένο αριθμό λόγων, μεταξύ των οποίων περιλαμβανόταν το ασυμβίβαστο με τη δημόσια τάξη, το οποίο δεν καλύπτει, γενικώς, κατά το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, το απλό γεγονός ότι το περιεχόμενο ή η εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως αποκλείει την εφαρμογή απαγορεύσεως που προβλέπει το εθνικό δίκαιο περί ανταγωνισμού. Απαντώντας, το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι οι απαιτήσεις που αποβλέπουν στην αποτελεσματικότητα της διαιτητικής διαδικασίας δικαιολογούν τον περιορισμένο χαρακτήρα του ελέγχου των διαιτητικών αποφάσεων και

την σε ~~εξαιρετικές~~ περιπτώσεις ακύρωση αποφάσεως ή τη μη αναγνώρισή της. Ωστόσο, ενόψει της σπουδαιότητας του άρθρου 85 της Συνθήκης για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, στο μέτρο που ένα εθνικό δικαστήριο οφείλει, σύμφωνα με τους εσωτερικούς δικονομικούς κανόνες του, να δεχθεί αίτηση ακυρώσεως διαιτητικής αποφάσεως στηριζόμενη στη μη λήψη υπόψη των εθνικών κανόνων δημοσίας τάξεως, οφείλει επίσης να δεχθεί μια τέτοια αίτηση που στηρίζεται στη μη λήψη υπόψη της απαγορεύσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1. Το Δικαστήριο στήριξε, μεταξύ άλλων, το συμπέρασμά του στη διαπίστωση ότι οι διαιτητές, αντίθετα προς το εθνικό δικαστήριο, δεν μπορούν να ζητήσουν από το Δικαστήριο να αποφανθεί προδικαστικώς επί ερωτημάτων που αποσκοπούν στην ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου. Όμως, η κοινοτική έννομη τάξη έχει πρόδηλο συμφέρον, προκειμένου να αποφεύγονται ενδεχόμενες αποκλίσεις ως προς την ερμηνεία, να ερμηνεύεται κατά τρόπο ενιαίο κάθε διάταξη του κοινοτικού δικαίου, ανεξαρτήτως των συνθηκών υπό τις οποίες εφαρμόζεται. Αντιθέτως, το Δικαστήριο δεν αμφισβήτησε τους δικονομικούς εθνικούς κανόνες σύμφωνα με τους οποίους ενδιάμεση διαιτητική απόφαση, έχουσα τον χαρακτήρα τελικής αποφάσεως η οποία δεν αποτέλεσε αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως εντός της τασσομένης προθεσμίας, αποκτά ισχύ δεδικασμένου και δεν μπορεί πλέον να θιγεί από μεταγενέστερη διαιτητική απόφαση. Συγκεκριμένα, η προθεσμία που είχε ταχθεί στην περίπτωση εκείνη, η οποία ήταν τρίμηνη από της ημερομηνίας καταθέσεως της διαιτητικής αποφάσεως στη γραμματεία του αρμοδίου δικαστηρίου, δεν φαινόταν υπερβολικά σύντομη ενόψει αυτών που καθορίζονται στο πλαίσιο των εννόμων τάξεων των άλλων κρατών μελών (απόφαση της 1ης Ιουνίου 1999, C-126/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

5.2. Όσον αφορά την ευθύνη των κρατών μελών για ζημίες που προξενούνται στους ιδιώτες από παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου, επισημαίνονται οι αποφάσεις στις υποθέσεις *Konle* και *Rechberger*.

Η υπόθεση *Rechberger* περιέχει ορισμένα στοιχεία όσον αφορά τις έννοιες «κατάφωρη παραβίαση» και «άμεση αιτιώδης συνάφεια» μεταξύ της παραβιάσεως αυτής και της προκληθείσας ζημίας, έννοιες

οι οποίες αποτελούν δύο από τις τρεις προϋποθέσεις θεμελιώσεως της ευθύνης των κρατών μελών (απόφαση της 15ης Ιουνίου 1999, C-140/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Διάφοροι ιδιώτες ενήγγαγαν τη Δημοκρατία της Αυστρίας ενώπιον δικαστηρίου του κράτους αυτού και ζήτησαν να αναγνωριστεί η ευθύνη της λόγω μη ορθής μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη της οδηγίας 90/314/ΕΟΚ, για τα οργανωμένα ταξίδια και τις οργανωμένες διακοπές και περιηγήσεις ¹, η οποία τους εμπόδιζε να επιτύχουν την επιστροφή των χρηματικών ποσών που είχαν καταβάλει σε διοργανωτή ταξιδιών που κατέστη αφερέγγυος. Συγκεκριμένα, προσήψαν καταρχάς στη Δημοκρατία της Αυστρίας ότι περιορίσε την προστασία που προέβλεπε η οδηγία μόνο στα ταξίδια των οποίων η ημερομηνία αναχωρήσεως δεν ήταν προγενέστερη της 1ης Μαΐου 1995, ενώ το κράτος αυτό είχε προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την 1η Ιανουαρίου του ιδίου έτους. Το Δικαστήριο διαπίστωσε, σε πρώτη φάση, ότι πράγματι επρόκειτο για εσφαλμένη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο και, επιπλέον, ότι επρόκειτο για «κατάφωρη παραβίαση» του κοινοτικού δικαίου, ικανή να θεμελιώσει την ευθύνη του κράτους μέλους, ακόμη κι αν το κράτος μέλος έθεσε σε εφαρμογή όλες τις λοιπές διατάξεις της οδηγίας. Πράγματι, το κράτος μέλος δεν διέθετε κανένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά τη θέση σε ισχύ της επίμαχης διατάξεως στην έννομη τάξη του, οπότε ο επίδικος περιορισμός της προστασίας ήταν προδήλως ασυμβίβαστος προς τις υποχρεώσεις που απέρρεαν από την οδηγία. Η δεύτερη αιτίαση συνίστατο στο ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας, αντί να μεριμνήσει, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την οδηγία, ώστε να διαθέτει ο διοργανωτής επαρκείς εγγυήσεις κατάλληλες να εξασφαλίσουν, σε περίπτωση αφερέγγυοτητας ή πτωχεύσεως, την επιστροφή των καταβληθέντων ποσών και τον επαναπατρισμό του καταναλωτή, περιορίστηκε να επιβάλει, για την κάλυψη του κινδύνου, απλώς και μόνον ασφαλιστική σύμβαση ή τραπεζική εγγύηση της οποίας το ποσό υπολογιζόταν βάσει του προηγούμενου ή του προσδοκωμένου κύκλου εργασιών του διοργανωτή. Το Δικαστήριο έκρινε ότι και εν προκειμένω η μεταφορά της οδηγίας ήταν

¹

Οδηγία του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 1990 (ΕΕ L 158, σ. 59).

εσφαλμένη, καθόσον η εθνική ρύθμιση δεν εξασφάλιζε πράγματι στον καταναλωτή το επιθυμητό από την οδηγία αποτέλεσμα.

Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η Δημοκρατία της Αυστρίας αμφισβήτησε, ωστόσο, την ευθύνη της, υποστηρίζοντας ότι δεν υπήρχε καμία άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της μη προσήκουσας μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο και της ζημίας που υπέστησαν οι καταναλωτές, εφόσον η ημερομηνία θεσπίσεως και το περιεχόμενο των μέτρων μεταφοράς δεν συνέβαλαν στην επέλευση της ζημίας παρά μόνο συνεπεία μιας σειράς εντελώς ασυνήθιστων και απρόβλεπτων περιστάσεων. Το Δικαστήριο παρατήρησε, ωστόσο, ότι το εθνικό δικαστήριο είχε διαπιστώσει όντως ότι υπήρχε τέτοια άμεση αιτιώδης συνάφεια και ότι, εξάλλου, σκοπός της οδηγίας ήταν ακριβώς να προφυλάξει τον καταναλωτή από τις συνέπειες της πτωχεύσεως, ασχέτως των αιτίων αυτής. Το Δικαστήριο κατέληξε, συνεπώς, στο συμπέρασμα ότι ασυνήθιστες ή απρόβλεπτες περιστάσεις, στο μέτρο που δεν θα είχαν αποτελέσει εμπόδιο για την επιστροφή των καταβληθέντων ποσών και τον επαναπατρισμό των καταναλωτών, εάν το σύστημα εγγυήσεως είχε θεσπιστεί σύμφωνα με την οδηγία, δεν μπορούσαν να αποκλείσουν την ύπαρξη άμεσης αιτιώδους συνάφειας και, ως εκ τούτου, τη θεμελίωση της ευθύνης του κράτους μέλους.

Στην υπόθεση *Konle*, το εθνικό δικαστήριο ερώτησε, μεταξύ άλλων, αν, στα ομοσπονδιακά κράτη μέλη, η αποκατάσταση των ζημιών που έχουν προκληθεί στους ιδιώτες από μέτρα εσωτερικής τάξεως ληφθέντα κατά παραβίαση του κοινοτικού δικαίου πρέπει οπωσδήποτε να διασφαλίζεται από το ομοσπονδιακό κράτος για να πληρούνται οι κοινοτικές υποχρεώσεις του εν λόγω κράτους μέλους. Στην απάντησή του, το Δικαστήριο επισήμανε ότι εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να διασφαλίζει ότι οι ιδιώτες επιτυγχάνουν αποκατάσταση της ζημίας που τους προκαλεί η μη τήρηση του κοινοτικού δικαίου, ανεξαρτήτως της δημόσιας αρχής που διέπραξε την παραβίαση αυτή και ανεξαρτήτως ποια δημόσια αρχή βαρύνει κατ' αρχήν, ανάλογα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, η ευθύνη για την αποκατάσταση. Αντιθέτως, το κοινοτικό δίκαιο δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη καμία τροποποίηση της κατανομής αρμοδιοτήτων και ευθυνών μεταξύ των αρχών τοπικής αυτοδιοικήσεως που υφίστανται στην επικράτειά τους, αρκεί δε οι διαδικαστικές λεπτομέρειες που υφίστανται στην

εσωτερική τάξη να επιτρέπουν την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από την κοινοτική έννομη τάξη, χωρίς να είναι δυσχερέστερο να επικαλούνται τα δικαιώματα αυτά από τα αντλούμενα από την εσωτερική έννομη τάξη (απόφαση της 1ης Ιουνίου 1999, C-302/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

6. Όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ *κοινοτικού και διεθνούς δικαίου*, το Δικαστήριο έκρινε, με απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1999 (C-149/96, *Πορτογαλία κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), ότι, λόγω της φύσεως και της οικονομίας τους, η Συμφωνία περί ιδρύσεως του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και οι συμφωνίες και τα μνημόνια των παραρτημάτων 1 έως 4 της εν λόγω Συμφωνίας δεν περιλαμβάνονται, καταρχήν, στους κανόνες βάσει των οποίων το Δικαστήριο ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων των κοινοτικών οργάνων. Πράγματι, ο μηχανισμός διευθετήσεως των διαφορών που προβλέπεται στις συμφωνίες ΠΟΕ, καίτοι πρωταρχικός σκοπός του είναι να επιτευχθεί η ανάκληση των μέτρων που είναι ασυμβίβαστα με τους κανόνες του ΠΟΕ, προβλέπει επίσης τη δυνατότητα παροχής προσωρινού ή ακόμα και οριστικού αντισταθμίματος. Υπό τις συνθήκες αυτές, το να επιβληθεί στα δικαστικά όργανα η υποχρέωση της μη εφαρμογής των εσωτερικών κανόνων δικαίου που είναι ασυμβίβαστοι με τις συμφωνίες ΠΟΕ θα είχε ως αποτέλεσμα να στερήσει τα νομοθετικά ή εκτελεστικά όργανα των συμβαλλομένων μερών από τη δυνατότητα, που τους παρέχουν οι συμφωνίες αυτές, να εξεύρουν, έστω και προσωρινώς, λύσεις κατόπιν διαπραγματεύσεων. Κατά το Δικαστήριο, εξ αυτού έπεται ότι οι συμφωνίες ΠΟΕ, ερμηνευόμενες υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού τους, δεν προσδιορίζουν τα νομικά μέσα που θα μπορούσαν να διασφαλίσουν την καλόπιστη εκτέλεσή τους στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών. Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι η ίδια λύση εφαρμοζόταν εξάλλου και από άλλα συμβαλλόμενα μέρη, οπότε μια διαφορετική στάση από πλευράς Κοινότητας θα δημιουργούσε κίνδυνο ανατροπής της ισορροπίας κατά την εφαρμογή των κανόνων του ΠΟΕ, αφαιρώντας από τα νομοθετικά ή εκτελεστικά όργανα της Κοινότητας το περιθώριο χειρισμών που διαθέτουν τα αντίστοιχα όργανα των εμπορικών εταίρων της

Κοινότητας. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο εξακρίβωσε το ότι η προσβαλλόμενη στην υπόθεση αυτή κοινοτική πράξη δεν αποσκοπούσε στη διασφάλιση της εκπληρώσεως εντός της κοινοτικής εννόμου τάξεως μιας ειδικής υποχρεώσεως που έχει αναληφθεί στο πλαίσιο του ΠΟΕ ούτε παρέπεμπε ρητώς σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ, μόνες περιπτώσεις στις οποίες εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγχει τη νομιμότητα της σχετικής κοινοτικής πράξεως με βάση τους κανόνες του ΠΟΕ.

7. Στον τομέα του *θεσμικού δικαίου*, οι υποθέσεις που απασχόλησαν το Δικαστήριο αφορούσαν, για μία ακόμα φορά, τον καθορισμό της νομικής βάσεως των κοινοτικών πράξεων, με διαδίκους, το έτος αυτό, κυρίως τα κοινοτικά όργανα.

Έτσι, το 1999 εκδόθηκαν αποφάσεις επί τριών προσφυγών ακυρώσεως τις οποίες άσκησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά πράξεων του Συμβουλίου, διότι έθιγαν τις προνομίες του. Στην πρώτη από τις υποθέσεις αυτές, το Κοινοβούλιο υποστήριζε ότι μια απόφαση του Συμβουλίου για τη θέσπιση πολυετούς προγράμματος προωθήσεως της γλωσσικής πολυμορφίας της Κοινότητας στην κοινωνία των πληροφοριών έπρεπε να έχει διπλή νομική βάση. Συγκεκριμένα, το Κοινοβούλιο θεωρούσε ότι, επιπλέον του άρθρου 130 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 157 ΕΚ), που αφορά τη βιομηχανία, η απόφαση αυτή έπρεπε να έχει ως νομική βάση και το άρθρο 128 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 151 ΕΚ), που αφορά τον πολιτισμό. Για να εκτιμήσει το βάσιμο της προσφυγής, το Δικαστήριο εξέτασε αν η πολιτιστική πτυχή αποτελούσε ουσιώδη συνιστώσα της επίδικης αποφάσεως όπως ακριβώς και η βιομηχανική, κατά τρόπον ώστε να μην είναι δυνατός ο διαχωρισμός μεταξύ τους, ή αν «το κέντρο βάρους» της αποφάσεως βρισκόταν στη βιομηχανική διάσταση της κοινοτικής δράσεως. Όσον αφορά του σκοπούς της αποφάσεως, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι δικαιούχοι τους οποίους αφορούσαν άμεσα οι συγκεκριμένες σχεδιαζόμενες δράσεις ήταν οι επιχειρήσεις και, ειδικότερα, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ενώ οι πολίτες θα ωφελούνταν μόνο από τη γλωσσική πολυμορφία γενικά, στο πλαίσιο της κοινωνίας της πληροφόρησης. Εξάλλου, οι αιτιολογικές σκέψεις που αναφέρονταν στις πολιτιστικές πτυχές της κοινωνίας της

πληροφόρησης περιελάμβαναν διαπιστώσεις ή εξέφραζαν επιθυμίες γενικού χαρακτήρα που δεν μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως σκοποί του προγράμματος αυτοί καθαυτούς. Ο κύριος και δεσπότης χαρακτήρας του προγράμματος φαινόταν να είναι βιομηχανικός. Όσον αφορά το περιεχόμενο της επίμαχης απόφασης, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι οι σχετικές δράσεις απέβλεπαν στην αποφυγή του ενδεχομένου εξαφάνισης επιχειρήσεων από την αγορά ή της μείωσης της ανταγωνιστικότητάς τους λόγω του συνδεόμενου με τη γλωσσική πολυμορφία κόστους επικοινωνίας. Το Δικαστήριο έκρινε, τελικά, ότι τα αποτελέσματα επί του πολιτισμού ήταν μόνον έμμεσα και παρακολουθηματικού χαρακτήρα έναντι των αμέσων επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων, τα οποία ήταν οικονομικής φύσεως και δεν δικαιολογούσαν να στηριχθεί η απόφαση και στο άρθρο 128 της Συνθήκης, και απέρριψε την προσφυγή του Κοινοβουλίου (απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1999, C-42/97, *Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 1999, σ. I-869).

Αντιθέτως, άλλη προσφυγή του Κοινοβουλίου έγινε δεκτή με απόφαση που δημοσιεύθηκε δύο ημέρες αργότερα (απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1999, C-164/97 και C-165/97, *Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 1999, σ. I-1139), σχετικά με δύο κανονισμούς του Συμβουλίου για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση και για την πυροπροστασία των κοινοτικών δασών, οι οποίοι είχαν εκδοθεί βάσει του άρθρου 43 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 37 ΕΚ). Συντασσόμενο με τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο έκρινε ότι ναι μεν τα μέτρα που αφορούσαν οι κανονισμοί ήταν ενδεχόμενο να έχουν ορισμένα θετικά αποτελέσματα για τη γεωργία, πλην όμως οι έμμεσες αυτές συνέπειες ήταν παρακολουθηματικού χαρακτήρα σε σχέση με τον πρωταρχικό σκοπό της κοινοτικής δράσεως δασοπροστασίας, η οποία αποβλέπει στη συντήρηση και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς που αντιπροσωπεύουν τα δασικά οικοσυστήματα, χωρίς να περιορίζεται στο να λαμβάνει υπόψη τη χρησιμότητά τους για τη γεωργία.

Με την απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999 (C-189/97, *Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Δικαστήριο ερμήνευσε για πρώτη φορά την έννοια «συμφωνίες που

συνεπάγονται σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Κοινότητα» του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 228 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 300 ΕΚ). Κατά παρέκκλιση από τη συνήθη διαδικασία, η οποία προβλέπει μόνο διαβούλευση με το Κοινοβούλιο, η σύναψη συμφωνιών αυτού του είδους είναι δυνατή μόνο με σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στην απόφασή του, το Δικαστήριο απέρριψε, καταρχάς, την άποψη του Συμβουλίου ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί ο σημαντικός χαρακτήρας των δημοσιονομικών συνεπειών μιας συμφωνίας, επιβάλλεται η αναγωγή στον γενικό προϋπολογισμό της Κοινότητας. Πράγματι, οι προβλεπόμενες για τις εξωτερικές δράσεις της Κοινότητας πιστώσεις αντιπροσωπεύουν εκ παραδόσεως ένα περιθωριακό τμήμα του κοινοτικού προϋπολογισμού, οπότε η εφαρμογή του κριτηρίου που προτείνει το Συμβούλιο υπάρχει κίνδυνος να στερήσει οποιασδήποτε πρακτικής αποτελεσματικότητας την επίδικη διάταξη. Το Δικαστήριο απέρριψε επίσης δύο άλλα κριτήρια που διατύπωσε το Κοινοβούλιο, ήτοι, αφενός, το σχετικό ποσοστό συμμετοχής των δαπανών σε σύγκριση με τις εγγεγραμμένες στην αντίστοιχη γραμμή του προϋπολογισμού δαπάνες της ίδιας φύσεως και, αφετέρου, την ποσοστιαία αύξηση των οφειλομένων στην επίδικη συμφωνία δαπανών σε σύγκριση με το χρηματοδοτικό σκέλος της προηγούμενης συμφωνίας. Τελικά, το Δικαστήριο δέχθηκε τρία άλλα κριτήρια. Θεώρησε, καταρχάς, ότι ο πολυετής χαρακτήρας των δαπανών που προκύπτουν από μια συμφωνία έχει ιδιαίτερη σημασία, καθόσον σχετικά λιτές ετήσιες δαπάνες μπορούν, συμποσούμενες επί σειράν ετών, να αποτελέσουν σημαντική επιβάρυνση του προϋπολογισμού. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι η σύγκριση των απορρεουσών από μια συμφωνία δαπανών προς το ύψος των πιστώσεων που προορίζονται για τη χρηματοδότηση των εξωτερικών δράσεων της Κοινότητας παρέχει τη δυνατότητα επανεντάξεως της εν λόγω συμφωνίας στο πλαίσιο της προσπάθειας που καταβάλλει η Κοινότητα σε επίπεδο προϋπολογισμού για την εξωτερική πολιτική της, πράγμα που αποτελεί περισσότερο ενδεδειγμένο μέσο για την εκτίμηση της δημοσιονομικής σημασίας που προσλαμβάνει στην πραγματικότητα η συμφωνία. Τέλος, όταν πρόκειται για τομεακή συμφωνία, η ανάλυση αυτή μπορεί, ενδεχομένως, να συμπληρωθεί με τη σύγκριση μεταξύ των δαπανών που συνεπάγεται η συμφωνία και του συνόλου των εγγεγραμμένων για τον εν λόγω τομέα πιστώσεων,

λαμβανομένων υπόψη από κοινού της εσωτερικής και εξωτερικής πτυχής. Εφαρμόζοντας τα κριτήρια αυτά στην υπόθεση εκείνη, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η επίδικη συμφωνία αλιείας με τη Μαυριτανία είχε συναφθεί για 5 έτη, διάρκεια η οποία δεν είναι ιδιαίτερα μακρά, και ότι τα σχετικά ποσά, καίτοι υπερέβαιναν σε ύψος το 5 % των δαπανών σε θέματα αλιείας, μόλις αντιπροσώπευαν κάτι περισσότερο από το 1 % του συνόλου των αφορωσών τις εξωτερικές δράσεις της Κοινότητας πιστώσεων πληρωμών, ήτοι αναλογία που, χωρίς να είναι αμελητέα, δυσχερώς μπορούσε να χαρακτηριστεί ως σημαντική. Κατέληξε, ως εκ τούτου, στο συμπέρασμα ότι η συμφωνία εκείνη δεν συνεπαγόταν αξιόλογες δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Κοινότητα κατά την έννοια του άρθρου 228, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης και απέρριψε την προσφυγή του Κοινοβουλίου.

Στην τελευταία υπόθεση, η Επιτροπή ήταν εκείνη που ζήτησε την ακύρωση κανονισμού του Συμβουλίου περί της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των διοικητικών αρχών των κρατών μελών και της συνεργασίας των αρχών αυτών με την Επιτροπή με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών και γεωργικών ρυθμίσεων, κανονισμού ο οποίος είχε στηριχθεί στα άρθρα 43 (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 37 ΕΚ) και 235 (νυν άρθρο 308 ΕΚ) της Συνθήκης. Κατά την Επιτροπή, το Συμβούλιο έπρεπε να στηρίζει τον προσβαλλόμενο κανονισμό, εκτός από το άρθρο 43, και στο άρθρο 100 Α της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 95 ΕΚ). Ως γνωστόν, η τελευταία αυτή διάταξη έχει ως αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών με στόχο την εξασφάλιση της εγκαθίδρυσης και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Η Επιτροπή υποστήριζε, αφενός, ότι ο κανονισμός αυτός σκοπούσε στην εύρυθμη λειτουργία της τελωνειακής ενώσεως και, συνεπώς, της εσωτερικής αγοράς και, αφετέρου, ότι η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας, υπό την έννοια του άρθρου 209 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 280 ΕΚ), και συνεπώς η καταπολέμηση της απάτης, δεν αποτελεί αυτοτελή στόχο, αλλ' απορρέει από την υλοποίηση της τελωνειακής ενώσεως. Το Δικαστήριο απέρριψε την επιχειρηματολογία αυτή. Παρατήρησε ότι η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας δεν απορρέει από την υλοποίηση της τελωνειακής ενώσεως, αλλ' αποτελεί αυτοτελή στόχο ο οποίος, στο πλαίσιο του συστήματος της Συνθήκης,

εντάχθηκε στον τίτλο II (δημοσιονομικές διατάξεις) του πέμπτου μέρους που αφορά τα όργανα της Κοινότητας και όχι στο τρίτο μέρος που αφορά τις πολιτικές της Κοινότητας, όπου εμπίπτουν η τελωνειακή ένωση και η γεωργία. Όσον αφορά τον επίδικο κανονισμό, αυτός συγκεκριμενοποιεί τον στόχο της οικονομικής προστασίας της Κοινότητας, θεσπίζοντας, στο πλαίσιο της τελωνειακής ενώσεως και της κοινής γεωργικής πολιτικής, ειδικούς κανόνες επιπλέον της γενικώς εφαρμοστέας κανονιστικής ρυθμίσεως. Δεδομένου ότι το άρθρο 209 Α της Συνθήκης, όπως ίσχυε κατά τη θέσπιση του προσβαλλομένου κανονισμού, καθόριζε τον επιδιωκόμενο σκοπό, χωρίς ωστόσο να απονέμει στην Κοινότητα την αρμοδιότητα να δημιουργήσει ένα σύστημα όπως το επίμαχο, η χρήση του άρθρου 235 της Συνθήκης ήταν δικαιολογημένη (απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1999, C-209/97, *Επιτροπή κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

8. Όσον αφορά την *ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων*, επισημαίνονται, εκτός από τη νομολογία που αναφέρεται ειδικά την κυκλοφορία των φαρμακευτικών και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, οι αποφάσεις στις υποθέσεις *Kortas* και *Colim*.

Όπως στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Συμβουλίου*, που αναφέρθηκε προηγουμένως, η υπόθεση *Kortas* (απόφαση της 1ης Ιουνίου 1999, C-319/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή) έθετε ζητήματα ερμηνείας του άρθρου 100 Α της Συνθήκης και, ειδικότερα, της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού, το οποίο προέβλεπε κατά παρέκκλιση διαδικασία για τα κράτη μέλη τα οποία, μετά τη θέσπιση ενός μέτρου εναρμονίσεως από το Συμβούλιο, θεωρούσαν απαραίτητη την εφαρμογή εθνικών διατάξεων δικαιολογουμένων από επιτακτικές ανάγκες προβλεπόμενες στο άρθρο 36 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 30 ΕΚ) ή σχετικών με την προστασία του εργασιακού χώρου ή του περιβάλλοντος. Από την απόφαση προκύπτει, καταρχάς, ότι μια οδηγία μπορεί να έχει άμεσο αποτέλεσμα μολονότι έχει για νομική βάση το άρθρο 100 Α της Συνθήκης, και τούτο παρά την ύπαρξη της προμνησθείσας διαδικασίας κατά παρέκκλιση. Πράγματι, κατά το Δικαστήριο, το γενικό χαρακτηριστικό μιας οδηγίας έχουσας άμεσο αποτέλεσμα δεν εξαρτάται καθόλου από τη νομική της

βάση, αλλά μόνον από τα ενδογενή χαρακτηριστικά της, ήτοι το κατά πόσον οι διατάξεις της είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς. Το εθνικό δικαστήριο έθεσε, δεύτερον, το ερώτημα αν το άμεσο αποτέλεσμα μιας οδηγίας, η προθεσμία για τη μεταφορά της οποίας έληξε, επηρεάζεται από την κοινοποίηση κράτους μέλους που πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 100 Α, παράγραφος 4, της Συνθήκης, με σκοπό την επιβεβαίωση των παρεκκλινουσών από την οδηγία αυτή εθνικών διατάξεων. Το Δικαστήριο απάντησε αρνητικά, θεωρώντας ότι τα μέτρα περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που είναι δυνατόν να παρεμποδίσουν τις ενδοκοινοτικές εμπορικές συναλλαγές θα στερούνταν της αποτελεσματικότητάς τους αν τα κράτη μέλη διατηρούσαν την ευχέρεια μονομερούς εφαρμογής εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως περί παρεκκλίσεως. Απάντησε, συνεπώς, ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να εφαρμόζει εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις κοινοποιηθείσες κατ' εφαρμογή του άρθρου 100 Α, παράγραφος 4, της Συνθήκης μόνον αφού έχει λάβει εκ μέρους της Επιτροπής απόφαση που τις επιβεβαιώνει, και τούτο έστω και αν η Επιτροπή καθυστερήσει να αποφανθεί σχετικά. Συναφώς, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι η διάταξη αυτή, όπως ίσχυε πριν από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, δεν όριζε καμία προθεσμία στην Επιτροπή για να αποφαινείται επί των εθνικών διατάξεων που της έχουν κοινοποιηθεί. Δήλωσε, ωστόσο, ως εκ περισσού, ότι η απουσία χρονικού ορίου δεν μπορεί να απαλλάξει την Επιτροπή από την υποχρέωση προς ενέργεια, στο πλαίσιο των ευθυνών της, με την απαιτούμενη επιμέλεια, καθόσον η θέση σε εφαρμογή του συστήματος της κοινοποιήσεως που προβλέπει η Συνθήκη απαιτεί αγαστή συνεργασία μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών.

Όσον αφορά την υπόθεση *Colim*, η οποία αφορούσε την οδηγία 83/189/ΕΟΚ², όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία

²

Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (ΕΕ L 109, σ. 8).

88/182/ΕΟΚ³, η υπόθεση αυτή εντάσσεται σε μια μακρά σειρά υποθέσεων σχετικών με την κοινοτική νομοθεσία που προβλέπει διαδικασία πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (απόφαση της 3ης Ιουνίου 1999, C-33/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, το εθνικό δικαστήριο ερώτησε, μεταξύ άλλων, αν πρέπει να κοινοποιείται ως τεχνικός κανόνας μια εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει, για την επισήμανση, τις οδηγίες χρήσεως και το πιστοποιητικό εγγυήσεως, τη χρήση της γλώσσας ή των γλωσσών της περιφέρειας εντός της οποίας διατίθενται στο εμπόριο τα προϊόντα. Με την απόφασή του, το Δικαστήριο θεώρησε ότι πρέπει να γίνει διάκριση της υποχρέωσης παροχής στον καταναλωτή ορισμένων πληροφοριών για κάποιο προϊόν, η οποία εκτελείται με παράθεση σχετικών ενδείξεων επί του οικείου προϊόντος ή με έγγραφα που δίδονται μαζί με το προϊόν, όπως οι οδηγίες χρήσεως και η εγγύηση, από την υποχρέωση να παρέχονται οι πληροφορίες αυτές σε συγκεκριμένη γλώσσα. Κατά το Δικαστήριο, η τελευταία αυτή υποχρέωση δεν αποτελεί τεχνικό κανόνα, αλλά παρακολουθηματικού χαρακτήρα κανόνα ο οποίος είναι απαραίτητος για να μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να αντιλαμβάνονται αποτελεσματικά τις σχετικές πληροφορίες. Η ίδια απόφαση περιέχει, εξάλλου, ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με τα όρια της δυνατότητας που διαθέτουν τα κράτη μέλη, ελλείψει πλήρους εναρμονίσεως των γλωσσικών κανόνων που ισχύουν σχετικά με τις ενδείξεις τις οποίες φέρουν τα εισαγόμενα προϊόντα, να επιβάλλουν την αναγραφή των ενδείξεων αυτών σε συγκεκριμένες γλώσσες.

9. Η *κυκλοφορία των φαρμάκων και των φυτοπροστατευτικών προϊόντων* εντός της Κοινότητας και, συνεπώς, η σχετική νομολογία εμφανίζουν όλως ιδιάζοντα χαρακτηριστικά, στον βαθμό που η εμπορία αυτών των κατηγοριών προϊόντων εντός κάθε κράτους μέλους προϋποθέτει, καταρχήν, τη χορήγηση αδείας κυκλοφορίας (ΑΚ) από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Η βασική κανονιστική ρύθμιση

3

Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1988, για την τροποποίηση της οδηγίας 83/189 (ΕΕ L 81, σ. 75).

περιλαμβάνεται στην οδηγία 65/65/ΕΟΚ όσον αφορά τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα ⁴ και στην οδηγία 91/414/ΕΟΚ όσον αφορά τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα ⁵.

9.1. Καταρχάς, οι υποθέσεις *Upjohn* και *Rhône-Poulenc Rorer* είχαν ως αντικείμενο προδικαστικά ερωτήματα προς το Δικαστήριο ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 65/65. Στην πρώτη από τις δύο υποθέσεις, το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία 65/65 και γενικότερα το κοινοτικό δίκαιο δεν επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση, στο πλαίσιο διαδικασίας δικαστικού ελέγχου των εθνικών αποφάσεων περί ανακλήσεως των ΑΚ των φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων, να παρέχουν στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια την εξουσία να υποκαθιστούν τις αρμόδιες για την ανάκληση των ΑΚ εθνικές αρχές στην εκτίμηση των πραγματικών στοιχείων, ιδίως δε των μέσων επιστημονικής αποδείξεως που χρησιμοποιήθηκαν προς στήριξη της ανακλητικής αποφάσεως. Προς αιτιολόγηση της λύσεως αυτής, το Δικαστήριο αναφέρθηκε, κατ' αναλογία, στον περιορισμένο δικαστικό έλεγχο που ασκεί ο κοινοτικός δικαστής όσον αφορά τις αποφάσεις κοινοτικών αρχών που στηρίζονται σε πολύπλοκες εκτιμήσεις (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, C-120/97, *Upjohn*, Συλλογή 1999, σ. I-223).

Η υπόθεση *Rhône-Poulenc* αποτελεί συνέχεια της νομολογίας *De Peijper* (απόφαση της 20ής Μαΐου 1976, 104/75, Συλλογή τόμος 1976, σ. 241) και *Smith & Nephew και Primecrown* (απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1996, C-201/94, Συλλογή 1996, σ. I-5819), νομολογίας η οποία είχε διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των φαρμάκων στο εσωτερικό της Κοινότητας, απαλλάσσοντας την εισαγωγή από ένα κράτος μέλος σε άλλο από τη δύσκαμπτη διαδικασία που προβλέπει η οδηγία 65/65 όταν το φάρμακο έχει ήδη λάβει ΑΚ εντός του πρώτου κράτους μέλους και η εν λόγω εισαγωγή αποτελεί παράλληλη

⁴ Οδηγία του Συμβουλίου της 26ης Ιανουαρίου 1965, περί της προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/001, σ. 25).

⁵ Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1991, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων (ΕΕ L 230, σ. 1).

εισαγωγή σε σχέση με φάρμακο για το οποίο έχει επίσης χορηγηθεί ΑΚ εντός του κράτους μέλους εισαγωγής. Στην υπόθεση *Rhône-Poulenc* (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, C-94/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το επίδικο προϊόν αποτελούσε αντικείμενο ΑΚ η οποία είχε παύσει να παράγει αποτελέσματα εντός του κράτους μέλους εισαγωγής και ήταν παλαιά παραλλαγή φαρμάκου του οποίου η νέα παραλλαγή είχε ΑΚ εντός του κράτους μέλους αυτού, αμφισβητείτο δε η δυνατότητα εφαρμογής, για την παλαιά παραλλαγή, της απλοποιημένης διαδικασίας παράλληλης εισαγωγής. Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι κανένας από τους τρεις λόγους που προέβαλλε ο δικαιούχος της ΑΚ δεν επέτρεπε να αποκλειστεί κατά τρόπον απόλυτο η δυνατότητα παράλληλης εισαγωγής. Πρώτον, παρατήρησε ότι οι δύο παραλλαγές του φαρμάκου δεν παρασκευάζονταν σύμφωνα με τον ίδιο τύπο, εφόσον η παραλλαγή για την οποία είχε χορηγηθεί ΑΚ εντός του κράτους μέλους εισαγωγής παρασκευαζόταν με άλλα έκδοχα και σύμφωνα με διαφορετική μέθοδο. Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής εναπέκειτο να βεβαιωθούν ότι το παραλλήλως εισαγόμενο φαρμακευτικό ιδιοσκεύασμα, έστω και αν δεν ήταν ως προς όλα τα σημεία πανομοιότυπο προς αυτό που έχουν ήδη επιτρέψει να κυκλοφορήσει, είχε το ίδιο ενεργό συστατικό και τα ίδια θεραπευτικά αποτελέσματα χωρίς να δημιουργεί κανένα πρόβλημα από άποψη ποιότητας, αποτελεσματικότητας και αβλάβειας. Δεύτερον, κρίθηκε ότι το σύστημα της φαρμακοεπαγρυπνήσεως δεν λειτουργούσε εντός του κράτους εισαγωγής, δεδομένου ότι ο κάτοχος ΑΚ εντός του κράτους αυτού δεν είχε υποχρέωση να παρέχει τακτικά πληροφορίες σχετικά με το παραλλήλως εισαγόμενο φάρμακο. Το Δικαστήριο έκρινε, πάντως, ότι η φαρμακοεπαγρύπνηση μπορούσε να εξασφαλιστεί, ιδίως, μέσω της συνεργασίας με τις αρχές των άλλων κρατών μελών. Τέλος, είχε υποστηριχθεί ότι το ειδικό όφελος για τη δημόσια υγεία που παρείχε η νέα παραλλαγή σε σχέση με την παλαιά δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν η παλαιά και η νέα παραλλαγή του φαρμακευτικού ιδιοσκευάσματος διετίθεντο συγχρόνως στην αγορά του κράτους εισαγωγής. Στο τρίτο αυτό επιχείρημα, το Δικαστήριο απάντησε ότι, έστω και αν τούτο μπορούσε να θεωρηθεί βάσιμο, εξ αυτού δεν συνεπαγόταν ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, οι εθνικές αρχές ήταν υποχρεωμένες να απαιτούν από τους παράλληλους εισαγωγείς την τήρηση της

προβλεπομένης από την οδηγία διαδικασίας, εφόσον αυτές εκτιμούσαν ότι, υπό κανονικές συνθήκες χρήσεως, το παραλλήλως εισαγόμενο φαρμακευτικό ιδιοσκεύασμα δεν παρουσίαζε κίνδυνο όσον αφορά την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα και την αβλάβειά του.

9.2. Στην υπόθεση *British Agrochemicals Association* (απόφαση της 11ης Μαρτίου 1999, C-100/96, Συλλογή 1999, σ. I-1499), το Δικαστήριο έκρινε, καταρχάς, ότι η προμνησθείσα νομολογία *Smith & Nephew και Primecrown*, σχετικά με τις παράλληλες εισαγωγές φαρμάκων, μπορούσε να εφαρμοστεί, τηρουμένων των αναλογιών, και όσον αφορά τη διάθεση στην αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων, λαμβανομένης υπόψη της ομοιότητας των δύο κατηγοριών κανονιστικής ρυθμίσεως. Έκρινε επίσης ότι η ίδια νομολογία είχε εφαρμογή στην περίπτωση φυτοπροστατευτικού προϊόντος εισαγομένου από κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, εντός του οποίου είχε ήδη ΑΚ χορηγηθείσα σύμφωνα με την οδηγία 91/414. Αντιθέτως, το Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου περί εισαγωγής φυτοπροστατευτικού προϊόντος προερχομένου από τρίτη χώρα, δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων, στην προμνησθείσα απόφαση *Smith & Nephew και Primecrown*, δεν έτυχαν εφαρμογής οι διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τη διαδικασία χορηγήσεως ΑΚ και ότι, συνεπώς, ένα τέτοιο προϊόν δεν μπορούσε να επωφεληθεί από την ΑΚ που έχει ενδεχομένως ήδη χορηγηθεί εντός του κράτους μέλους εισαγωγής για προϊόν θεωρούμενο ως παρόμοιο.

10. Διάφορες αποφάσεις εκδόθηκαν το 1999 στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας, οι περισσότερες από τις οποίες αφορούσαν μάλλον τεχνικά και σχετικώς περιορισμένης σημασίας ζητήματα. Επισημαίνεται, ωστόσο, η απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, που εκδόθηκε επί διαφοράς μεταξύ του Βασιλείου της Ισπανίας και του Συμβουλίου όσον αφορά τον τομέα της κοινοτικής αλιευτικής πολιτικής (C-179/95, *Ισπανία κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Η Ισπανία αμφισβητούσε διάφορες κοινοτικές διατάξεις οι οποίες, στο πλαίσιο του συστήματος ανταλλαγών των αλιευτικών δυνατοτήτων που έχουν χορηγηθεί σε ορισμένα κράτη μέλη, επέτρεπαν, όσον αφορά τις αλιευτικές

δυνατότητες για τον γαύρο, τη μεταφορά μέρους μιας ποσοστώσεως από τη ζώνη κατανομής σε γειτονική ζώνη. Επειδή οι διατάξεις αυτές συνεπάγονταν, για την τελευταία αυτή ζώνη, αύξηση του συνόλου των επιτρεπομένων αλιευμάτων (TAC) γαύρου, σε σχέση προς το αρχικώς καθορισθέν TAC, η Ισπανία επεκαλείτο, κατά πρώτον, το ότι οι διατάξεις αυτές παραγνώριζαν τους σκοπούς της κοινής αλιευτικής πολιτικής. Συναφώς, ενόψει της διακριτικής εξουσίας της οποίας απολαύει το Συμβούλιο κατά τον καθορισμό των TAC και την κατανομή των αλιευτικών δυνατοτήτων μεταξύ των κρατών μελών, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι το Συμβούλιο, όταν καθόρισε το αρχικό TAC, ενήργησε προληπτικά και όχι βάσει πειστικών επιστημονικών στοιχείων και έκρινε ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η αύξηση των αλιευτικών δυνατοτήτων όσον αφορά τον γαύρο στην εν λόγω ζώνη δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως ενέχουσα πρόδηλη πλάνη ή κατάχρηση εξουσίας ή ως υπερβαίνουσα προδήλως τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως που αναγνωρίζεται στο Συμβούλιο, παρά μόνον εάν υπήρχαν επαρκείς ενδείξεις επιτρέπουσες να συναχθεί ότι η αύξηση αυτή έθιγε τη βιολογική ισορροπία των επίμαχων πόρων, πράγμα το οποίο δεν είχε αποδειχθεί. Επιπλέον, η Ισπανία προέβαλλε παραβίαση της αρχής της σχετικής σταθερότητας, στο μέτρο που είχε παραχωρηθεί μια νέα ποσόστωση γαύρου εντός της επίδικης ζώνης σε μια χώρα, την Πορτογαλία, η οποία ουδέποτε είχε στο παρελθόν ποσοστώσεις στη ζώνη αυτή, κατά ευθεία παράβαση της υποχρεώσεως διατηρήσεως του ποσοστού που έχει καθοριστεί για καθένα από τα δύο κράτη μέλη, την Ισπανία και τη Γαλλία, μεταξύ των οποίων έχει κατανεμηθεί το απόθεμα αυτό. Το Δικαστήριο απέρριψε και το επιχείρημα αυτό. Διαπίστωσε, αφενός, ότι η αρχή της σχετικής σταθερότητας δεν εμποδίζει ανταλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και, αφετέρου, ότι η επίδικη ανταλλαγή προέκυπτε από δύο εκδοθέντες από το Συμβούλιο κανονισμούς, από τους οποίους ο πρώτος εκδόθηκε με την ίδια νομική βάση η οποία αποτελούσε το έρεισμα του κανονισμού του οποίου τις διατάξεις επικαλούνταν το προσφεύγον. Όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτράπηκε η ανταλλαγή αυτή, το Δικαστήριο παρατήρησε, πρώτον, ότι δεν υπήρχε αύξηση των αλιευτικών δυνατοτήτων στις δύο επίμαχες ζώνες, θεωρούμενες από κοινού, δεύτερον, ότι η ανταλλαγή δεν έθιγε τις αλιευτικές δυνατότητες εντός της επίμαχης, θεωρούμενης χωριστά, οι οποίες αναγνωρίζονταν στα κράτη μέλη που δεν μετείχαν στην

ανταλλαγή και, τέλος, ότι δεν αποδεικνυόταν ότι η επίμαχη ανταλλαγή έθετε σε κίνδυνο τους πόρους των οικείων ζωνών ούτε, κατά συνέπεια, ότι έθιγε τα δικαιώματα των κρατών μελών που διέθεταν ποσοστώσεις εντός των ζωνών αυτών. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή.

11. Οι αποφάσεις που εκδόθηκαν το 1999 σχετικά με την *ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων* στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντικατοπτρίζουν τις όλο και πιο ποικίλες πτυχές της αρχής αυτής, είτε πρόκειται για τη νομοθετική κατοχύρωση των επαγγελματιών, είτε πρόκειται για τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, την κοινωνική ασφάλιση ή τη φορολογία.

11.1. Προς τον σκοπό της διευκόλυνσης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, ο κοινοτικός νομοθέτης έχει θεσπίσει οδηγίες οι οποίες προβλέπουν γενικά συστήματα αναγνώρισης των διπλωμάτων και επαγγελματιών εκπαιδεύσεων. Στις διατάξεις αυτές υπάγονται τα λεγόμενα «νομοθετικώς κατοχυρωμένα» επαγγέλματα, ήτοι κάθε επαγγελματική δραστηριότητα η οποία, ως προς τις προϋποθέσεις προσβάσεως σε αυτήν ή ασκήσεώς της, ρυθμίζεται άμεσα ή έμμεσα από διατάξεις νομικής φύσεως. Στην υπόθεση *Fernández de Bobadilla*, το Δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει αν ένα επάγγελμα που διέπεται από συλλογική σύμβαση συναφθείσα από τους κοινωνικούς εταίρους μπορούσε να θεωρηθεί ως νομοθετικώς κατοχυρωμένο υπό την έννοια των εν λόγω οδηγιών. Το Δικαστήριο, προκειμένου να μη θίξει την πρακτική αποτελεσματικότητά τους, απάντησε ότι αυτό όντως συμβαίνει όταν οι συλλογικές συμβάσεις ρυθμίζουν, κατά γενικό τρόπο, την πρόσβαση σε ορισμένο επάγγελμα ή την άσκησή του, και τούτο ιδίως όταν η κατάσταση αυτή απορρέει από ενιαία διοικητική πολιτική που έχει καθοριστεί σε εθνικό επίπεδο, ή ακόμα όταν οι διατάξεις συμβάσεως που έχει συναφθεί μεταξύ ενός δημοσίου οργανισμού και των εκπροσώπων των υπαλλήλων του απαντώνται σε άλλες συλλογικές συμβάσεις που έχουν συναφθεί αυτοτελώς από άλλους δημόσιους οργανισμούς του αυτού είδους (απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-234/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο διευκρίνισε, εξάλλου, σχετικά με τα μη

νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα, ότι, ελλείπει γενικής διαδικασίας αναγνώρισεως της ισοτιμίας σε κράτος μέλος η οποία να είναι σύμφωνη προς τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου, όσον αφορά την αναγνώριση της ισοτιμίας των διπλωμάτων που χορηγούνται εντός άλλων κρατών μελών, στον ίδιο τον δημόσιο οργανισμό που επιθυμεί να πληρώσει τη θέση εναπόκειται να εξετάσει αν το δίπλωμα που απέκτησε ο υποψήφιος σε άλλο κράτος μέλος, μαζί με την τυχόν πρακτική εξάσκηση, πρέπει να θεωρηθεί ως ισότιμο του απαιτούμενου τίτλου.

11.2. Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως *Wijzenbeek* αφορούν την άρνηση του εν λόγω κοινοτικού υπηκόου, όταν εισήλθε στις Κάτω Χώρες από τον αερολιμένα του Ρόττερταμ προερχόμενος από το Στρασβούργο, να επιδείξει το διαβατήριό του και να αποδείξει την ολλανδική ιθαγένειά του, κατά παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας των Κάτω Χωρών. Στο πλαίσιο της επακολουθήσασας ποινικής δίκης, ο *Wijzenbeek* επικαλέσθηκε προς υπεράσπισή του τα άρθρα 7 Α, δεύτερο εδάφιο, και 8 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 14 ΕΚ και 18 ΕΚ). Ερωτηθέν από το εθνικό δικαστήριο, το Δικαστήριο απάντησε ότι, στο στάδιο εξελίξεως στο οποίο βρισκόταν το κοινοτικό δίκαιο κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ούτε το άρθρο 7 Α ούτε το άρθρο 8 Α της Συνθήκης απαγόρευαν σε κράτος μέλος να υποχρεώσει, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, ένα πρόσωπο, ανεξαρτήτως του αν ήταν πολίτης της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, να αποδείξει την ιθαγένειά του κατά την είσοδό του στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους μέσω των εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας, αρκεί οι κυρώσεις να ήταν συγκρίσιμες με εκείνες που επιβάλλονταν για όμοια εθνικά αδικήματα και να μην ήταν δυσανάλογες (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-378/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έκρινε ότι η υποχρέωση καταργήσεως των ελέγχων των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας προϋπέθετε την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα της διελεύσεως των εξωτερικών συνόρων της Κοινότητας, της μεταναστεύσεως, της θεωρήσεως των διαβατηρίων, της χορηγήσεως πολιτικού ασύλου και της ανταλλαγής πληροφοριών επί των θεμάτων αυτών.

11.3. Όσον αφορά τη φορολογία και την κοινωνική ασφάλιση, είτε πρόκειται για κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές είτε για παροχές, το Δικαστήριο προσπάθησε να επιτύχει την εξάλειψη των αδικαιολογήτων εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (υπόθεση *Terhoeve*, η οποία αφορούσε εισφορές κοινωνικής ασφάλισης), δεχόμενο παράλληλα το αναπόφευκτο των εμποδίων εκείνων που πηγάζουν ευθέως από την έλλειψη εναρμονίσεως των εθνικών νομοθεσιών (υποθέσεις *Gschwind*, που αφορούσε τον φόρο εισοδήματος, και *Nijhuis*, που αφορούσε ορισμένη κοινωνικοασφαλιστική παροχή).

Στην υπόθεση *Terhoeve*, οι κανόνες της επίμαχης ολλανδικής νομοθεσίας περί υπολογισμού των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ήταν τέτοιοι ώστε ένας εργαζόμενος ο οποίος μετέφερε κατά τη διάρκεια του έτους την κατοικία του από ένα κράτος μέλος σε άλλο για να παράσχει εκεί μισθωτές υπηρεσίες ήταν δυνατόν να κληθεί να καταβάλει εισφορές κοινωνικής ασφάλισης υψηλότερες απ' ό,τι ο εργαζόμενος ο οποίος, υπό ανάλογες περιστάσεις, διατήρησε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους την κατοικία του εντός του εν λόγω κράτους μέλους, χωρίς ο πρώτος εργαζόμενος να απολαύει κατά τα λοιπά προσθέτων κοινωνικοασφαλιστικών παροχών. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι επρόκειτο για εμπόδιο το οποίο δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί ούτε από το γεγονός ότι απέρριε από νομοθετική ρύθμιση η οποία επιδίωκε την απλοποίηση και τον συντονισμό της επιβολής του φόρου εισοδήματος και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ούτε από τεχνικής φύσεως δυσκολίες οι οποίες εμπόδιζαν την πρόβλεψη διαφορετικών μεθόδων επιβολής του φόρου, ούτε από το γεγονός ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, άλλα πλεονεκτήματα που αφορούσαν τον φόρο εισοδήματος ενδέχεται να αντισταθμίζουν, μάλιστα δε και να υπερéβαιναν, το μειονέκτημα ως προς τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Όσον αφορά τις συνέπειες τις οποίες το εθνικό δικαστήριο όφειλε να συναγάγει από το ασυμβίβαστο αυτό, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο ενδιαφερόμενος είχε δικαίωμα να καταβάλει εισφορές κοινωνικής ασφάλισης του ιδίου επιπέδου με τις εισφορές που καταβάλλει ο εργαζόμενος ο οποίος διατήρησε την κατοικία του στο ίδιο κράτος μέλος, καθόσον, ελλείψει ορθής εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, το τελευταίο αυτό καθεστώς ήταν το μόνο έγκυρο

σύστημα αναφοράς (απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 1999, C-18/95, Συλλογή 1999, σ. I-345).

Αντιθέτως, η επίδικη στις υποθέσεις *Gschwind* και *Nijhuis*, αντιστοίχως, γερμανική και ολλανδική νομοθεσία δεν κρίθηκαν ασυμβίβαστες με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων.

Υπενθυμίζεται ότι, στις αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1995, C-279/93, *Schumacker* (Συλλογή 1995, σ. I-225), και της 11ης Αυγούστου 1995, C-80/94, *Wielockx* (Συλλογή 1995, σ. I-2493), το Δικαστήριο είχε ερμηνεύσει το άρθρο 48 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) υπό την έννοια ότι ο κοινοτικός υπήκοος που εισπράττει, εντός κράτους μέλους άλλου από το κράτος της κατοικίας του, τις κύριες αποδοχές του και όλα σχεδόν τα οικογενειακά εισοδήματά του υφίσταται δυσμενή διάκριση εάν η προσωπική και οικογενειακή του κατάσταση δεν λαμβάνεται υπόψη στο τελευταίο αυτό κράτος προς τον σκοπό της φορολογήσεως του εισοδήματός του. Κατόπιν της εκδόσεως των αποφάσεων αυτών, ο Γερμανός νομοθέτης προέβλεψε ότι ένας/μία κοινοτικός/ή υπήκοος και η/ο σύζυγός του/της έστω και αν αυτοί δεν έχουν ούτε κατοικία ούτε συνήθη διαμονή στη Γερμανία, μπορούν να θεωρηθούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ως πλήρως υπαγόμενοι στον φόρο φορολογούμενοι και, υπ' αυτήν τους την ιδιότητα, να απολαύουν και των λοιπών φορολογικών πλεονεκτημάτων που αναγνωρίζονται στους κατοίκους ημεδαπής υπό την έννοια της λήψεως υπόψη της προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεώς τους. Στο πλαίσιο της υποθέσεως *Gschwind*, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν αντίκεινται στη Συνθήκη οι προϋποθέσεις που έθετε προς τούτο ο Γερμανός νομοθέτης, ήτοι τουλάχιστον το 90 % του εξ ημεδαπής και αλλοδαπής πηγής εισοδήματός τους να φορολογείται στη Γερμανία ή, σε περίπτωση μη συγκεντρώσεως του ποσοστού αυτού, το εξ αλλοδαπής πηγής, μη φορολογούμενο εντός αυτού του κράτους, εισόδημά τους να μην υπερβαίνει ορισμένο ανώτατο όριο. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο θεώρησε ότι, όταν οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνται, το κράτος της διαμονής έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει υπόψη του την προσωπική και οικογενειακή κατάσταση των φορολογουμένων, εφόσον η εκεί φορολογητέα βάση επιτρέπει κάτι τέτοιο (απόφαση της 14ης

Σεπτεμβρίου 1999, C-391/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Η υπόθεση *Nijhuis* αφορούσε το δικαίωμα Ολλανδού δημοσίου υπαλλήλου επί ολλανδικής συντάξεως αναπηρίας για περίοδο προγενέστερη της ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) 1606/98⁶, ο οποίος επέκτεινε και στα ειδικά ασφαλιστικά συστήματα των δημοσίων υπαλλήλων, μέσω ορισμένων εξαιρετικών διατάξεων, την ισχύ της βασικής κανονιστικής ρυθμίσεως περί κοινωνικής ασφάλισεως των εργαζομένων που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας, ήτοι των κανονισμών (ΕΟΚ) 1408/71⁷ και (ΕΟΚ) 574/72⁸. Επειδή τα δύο τελευταία κείμενα δεν είχαν άμεση εφαρμογή στην υπόθεση, το εθνικό δικαστήριο διερωτήθηκε μήπως τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρα 39 ΕΚ και 42 ΕΚ) το υποχρέωναν παρά ταύτα να τα εφαρμόσει κατ' αναλογία προκειμένου να χορηγηθεί παροχή αναπηρίας σε εργαζόμενο που είχε καταστεί ανάικος προς εργασία εντός άλλου κράτους μέλους. Πράγματι, σε περίπτωση μη κατ' αναλογία εφαρμογής, ο H. Nijhuis θα βρισκόταν σε δυσμενέστερη θέση από τη θέση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε κάνει χρήση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και είχε εργαστεί μόνο στις Κάτω Χώρες. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, ενόψει της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει το Συμβούλιο, αυτή η κατ' αναλογία εφαρμογή μπορούσε να καταστεί υποχρεωτική μόνον αν ήταν δυνατό, χωρίς προσφυγή σε κοινοτικά μέτρα συντονισμού, να

⁶ Κανονισμός του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας και (ΕΟΚ) 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, με σκοπό την επέκτασή τους ώστε να καλύπτουν ειδικά συστήματα για τους δημοσious υπαλλήλους (ΕΕ L 209, σ. 1).

⁷ Κανονισμός του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1971 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73).

⁸ Κανονισμός του Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138).

αντιμετωπιστούν οι δυσμενείς συνέπειες μιας εθνικής νομοθεσίας. Επειδή τέτοια μέτρα φαίνονταν απαραίτητα στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο έδωσε αρνητική απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα (απόφαση της 20ής Απριλίου 1999, C-360/97, Συλλογή 1999, σ. I-1919).

12. Η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στο εσωτερικό της Κοινότητας επίσης αποτέλεσε το αντικείμενο σημαντικών αποφάσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Επισημαίνονται ιδίως οι υποθέσεις *Calfa*, *Läära* και *Zenatti*, *Eurowings* και *Arblade*.

12.1 Η D. Calfa, Ιταλίδα υπήκοος, η οποία κατηγορήθηκε για κατοχή και χρήση απαγορευμένων ναρκωτικών ουσιών κατά τη διαμονή της ως τουρίστριας στην Κρήτη, άσκησε ενώπιον του Αρείου Πάγου αναίρεση κατά της απόφασης του πλημμελειοδικείου περί ισόβιας απελάσεώς της από την ελληνική επικράτεια. Ερωτηθέν από το εθνικό δικαστήριο, το Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον συμβιβάζεται η ποινή αυτή με τους κοινοτικούς κανόνες περί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, καθόσον η D. Calfa θεωρήθηκε ως αποδέκτρια τουριστικών υπηρεσιών. Στην απόφασή του, το Δικαστήριο κατέληξε ότι επρόκειτο προφανώς για εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, το οποίο, επιπλέον, δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί βάσει της εξαιρέσεως περί δημοσίας τάξεως, την οποία επικαλέσθηκε το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, η εθνική νομοθεσία προέβλεπε ότι η ισόβια απέλαση διατάσσεται αυτομάτως κατόπιν της ποινικής καταδίκης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ούτε η ατομική συμπεριφορά του δράστη της παραβάσεως ούτε ο εντεύθεν κίνδυνος για τη δημόσια τάξη, κατά παράβαση της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ, περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας⁹ (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 1999, C-348/96, Συλλογή 1999, σ. I-11).

⁹

Οδηγία του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 16).

12.2. Οι αποφάσεις που εκδόθηκαν στις υποθέσεις *Läära* και *Zenatti* ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό τη νομολογία *Schindler* (απόφαση της 24ης Μαρτίου 1994, C-275/92, Συλλογή 1994, σ. I-1039), σύμφωνα με την οποία, καίτοι συνιστούν εμπόδια στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, οι απαγορεύσεις της διοργανώσεως λαχειοφόρου αγοράς δεν αντιβαίνουν στο κοινοτικό δίκαιο, ενόψει των σκοπών κοινωνικής πολιτικής και προλήψεως της απάτης που τις δικαιολογούν. Έτσι, το Δικαστήριο δεν δέχθηκε να αποδοκιμάσει ούτε τη φινλανδική νομοθεσία η οποία παρέχει σε έναν μόνο δημόσιο οργανισμό αποκλειστικά δικαιώματα εκμεταλλεύσεως των μηχανημάτων τυχερών παιγνίων, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών γενικού συμφέροντος που τη δικαιολογούν (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-124/97, *Läära*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), ούτε την ιταλική ρύθμιση που επιφυλάσσει σε ορισμένους οργανισμούς το δικαίωμα της συλλογής των στοιχημάτων επί αθλητικών γεγονότων (απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 1999, C-67/98, *Zenatti*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε ότι το γεγονός ότι τα επίμαχα παίγνια ή στοιχήματα δεν απαγορεύονταν πλήρως δεν αρκούσε για να αποδείξει ότι η εθνική νομοθεσία δεν σκοπούσε πράγματι να επιτύχει τους σκοπούς γενικού συμφέροντος τους οποίους φερόταν ότι επιδίωκε. Στην υπόθεση *Läära*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ευθέως, δηλώνοντας ότι, ενόψει της μεγαλύτερης αποτελεσματικότητάς της προς επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών γενικού συμφέροντος, η επιλογή της χορηγήσεως αποκλειστικού δικαιώματος εκμεταλλεύσεως στον εγκεκριμένο δημόσιο οργανισμό αντί της ρυθμίσεως της δραστηριότητας των διαφόρων επιχειρηματιών που θα είχαν άδεια εκμεταλλεύσεως τέτοιων παιγνίων στο πλαίσιο ρυθμίσεως μη αποκλειστικού χαρακτήρα δεν φαινόταν δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Αντιθέτως, στην υπόθεση *Zenatti* έκρινε ότι στο εθνικό δικαστήριο εναπέκειτο να ελέγξει αν η εθνική νομοθεσία, ενόψει των συγκεκριμένων λεπτομερειών εφαρμογής της, ανταποκρινόταν όντως στους στόχους που μπορούσαν να τη δικαιολογήσουν και μήπως οι περιορισμοί που επέβαλλε φαινόταν δυναντάλογοι υπό το φως των στόχων αυτών.

12.3. Η υπόθεση *Eurowings* αφορούσε τη γερμανική νομοθεσία περί του φόρου επιτηδεύματος και κέρδους εκμεταλλεύσεως και έθετε για

μια ακόμα φορά το ζήτημα του περιθωρίου ελιγμού που διαθέτουν τα κράτη στον φορολογικό τομέα ελλείπει κοινοτικής εναρμονίσεως. Κατά το γερμανικό δίκαιο, για τον μισθωτή που μισθώνει αγαθό από εκμισθωτή εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, η βάση επιβολής του φόρου που υποχρεούται να καταβάλει είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις, ευρύτερη – και, συνεπώς, η φορολογική μεταχείριση που του επιφυλάσσεται λιγότερο ευνοϊκή – από ό,τι αν μίσθωνε τέτοιο αγαθό από εκμισθωτή εγκατεστημένο στη Γερμανία. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, καταρχάς, ότι ο μισθωτής μπορούσε, ως αποδέκτης υπηρεσιών χρηματοδοτικής μισθώσεως, να επικαλεστεί τα δικαιώματα που του παρείχε το άρθρο 59 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 49 ΕΚ). Στη συνέχεια έκρινε ότι η επίδικη ρύθμιση συνεπαγόταν διαφορετική μεταχείριση στηριζόμενη στον τόπο εγκαταστάσεως του παρέχοντος υπηρεσίες, η οποία απαγορεύεται από την ίδια αυτή διάταξη. Ωστόσο, η Γερμανία επικαλείτο την αρχή της συνοχής του φορολογικού συστήματος, υποστηρίζοντας κατ' ουσίαν ότι το φορολογικό πλεονέκτημα του μισθωτή που απευθύνεται σε εκμισθωτή εγκατεστημένο στη Γερμανία αντισταθμιζόταν από το γεγονός ότι εκεί ο εν λόγω εκμισθωτής υπέκειτο στον επίμαχο φόρο. Το Δικαστήριο απέρριψε την επιχειρηματολογία αυτή, καθόσον ο εν λόγω σύνδεσμος ήταν απλώς έμμεσος. Πράγματι, στην περίπτωση γερμανικής χρηματοδοτικής μισθώσεως, ο μισθωτής απαλλάσσεται, κατά κανόνα, για τον λόγο και μόνον ότι ο εκμισθωτής υπόκειται στον επίδικο φόρο, ακόμη κι αν ο εκμισθωτής έχει στη διάθεσή του πλείονα μέσα μειώσεως του πράγματι καταβαλλομένου φόρου. Το Δικαστήριο δεν δέχθηκε ούτε ότι το γεγονός ότι ο εκμισθωτής που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος υπόκειται ενδεχομένως εκεί σε χαμηλή φορολογία μπορούσε να δικαιολογήσει αντισταθμιστική φορολογική επιβάρυνση, καθόσον τέτοιου είδους αντισταθμιστικές φορολογικές επιβαρύνσεις θα έθιγαν τα ίδια τα θεμέλια της εσωτερικής αγοράς (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1999, C-294/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

12.4. Σε μια τελευταία υπόθεση, το Δικαστήριο ερωτήθηκε ως προς τα όρια που θέτει το κοινοτικό δίκαιο στην ελευθερία των κρατών μελών να ρυθμίζουν την κοινωνική προστασία των εργαζομένων που ασκούν δραστηριότητα στο έδαφός τους. Στο πλαίσιο της κύριας δίκης, έπρεπε να καθοριστεί αν οι υποχρεώσεις που προβλέπονταν από τη

βελγική εργατική νομοθεσία και των οποίων η παράβαση ετιμωρείτο από βελγικούς νόμους δημοσίας τάξεως και ασφάλειας μπορούσαν να ισχύσουν έναντι μισθωτών μιας επιχειρήσεως εγκατεστημένης σε άλλο κράτος μέλος οι οποίοι είχαν μετακινηθεί προσωρινά στο Βέλγιο για την εκτέλεση συμβάσεως (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1999, C-369/96 και C-376/96, *Arblade και Leloup*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Το Δικαστήριο, αφού δήλωσε ότι ο χαρακτηρισμός των εθνικών κανόνων ως ανηκόντων στην κατηγορία των νόμων δημοσίας τάξεως και ασφάλειας δεν τους απαλλάσσει από την τήρηση των διατάξεων της Συνθήκης, διότι άλλως θα παραβιάζονταν οι αρχές της υπεροχής και της ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, εξέτασε διαδοχικά αν οι επιταγές της βελγικής νομοθεσίας συνεπάγονταν αποτελέσματα περιοριστικά της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και, ενδεχομένως, αν, στον συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας, επιτακτικοί λόγοι απτόμενοι του γενικού συμφέροντος δικαιολογούσαν τέτοιους περιορισμούς της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Ενόψει της καταφατικής απαντήσεως, το Δικαστήριο εξέτασε μήπως αυτό το αποτέλεσμα μπορούσε να επιτευχθεί με λιγότερο δεσμευτικούς κανόνες. Το Δικαστήριο αναγνώρισε έτσι ότι οι κανονιστικές διατάξεις οι οποίες εξασφαλίζουν ένα κατώτατο επίπεδο μισθού μπορούν να δικαιολογηθούν, αλλά ότι, για να δικαιολογεί η παράβαση των διατάξεων αυτών ποινική δίωξη κατά του εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος εργοδότη, έπρεπε οι διατάξεις αυτές να είναι επαρκώς ακριβείς και προσιτές ούτως ώστε να μην καθιστούν, στην πράξη, αδύνατο ή υπερβολικά δυσχερή τον εκ μέρους του εργοδότη προσδιορισμό των υποχρεώσεων τις οποίες όφειλε να τηρεί. Αντιθέτως, η υποχρέωση καταβολής εργοδοτικών εισφορών στα βελγικά συστήματα «ενσήμων κακοκαιρίας» και «ενσήμων πίστεως» δικαιολογούνταν μόνον αν, αφενός, οι απαιτούμενες εισφορές παρείχαν δικαίωμα επί κοινωνικού ωφελήματος στους εν λόγω εργαζομένους και, αφετέρου, αν οι εργαζόμενοι δεν απήλαυναν εντός του κράτους μέλους εγκαταστάσεως, δυνάμει των εργοδοτικών εισφορών που ήδη καταβάλλονταν από τον εργοδότη εντός του κράτους αυτού, προστασίας κατ' ουσίαν συγκρίσιμης προς αυτήν που προέβλεπε η νομοθεσία του κράτους μέλους όπου παρέχονταν οι υπηρεσίες. Όσον αφορά τις υποχρεώσεις της καταρτίσεως ορισμένων

εγγράφων και της διατηρήσεώς τους σε ορισμένους τόπους επί ορισμένη περίοδο, το Δικαστήριο έκρινε ότι το αν συμβιβάζονται με τη Συνθήκη εξαρτάται, κατ' ουσίαν, από το αν είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ελέγχου της τηρήσεως της εθνικής ρυθμίσεως καθώς και από την τυχόν ύπαρξη συγκρισίμων υποχρεώσεων εντός του κράτους όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση.

13. Όσον αφορά το δικαίωμα εγκαταστάσεως, επίκεντρο των σημαντικότερων υποθέσεων που περατώθηκαν το 1999 ήταν τα ζητήματα της φορολογίας. Έτσι, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε μεν ότι η άμεση φορολογία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, έκρινε ωστόσο ασυμβίβαστες με το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 43 ΕΚ) διατάξεις περί φορολογίας των εταιριών που ίσχυαν στην Ελλάδα, τη Γερμανία και τη Σουηδία, στον βαθμό που συνεπάγονταν διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ των εγχωρίων εταιριών και των υποκαταστημάτων ή πρακτορείων εταιριών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη, όταν η κατάσταση αμφοτέρων των κατηγοριών αυτών είναι αντικειμενικά συγκρίσιμη.

13.1. Καταρχάς, το Δικαστήριο κατέκρινε την ελληνική νομοθεσία η οποία αποκλείει τις εταιρίες, που έχουν την έδρα τους εντός άλλου κράτους μέλους και ασκούν δραστηριότητες στην Ελλάδα μέσω μόνιμης εγκαταστάσεως, από τη δυνατότητα να τυγχάνουν χαμηλότερου συντελεστή φορολογίας των κερδών, ενώ η δυνατότητα αυτή παρέχεται στις εταιρίες που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα και δεν υφίσταται καμία αντικειμενική διαφορά καταστάσεως μεταξύ αυτών των δύο κατηγοριών εταιριών ικανή να δικαιολογήσει μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση (απόφαση της 29ης Απριλίου 1999, C-311/97, *Royal Bank of Scotland*, Συλλογή 1999, σ. I-2651). Το Δικαστήριο έκρινε, ειδικότερα, ότι, ναι μεν οι εταιρίες που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα φορολογούνται με βάση το συνολικό, ασχέτως χώρας προελεύσεως, εισόδημά τους, ενώ οι αλλοδαπές εταιρίες που ασκούν δραστηριότητα εντός του κράτους αυτού μέσω μόνιμης εγκαταστάσεως φορολογούνται με βάση τα κέρδη και μόνο που πραγματοποιεί εντός του κράτους αυτού η εν λόγω μόνιμη εγκατάσταση, το γεγονός αυτό όμως δεν μπορεί να εμποδίσει το να

θεωρηθούν οι δύο κατηγορίες εταιριών, όταν όλες οι άλλες περιστάσεις είναι οι ίδιες, ως τελούσες σε παρεμφερείς καταστάσεις όσον αφορά τον τρόπο καθορισμού της φορολογητέας βάσεως.

13.2. Στην υπόθεση *Saint-Gobain*, το Δικαστήριο εξέτασε το φορολογικό καθεστώς μόνιμης εγκαταστάσεως στη Γερμανία, της οποίας την εκμετάλλευση είχε κεφαλαιουχική εταιρία η οποία είχε την έδρα της σε άλλο κράτος μέλος και μετείχε στο κεφάλαιο εταιριών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-307/97, *Saint-Gobain*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν συμβιβάζεται με τη Συνθήκη το γεγονός ότι σε μια τέτοια εγκατάσταση δεν χορηγούνται, με τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τις κεφαλαιουχικές εταιρίες που έχουν την έδρα τους στη Γερμανία, ορισμένα φορολογικά πλεονεκτήματα όσον αφορά τη φορολόγηση των συμμετοχών αυτών καθώς και των μερισμάτων που προέρχονται από αυτές τις συμμετοχές. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, στο μέτρο που αυτή η διαφορά μεταχειρίσεως οφείλεται εν μέρει σε διμερείς συμβάσεις συναφθείσες με τρίτες χώρες, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να συνάπτουν τέτοιες διμερείς συμβάσεις για την εξάλειψη των περιπτώσεων διπλής φορολογήσεως, αλλά ότι η αρχή της εθνικής μεταχειρίσεως τους επιβάλλει να χορηγούν στις μόνιμες εγκαταστάσεις κοινοτικών εταιριών τα πλεονεκτήματα που προβλέπουν οι συμβάσεις αυτές υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τις εγκατεστημένες στο εθνικό έδαφος εταιρίες.

13.3. Τέλος, η ίδια προσέγγιση οδήγησε το Δικαστήριο να κρίνει αντίθετη προς τη Συνθήκη τη σουηδική νομοθεσία που καθιέρωνε διαφορετική μεταχείριση μεταξύ διαφόρων ειδών μεταβιβάσεων εντός ενός ομίλου, στηριζόμενη στο κριτήριο της έδρας των θυγατρικών εταιριών, και η οποία, ως εκ τούτου, συνιστούσε εμπόδιο για τις σουηδικές εταιρίες που επιθυμούσαν να συστήσουν θυγατρικές εταιρίες σε άλλα κράτη μέλη (απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1999, C-200/98, *X και Y*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

13.4. Παντοτε στον φορολογικό τομέα, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 52 (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 43 ΕΚ) και 58 (νυν άρθρο 48 ΕΚ) της Συνθήκης, όταν εφαρμόζονταν σε κοινοτικές

επιχειρήσεις που ασκούσαν δραστηριότητα στη Γαλλία μέσω δευτερεύουσας εγκαταστάσεως, απαγόρευαν γαλλική ρύθμιση η οποία, αφενός, έπληττε τις επιχειρήσεις που ήταν εγκατεστημένες στο κράτος αυτό και εκμεταλλεύονταν εκεί φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα με έκτακτη εισφορά επί του κύκλου εργασιών – μη συνυπολογιζομένου του φόρου – που πραγματοποιούσαν οι επιχειρήσεις αυτές σχετικά με ορισμένα από τα φαρμακευτικά αυτά ιδιοσκευάσματα και, αφετέρου, επέτρεπε στις πιο πάνω επιχειρήσεις να αφαιρέσουν από τη βάση επιβολής της εν λόγω εισφοράς μόνον τα έξοδα που είχαν πραγματοποιηθεί κατά το ίδιο οικονομικό έτος για έρευνα που είχε γίνει στο κράτος επιβολής της εισφοράς (απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-254/97, *Baxter*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έκρινε ότι, ναι μεν υφίστανται γαλλικές επιχειρήσεις που υποβάλλονται σε έξοδα έρευνας εκτός της Γαλλίας και αλλοδαπές επιχειρήσεις που υποβάλλονται στα έξοδα αυτά εντός αυτού του κράτους μέλους, πλην όμως η επίμαχη στην κύρια δίκη φορολογική ελάφρυνση είναι ικανή να λειτουργήσει εις βάρος ειδικά των επιχειρήσεων που έχουν την κύρια έδρα τους σε άλλα κράτη μέλη και δρουν στη Γαλλία μέσω δευτερευουσών εγκαταστάσεων, στο μέτρο που αυτές ακριβώς οι επιχειρήσεις θα είναι εκείνες οι οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις θα έχουν ασκήσει την ερευνητική τους δραστηριότητα εκτός του εδάφους του κράτους μέλους επιβολής της έκτακτης εισφοράς.

13.5. Η τελευταία υπόθεση αφορούσε τα όρια τα οποία μπορούν να επιβληθούν σε επιχείρηση με την αιτιολογία ότι η επιχείρηση αυτή χρησιμοποιείται προς καταστρατήγηση του δικαίου κράτους μέλους (απόφαση της 9ης Μαρτίου 1999, C-212/97, *Centros*, Συλλογή 1999, σ. I-1459). Στην περίπτωση εκείνη, Δανοί υπήκοοι κάτοικοι Δανίας είχαν συστήσει εταιρία στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η εταιρία αυτή δεν ασκούσε καμία δραστηριότητα, οι δε δανικές αρχές δεν επέτρεπαν την καταχώριση υποκαταστήματος της εταιρίας αυτής στη Δανία, προβάλλοντας ότι η επιχείρηση επιδίωκε στην πραγματικότητα να καταστρατηγήσει τους εθνικούς κανόνες σχετικά ιδίως με την καταβολή ενός κατώτατου κεφαλαίου. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η η πρακτική αυτή αποτελούσε εμπόδιο στην ελευθερία εγκαταστάσεως και ότι το γεγονός ότι υπήκοος κράτους μέλους που επιθυμεί να συστήσει εταιρία επιλέγει να τη συστήσει εντός του κράτους μέλους

του οποίου τη νομοθεσία περί εταιριών θεωρεί ως λιγότερο αυστηρή και να ιδρύσει υποκαταστήματα εντός άλλων κρατών μελών δεν μπορεί να αποτελεί αυτό καθαυτό καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως. Το Δικαστήριο έκρινε, εξάλλου, ότι το εμπόδιο αυτό δεν πληρούσε τις απαιτούμενες προϋποθέσεις προκειμένου να δικαιολογηθεί από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος αποτόμνου της προστασίας των πιστωτών. Καταρχάς, η εν λόγω πρακτική δεν μπορούσε καν να οδηγήσει στην επίτευξη του σκοπού της προστασίας των πιστωτών τον οποίο υποτίθεται ότι επιδίωκε, καθόσον, αν η ενδιαφερόμενη εταιρία είχε ασκήσει δραστηριότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο, το υποκατάστημά της θα είχε καταχωρισθεί στη Δανία, ενώ οι πιστωτές θα βρίσκονταν στην ίδια ακριβώς επισφαλή θέση. Εξάλλου, οι πιστωτές της ήταν πληροφορημένοι για την εθνικότητα της εταιρίας και μπορούσαν να στηριχθούν σε ορισμένους κανόνες κοινοτικού δικαίου που τους προστατεύουν. Τέλος, θα μπορούσαν να ληφθούν μέτρα λιγότερο δεσμευτικά ή πλήττοντα λιγότερο τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Συνεπώς, το Δικαστήριο, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι ουδόλως αποκλείονταν το ενδεχόμενο να μπορούσε το ενδιαφερόμενο κράτος να λάβει μέτρα προλήψεως ή πατάξεως της απάτης, είτε έναντι της ίδιας της εταιρίας είτε έναντι των εταίρων οι οποίοι αποδεδειγμένα επιδίωκαν στην πραγματικότητα να αποφύγουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των πιστωτών που ήταν εγκατεστημένοι στο έδαφος του εν λόγω κράτους, κατέληξε ότι η άρνηση καταχωρίσεως αντέβαινε στη Συνθήκη.

14. Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων*, οι σημαντικότερες υποθέσεις που περατώθηκαν το 1999 προήλθαν όλες από προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλαν αυστριακά δικαστήρια.

14.1. Ένα εθνικό δικαστήριο ερώτησε το Δικαστήριο αν συμβιβαζόταν με το άρθρο 73 Β της Συνθήκης (νυν άρθρο 56 ΕΚ) μια αυστριακή ρύθμιση η οποία επιβάλλει την εγγραφή σε εθνικό νόμισμα υποθήκης συσταθείσας προς εξασφάλιση απαιτήσεως εξοφλητέας στο νόμισμα άλλου κράτους μέλους. Το Δικαστήριο, παρέχοντας ορισμένες διευκρινίσεις ως προς τις έννοιες των κινήσεων κεφαλαίων και των κινήσεων πληρωμών, αναφέρει καταρχάς, στην απόφασή του, ότι η ονοματολογία των κινήσεων κεφαλαίων που έχει προσαρτηθεί στην

οδηγία 88/361/ΕΟΚ ¹⁰ διατηρεί την ενδεικτική αξία που είχε πριν από τη θέση σε ισχύ των άρθρων 73 Β επ. της Συνθήκης ΕΚ, όσον αφορά τον ορισμό της έννοιας των κινήσεων κεφαλαίων, εξυπακουμένου ότι, όπως προκύπτει από την εισαγωγή του, ο κατάλογος που περιέχει δεν είναι εξαντλητικός. Από αυτό συνάγεται ότι η επίδικη υποθήκη ενέπιπτε στο άρθρο 73 Β της Συνθήκης. Το Δικαστήριο προσθέτει, στη συνέχεια, ότι η επίδικη απαγόρευση συνιστούσε περιορισμό των κινήσεων κεφαλαίων, στον βαθμό που είχε ως αποτέλεσμα τη χαλάρωση των δεσμών μεταξύ της εξασφαλιζόμενης απαιτήσεως, η οποία ήταν εξοφλητέα στο νόμισμα άλλου κράτους μέλους, και της υποθήκης, της οποίας η αξία μπορούσε, λόγω μεταγενέστερων νομισματικών διακυμάνσεων, να μειωθεί, με αποτέλεσμα να υπολείπεται της αξίας της εξασφαλιζόμενης απαιτήσεως, γεγονός το οποίο δεν μπορούσε παρά να μειώσει την αποτελεσματικότητα και, συνακόλουθα, το ενδιαφέρον που παρουσίαζε μια τέτοια ασφάλεια. Συνεπώς, η εν λόγω ρύθμιση μπορούσε να αποθαρρύνει τους ενδιαφερομένους από το να εκφράσουν μια απαίτηση στο νόμισμα άλλου κράτους μέλους. Επιπλέον, υπήρχε ο κίνδυνος να έχει ως συνέπεια να υποβληθούν τα συμβαλλόμενα μέρη σε πρόσθετες δαπάνες, καθόσον τα υποχρέωνε, αποκλειστικά και μόνον προκειμένου να εγγραφεί η υποθήκη, να προσδιορίσουν το ποσό στο οποίο θα ανερχόταν η απαίτηση αν ήταν εκφρασμένη στο εθνικό νόμισμα και, κατά περίπτωση, να ζητήσουν την αναγνώριση της μετατροπής αυτής. Τελικά, η ρύθμιση αυτή δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, ως διασφαλίζουσα την προβλεψιμότητα και τη διαφάνεια του καθεστώτος των υποθηκών, δεδομένου ότι δεν παρείχε στους δανειστές κατώτερης τάξεως τη δυνατότητα να γνωρίζουν με ακρίβεια το ποσό των απαιτήσεων που έχουν προτεραιότητα και να εκτιμούν έτσι την αξία της ασφάλειας που τους παρέχεται παρά μόνο με τίμημα την ανασφάλεια των δικαιούχων απαιτήσεων εκφρασμένων σε αλλοδαπό νόμισμα (απόφαση της 16ης Μαρτίου 1999, C-222/97, *Trummer και Mayer*, Συλλογή 1999, σ. I-1661).

¹⁰

Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988, για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης (ΕΕ L 178, σ. 5).

14.2. Η προμνησθείσα υπόθεση *Konle* αφορούσε κυρίως τη δυνατότητα των δημοσίων αρχών, εν προκειμένω του Land του Tyrol, να απαιτούν συστηματικά διοικητική άδεια πριν από την απόκτηση κυριότητας επί ακινήτου, με υποχρέωση για τον αποκτώντα να αποδεικνύει πειστικά ότι το ακίνητο δεν θα χρησιμοποιηθεί για την απόκτηση δευτερεύουσας κατοικίας. Κατά την απόφαση του Δικαστηρίου, στο μέτρο που ένα κράτος μέλος μπορεί να δικαιολογήσει το σύστημα αυτό προβάλλοντας έναν στόχο χωροταξίας, το περιοριστικό μέτρο που συνιστά μια τέτοια απαίτηση μπορεί να γίνει δεκτό μόνον αν δεν εφαρμόζεται κατά τρόπο δημιουργούντα δυσμενείς διακρίσεις και αν άλλες λιγότερο περιοριστικές διαδικασίες δεν επιτρέπουν την επίτευξη του ιδίου αποτελέσματος. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν συνέτρεχε τέτοια περίπτωση στην υπόθεση εκείνη, καθόσον, ιδίως, τα έγγραφα που είχε στη διάθεσή του μαρτυρούσαν την πρόθεση χρησιμοποίησεως των μέσων εκτιμήσεως που προσέφερε η διαδικασία χορηγήσεως αδείας ώστε οι αιτήσεις που προέρχονταν από αλλοδαπούς, περιλαμβανομένων και των υπηκόων κρατών μελών της Κοινότητας, να υποβάλλονται σε ενδελεχέστερο έλεγχο απ' ό,τι οι αιτήσεις των Αυστριακών υπηκόων.

14.3. Τέλος, η υπόθεση *Santoz* αφορούσε το κατά πόσον συμβιβάζοταν με την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων ένας φόρος χαρτοσήμου επί δικαιιοπραξιών, στο πλαίσιο διαφοράς σχετικής με τη φορολόγηση δανείου που συνάπτει δανειολήπτης που κατοικεί στην ημεδαπή με δανειστή που κατοικεί στην αλλοδαπή. Το Δικαστήριο έκρινε ότι επρόκειτο για περιορισμό των κινήσεων κεφαλαίων, αλλά ότι ο περιορισμός αυτός ήταν απαραίτητος ώστε να αποτρέπονται καταστρατηγήσεις των εθνικών φορολογικών νόμων και ρυθμίσεων υπό την έννοια του άρθρου 73 Δ (νυν άρθρου 58 ΕΚ), παράγραφος 1, στοιχείο β', της Συνθήκης. Πράγματι η νομοθεσία αυτή έπληττε, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την ιθαγένεια των συμβαλλομένων μερών ή τον τόπο συνάψεως της συμβάσεως δανείου, όλα τα εγκατεστημένα στην Αυστρία φυσικά και νομικά πρόσωπα που συνήπταν τέτοια σύμβαση, ο δε κύριος σκοπός της έγκειτο στη διασφάλιση της ίσης φορολογικής τους μεταχειρίσεως. Αντιθέτως, το Δικαστήριο έκρινε τη ρύθμιση αυτή ασυμβίβαστη με τη Συνθήκη, στο μέτρο που, προκειμένου για δάνεια που συνάπτονταν χωρίς την κατάρτιση εγγράφου, τα δάνεια που συνάπτονταν στην Αυστρία δεν

υποβάλλονταν στην καταβολή του επιδίκου φόρου, ενώ, οσάκις το δάνειο συναπτόταν εκτός του εθνικού εδάφους, υπέκειτο στον φόρο εφόσον η ύπαρξή του αναφερόταν με μνεία του δανείου αυτού στα λογιστικά βιβλία και έγγραφα του δανειστή (απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1999, C-439/97, *Sandoz*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

15. Όπως και τα προηγούμενα έτη, οι σημαντικότερες υποθέσεις των οποίων επιλήφθηκε το Δικαστήριο στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων έφθασαν ενώπιόν του, κατά ένα μέρος τους, μέσω προδικαστικών παραπομπών από εθνικά δικαστήρια, ενώ οι υπόλοιπες μέσω αιτήσεων αναιρέσεως που ασκήθηκαν κατά αποφάσεων του Πρωτοδικείου.

15.1. Όσον αφορά τις αναιρετικές διαδικασίες, επισημαίνονται κυρίως, εκτός από την υπόθεση *Ufex* κλπ κατά *Επιτροπής*, οι αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, που έθεσαν τέρμα στις λεγόμενες υποθέσεις πολυπροπυλενίου. Με τις αποφάσεις αυτές, το Δικαστήριο επικύρωσε σχεδόν όλες τις εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου (αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, *Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni*, C-51/92 P, *Hercules Chemicals* κατά *Επιτροπής*, C-199/92 P, *Hüls* κατά *Επιτροπής*, C-200/92 P, *ICI* κατά *Επιτροπής*, C-227/92 P, *Hoechst* κατά *Επιτροπής*, C-234/92 P, *Shell International Chemical Company* κατά *Επιτροπής*, C-235/92 P, *Montecatini* κατά *Επιτροπής*, και C-245/92 P, *Chemie Linz* κατά *Επιτροπής*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Οι αιτήσεις αναιρέσεως στις υποθέσεις πολυπροπυλενίου έθεταν καταρχάς ζητήματα αρχής όσον αφορά την έννοια του ανυποστάτου μιας κοινοτικής πράξεως, καθώς και όσον αφορά την ύπαρξη υποχρεώσεως του Πρωτοδικείου να δεχθεί αίτημα διαδίκου για την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας. Απαντώντας στους ισχυρισμούς των αναιρεσειουσών περί ανυποστάτου της αποφάσεως της Επιτροπής, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι υπέρ των πράξεων των κοινοτικών οργάνων ισχύει, καταρχήν, τεκμήριο νομιμότητας, οπότε αυτές παράγουν έννομα αποτελέσματα έστω και αν πάσχουν πλημμέλειες, εφόσον δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί. Ωστόσο, κατ'

εξαίρεσιν από την αρχή αυτή, πράξεις πάσχουσες ελάττωμα του οποίου η σοβαρότητα είναι τόσο πρόδηλη ώστε να μη μπορεί να γίνεται ανεκτή από την κοινοτική έννομη τάξη πρέπει να θεωρούνται ότι δεν έχουν παραγάγει κανένα έννομο αποτέλεσμα, ούτε καν προσωρινό, δηλαδή να θεωρούνται νομικώς ανύπαρκτες. Η εξαίρεση αυτή αποβλέπει στη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των δύο θεμελιωδών, αλλά ενίοτε ανταγωνιστικών μεταξύ τους, επιταγών, τις οποίες πρέπει να τηρεί μια έννομη τάξη, δηλαδή της σταθερότητας των εννόμων σχέσεων και της τηρήσεως της νομιμότητας. Κατά το Δικαστήριο, η σοβαρότητα των συνεπειών που συναρτώνται προς την αναγνώριση του ανυποστάτου πράξεως των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας επιτάσσει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να επιφυλάσσεται η αναγνώριση αυτή σε εντελώς ακραίες περιπτώσεις. Όσον αφορά το αίτημα της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας, το Δικαστήριο έκρινε ότι το Πρωτοδικείο δεν υποχρεούται να δεχτεί ένα τέτοιο αίτημα, εκτός εάν ο ενδιαφερόμενος στηρίζεται σε πραγματικά περιστατικά δυνάμενα να ασκήσουν αποφασιστική επιρροή, τα οποία δεν μπόρεσε να επικαλεσθεί πριν από το πέρας της προφορικής διαδικασίας. Κατά το Δικαστήριο, δεν συνιστούν τέτοια περιστατικά ενδείξεις γενικού χαρακτήρα που αφορούν υποτιθέμενη πρακτική της Επιτροπής απορρέουσα από δικαστική απόφαση εκδοθείσα σε άλλες υποθέσεις ή από δηλώσεις γενόμενες επ' ευκαιρία άλλων διαδικασιών. Το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι το Πρωτοδικείο δεν ήταν υποχρεωμένο να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας λόγω της υποτιθέμενης υποχρεώσεώς του να εξετάσει αυτεπαγγέλτως λόγους απτόμενους του νομοτύπου της διαδικασίας εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως, καθόσον τέτοια υποχρέωση μπορεί ενδεχομένως να υφίσταται μόνο σε συνάρτηση προς πραγματικά στοιχεία που έχουν περιληφθεί στη δικογραφία.

Οι αποφάσεις πολυπροπυλενίου διευκρινίζουν επίσης ορισμένες πτυχές απτόμενες των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης (νυν άρθρου 81 ΕΚ). Ως προς την έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής, η οποία αναφέρεται σε μια μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων που, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη κατά κυριολεξίαν συμβάσεως, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων, το Δικαστήριο διευκρίνισε, καταρχάς, ότι όπως και

η συμφωνία, η εναρμονισμένη πρακτική, εφόσον αποσκοπεί στον περιορισμό, την κατάργηση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, έστω και αν δεν σημειώνονται στην αγορά αποτελέσματα πλήττοντα τον ανταγωνισμό. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι, ναι μεν η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής ενέχει, πέρα από τη διαβούλευση μεταξύ επιχειρήσεων, και συμπεριφορά στην αγορά συνακόλουθη προς αυτή τη διαβούλευση και σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων, πλην όμως πρέπει να τεκμαίρεται, πλην αποδείξεως του εναντίου που βαρύνει τους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες, ότι όσες επιχειρήσεις μετείχαν στη διαβούλευση και εξακολουθούν να δρουν στην αγορά, λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που αντήλλαξαν με τους ανταγωνιστές τους για να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Δεύτερον, δεδομένου ότι ορισμένες αναιρεσείουσες επικαλέστηκαν την εφαρμογή του «rule of reason», το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, και αν ακόμη υποθεθεί ότι ο «rule of reason» έχει θέση στο πλαίσιο του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν μπορεί σε καμμία περίπτωση ν' αποκλείσει την εφαρμογή της διατάξεως αυτής στο πλαίσιο συμπράξεως στην οποία εμπλέκονται παραγωγοί που κατείχαν το σύνολο σχεδόν της κοινοτικής αγοράς και η οποία αφορά επιδιωκόμενες τιμές, τον περιορισμό της παραγωγής και την κατανομή της αγοράς. Τρίτον, ορισμένες αναιρεσείουσες ισχυρίστηκαν ότι η αποδοκιμασία των συναντήσεων στις οποίες είχαν συμμετάσχει συνιστούσε προσβολή της ελευθερίας εκφράσεως και της ελευθερίας του συνέρχεσθαι ειρηνικά και του συνεταιρίζεσθαι. Το Δικαστήριο, καίτοι αναγνώρισε ότι οι ελευθερίες αυτές προστατεύονται στην κοινοτική έννομη τάξη, απέρριψε αυτόν τον λόγο αναιρέσεως, καθόσον οι επίμαχες συναντήσεις δεν κρίθηκαν αυτές καθαυτές αντίθετες στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αλλά στον βαθμό που είχαν αντίθετο στον ανταγωνισμό αντικείμενο. Τέταρτον, το Δικαστήριο έκρινε ότι, ναι μεν δεν αποκλείεται η κατάσταση ανάγκης να επιτρέπει μια συμπεριφορά που, διαφορετικά, θα συνιστούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, κατάσταση ανάγκης όμως επ' ουδενί λόγω μπορεί να προκύπτει από την αξίωση και μόνον της αποφυγής οικονομικής ζημίας. Πέμπτον, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας εφαρμόζεται επί των διαδικασιών των σχετικών με παραβάσεις των ισχυόντων επί επιχειρήσεων κανόνων ανταγωνισμού που μπορούν να οδηγήσουν στην

επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών. Όμως, άπαξ αποδειχθεί ότι μια επιχείρηση μετέσχε σε συναντήσεις μεταξύ επιχειρήσεων που είχαν προδήλως αντίθετο στον ανταγωνισμό χαρακτήρα, μπορεί να θεωρηθεί ότι σ' αυτήν εναπόκειται να παράσχει διαφορετική εξήγηση του περιεχομένου των συναντήσεων αυτών, χωρίς αυτό να συνιστά αδικαιολόγητη αντιστροφή του βάρους της αποδείξεως ή προσβολή του τεκμηρίου αθωότητας.

Ορισμένες αναιρεσεύουσες προσέβαλαν επίσης την άρνηση του Πρωτοδικείου να δεχθεί την παραγραφή της παραβάσεως, άρνηση αιτιολογηθείσα από την υποτιθέμενη συνέχιση της συμπεριφοράς τους επί σειράν ετών. Συναφώς, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, ναι μεν η έκφραση «κατ' εξακολούθηση παράβαση» έχει περιεχόμενο που κάπως διαφέρει στις έννομες τάξεις των διαφόρων κρατών μελών, περιέχει πάντως διάφορες μορφές παραβατικής συμπεριφοράς ή ενέργειες εκτέλεσεως μιας μόνης παραβάσεως, που συνδέονται από ένα κοινό υποκειμενικό στοιχείο. Βάσει αυτού, έκρινε ότι το Πρωτοδικείο δικαιολογημένα είχε θεωρήσει ότι οι δραστηριότητες που εντάσσονταν σε συστήματα και επιδίωκαν έναν και τον αυτό σκοπό συνιστούσαν μία κατ' εξακολούθηση παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, οπότε η προβλεπόμενη στην κανονιστική ρύθμιση πενταετής προθεσμία παραγραφής μπορούσε ν' αρχίσει μόνον αφότου είχε λήξει η παράβαση. Τέλος, όσον αφορά τη διοικητική διαδικασία, μια αναιρεσεύουσα προσήψε στο Πρωτοδικείο ότι δεν είχε συναγάγει συνέπειες από την άρνηση της Επιτροπής να της επιτρέψει την πρόσβαση στις απαντήσεις των άλλων παραγωγών στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων. Το Δικαστήριο ενέκρινε την προσέγγιση που ακολούθησε το Πρωτοδικείο, το οποίο δεν αποφάνθηκε επί της νομιμότητας της αρνήσεως αυτής, αλλά εξέτασε μήπως, χωρίς την άρνηση αυτή, η διαδικασία θα είχε καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Κατά το Δικαστήριο, η προσέγγιση αυτή δεν οδηγεί στην αναγνώριση των δικαιωμάτων άμυνας μόνον υπέρ του αθώου, καθόσον η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν υποχρεούται ν' αποδείξει ότι, εάν είχε πρόσβαση στις απαντήσεις που έδωσαν οι άλλοι παραγωγοί στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η απόφαση της Επιτροπής θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αλλά μόνον ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα εν λόγω έγγραφα προς άμυνά της.

Άλλα σημαντικά στοιχεία περιέχονται στην προμνησθείσα απόφαση *Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni*. Πρώτον, το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι, εν όψει της φύσεως των επιδίκων παραβάσεων καθώς και της φύσεως και του βαθμού αυστηρότητας των κυρώσεων τις οποίες επισύρουν, η ευθύνη εκ της διαπράξεώς τους έχει προσωποπαγή χαρακτήρα. Το γεγονός, όμως, και μόνον ότι κάθε επιχείρηση μετέχει στην παράβαση με τον δικό της τρόπο δεν αρκεί για ν' αποκλείσει την ευθύνη της για ολόκληρη την παράβαση, περιλαμβανομένης και της συμπεριφοράς που υλοποιείται από άλλες μετέχουσες επιχειρήσεις, αν αυτές συμμερίζονται τον ίδιο αντίθετο στον ανταγωνισμό σκοπό ή αποτέλεσμα. Αντιθέτως, μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη, για όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της στην εν λόγω παράβαση, ιδίως όταν αποδεικνύεται ότι η εν λόγω επιχείρηση ε γνώριζε την παραβατική συμπεριφορά των άλλων μετεχόντων ή ότι ηδύνάτο ευλόγως να την προβλέψει και ότι αποδεχόταν τον σχετικό κίνδυνο. Δεύτερον, όσον αφορά το βάρος της αποδείξεως των παραβάσεων, το Δικαστήριο έκρινε ότι το Πρωτοδικείο μπορούσε δικαιολογημένα να θεωρήσει – χωρίς αυτό να συνιστά αθέμιτη αντιστροφή του βάρους της αποδείξεως – ότι, άπαξ η Επιτροπή μπόρεσε να αποδείξει ότι μια επιχείρηση είχε μετάρχει σε συναντήσεις κατά τις οποίες αποφασίζονταν, οργανώνονταν και ελέγχονταν πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, στην επιχείρηση αυτή εναπέκειτο να αποδείξει τους ισχυρισμούς της ότι δεν είχε συνταχθεί με τις πρωτοβουλίες αυτές. Τρίτον, το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα σύνολο εκδηλώσεων συμπεριφοράς πλειόνων επιχειρήσεων συνιστούσε έκφραση ενιαίας παραβάσεως που εμπίπτει εν μέρει στην έννοια της συμφωνίας και εν μέρει στην έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής. Τέλος, στην ίδια αυτή υπόθεση, το Δικαστήριο δέχθηκε την αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής, αφού διαπίστωσε ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε, χωρίς αντίφαση, να δεχθεί, αφενός, την άποψη περί ενιαίας παραβάσεως, η ευθύνη για την οποία μπορεί να καταλογιστεί συνολικά σε όλες τις επιχειρήσεις, και, αφετέρου, να ακυρώσει μερικώς την απόφαση, για τον λόγο ότι δεν είχε αποδειχθεί η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως σε ορισμένες από τις ενέργειες που αποτελούσαν μέρος αυτής της ενιαίας παραβάσεως.

15.2. Η απόφαση της 4ης Μαρτίου 1999 στην υπόθεση C-119/97 P, *Ufex κ.λπ. κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1999, σ. I-1341), έδωσε στο Δικαστήριο την ευκαιρία να καθορίσει τον βαθμό στον οποίο η Επιτροπή μπορεί να απορρίπτει καταγγελίες σχετικές με το άρθρο 86 της Συνθήκης (νυν άρθρο 82 ΕΚ) λόγω ελλείψεως επαρκούς κοινοτικού συμφέροντος. Οι αναιρεσείουσες αμφισβητούσαν, καταρχάς, τις κρίσεις του Πρωτοδικείου από τις οποίες προέκυπτε ότι, για να εκτιμήσει το κοινοτικό συμφέρον, η Επιτροπή μπορούσε να λάβει υπόψη της άλλα κρίσιμα στοιχεία από εκείνα που απαριθμούνται στην απόφαση *Automec II*. Το Δικαστήριο απέρριψε τον λόγο αυτόν, κρίνοντας ότι, δεδομένου ότι η εκτίμηση του κοινοτικού συμφέροντος το οποίο παρουσιάζει μια καταγγελία είναι συνάρτηση των συνθηκών κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως, δεν πρέπει ούτε να περιορίζεται ο αριθμός των κριτηρίων εκτιμήσεως που μπορεί να λάβει υπόψη της η Επιτροπή ούτε, αντιθέτως, να της επιβάλλεται η αποκλειστική χρήση ορισμένων κριτηρίων. Αντιθέτως, το Δικαστήριο δεν δέχθηκε τις κρίσεις του Πρωτοδικείου σύμφωνα με τις οποίες η διαπίστωση παρωχημένων παραβάσεων δεν ανταποκρινόταν στην αποστολή που έχει ανατεθεί στην Επιτροπή από τη Συνθήκη και ότι, συνεπώς, η τελευταία μπορούσε νόμιμα να κρίνει ότι δεν ήταν σκόπιμο να δοθεί συνέχεια σε καταγγελία αφορώσα πρακτικές οι οποίες αργότερα είχαν παύσει. Για να ασκήσει αποτελεσματικά τον ρόλο της όσον αφορά την εφαρμογή της πολιτικής του ανταγωνισμού, η Επιτροπή μπορεί ασφαλώς να προσδίδει διαφορετικό βαθμό προτεραιότητας στις καταγγελίες που της υποβάλλονται, η διακριτική όμως εξουσία που διαθέτει προς τούτο δεν είναι απεριόριστη. Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρεί ότι αποκλείονται εκ των προτέρων από το πεδίο δράσεώς της ορισμένες καταστάσεις που εμπíπτουν στην αποστολή που της έχει ανατεθεί από τη Συνθήκη, αλλά υποχρεούται να εκτιμά σε κάθε περίπτωση τη σοβαρότητα των φερομένων παραβιάσεων του ανταγωνισμού και την εξακολούθηση των αποτελεσμάτων τους. Όμως, κατά το Δικαστήριο, όταν τα θίγοντα τον ανταγωνισμό αποτελέσματα ορισμένων πρακτικών εξακολουθούν και μετά την παύση των πρακτικών που τα προκάλεσαν, η Επιτροπή παραμένει αρμόδια. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να στηριχθεί μόνο στο γεγονός ότι οι φερόμενες ως αντίθετες προς τη Συνθήκη πρακτικές έπαυσαν, για να αποφασίσει να θέσει στο αρχείο καταγγελία για τις πρακτικές αυτές λόγω ελλείψεως κοινοτικού

συμφέροντος, χωρίς να έχει εξακριβώσει αν τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα εξακολουθούν και αν, ενδεχομένως, η σοβαρότητα των φερομένων παραβιάσεων του ανταγωνισμού ή η εξακολούθηση των αποτελεσμάτων τους δύνανται να προσδίδουν στην καταγγελία αυτή κοινοτικό συμφέρον.

15.3. Με τρεις αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως προς την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού επί των κανόνων υπαγωγής των επιχειρήσεων σε κλαδικά ταμεία συντάξεων (C-67/96, *Albany International*, C-115/97 έως C-117/97, *Brentjens' Handelsonderneming*, και C-219/97, *Maatschappij Drijvende Bokken*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Οι διαφορές που εκκρεμούσαν ενώπιον τριών ολλανδικών δικαστηρίων αφορούσαν την άρνηση ορισμένων επιχειρήσεων να καταβάλουν τις εισφορές τους σε κλαδικά ταμεία συντάξεων, η υπαγωγή τους στα οποία είχε καταστεί υποχρεωτική.

Το Δικαστήριο έκρινε καταρχάς ότι η απόφαση που λαμβάνουν στο πλαίσιο συλλογικής συμβάσεως οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων συγκεκριμένου τομέα να ιδρύσουν, στον τομέα αυτόν, ένα μοναδικό ταμείο συντάξεων επιφορτισμένο με τη διαχείριση συστήματος επικουρικών συντάξεων και να ζητήσουν από τις δημόσιες αρχές να καταστήσουν για όλους τους εργαζομένους του τομέα υποχρεωτική την υπαγωγή στο ταμείο αυτό δεν εμπίπτει στο άρθρο 85 της Συνθήκης. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο στηρίχθηκε ιδίως στο περιεχόμενο των κοινωνικών διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ και παρατήρησε ότι, ασφαλώς, ορισμένα περιοριστικά του ανταγωνισμού αποτελέσματα είναι σύμφυτα με τις συλλογικές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των εργοδοτών και των εργαζομένων, αλλά ότι οι στόχοι κοινωνικής πολιτικής που επιδιώκουν οι συμβάσεις αυτές θα διακυβεύονταν σοβαρά αν οι κοινωνικοί εταίροι υπέκειντο στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά την από κοινού αναζήτηση μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης και εργασίας. Κατά το Δικαστήριο, από χρήσιμη και συνεπή ερμηνεία των διατάξεων της Συνθήκης στο σύνολό τους προκύπτει ότι, ως εκ της φύσεως και του αντικειμένου τους, οι

συμφωνίες που συνάπτονται για τους σκοπούς αυτούς στο πλαίσιο συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κοινωνικών εταίρων πρέπει να θεωρηθούν ότι δεν εμπίπτουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Αυτό ισχύει για τις συμφωνίες που συνάπτονται υπό μορφή συλλογικής συμβάσεως και είναι το αποτέλεσμα συλλογικής διαπραγματεύσεως μεταξύ των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των εργοδοτών και των εργαζομένων, έχουν δε στο σύνολό του ως σκοπό να εξασφαλίζουν ένα ορισμένο επίπεδο συντάξεων για όλους τους εργαζόμενους του τομέα αυτού και επομένως συμβάλλουν ευθέως στη βελτίωση μιας από τις συνθήκες εργασίας, δηλαδή της αμοιβής των εργαζομένων. Από το συμπέρασμα αυτό προκύπτει επίσης ότι ούτε η απόφαση των δημοσίων αρχών να καταστήσουν υποχρεωτική, κατόπιν αιτήσεως των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των εργοδοτών και των εργαζομένων συγκεκριμένου τομέα, την υπαγωγή σε κλαδικό ταμείο συντάξεων μπορεί να θεωρηθεί ως επιβάλλουσα ή ευνοούσα την κατάρτιση αντιθέτων προς το άρθρο 85 συμπράξεων ή ως ενισχύουσα τα αποτελέσματα τέτοιων συμπράξεων.

Αντιθέτως, το Δικαστήριο έκρινε ότι αυτά τα ταμεία είναι επιχειρήσεις υπό την έννοια των άρθρων 85 επ. της Συνθήκης, στο μέτρο που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανταγωνιστικά με τις ασφαλιστικές εταιρίες. Πράγματι, τα ταμεία αυτά καθορίζουν μόνα τους το ύψος των εισφορών και παροχών και λειτουργούν σύμφωνα με την αρχή της κεφαλαιοποιήσεως, το ύψος των παροχών που καταβάλλονται από το ταμείο συντάξεων εξαρτάται από τα οικονομικά αποτελέσματα των τοποθετήσεων στις οποίες προβαίνουν, μπορούν δε ή οφείλουν, αναλόγως της περιπτώσεως, να απαλλάξουν από την υπαγωγή τις επιχειρήσεις που είναι άλλως ασφαλισμένες.

Τέλος, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ένα τέτοιο ταμείο μπορεί να θεωρηθεί ως κατέχον δεσπόζουσα θέση υπό την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης (νυν άρθρου 82 ΕΚ), αλλά ότι το αποκλειστικό δικαίωμα του κλαδικού ταμείου συντάξεων να διαχειρίζεται τις επικουρικές συντάξεις σε συγκεκριμένο τομέα και ο εντεύθεν περιορισμός του ανταγωνισμού μπορούν να δικαιολογηθούν βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης (νυν άρθρου 86 ΕΚ) ως μέτρο αναγκαίο για την εκπλήρωση ιδιαίτερης κοινωνικής αποστολής γενικού συμφέροντος με την οποία έχει επιφορτιστεί το ταμ. .. Πράγματι, δεν

μπορεί να απαγορευθεί στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη, όταν καθορίζουν τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος τις οποίες αναθέτουν σε ορισμένες επιχειρήσεις, στόχους της εθνικής τους πολιτικής· το επίδικο ολλανδικό σύστημα επικουρικών συντάξεων επιτελεί κοινωνική λειτουργία ουσιαστική εντός του συνταξιοδοτικού καθεστώτος των Κάτω Χωρών. Το Δικαστήριο έκρινε, εξάλλου, ότι η κατάργηση του απονεμηθέντος στο εν λόγω ταμείο συντάξεων αποκλειστικού δικαιώματος θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια την αδυναμία του ταμείου αυτού να εκπληρώσει υπό οικονομικώς αποδεκτούς όρους την αποστολή γενικού οικονομικού συμφέροντος που του έχει ανατεθεί και θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την οικονομική του ισορροπία.

15.4. Στην υπόθεση *Bagnasco*, το Δικαστήριο ερωτήθηκε ως προς το κατά πόσον συμβιβάζονταν με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ ορισμένοι ενοποιημένοι τραπεζικοί όροι που επέβαλλε στα μέλη της η *Associazione Bancaria Italiana* κατά τη σύναψη των συμβάσεων για το άνοιγμα πίστεως σε αλληλόχρεο λογαριασμό και για τη γενική ρήτρα εγγυήσεως (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, C-215/96 και C-216/96, *Bagnasco κλπ*, Συλλογή 1999, σ. I-135). Η ιδιαιτερότητα της υποθέσεως αυτής έγκειται ιδίως στο ότι η Επιτροπή είχε ήδη εξετάσει τους εν λόγω ενοποιημένους τραπεζικούς όρους υπό το φως του άρθρου 85 της Συνθήκης και είχε κρίνει ότι δεν ήταν ικανοί να επηρεάσουν, ολοσχερώς ή σημαντικά, το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

Οι κανόνες αυτοί παρείχαν, πρώτον, στις τράπεζες τη δυνατότητα, στα πλαίσια των συμβάσεων σχετικά με το άνοιγμα πίστεως σε αλληλόχρεο λογαριασμό, να μεταβάλλουν ανά πάσα στιγμή το επιτόκιο λόγω αλλαγών στην αγορά χρήματος, και τούτο μέσω γνωστοποιήσεως που αναρτούσαν στα καταστήματά τους ή κατά τρόπον που αυτές έκριναν προσφορότερο. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, αφής στιγμής η μεταβολή του επιτοκίου εξαρτάται από αντικειμενικά στοιχεία, μια τέτοια συμφωνία δεν ενέπιπτε στην απαγόρευση του άρθρου 85, καθόσον δεν μπορούσε να έχει αισθητά περιοριστική επίδραση επί του ανταγωνισμού. Όσον αφορά τους κανόνες που επέβαλλαν ορισμένες γενικές ρήτρες εγγυήσεως, το Δικαστήριο, στηριζόμενο μεταξύ άλλων

στις προηγούμενες διαπιστώσεις της Επιτροπής, έκρινε ότι δεν ήταν σε θέση, στο σύνολό τους, να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Από την απόφαση του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι η εφαρμογή αυτών των δύο κατηγοριών κανόνων δεν αποτελεί επίσης καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης.

16. Στον τομέα του *ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων*, το Δικαστήριο απέρριψε, με απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, προσφυγή ακυρώσεως την οποία είχε ασκήσει η Γαλλική Δημοκρατία κατά αρνητικής αποφάσεως της Επιτροπής (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, C-251/97, *Γαλλία κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Η προσφεύγουσα υποστήριξε κυρίως ότι τα επίδικα εθνικά μέτρα, συνιστάμενα στην προοδευτική μείωση των εργοδοτικών κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών στις επιχειρήσεις ορισμένων βιοτεχνικών τομέων, δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 92 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87 ΕΚ), καθόσον η παρασχεθείσα ελάφρυνση αποτελούσε απλώς το αντάλλαγμα για το επιπλέον εξαιρετικό κόστος που οι επιχειρήσεις είχαν δεχθεί να αναλάβουν μετά την περάτωση των διαπραγματεύσεων σχετικά με τις συλλογικές συμφωνίες και ότι, εν πάση περιπτώσει, ενόψει του εν λόγω επιπλέον κόστους, τα επίδικα μέτρα ήταν οικονομικώς ουδέτερα. Το Δικαστήριο δεν δέχθηκε την επιχειρηματολογία αυτή. Παρατήρησε, καταρχάς, ότι το κόστος που προκύπτει από συλλογικές συμφωνίες οι οποίες συνήφθησαν μεταξύ των εργοδοτών και των συνδικάτων και τις οποίες οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να τηρήσουν βαρύνει, εκ φύσεως, τον προϋπολογισμό των επιχειρήσεων. Εξάλλου, παρατήρησε ότι η εφαρμογή των συμφωνιών αυτών ήταν ικανή να δημιουργήσει αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, οπότε ήταν αδύνατο να εκτιμηθεί με την αναγκαία ακρίβεια το τελικό κόστος των συμφωνιών αυτών για τις επιχειρήσεις.

17. Καίτοι οι αποφάσεις που εκδίδει το Δικαστήριο στον τομέα της *έμμεσης φορολογίας* διακρίνονται γενικώς για τον τεχνικό

χαρακτήρα τους και τη σχετικά περιορισμένη εφαρμογή τους, θα πρέπει να επισημανθούν δύο υποθέσεις περατωθείσες το 1999.

17.1. Καταρχάς, στον τομέα του φόρου προστιθεμένης αξίας (ΦΠΑ), η απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 1999 στην υπόθεση C-216/97, *Gregg* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), αποκλίνει ρητώς από την προηγούμενη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 11ης Αυγούστου 1995, C-453/93, *Bulthuis-Griffioen*, Συλλογή 1995, σ. I-2341). Η υπόθεση αφορούσε την έκταση των απαλλαγών ορισμένων δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος από τον φόρο, που προβλέπονται στο άρθρο 13 Α, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ¹¹. Το εθνικό δικαστήριο ερώτησε κατ' ουσίαν αν η χρήση των όρων «ιδρύματα» και «οργανισμοί», που περιλαμβάνει η διάταξη αυτή, επιφυλάσσουν την αναγνώριση του ευεργετήματος της απαλλαγής μόνο στα νομικά πρόσωπα, αποκλεισμένων των φυσικών προσώπων που εκμεταλλεύονται επιχείρηση. Το Δικαστήριο απάντησε αρνητικά, θεωρώντας ότι η ερμηνεία αυτή συνάδει ιδίως προς την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, η οποία συνδέεται άρρηκτα με το κοινό σύστημα ΦΠΑ και σύμφωνα με την οποία πρέπει να εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο 13 της οδηγίας 77/388 απαλλαγές.

17.2. Η δεύτερη υπόθεση αφορούσε την ερμηνεία της οδηγίας 69/335/ΕΟΚ, περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων¹², όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 85/303/ΕΟΚ¹³. Η διαφορά που εκκρεμούσε ενώπιον του Supremo Tribunal Administrativo της Πορτογαλίας αφορούσε το ζήτημα κατά πόσον συμβιβαζόταν με την οδηγία αυτή η πορτογαλική

¹¹ Έκτη οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49).

¹² Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Ιουλίου 1969 (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 20).

¹³ Οδηγία του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1985, για την τροποποίηση της οδηγίας 69/335 (ΕΕ L 156, σ. 23).

νομοθεσία περί συμβολαιογραφικής αμοιβής για την κατάρτιση εγγράφου διαπιστώνοντος την αύξηση του κεφαλαίου και την τροποποίηση της εταιρικής επωνυμίας και της έδρας ορισμένης εταιρίας. Το Δικαστήριο δήλωσε, καταρχάς, ότι η αμοιβή που εισπράττεται κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου διαπιστώνοντος πράξη εμπίπτουσα στην οδηγία, στο πλαίσιο ενός συστήματος του οποίου χαρακτηριστικό αποτελεί ότι οι συμβολαιογράφοι είναι κρατικοί υπάλληλοι, οι δε αμοιβές τους καταβάλλονται μερικώς στο Δημόσιο προς χρηματοδότηση των αποστολών του, συνιστά φόρο κατά την έννοια της οδηγίας. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι πρέπει να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με τον φόρο εισφοράς φόρος υπό τη μορφή αμοιβής εισπραττόμενης για την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων με τις οποίες διαπιστώνεται η τροποποίηση της εταιρικής επωνυμίας και της έδρας μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας, καθόσον ο φόρος αυτός υπολογίζεται αναλόγως του κεφαλαίου της εταιρίας. Σε διαφορετική περίπτωση, τα κράτη μέλη, μολονότι θα απείχαν από τη φορολόγηση των συγκεντρώσεων κεφαλαίων αυτών καθεαυτές, θα μπορούσαν να φορολογούν τα ίδια αυτά κεφάλαια κατά την τροποποίηση του καταστατικού μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας και θα μπορούσε έτσι να καταστρατηγηθεί ο επιδιωκόμενος με την οδηγία σκοπός. Συνεπώς, αυτή η αμοιβή, όταν συνιστά φόρο κατά την έννοια της οδηγίας, απαγορεύεται, κατ' αρχήν, δυνάμει της οδηγίας αυτής, είναι δε δυνατό οι πολίτες να επικαλούνται την απαγόρευση αυτή ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Τέλος, η επίδικη αμοιβή δεν ενέπιπτε στην παρέκκλιση που προβλέπεται υπέρ των τελών ανταποδοτικής φύσεως, εφόσον το ποσό της αυξάνει άμεσα και άνευ ορίων κατ' αναλογία του κατατεθειμένου εταιρικού κεφαλαίου (απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, C-56/98, *Modelo*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

18. Το Δικαστήριο εξέδωσε δέκα περίπου αποφάσεις το 1999 στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ιδίως απαντώντας σε ερωτήματα ερμηνείας κοινοτικών οδηγιών τα οποία υποβλήθηκαν από εθνικά δικαστήρια.

18.1. Στην υπόθεση *Alcatel Austria*, το εθνικό δικαστήριο διερωτήθηκε κατά πόσον συμβιβάζοταν η αυστριακή νομοθεσία με την οδηγία 89/665/ΕΟΚ, η οποία ρυθμίζει τα των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και δημοσίων έργων ¹⁴, και, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, κατά πόσον η οδηγία αυτή μπορούσε να θεραπεύσει ευθέως την ανεπάρκεια του εθνικού δικαίου (απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1999, C-81/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Κατά το αυστριακό δίκαιο, όπως αυτό ίσχυε κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως αυτής, η απόφαση της αναθέτουσας αρχής όσον αφορά το πρόσωπο στο οποίο ανέθετε τη σύμβαση αποτελούσε απόφαση στο πλαίσιο του εσωτερικού της οργανωτικού συστήματος, που δεν ήταν εμφανής στους τρίτους και δεν μπορούσε να προκαλέσει την ακύρωση της συμβάσεως, αλλά μπορούσε μόνο, μετά τη σύναψη της συμβάσεως κατόπιν του διαγωνισμού, να ζητηθεί αποζημίωση.

Στην απόφασή του, το Δικαστήριο αναφέρει, καταρχάς, ότι ένα τέτοιο σύστημα δεν συμβιβάζεται με την κοινοτική οδηγία, καθόσον θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια ότι η πλέον σημαντική απόφαση της αναθέτουσας αρχής, δηλαδή η απόφαση περί αναθέσεως, διαφεύγει συστηματικά τα μέτρα που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 89/665, ήτοι τη λήψη προσωρινών μέτρων με την επείγουσα διαδικασία και τη δυνατότητα ακυρώσεως. Κατά το Δικαστήριο, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, όσον αφορά την απόφαση της αναθέτουσας αρχής που προηγείται της συνάψεως της συμβάσεως, να προβλέψουν σε όλες τις περιπτώσεις διαδικασία προσφυγής παρέχουσα στον προσφεύγοντα τη δυνατότητα να προκαλέσει την ακύρωση της αποφάσεως, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις. Δεύτερον, ενόψει του αυστριακού δικαίου, στο οποίο δεν υφίσταται πράξη διοικητικού δικαίου δυναμένη να κοινοποιηθεί στους ενδιαφερομένους και να προσβληθεί με προσφυγή ακυρώσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν μπορεί

¹⁴

Οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ L 395, σ. 33).

να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η προβλεφθείσα από τον Αυστριακό νομοθέτη υπεύθυνη αρχή επί των προσφυγών μπορεί να επιληφθεί προσφυγών του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, ωστόσο, ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, οι ενδιαφερόμενοι μπορούσαν να ζητήσουν, κατά τις κατάλληλες διαδικασίες του εθνικού δικαίου, την αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν λόγω της ελλείψεως μεταφοράς της οδηγίας εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

18.2. Στην υπόθεση *Teckal*, το εθνικό δικαστήριο ζήτησε να πληροφορηθεί αν ένας οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως μπορεί να κάνει χρήση των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων που προβλέπονται από την οδηγία 93/36/ΕΟΚ¹⁵, όταν αναθέτει την προμήθεια προϊόντων σε κοινοπραξία στην οποία συμμετέχει. Στην απόφαση, το Δικαστήριο παρατηρεί, καταρχάς, ότι, στο πλαίσιο της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων προμηθείας, δεν ασκεί επιρροή το ότι ο προμηθευτής είναι ή όχι αναθέτουσα αρχή. Στη συνέχεια, παρατηρεί ότι περίπτωση συνάψεως δημοσίας συμβάσεως συντρέχει όταν πρόκειται για σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας συναφθείσα εγγράφως και ότι, συνεπώς, πρέπει να εξακριβώνεται αν υπήρξε σύμβαση μεταξύ δύο διακεκριμένων προσώπων. Συναφώς, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 93/36, αρκεί, κατ' αρχήν, ότι η δημόσια σύμβαση συνήφθη μεταξύ, αφενός, ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως και, αφετέρου, ενός προσώπου το οποίο νομικώς διακρίνεται από τον οργανισμό αυτόν. Διαφορετική περίπτωση συντρέχει μόνον αν, συγχρόνως, ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως ασκεί επί του εν λόγω προσώπου έλεγχο ανάλογο προς εκείνον που ασκεί επί των δικών του υπηρεσιών και αν το πρόσωπο αυτό πραγματοποιεί το ουσιαστικό της δραστηριότητάς του με τον ή τους οργανισμούς που το ελέγχουν (απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1999, C-107/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

¹⁵ Οδηγία του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών (ΕΕ L 199, σ. 1).

19. Η αυξανόμενη σημασία της *πνευματικής ιδιοκτησίας* για τη λειτουργία της οικονομίας αντικατοπτρίζεται στην αύξηση του αριθμού των διαφορών που αφορούν συναφή ζητήματα. Όπως και τα προηγούμενα έτη, το Δικαστήριο ασχολήθηκε ειδικότερα και επανειλημμένως με την οδηγία 89/104/ΕΟΚ, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων¹⁶, και, ειδικότερα, με τα άρθρα 3 (λόγοι απαραδέκτου ή ακυρότητας), 5 (δικαιώματα που παρέχει το σήμα), 6 (περιορισμός των αποτελεσμάτων του σήματος) και 7 (όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα).

19.1. Στην υπόθεση *Windsurfing*, το Δικαστήριο παρέσχε διάφορες διευκρινίσεις ως προς τον τρόπο με τον οποίο το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας εμποδίζει την καταχώριση σήματος συντιθέμενου αποκλειστικά από μια γεωγραφική ονομασία (απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, C-108/97 και C-109/97, Συλλογή 1999, σ. I-2779). Από την απόφαση προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι η καταχώριση γεωγραφικών ονομασιών ως σημάτων δεν απαγορεύεται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εν λόγω ονομασίες δηλώνουν τις περιοχές που συνδέονται σήμερα, κατά την αντίληψη των ενδιαφερομένων κύκλων, με την οικεία κατηγορία προϊόντων, αλλά και για τις γεωγραφικές ονομασίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ως ένδειξη γεωγραφικής προελεύσεως της επίμαχης κατηγορίας προϊόντων. Το Δικαστήριο οριοθέτησε επίσης την έκταση εφαρμογής της παρεκκλίσεως που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας υπέρ των σημάτων που έχουν αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα. Διευκρίνισε, έτσι, ότι ο διακριτικός χαρακτήρας του σήματος που έχει αποκτηθεί με τη χρήση που του έχει γίνει σημαίνει ότι το σήμα είναι πρόσφορο για τον προσδιορισμό του προϊόντος του οποίου ζητείται η καταχώριση ως προερχομένου από συγκεκριμένη επιχείρηση και, επομένως, για τη διάκριση του προϊόντος αυτού από τα προϊόντα άλλων επιχειρήσεων.

¹⁶

Πρώτη οδηγία του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988 (ΕΕ L 40, σ. 1).

19.2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 5 της οδηγίας καθορίζει την έκταση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα, ενώ η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού προβλέπει, υπέρ των σημάτων που χαίρουν φήμης, ενισχυμένη προστασία έναντι μη παρομοίων προϊόντων ή υπηρεσιών.

Το άρθρο 5, παράγραφος 1, προβλέπει ιδίως ότι ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του, ένα σημείο για το οποίο, λόγω της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος συγχύσεως του κοινού, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου συσχέτισεως του σημείου με το σήμα. Το Δικαστήριο ανέφερε ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η ακουστική και μόνον ομοιότητα σημάτων μπορεί να δημιουργήσει κίνδυνο συγχύσεως. Όσο μεγαλύτερη είναι η ομοιότητα των προσδιοριζομένων προϊόντων ή υπηρεσιών και όσο ισχυρότερος είναι ο διακριτικός χαρακτήρας του προγενέστερου σήματος, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος συγχύσεως. Συναφώς, το Δικαστήριο παρέσχε, στο πλαίσιο της υποθέσεως *Lloyd*, ορισμένα στοιχεία προκειμένου να βοηθήσει το εθνικό δικαστήριο κατά τον προσδιορισμό του διακριτικού χαρακτήρα ενός σήματος, στοιχεία τα οποία συμπληρώνουν εκείνα που περιείχε ήδη η προμνησθείσα απόφαση *Windsurfing* (απόφαση της 22ας Ιουνίου 1999, C-342/97, *Lloyd Schuhfabrik Meyer*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Όσον αφορά τη μεγαλύτερη προστασία έναντι μη παρομοίων προϊόντων ή υπηρεσιών, που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 2, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, προκειμένου να τύχει της προστασίας αυτής ως σήμα που χαίρει φήμης, ένα σήμα καταχωρισμένο πρέπει να είναι γνωστό σε σημαντικό τμήμα του οικείου κοινού από τα προϊόντα ή υπηρεσίες που αυτό καλύπτει. Κατά την εξέταση της προϋποθέσεως αυτής, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όλα τα ασκούντα εν προκειμένω επιρροή στοιχεία, δηλαδή, μεταξύ άλλων, το καλυπτόμενο από το σήμα μερίδιο αγοράς, την ένταση, τη γεωγραφική έκταση και τη διάρκεια της χρησιμοποιήσεώς του καθώς και το μέγεθος των επενδύσεων που έχει πραγματοποιήσει η επιχείρηση για την προβολή του. Από άποψη εδαφικής εκτάσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι αρκούσε να υφίσταται σε σημαντικό τμήμα του εδάφους του

κράτους μέλους ή, προκειμένου για τα καταχωρισμένα στο Γραφείο Σημάτων της Benelux σήματα, σε σημαντικό τμήμα της Benelux, το οποίο μπορεί να αντιστοιχεί, ενδεχομένως, σε μέρος μιας από τις χώρες της Benelux (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-375/97, *General Motors*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

19.3. Τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα δυνάμει του άρθρου 5 της οδηγίας οριοθετούνται από τις διατάξεις των άρθρων 6 και 7 της οδηγίας, οι οποίες αφορούν, αντιστοίχως, τον περιορισμό των αποτελεσμάτων του σήματος και τα όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα και οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο των υποθέσεων *BMW*, *Sebago* και *Pharmacia & Upjohn*.

Τα υποβληθέντα ερωτήματα στην υπόθεση *BMW* αφορούσαν περίπτωση κατά την οποία το σήμα BMW χρησιμοποιήθηκε με σκοπό να καταστεί γνωστό στο κοινό ότι ο διαφημιζόμενος εκτελεί εργασίες επισκευής και συντηρήσεως αυτοκινήτων BMW ή ότι είναι ειδικευμένος ή ειδικός στην πώληση ή την επισκευή και τη συντήρηση των αυτοκινήτων αυτών.

Όσον αφορά τις δραστηριότητες πώλησεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 7 της οδηγίας δεν επέτρεπε στον δικαιούχο του σήματος BMW να απαγορεύει σε τρίτο να χρησιμοποιεί το σήμα του με σκοπό να γνωστοποιεί στο κοινό ότι είναι ειδικευμένος ή ειδικός στην πώληση μεταχειρισμένων αυτοκινήτων BMW, υπό την προϋπόθεση ότι η διαφήμιση αφορά αυτοκίνητα που έχουν διατεθεί στην κοινοτική αγορά υπό το σήμα αυτό από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του και ότι ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται το σήμα στη διαφήμιση αυτή δεν αποτελεί νόμιμο λόγο, υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, παρέχοντα στον δικαιούχο τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη χρήση αυτή. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, εάν δεν υπάρχει κίνδυνος να δημιουργηθεί στο κοινό η εντύπωση ότι υπάρχει εμπορική σχέση μεταξύ του μεταπωλητή και του δικαιούχου του σήματος, απλώς και μόνον το γεγονός ότι ο μεταπωλητής αποκομίζει όφελος από τη χρήση του σήματος, καθόσον η διαφήμιση για την πώληση των προϊόντων που καλύπτονται από το σήμα, η οποία, εξάλλου, είναι σωστή και θεμιτή, προσδίδει στη δραστηριότητά του μια ποιοτική

λάμψη, δεν αποτελεί νόμιμο λόγο. Οι ίδιοι περιορισμοί ισχύουν *mutatis mutandis* – αυτή τη φορά όμως δυνάμει του άρθρου 6 της οδηγίας – όταν ο δικαιούχος του σήματος προτίθεται να απαγορεύσει τη χρήση του από τρίτον προς αγγελία στο κοινό της επισκευής και της συντηρήσεως προϊόντων που φέρουν το σήμα αυτό (απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1999, C-63/97, Συλλογή 1999, σ. I-905).

Πάντοτε σχετικά με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, που αφορά τα όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα, το Δικαστήριο διευκρίνισε, στην υπόθεση *Sebago*, ότι, για να υπάρχει συγκατάθεση υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, η συγκατάθεση αυτή πρέπει να καλύπτει όχι γενικά το προϊόν για το οποίο προβάλλεται η ανάλωση του δικαιώματος, αλλά κάθε συγκεκριμένο τεμάχιο. Όσον αφορά τα τεμάχια που δεν έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός της Κοινότητας (εντός του ΕΟΧ από την έναρξη της ισχύος της Συμφωνίας ΕΟΧ) με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος, ο δικαιούχος αυτός μπορεί πάντοτε να απαγορεύσει τη χρήση του σήματος ασκώντας το δικαίωμα που του απονέμει η οδηγία (απόφαση της 1ης Ιουλίου 1999, C-173/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Η απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση *Pharmacia & Upjohn*, καίτοι τυπικά αφορούσε ζήτημα ερμηνείας του άρθρου 36 της Συνθήκης (νυν άρθρου 30 ΕΚ), αφορούσε και την έννοια των ορίων του δικαιώματος που παρέχει το σήμα, στα οποία αναφέρεται το άρθρο 7 της οδηγίας 89/104. Στην υπόθεση αυτή, έπρεπε να καθοριστεί υπό ποιες προϋποθέσεις ο παράλληλος εισαγωγέας μπορεί να αντικαταστήσει το αρχικό σήμα που χρησιμοποιείται από τον δικαιούχο στο κράτος μέλος εξαγωγής με το σήμα που χρησιμοποιεί αυτός στο κράτος μέλος εισαγωγής. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο παράλληλος εισαγωγέας δεν υποχρεούνταν να αποδείξει την πρόθεση του δικαιούχου των σημάτων να στεγανοποιήσει τις αγορές, αλλά ότι, αντιθέτως, έπρεπε η αντικατάσταση αυτή του σήματος να είναι αντικειμενικώς αναγκαία για να μην μπορεί ο δικαιούχος των σημάτων να εναντιωθεί σ' αυτήν. Κατά το Δικαστήριο, η εν λόγω συνθήκη αναγκαιότητας τηρείται όταν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η επιβαλλόμενη στον εισαγωγέα απαγόρευση αντικαταστάσεως του σήματος εμποδίζει όντως την πρόσβασή του στις αγορές του κράτους μέλους εισαγωγής, π.χ. στην περίπτωση προστατευτικού των καταναλωτών κανόνα που απαγορεύει

τη χρησιμοποίηση εντός του κράτους μέλους εισαγωγής του σήματος που χρησιμοποιείται εντός του κράτους μέλους εξαγωγής, καθόσον το σήμα αυτό είναι ικανό να περιαγάγει τους καταναλωτές σε πλάνη. Αντιθέτως, η συνθήκη αναγκαιότητας δεν τηρείται όταν η αντικατάσταση του σήματος εξηγείται αποκλειστικώς από την επιδίωξη εμπορικού πλεονεκτήματος από τον παράλληλο εισαγωγέα (απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1999, C-379/97, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

20. Το Δικαστήριο ακύρωσε, εξάλλου, την πράξη με την οποία η Επιτροπή είχε προβεί στην καταχώριση της ονομασίας «φέτα» ως προστατευομένης ονομασίας προελεύσεως (ΠΟΠ) κατ'εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων¹⁷ (απόφαση της 16ης Μαρτίου 1999, C-289/96, C-293/96 και C-299/96, *Δανία κλπ κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. I-1541). Το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή, προκειμένου να αποφασίσει ότι η ονομασία «φέτα» δεν αποτελεί κοινή ονομασία και μπορεί, επομένως, να καταχωρισθεί, κακώς απέδωσε ελάχιστη σημασία στην κατάσταση που υφίσταται στα άλλα κράτη μέλη πλην του κράτους προελεύσεως και θεώρησε ότι στερούνταν κάθε λυσιτέλειας οι εθνικές τους νομοθεσίες.

21. Η αρχή της *ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών*, την οποία διατυπώνουν διάφορα κείμενα του κοινοτικού δικαίου, απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φύλου. Η διαπίστωση της συνδρομής τέτοιων περιπτώσεων δυσμενούς διακρίσεως είναι συχνά δυσχερής, όπως αποδεικνύεται από την πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου.

21.1. Καταρχάς, αν ένα μέτρο θεσπισθέν από κράτος μέλος στηρίζεται άμεσα στο φύλο, πρέπει να αποδειχθεί ότι επηρεάζει διαφορετικά τους άνδρες και τις γυναίκες ώστε να ισοδυναμεί με δυσμενή διάκριση. Προς τούτο, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να

¹⁷

Κανονισμός του Συμβουλίου της 14ης Ιουλίου 1992 (ΕΕ L 208, σ. 1).

εξετάζει αν τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι ένα αισθητά χαμηλότερο ποσοστό εργαζομένων γυναικών απ' ό,τι εργαζομένων ανδρών είναι σε θέση να πληροί την επιβαλλομένη από το εν λόγω μέτρο προϋπόθεση. Αν αυτό συμβαίνει, υφίσταται έμμεση δυσμενής διάκριση βασιζόμενη στο φύλο (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 1999, C-167/97, *Seymour-Smith και Perez*, Συλλογή 1999, σ. I-623).

Στη συνέχεια, μπορεί μια διαφορά μεταχειρίσεως, άμεση ή έμμεση, να δικαιολογείται από λόγους αντικειμενικούς και ξένους προς οποιαδήποτε διάκριση βασιζόμενη στο φύλο. Στην περίπτωση αυτή, στο κράτος μέλος απόκειται, υπό την ιδιότητά του ως νομοθέτη του κανόνα που τεκμαίρεται ότι εισάγει διακρίσεις, να αποδείξει ότι ο εν λόγω κανόνας ανταποκρίνεται σε θεμιτό στόχο της κοινωνικής πολιτικής του, ότι ο εν λόγω στόχος είναι ξένος προς οποιαδήποτε διάκριση βασιζόμενη στο φύλο και ότι αυτό μπορεί ευλόγως να εκτιμήσει ότι τα επιλεγέντα μέσα είναι πρόσφορα για την υλοποίηση του στόχου αυτού (προμνησθείσα απόφαση *Seymour-Smith και Perez*).

Μπορεί, επίσης, να βρίσκονται οι άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι σε διαφορετικές καταστάσεις, κατά τρόπον ώστε η διαφορά της μεταχειρίσεως να μη συνιστά δυσμενή διάκριση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή της ισότητας των αμοιβών δεν απαγορεύει την καταβολή κατ' αποκοπήν επιδόματος μόνο στις εργαζόμενες γυναίκες στις οποίες χορηγείται άδεια μητρότητας, εφόσον το επίδομα αυτό αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των επαγγελματικών μειονεκτημάτων που προκύπτουν για τις εργαζόμενες αυτές λόγω της απουσίας τους από την εργασία (απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, C-218/98, *Abdoulaye κλπ.*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Ομοίως, όταν μια εθνική ρύθμιση προβλέπει την παροχή αποζημιώσεως λόγω αποχωρήσεως σε εργαζόμενους που λύουν πρόωρα τη σχέση εργασίας τους για να ασχοληθούν με τα τέκνα τους, λόγω της ελλείψεως δομών για τη φύλαξή τους, το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει να είναι η αποζημίωση αυτή μειωμένη σε σχέση με εκείνη την οποία λαμβάνουν, για την ίδια πραγματική διάρκεια

απασχολήσεως, οι εργαζόμενοι που αποχωρούν για σοβαρό λόγο σχετικό με τις συνθήκες εργασίας στην επιχείρηση ή με τη συμπεριφορά του εργοδότη. Πράγματι, οι αποζημιώσεις αυτές δεν είναι συγκρίσιμες, καθόσον οι καταστάσεις που προαναφέρθηκαν έχουν διαφορετικής φύσεως αντικείμενο και αιτία (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-249/97, *Gruber*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Στο πλαίσιο της ίδιας λογικής, ακόμα και αν υφίσταται διαφορά στις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων, δεν συντρέχει περίπτωση δυσμενούς διακρίσεως λόγω φύλου αν οι δύο αυτές κατηγορίες εργαζομένων δεν εκτελούν την ίδια εργασία. Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν πρόκειται για όμοια εργασία οσάκις όμοια δραστηριότητα ασκείται, επί μακρό χρονικό διάστημα, από εργαζομένους που έχουν διαφορετική άδεια ασκήσεως επαγγέλματος (απόφαση της 11ης Μαΐου 1999, C-309/97, *Angestelltenbetriebsrat der Wiener Gebietskrankenkasse*, Συλλογή 1999, σ. I-2865).

21.2. Πάντοτε στον τομέα της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών, το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ¹⁸ προβλέπει ότι η οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια που έχουν τα κράτη μέλη να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της τις επαγγελματικές δραστηριότητες, και, ενδεχομένως, την εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές, εφ' όσον λόγω της φύσεως ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας. Στην απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1999 (C-273/97, *Sirdar*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Δικαστήριο έκρινε ότι ο αποκλεισμός των γυναικών από την υπηρεσία σε ειδικές μάχιμες μονάδες όπως είναι οι βρετανικές Royal Marines μπορούσε να δικαιολογηθεί δυνάμει της διατάξεως αυτής, λόγω της φύσεως και των συνθηκών ασκήσεως των οικείων δραστηριοτήτων. Πράγματι, οι αρμόδιες αρχές, κάνοντας χρήση της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτουν ως προς τη δυνατότητα διατηρήσεως του αποκλεισμού αυτού

¹⁸

Οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70).

ενόψει της κοινωνικής εξελίξεως, καλώς θεώρησαν, χωρίς να παραβιάσουν την αρχή της αναλογικότητας, ότι οι ειδικές συνθήκες επεμβάσεως που ισχύουν για αυτές τις μονάδες εφόδου, ειδικότερα δε ο κανόνας της «διαλειτουργικότητας» – δηλαδή η ανάγκη να μπορεί ο κάθε πεζοναύτης, ανεξάρτητα από την ειδικότητά του, να μάχεται σε μονάδα καταδρομών –, δικαιολογούσαν τη διατήρηση της συνθέσεώς τους αποκλειστικώς από άνδρες.

22. Όσον αφορά την *προστασία του περιβάλλοντος*, η διατήρηση των αγρίων πτηνών στο πλαίσιο των διατάξεων της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ¹⁹, όσον αφορά τις ζώνες ειδικής προστασίας, αποτέλεσε και πάλι το αντικείμενο αποφάσεων επί προσφυγών λόγω παραβάσεως, οι οποίες επιβεβαίωσαν τα σημαντικότερα στοιχεία της συναφούς νομολογίας, ιδίως όσον αφορά την υποχρέωση των κρατών μελών να προσδιορίζουν ζώνες ειδικής προστασίας και να προβλέπουν δεσμευτικό νομικό καθεστώς προστασίας (αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1999, C-166/97, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, Συλλογή 1999, σ. I-1719, και της 25ης Νοεμβρίου 1999, C-96/98, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το Δικαστήριο επισήμανε τη σημαντικότερη ορνιθολογική αξία του *Marais poitevin* για διάφορα είδη, όπως αυτά που απειλούνται με εξαφάνιση ή είναι ευαίσθητα στην αλλοίωση των οικοτόπων τους, καθώς και τον χαρακτήρα του ποταμόκολπου του Σηκουάνα ως ιδιαιτέρως σημαντικού οικοσυστήματος, καθόσον αποτελεί σταθμό των αποδημητικών πτηνών, ζώνη διαχειμάσεως και τόπο αναπαραγωγής πολλών ειδών. Στις δύο αυτές υποθέσεις, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το νομικό καθεστώς προστασίας που προβλεπόταν για τις ζώνες αυτές ήταν ανεπαρκές ενόψει των επιταγών του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας.

23. Το 1999 περατώθηκαν πολλές υποθέσεις που αφορούσαν την ερμηνεία της *Συμβάσεως των Βρυξελλών* (Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των

¹⁹

Οδηγία του Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 103, σ. 1).

αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις). Οι περισσότερες από τις υποθέσεις αυτές αφορούσαν ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας, στην οποία αναφέρεται ο τίτλος II της Συμβάσεως.

23.1. Η διεθνής δικαιοδοσία στις συμβατικές διαφορές διέπεται από το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως. Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι, στις διαφορές εκ συμβάσεως, κατά παρέκκλιση από την αρχή της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του εναγομένου, πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους μπορεί να εναχθεί, εντός άλλου συμβαλλομένου κράτους, ενώπιον του δικαστηρίου του «τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή». Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η τελευταία αυτή έκφραση δεν πρέπει να τυγχάνει αυτοτελούς ερμηνείας, αλλά πρέπει να ερμηνεύεται ως παραπέμπουσα στο δίκαιο που διέπει την επίδικη παροχή με βάση τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του επιληφθέντος δικαστηρίου. Ερωτηθέν και πάλι επί του ζητήματος αυτού από το γαλλικό Cour de cassation, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη λύση αυτή με την απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 1999, C-440/97, *Groupe Concorde*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Με τη διάταξή του, το εθνικό δικαστήριο είχε υποστηρίξει ότι θα ήταν προτιμότερο να καθορίζουν τα εθνικά δικαστήρια τον τόπο εκτελέσεως της παροχής αναζητώντας, με βάση τη φύση της ενοχικής σχέσεως και τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, τον τόπο όπου η παροχή πράγματι εκπληρώθηκε ή έπρεπε να εκπληρωθεί, χωρίς να αναφέρονται στο δίκαιο που διέπει την επίδικη παροχή κατά το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο του επιληφθέντος δικαστηρίου. Το Δικαστήριο δεν δέχθηκε την άποψη αυτή, αφού διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι ορισμένα από τα ζητήματα που μπορούν να τεθούν στο πλαίσιο της προτεινομένης εναλλακτικής λύσεως, όπως είναι ο προσδιορισμός της συμβατικής παροχής που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής ή, όπως επίσης, σε περίπτωση πλειόνων παροχών, η αναζήτηση της κύριας παροχής, δύσκολα μπορούν να επιλυθούν χωρίς αναφορά στο εφαρμοστέο δίκαιο.

Πάντοτε σχετικά με το ίδιο άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι το ίδιο δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία για το σύνολο αγωγής της οποίας τη βάση αποτελούν δύο ισοδύναμες

παροχές οι οποίες απορρέουν από την ίδια σύμβαση, όταν, κατά τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους του δικαστηρίου αυτού, οι εν λόγω παροχές πρέπει να εκπληρωθούν η μία στο εν λόγω κράτος και η έτερη σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, C-420/97, *Leathertex Divisione Sintetici*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Για να φθάσει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο απέκλεισε, καταρχάς, όλους τους λόγους που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν συγκέντρωση της διεθνούς δικαιοδοσίας: πρώτον, η επίδικη σύμβαση δεν αποτελούσε σύμβαση εργασίας, γεγονός που θα δικαιολογούσε εστίαση της διεθνούς δικαιοδοσίας στον τόπο εκπληρώσεως της παροχής που προσδίδει στη σύμβαση τον ουσιώδη χαρακτήρα της· δεύτερον, εφόσον το άρθρο 22 της Συμβάσεως, που αφορά τη συνάφεια, δεν απονέμει δικαιοδοσία, δεν επιτρέπει την αναγνώριση της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί αγωγής προς εκδίκαση συναφούς αγωγής· τρίτον, όταν η διαφορά αφορά πλείονες ισοδύναμες παροχές, δεν μπορεί να εφαρμοστεί η αρχή σύμφωνα με την οποία το παρεπόμενο ακολουθεί την τύχη του κυρίου.

23.2. Η υπόθεση *Mietz* έδωσε, καταρχάς, την ευκαιρία στο Δικαστήριο να προβεί σε ορισμένες διευκρινίσεις όσον αφορά την έννοια της «πώλησεως ενσωμάτων κινητών με τμηματική καταβολή του τιμήματος» του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, σημείο 1, της Συμβάσεως (απόφαση της 27ης Απριλίου 1999, C-99/96, Συλλογή 1999, σ. I-2277). Από την απόφαση προκύπτει ότι η τελευταία αυτή διάταξη αποβλέπει αποκλειστικώς στην προστασία του αγοραστή στην περίπτωση που ο πωλητής τού χορήγησε πίστωση, δηλαδή μεταβίβασε στον αγοραστή την κατοχή του οικείου αγαθού προτού αυτός καταβάλει το σύνολο του τιμήματος. Σε μια τέτοια περίπτωση, αφενός, κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως, ο αγοραστής μπορεί να παραπλανηθεί ως προς το πραγματικό ύψος του ποσού που οφείλει, αφετέρου δε, φέρει τον κίνδυνο απωλείας του εν λόγω αγαθού καίτοι οφείλει να καταβάλει τις εναπομένουσες δόσεις.

Στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την ερμηνεία του άρθρου 24 της Συμβάσεως (ασφαλιστικά μέτρα) που είχε υιοθετήσει στην υπόθεση *Van Uden* (απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1998, C-391/95, Συλλογή 1998, σ. I-7091). Από την απόφαση προκύπτει ότι

δεν απαιτείται το δικαστήριο το οποίο έχει επιληφθεί αιτήσεως χορηγήσεως προσωρινών ή συντηρητικών μέτρων να προσφύγει στο άρθρο 24 της Συμβάσεως στην περίπτωση που έχει, εν πάση περιπτώσει, διεθνή δικαιοδοσία για την επί της ουσίας εκδίκαση της υποθέσεως σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 5 έως 18 της Συμβάσεως. Αντιθέτως, προκειμένου περί αποφάσεως εκδοθείσας αποκλειστικώς βάσει της διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 24 και διατάσσουσας την προσωρινή καταβολή της συμβατικής αντιπαροχής, μια τέτοια απόφαση δεν συνιστά ασφαλιστικό μέτρο υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, παρά μόνον εάν, αφενός, η επιστροφή του καταβληθέντος ποσού στον εναγόμενο είναι εγγυημένη, σε περίπτωση που ο ενάγων δεν δικαιωθεί στην κύρια δίκη, και, αφετέρου, το αιτούμενο μέτρο αφορά μόνο συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία του εναγομένου που βρίσκονται ή πρέπει να βρίσκονται εντός του πεδίου της κατά τόπον αρμοδιότητας του επιληφθέντος δικαστή. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι μια προσωρινή απόφαση η οποία φαίνεται να μην πληροί τις δύο αυτές προϋποθέσεις δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περιαφής του εκτελεστηρίου τύπου δυνάμει του τίτλου III της Συμβάσεως.

Το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης τον τύπο υπό τον οποίο οι συμβαλλόμενοι μπορούν, στο διεθνές εμπόριο, να δηλώσουν ότι συμφωνούν σχετικά με ρήτρα περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 17, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, τρίτη περίπτωση, της Συμβάσεως (απόφαση της 16ης Μαρτίου 1999, C-159/97, *Castelletti*, Συλλογή 1999, σ. I-1597).

24. Όσον αφορά τη *Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας*, και αφού αποφάσισε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας προκειμένου να εξετάσει την έκταση εφαρμογής του άρθρου 9 της Συμφωνίας, το Δικαστήριο εξέδωσε, στις 4 Μαΐου 1999, μια σημαντικότερη απόφαση, αναγνωρίζοντας για πρώτη φορά άμεσο αποτέλεσμα στην αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, την οποία καθιερώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 3/80, περί της εφαρμογής των καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισεως των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στους

Τούρκους εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους ²⁰ (C-262/96, *Sürül*, Συλλογή 1999, σ. I-2685). Το Δικαστήριο διαπίστωσε, καταρχάς, ότι κανένα πρόβλημα τεχνικής φύσεως δεν μπορούσε να ανακύψει κατά την εφαρμογή της διατάξεως αυτής και ότι δεν χρειαζόταν να ληφθούν πρόσθετα μέτρα συντονισμού για την εφαρμογή της στην πράξη. Η αιτιολογία που είχε οδηγήσει το Δικαστήριο, στην υπόθεση *Taflan-Met* κλπ (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 1996, C-277/94, Συλλογή 1996, σ. I-4085), να μην αναγνωρίσει άμεσο αποτέλεσμα στα άρθρα 12 και 13 της αποφάσεως 3/80 δεν ισχύει, επομένως, για το άρθρο 3, παράγραφος 1. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι η τελευταία αυτή διάταξη καθιέρωνε, με όρους σαφείς, ακριβείς και ανεπιφύλακτους, την απαγόρευση διακρίσεων σε βάρος ατόμων τα οποία κατοικούν στο έδαφος ενός των κρατών μελών και για τα οποία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της αποφάσεως 3/80. Η διαπίστωση ότι η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων μπορεί να διέπει άμεσα την κατάσταση των πολιτών δεν επηρεάζεται, εξάλλου, από την εξέταση του αντικειμένου και της φύσεως της συμφωνίας της οποίας αποτελεί μέρος το άρθρο 3, παράγραφος 1. Πάντως, ενόψει, αφενός, του ότι το Δικαστήριο κλήθηκε για πρώτη φορά να ερμηνεύσει τη διάταξη αυτή και, αφετέρου, του ότι η προμνησθείσα απόφαση *Taflan-Met* κλπ ευλόγως είχε δημιουργήσει μια κατάσταση αβεβαιότητας, το Δικαστήριο περιόρισε τα διαχρονικά αποτελέσματα της αποφάσεώς του.

25. Πολλές υποθέσεις που περατώθηκαν το 1999 αφορούσαν τις *υπερπόντιες χώρες και εδάφη* (ΥΧΕ), που έχουν συνδεθεί με την Κοινότητα δυνάμει του τέταρτου μέρους της Συνθήκης ΕΚ και της αποφάσεως 91/482/ΕΟΚ ²¹. Το Δικαστήριο, καίτοι αναγνώρισε ότι η σύνδεση αυτή διέπεται από ειδικό καθεστώς, χρειάστηκε να τονίσει ότι

²⁰ Απόφαση του Συμβουλίου Συνδέσεως της 19ης Σεπτεμβρίου 1980 (ΕΕ 1983, C 110, σ. 60).

²¹ Απόφαση του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1991, σχετικά με τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΕ L 263, σ. 1).

το εμπόριο μεταξύ των ΥΧΕ και της Κοινότητας δεν μπορεί να διέπεται κατ' ανάγκην από καθεστώς ίδιο με εκείνο που διέπει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Πράγματι, οι συναλλαγές αυτές αποτελούν πράξεις διενεργούμενες στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, αντίθετα προς τις συναλλαγές μεταξύ των ΥΧΕ και της Κοινότητας που εμπίπτουν στο καθεστώς των εισαγωγών. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Συμβούλιο μπορεί να προβλέψει, π.χ., ότι οι διατάξεις που επιβάλλουν την τήρηση υγειονομικών κανόνων για τις εισαγωγές ορισμένων προϊόντων από τρίτες χώρες έχουν εφαρμογή στη διάθεση εντός της κοινοτικής αγοράς τέτοιων προϊόντων που προέρχονται από ΥΧΕ (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-106/97, *Dutch Antillian Dairy Industry*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το Συμβούλιο έχει επίσης δικαίωμα, προκειμένου να συμβιβάσει τις αρχές της συνδέσεως των ΥΧΕ με την Κοινότητα με τις αρχές της κοινής γεωργικής πολιτικής, να θεσπίσει μέτρα διασφάλισης περιορίζοντα κατ' εξαίρεση, εν μέρει και προσωρινώς, την ελεύθερη εισαγωγή γεωργικών προϊόντων καταγωγής ΥΧΕ (απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 1999, C-390/95 P, *Antillean Rice Mills κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. I-769). Ομοίως, η είσοδος σε κράτος μέλος ενός αγαθού προερχομένου από ΥΧΕ πρέπει, καταρχήν, να θεωρείται ως είσοδος στην Κοινότητα και όχι ως ενδοκοινοτική πράξη από πλευράς της έκτης οδηγίας (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1999, C-181/97, *Van der Kooy*, Συλλογή 1999, σ. I-483).

26. Όσον αφορά το *υπηρεσιακό καθεστώς των μονίμων και λοιπών υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, το Δικαστήριο έκρινε ότι το Πρωτόκολλο της 8ης Απριλίου 1965 περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν εμπόδιζε τη βελγική φορολογική νομοθεσία να αποκλείσει από το φορολογικό πλεονέκτημα του *quotient conjugal* τους κοινοτικούς υπαλλήλους των οποίων οι αποδοχές απαλλάσσονται του φόρου στο Βέλγιο. Επρόκειτο για φορολογική ελάφρυνση προβλεπόμενη για τα ζεύγη που διαθέτουν ένα και μόνον εισόδημα καθώς και τα ζεύγη που διαθέτουν δύο εισοδήματα από τα οποία όμως το δεύτερο είναι χαμηλότερο από ένα ορισμένο ποσό, ελάφρυνση η οποία, επομένως, μπορούσε να μη χορηγηθεί στα ζεύγη όπου ο ένας σύζυγος έχει την ιδιότητα του

μονίμου ή μη μονίμου υπαλλήλου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν οι αποδοχές του υπερβαίνουν το ποσό αυτό (απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1999, C-229/98, *Vander Zwalmen και Massart*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Β — Σύνθεση του Δικαστηρίου

(Σειρά πρωτοκόλλου στις 15 Δεκεμβρίου 1999)

Πρώτη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά

R. Schintgen, δικαστής, L. Sevón, δικαστής, J. C. Moithino de Almeida δικαστής, G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρος, D. A. O. Edward, δικαστής, N. Fennelly, πρώτος γενικός εισαγγελέας, F. G. Jacobs, γενικός εισαγγελέας.

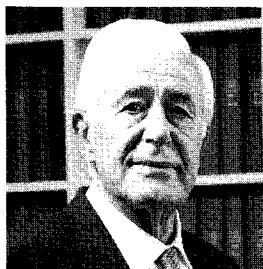
Δεύτερη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά

P. Jann, δικαστής, P. Léger, γενικός εισαγγελέας, Γ. Κοσμάς, γενικός εισαγγελέας, C. Gulmann, δικαστής, P. J. G. Karpeyn, δικαστής, A. M. La Pergola, δικαστής, J.-P. Puissochet, δικαστής, G. Hirsch, δικαστής.

Τρίτη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά

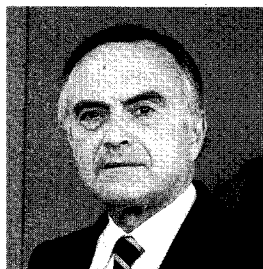
F. Macken, δικαστής, A. Saggio, γενικός εισαγγελέας, S. Alber, γενικός εισαγγελέας, D. Ruiz-Jarabo Colomer, γενικός εισαγγελέας, H. Ragnemalm, δικαστής, M. Wathelet, δικαστής, J. Mischo, γενικός εισαγγελέας, Β. Σκουρής, δικαστής, R. Grass, γραμματέας.

1. Τα μέλη του Δικαστηρίου (κατά τη σειρά αναλήψεως καθηκόντων στο Δικαστήριο)

Giuseppe Federico Mancini

Γεννήθηκε το 1927· τακτικός καθηγητής του εργατικού δικαίου (Urbino, Μπολόνια, Ρώμη), του συγκριτικού ιδιωτικού δικαίου (Μπολόνια)· μέλος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου (1976-1981)· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1982 έως τις 6 Οκτωβρίου 1988· δικαστής από τις 7 Οκτωβρίου 1988 έως τις 21 Ιουλίου 1999.

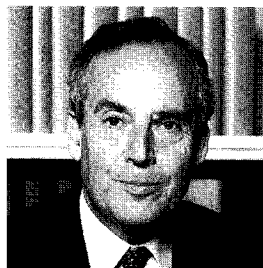
José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeida

Γεννήθηκε το 1936· εισαγγελέας εφετών Λισαβώνας· προϊστάμενος του γραφείου του Υπουργού Δικαιοσύνης· Γενικός Αντεισαγγελέας της Δημοκρατίας· διευθυντής του γραφείου ευρωπαϊκού δικαίου· καθηγητής του κοινοτικού δικαίου (Λισαβώνα)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 31 Ιανουαρίου 1986.

Gil Carlos Rodríguez Iglesias

Γεννήθηκε το 1946· βοηθός και στη συνέχεια καθηγητής (πανεπιστήμια του Oviedo, του Freiburg της Γερμανίας, Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης, Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης και Πανεπιστήμιο της Γρανάδας)· τακτικός καθηγητής του δημοσίου διεθνούς δικαίου (Γρανάδα)· μέλος του Curatorium του Ινστιτούτου Max-Planck δημοσίου διεθνούς δικαίου και συγκριτικού δικαίου της Χαϊδελβέργης· επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Τορίνου, του Πανεπιστημίου του Cluj-Napoca και του Πανεπιστημίου του Saar· honorary benchers του Gray's Inn (Λονδίνο) και του King's Inn (Λουβλίν)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 31 Ιανουαρίου 1986· Πρόεδρος του Δικαστηρίου από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

Francis G. Jacobs, QC

Γεννήθηκε το 1939· barrister υπάλληλος στη Γραμματεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· εισηγητής στο γραφείο του γενικού εισαγγελέα J. P. Warner· καθηγητής του ευρωπαϊκού δικαίου (King's College, Λονδίνο)· συγγραφέας διαφόρων συγγραμμάτων για το ευρωπαϊκό δίκαιο· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1988.

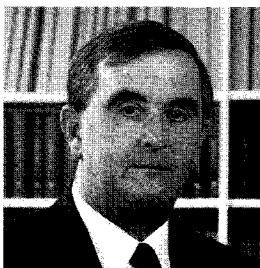
Paul Joan George Kapteyn

Γεννήθηκε το 1928· υπάλληλος στο Υπουργείο Εξωτερικών· καθηγητής του δικαίου των διεθνών οργανισμών (Ουτρέχτη, Leiden)· μέλος του Raad van State· πρόεδρος του δικαιοδοτικού τμήματος του Raad van State· μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας Επιστημών· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ακαδημίας Διεθνούς Δικαίου της Χάγης· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 29 Μαρτίου 1990.

Claus Christian Gulmann

Γεννήθηκε το 1942· υπάλληλος του Υπουργείου Δικαιοσύνης· εισηγητής στο γραφείο του δικαστή Max Sørensen· καθηγητής του δημοσίου διεθνούς δικαίου και κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης· δικηγόρος· πρόεδρος και μέλος διαιτητικών δικαστηρίων· μέλος του διοικητικού εφετείου· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1991 έως τις 6 Οκτωβρίου 1994· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

John Loyola Murray

Γεννήθηκε το 1943· barrister (1967) και στη συνέχεια Senior Counsel (1981)· δικηγόρος στον Δικηγορικό Σύλλογο Ιρλανδίας· Attorney General (1987)· τώως μέλος του Council of State· τώως μέλος του Bar Council of Ireland· Benchet (κοσμήτορας) της Honourable Society of King's Inns· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1991 έως τις 5 Οκτωβρίου 1999.

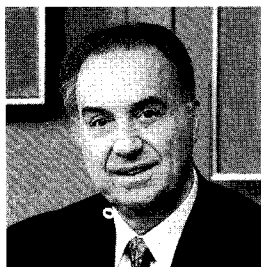
David Alexander Ogilvy Edward

Γεννήθηκε το 1934· δικηγόρος (Σκωτία)· Queen's Counsel (Σκωτία)· γραμματέας και κατόπιν ταμίας της Faculty of Advocates· πρόεδρος του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των δικηγορικών συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας· καθηγητής Salvesen στον τομέα των Ευρωπαϊκών Οργάνων και διευθυντής του Europa Institute, Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου· ειδικός σύμβουλος της Επιτροπής της Βουλής των Λόρδων για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες· Honorary Benchet του Gray's Inn, Λονδίνο· δικαστής στο Πρωτοδικείο από την 1η Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 9 Μαρτίου 1992· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 10 Μαρτίου 1992.

Antonio Mario La Pergola

Γεννήθηκε το 1931· καθηγητής του συνταγματικού και του γενικού και συγκριτικού δημοσίου δικαίου στα πανεπιστήμια της Πάδουας, της Μπολόνιας και της Ρώμης· μέλος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου (1976-1978)· μέλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου και πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου (1986-1987)· Υπουργός Κοινοτικών Πολιτικών (1987-1989)· Ευρωβουλευτής (1989-1994)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1994· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από την 1η Ιανουαρίου 1995 έως τις 14 Δεκεμβρίου 1999· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 15 Δεκεμβρίου 1999.

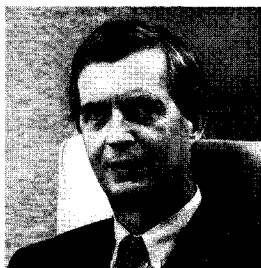
Γεώργιος Κοσμάς

Γεννήθηκε το 1932· δικηγόρος Αθηνών· εισηγητής του Συμβουλίου της Επικρατείας το 1963· πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας το 1973 και Σύμβουλος Επικρατείας (1982-1994)· μέλος του Δικαστηρίου Αγωγών Κακοδικίας· μέλος του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου που είναι αρμόδιο, κατά το Σύνταγμα, για την εναρμόνιση της νομολογίας των τριών ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας και για τον δικαστικό έλεγχο του κύρους των βουλευτικών εκλογών και των εκλογών για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου· μέλος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου· μέλος του Ανωτάτου Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών· πρόεδρος του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου σημάτων· πρόεδρος της ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

Jean-Pierre Puissochet

Γεννήθηκε το 1936· Σύμβουλος Επικρατείας (Γαλλία)· διευθυντής και κατόπιν γενικός διευθυντής της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1968-1973)· γενικός διευθυντής της Agence nationale pour l'emploi (1973-1975)· διευθυντής γενικών διοικητικών υπηρεσιών του Υπουργείου Βιομηχανίας (1977-1979)· διευθυντής νομικών υποθέσεων του ΟΟΣΑ (1979-1985)· διευθυντής του Διεθνούς Ινστιτούτου Δημοσίας Διοικήσεως (1985-1987)· jurisculte, διευθυντής νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών (1987-1994)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

Philippe Léger

Γεννήθηκε το 1938· δικαστικός του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1966-1970)· διευθυντής του γραφείου και κατόπιν τεχνικός σύμβουλος στο γραφείο του Υπουργού Παιδείας της Ζωής το 1976· τεχνικός σύμβουλος στο γραφείο του Υπουργού Δικαιοσύνης (1976-1978)· υποδιευθυντής Ποινικών Υποθέσεων και Χαρτίων (1978-1983)· εφέτης στο Εφετείο Παρισιού (1983-1986)· αναπληρωτής διευθυντής του γραφείου του Υπουργού Δικαιοσύνης (1986)· πρόεδρος του tribunal de grande instance του Bobigny (1986-1993)· διευθυντής του γραφείου του Υπουργού Δικαιοσύνης και γενικός εισαγγελέας στο Εφετείο Παρισιού (1993-1994)· επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο René Descartes (Paris V) από το 1988 έως το 1993· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

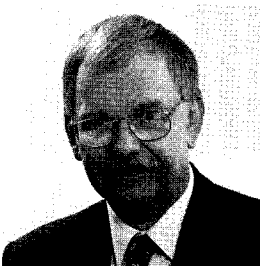
Günter Hirsch

Γεννήθηκε το 1943· διευθυντής του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Βαυαρίας· πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Σαξωνίας και του Εφετείου της Δρέσδης (1992-1994)· επίτιμος καθηγητής του ευρωπαϊκού δικαίου και του ιατρικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο Saarbrücken· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

Peter Jann

Γεννήθηκε το 1935· διδάκτωρ νομικής του Πανεπιστημίου της Βιέννης· δικαστής· σύμβουλος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και στο Κοινοβούλιο· μέλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Hans Ragnemalm

Γεννήθηκε το 1940· διδάκτωρ νομικής και καθηγητής του δημοσίου δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Lund· καθηγητής του δημοσίου δικαίου και κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης· Κοινοβουλευτικός Ombudsman· δικαστής στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σουηδίας· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Leif Sevón

Γεννήθηκε το 1941· διδάτωρ νομικής (OTL) του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι· διευθυντής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· σύμβουλος στη Διεύθυνση Εμπορίου του Υπουργείου Εξωτερικών· δικαστής στο Ανώτατο Δικαστήριο· δικαστής στο Δικαστήριο ΕΖΕΣ· Πρόεδρος του Δικαστηρίου ΕΖΕΣ· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Nial Fennelly

Γεννήθηκε το 1942· Master of Arts οικονομικών επιστημών του University College, Δουβλίνο· barrister-at-Law· Senior Counsel· Πρόεδρος του Legal Aid Board και του Bar Council· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

Γεννήθηκε το 1949· δικαστής· μέλος του Consejo General del Poder Judicial (ανώτατο δικαστικό συμβούλιο)· καθηγητής· διευθυντής του Γραφείου της Προεδρίας του Consejo General del Poder Judicial· δικαστής ad hoc στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· μέλος του Tribunal Supremo από το 1996· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

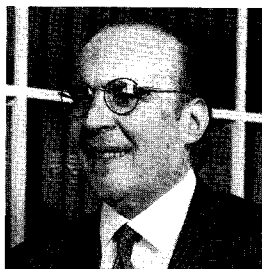
Melchior Wathelet

Γεννήθηκε το 1949· Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως, Υπουργός Εθνικής Άμυνας (1995)· δήμαρχος Verviers· Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως, Υπουργός Δικαιοσύνης και Οικονομικών (1992-1995)· Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως, Υπουργός Δικαιοσύνης και Μεσαίων Τάξεων (1988-1991)· βουλευτής (1977-1995)· πτυχιούχος νομικής και οικονομικών επιστημών (Πανεπιστήμιο της Λιέγης)· Master of Laws (Harvard University, ΗΠΑ)· καθηγητής στο Καθολικό Πανεπιστήμιο της Λουβαίν· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Σεπτεμβρίου 1995.

Romain Schintgen

Γεννήθηκε το 1939· δικηγόρος· γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας· πρόεδρος του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου· μέλος των διοικητικών συμβουλίων, μεταξύ άλλων, της Société nationale de crédit et d'investissement και της Société européenne des satellites· εκπρόσωπος της Κυβερνήσεως στην επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στη συμβουλευτική επιτροπή για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και στο διοικητικό συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη βελτίωση των όρων διαβιώσεως και εργασίας· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 11 Ιουλίου 1996· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 12 Ιουλίου 1996.

Κρατερός Μ. Ιωάννου

Γεννήθηκε το 1935· το 1963 έγινε μέλος του δικηγορικού συλλόγου Θεσσαλονίκης· δάκτωρ του διεθνούς δικαίου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 1971· καθηγητής του δημοσίου διεθνούς και του κοινοτικού δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Θράκης· επίτιμος νομικός σύμβουλος στο Υπουργείο Εξωτερικών· μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ από το 1983· πρόεδρος της επιτροπής εμπειρογνομόνων για τη βελτίωση της διαδικασίας στο πλαίσιο της Συμβάσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης από το 1989 μέχρι το 1992· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1997 έως τις 10 Μαρτίου 1999.

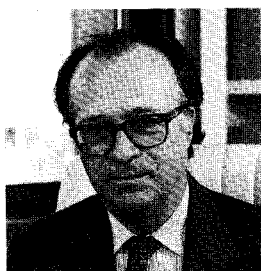
Siegbert Alber

Γεννήθηκε το 1936· νομικές σπουδές στα πανεπιστήμια του Tübingen, του Βερολίνου, του Παρισιού, του Αμβούργου, της Βιέννης· συμπληρωματικές σπουδές στο Τορίνο και στο Cambridge· μέλος του Bundestag από το 1969 μέχρι το 1980· βουλευτής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1977· μέλος και στη συνέχεια πρόεδρος (1993-1994) στην επιτροπή νομικών υποθέσεων και δικαιωμάτων του πολίτη· πρόεδρος της αντιπροσωπείας για τις σχέσεις με τις χώρες της Βαλτικής καθώς και των υποεπιτροπών για την προστασία των δεδομένων και για τις τοξικές ή επικίνδυνες ουσίες· αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το 1984 μέχρι το 1992· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1997.

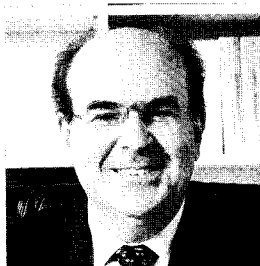
Jean Mischo

Γεννήθηκε το 1938· πτυχιούχος νομικής και πολιτικών επιστημών (πανεπιστήμια του Montpellier, του Παρισιού και του Cambridge)· μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής και στη συνέχεια κύριος υπάλληλος διοικήσεως στα γραφεία δύο μελών της Επιτροπής· secrétaire de légation στο Υπουργείο Εξωτερικών του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, υπηρεσία διαφορών και συνθηκών· βοηθός μόνιμος αντιπρόσωπος του Λουξεμβούργου στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες· διευθυντής πολιτικών υποθέσεων στο Υπουργείο Εξωτερικών· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 13 Ιανουαρίου 1986 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 1991· γενικός γραμματέας του Υπουργείου Εξωτερικών· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 19 Δεκεμβρίου 1997.

Antonio Saggio

Γεννήθηκε το 1934· δικαστής στο Tribunale Neapolitano· εφέτης στο Εφετείο Ρώμης, έπειτα δικαστής του Ακυρωτικού· ακόλουθος στο Ufficio legislativo del ministero di Grazia e Giustizia· πρόεδρος της γενικής επιτροπής για τη διπλωματική συνδιάσκεψη που εξεπόνησε τη Σύμβαση του Λουγκάνο· εισηγητής στο γραφείο του Ιταλού γενικού εισαγγελέα στο Δικαστήριο· καθηγητής στη Scuola superiore della pubblica amministrazione di Roma· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 17 Σεπτεμβρίου 1995· Πρόεδρος του Πρωτοδικείου από τις 18 Σεπτεμβρίου 1995 έως τις 4 Μαρτίου 1998· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 5 Μαρτίου 1998.

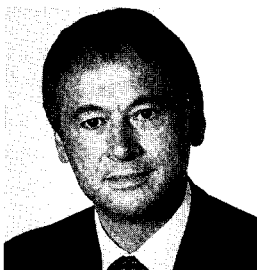
Βασίλειος Σκουρής

Γεννήθηκε το 1948· πτυχίο Νομικής από το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου (1970)· διδάκτωρ συνταγματικού και διοικητικού δικαίου του Πανεπιστημίου του Αμβούργου (1973)· υφηγητής στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου (1972-1977)· καθηγητής δημοσίου δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Bielefeld (1978)· καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1982)· Υπουργός Εσωτερικών (1989 και 1996)· μέλος της διοικούσας επιτροπής του Πανεπιστημίου Κρήτης (1983-1987)· διευθυντής του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου της Θεσσαλονίκης (από 1997)· πρόεδρος της Ελληνικής Ενώσεως Ευρωπαϊκού Δικαίου (1992-1994)· μέλος της ελληνικής Εθνικής Επιτροπής Ερευνών (1993-1995)· μέλος του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (1994-1996)· μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Δικαίου, Trèves (από το 1995)· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Εθνικής Σχολής Δικαστών (1995-1996)· μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών (1997-1999)· πρόεδρος της ελληνικής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής το 1998· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 8 Ιουνίου 1999.

Fidelma O'Kelly Macken

Γεννήθηκε το 1945· μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Ιρλανδίας (1972)· νομικός σύμβουλος σε θέματα βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας (1973-1979)· barrister (1979-1995) και στη συνέχεια Senior Counsel (1995-1998) στον Δικηγορικό Σύλλογο Ιρλανδίας· είναι επίσης μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αγγλίας και Ουαλίας· δικαστής στο High Court της Ιρλανδίας (1998)· λέκτωρ στο θέμα «Νομικά συστήματα και μέθοδοι» και λέκτωρ «Averil Deverell» του εμπορικού δικαίου (Trinity College, Δουβλίνο)· benchet του Honorable Society of King's Inns· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 6 Οκτωβρίου 1999.

Roger Grass

Γεννήθηκε το 1948· πτυχιούχος του Ινστιτούτου Πολιτικών Επιστημών του Παρισιού και πτυχιούχος ανωτάτων σπουδών δημοσίου δικαίου· αντεισαγγελέας πλημμελειοδικών στο tribunal de grande instance των Βερσαλλιών· κύριος υπάλληλος διοικήσεως στο Δικαστήριο· Γενικός Γραμματέας της Εισαγγελίας του Εφετείου Παρισιού· γραφείο του Υπουργού Δικαιοσύνης· εισηγητής στο γραφείο του Προέδρου του Δικαστηρίου· Γραμματέας του Δικαστηρίου από τις 10 Φεβρουαρίου 1994.

2. Οι μεταβολές της συνθέσεως του Δικαστηρίου κατά το 1999

Το 1999 σημειώθηκαν οι εξής μεταβολές στη σύνθεση του Δικαστηρίου:

Στις 8 Ιουνίου 1999 ανέλαβε καθήκοντα ο δικαστής Βασίλειος Σκουρής, κατόπιν του θανάτου, στις 10 Μαρτίου 1999, του δικαστή Κρατερού Μ. Ιωάννου.

Κατόπιν του θανάτου του δικαστή G. Federico Mancini, στις 21 Ιουλίου 1999, ο Antonio Mario La Pergola, γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο, ανέλαβε καθήκοντα δικαστή στις 15 Δεκεμβρίου 1999.

3. Σειρές πρωτοκόλλου

από την 1η Ιανουαρίου έως τις 7 Ιουνίου 1999

G. C. RODRÍGUEZ IGLESIAS, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
P. J. G. KAPTEYN, πρόεδρος του τετάρτου και του έκτου τμήματος
J.-P. PUISSOCHET, πρόεδρος του τρίτου και του πέμπτου τμήματος
P. LEGER, πρώτος γενικός εισαγγελέας
G. HIRSCH, πρόεδρος του δευτέρου τμήματος
P. JANN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
G. F. MANCINI, δικαστής
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, δικαστής
F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας
C. GULMANN, δικαστής
J. L. MURRAY, δικαστής
D. A. O. EDWARD, δικαστής
A. M. LA PERGOLA, γενικός εισαγγελέας
Γ. ΚΟΣΜΑΣ, γενικός εισαγγελέας
H. RAGNEMALM, δικαστής
L. SEVÓN, δικαστής
N. FENNELLY, γενικός εισαγγελέας
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός εισαγγελέας
M. WATHELET, δικαστής
R. SCHINTGEN, δικαστής
K. M. ΙΩΑΝΝΟΥ, δικαστής
S. ALBER, γενικός εισαγγελέας
J. MISCHO, γενικός εισαγγελέας
A. SAGGIO, γενικός εισαγγελέας

R. GRASS, γραμματέας

από τις 8 Ιουνίου έως τις 6 Οκτωβρίου 1999

G. C. RODRÍGUEZ IGLESIAS, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
P. J. G. KAPTEYN, πρόεδρος του τετάρτου και του έκτου τμήματος
J.-P. PUISSOCHET, πρόεδρος του τρίτου και του πέμπτου τμήματος
P. LEGER, πρώτος γενικός εισαγγελέας
G. HIRSCH, πρόεδρος του δευτέρου τμήματος
P. JANN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
G. F. MANCINI, δικαστής
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, δικαστής
F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας
C. GULMANN, δικαστής
J. L. MURRAY, δικαστής
D. A. O. EDWARD, δικαστής
A. M. LA PERGOLA, γενικός εισαγγελέας
Γ. ΚΟΣΜΑΣ, γενικός εισαγγελέας
H. RAGNEMALM, δικαστής
L. SEVÓN, δικαστής
N. FENNELLY, γενικός εισαγγελέας
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός εισαγγελέας
M. WATHELET, δικαστής
R. SCHINTGEN, δικαστής
S. ALBER, γενικός εισαγγελέας
J. MISCHO, γενικός εισαγγελέας
A. SAGGIO, γενικός εισαγγελέας
B. ΣΚΟΥΡΗΣ, δικαστής

R. GRASS, γραμματέας

από τις 7 Οκτωβρίου έως τις 15 Δεκεμβρίου 1999

G. C. RODRÍGUEZ IGLESIAS, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, πρόεδρος του τρίτου και του έκτου
τμήματος
D. A. O. EDWARD, πρόεδρος του τετάρτου και του πέμπτου τμήματος
L. SEVÓN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
N. FENNELLY, πρώτος γενικός εισαγγελέας
R. SCHINTGEN, πρόεδρος του δεύτερου τμήματος
F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας
P. J. G. KAPTEYN, δικαστής
C. GULMANN, δικαστής
A. M. LA PERGOLA, γενικός εισαγγελέας
Γ. ΚΟΣΜΑΣ, γενικός εισαγγελέας
J.-P. PUISSOCHET, δικαστής
P. LEGER, γενικός εισαγγελέας
G. HIRSCH, δικαστής
P. JANN, δικαστής
H. RAGNEMALM, δικαστής
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός εισαγγελέας
M. WATHELET, δικαστής
S. ALBER, γενικός εισαγγελέας
J. MISCHO, γενικός εισαγγελέας
A. SAGGIO, γενικός εισαγγελέας
B. ΣΚΟΥΡΗΣ, δικαστής
F. MACKEN, δικαστής

R. GRASS, γραμματέας

από τις 15 Δεκεμβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1999

G. C. RODRÍGUEZ IGLESIAS, Πρόεδρος του Διακοστηρίου
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, πρόεδρος του τρίτου και του έκτου
τμήματος
D. A. O. EDWARD, πρόεδρος του τετάρτου και του πέμπτου τμήματος
L. SEVÓN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
N. FENNELLY, πρώτος γενικός εισαγγελέας
R. SCHINTGEN, πρόεδρος του δευτέρου τμήματος
F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας
P. J. G. KAPTEYN, δικαστής
C. GULMANN, δικαστής
A. M. LA PERGOLA, δικαστής
Γ. ΚΟΣΜΑΣ, γενικός εισαγγελέας
J.-P. PUISSOCHET, δικαστής
P. LEGER, γενικός εισαγγελέας
G. HIRSCH, δικαστής
P. JANN, δικαστής
H. RAGNEMALM, δικαστής
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός εισαγγελέας
M. WATHELET, δικαστής
S. ALBER, γενικός εισαγγελέας
J. MISCHO, γενικός εισαγγελέας
A. SAGGIO, γενικός εισαγγελέας
B. ΣΚΟΥΡΗΣ, δικαστής
F. MACKEN, δικαστής

R. GRASS, γραμματέας

4. Τα παλαιά μέλη του Δικαστηρίου

PILOTTI Massimo, δικαστής (1952-1958), Πρόεδρος από το 1952 έως το 1958
SERRARENS Petrus, Josephus, Servatius, δικαστής (1952-1958)
RIESE Otto, δικαστής (1952-1963)
DELVAUX Louis, δικαστής (1952-1967)
RUEFF Jacques, δικαστής (1952-1959 και 1960-1962)
HAMMES Charles Léon, δικαστής (1952-1967), Πρόεδρος από το 1964 έως το 1967
VAN KLEFFENS Adrianus, δικαστής (1952-1958)
LAGRANGE Maurice, γενικός εισαγγελέας (1952-1964)
ROEMER Karl, γενικός εισαγγελέας (1953-1973)
ROSSI Rino, δικαστής (1958-1964)
DONNER Andreas Matthias, δικαστής (1958-1979), Πρόεδρος από το 1958 έως το 1964
CATALANO Nicola, δικαστής (1958-1962)
TRABUCCHI Alberto, δικαστής (1962-1972) και γενικός εισαγγελέας (1973-1976)
LECOURT Robert, δικαστής (1962-1976), Πρόεδρος από το 1967 έως το 1976
STRAUSS Walter, δικαστής (1963-1970)
MONACO Riccardo, δικαστής (1964-1976)
GAND Joseph, γενικός εισαγγελέας (1964-1970)
MERTENS DE WILMARS Josse J., δικαστής (1967-1984), Πρόεδρος από το 1980 έως το 1984
PESCATORE Pierre, δικαστής (1967-1985)
KUTSCHER Hans, δικαστής (1970-1980), Πρόεδρος από το 1976 έως το 1980
DUTHEILLET DE LAMOTHE Alain Louis, γενικός εισαγγελέας (1970-1972)
MAYRAS Henri, γενικός εισαγγελέας (1972-1981)
O'DALAIGH Cearbhall, δικαστής (1973-1974)
SØRENSEN Max, δικαστής (1973-1979)
MACKENZIE STUART Alexander J., δικαστής (1973-1988), Πρόεδρος από το 1984 έως το 1988
WARNER Jean-Pierre, γενικός εισαγγελέας (1973-1981)

REISCHL Gerhard, γενικός εισαγγελέας (1973-1981)
 O'KEEFFE Aindrias, δικαστής (1975-1985)
 CAPOTORTI Francesco, δικαστής (1976) και γενικός εισαγγελέας
 (1976-1982)
 BOSCO Giacinto, δικαστής (1976-1988)
 TOUFFAIT Adolphe, δικαστής (1976-1982)
 KOOPMANS Thymen, δικαστής (1979-1990)
 DUE Ole, δικαστής (1979-1994), Πρόεδρος από το 1988 έως το 1994
 EVERLING Ulrich, δικαστής (1980-1988)
 ΧΛΩΡΟΣ Αλέξανδρος, δικαστής (1981-1982)
 Sir Gordon SLYNN, γενικός εισαγγελέας (1981-1988) και δικαστής
 (1988-1992)
 ROZES Simone, γενική εισαγγελέας (1981-1984)
 VERLOREN van THEMAAT, γενικός εισαγγελέας (1981-1986)
 GRÉVISSE Fernand, δικαστής (1981-1982 και 1988-1994)
 BAHLMANN Kai, δικαστής (1982-1988)
 MANCINI G. Federico, γενικός εισαγγελέας (1982-1988) και
 δικαστής (1988-1999)
 GALMOT Yves, δικαστής (1982-1988)
 ΚΑΚΟΥΡΗΣ Κωνσταντίνος, δικαστής (1983-1997)
 LENZ Carl Otto, γενικός εισαγγελέας (1984-1997)
 DARMON Marco, γενικός εισαγγελέας (1984-1994)
 JOLIET René, δικαστής (1984-1995)
 O'HIGGINS Thomas Francis, δικαστής (1985-1991)
 SCHOCKWEILER Fernand, δικαστής (1985-1996)
 Da CRUZ VILAÇA José Luis, γενικός εισαγγελέας (1986-1988)
 DIEZ DE VELASCO Manuel, δικαστής (1988-1994)
 ZULEEG Manfred, δικαστής (1988-1994)
 VAN GERVEN Walter, γενικός εισαγγελέας (1988-1994)
 TESAURO Giuseppe, γενικός εισαγγελέας (1988-1998)
 ELMER Michael Bendik, γενικός εισαγγελέας (1994-1997)
 ΙΩΑΝΝΟΥ Κρατερός, δικαστής (1997-1999)

- Πρόεδροι

PILOTTI Massimo (1952-1958)
 DONNER Andreas Matthias (1958-1964)

HAMMES Charles Léon (1964-1967)
LECOURT Robert (1967-1976)
KUTSCHER Hans (1976-1980)
MERTENS DE WILMARS Josse J. (1980-1984)
MACKENZIE STUART Alexander John (1984-1988)
DUE Ole (1988-1994)

- Γραμματείς

VAN HOUTTE Albert (1953-1982)
HEIM Paul (1982-1988)
GIRAUD Jean-Guy (1988-1994)

Κεφάλαιο II

Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Η δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά το 1999
από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Bo Vesterdorf

I. Δραστηριότητα του Πρωτοδικείου

1. Στις 19 Οκτωβρίου 1999, το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γιόρτασε δέκα έτη δικαιοδοτικής δραστηριότητας. Πράγματι, στις 25 Σεπτεμβρίου 1989 ορκίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τα πρώτα μέλη του Πρωτοδικείου, η δε πρώτη απόφασή του εκδόθηκε τρεις μήνες αργότερα, τον Δεκέμβριο του 1989.

Κατά τον εορτασμό αυτόν, οι πρόεδροι του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου, στις εισαγωγικές ομιλίες τους, υπενθύμισαν ότι η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη άνοιξε τον δρόμο της θεσμικής καινοτομίας που αντιπροσώπευε η ίδρυση αυτού του νέου κοινοτικού δικαιοδοτικού οργάνου. Οι σκοποί της, που αναφέρονταν στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως 88/591/EΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ της 24ης Οκτωβρίου 1988, ήταν η βελτίωση της δικαστικής προστασίας των πολιτών με τη δημιουργία δύο βαθμών δικαιοδοσίας, καθώς και η παροχή της δυνατότητας στο Δικαστήριο να επικεντρώσει τη δραστηριότητά του στο κύριο έργο του, δηλαδή στη διασφάλιση της ενιαίας ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου. Προς τον σκοπό αυτόν, η προοδευτική διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Πρωτοδικείου θεωρήθηκε ως απτό δείγμα της επιτυχίας του στην αποστολή που του είχε αρχικά ανατεθεί. Στις ομιλίες αυτές αναφέρθηκε επίσης ότι εξετάζεται πλέον η προοπτική της μεταρρυθμίσεως του κοινοτικού δικαιοδοτικού οικοδομήματος.

Το γεγονός αυτό έδωσε στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου την ευκαιρία να υπογραμμίσει συμβολικά ότι, μέσα σε μία δεκαετία, περατώθηκαν περίπου 2000 υποθέσεις.

Στη διάρκεια της ημερίδας αυτής, αναπτύχθηκαν από εξέχοντες νομικούς δύο θέματα που έδωσαν την αφορμή για ενδιαφέρουσες συζητήσεις. Το πρώτο θέμα αφορούσε τη δικαστική προστασία των πολιτών. Το δεύτερο θέμα, το οποίο επιλέχθηκε λόγω της αυξανόμενης σημασίας των υποθέσεων σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα των

κοινοτικών οργάνων και λόγω της διαμορφώσεως νέων κανόνων για την άσκηση του δικαιώματος προσβάσεως που προβλέπει το άρθρο 255 της Συνθήκης ΕΚ (που προστέθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ), αφορούσε ένα επίκαιρο και αμφιλεγόμενο ζήτημα, το ζήτημα της διαφάνειας.

2. Ο αριθμός των υποθέσεων που εισήχθησαν ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά το 1999, ήτοι 356 υποθέσεις¹, υπερβαίνει κατά πολύ τον αριθμό των υποθέσεων του 1998, που ανήλθαν σε 215, χωρίς ωστόσο να φθάνει τον αριθμό του 1997 (624 υποθέσεις²). Μεταξύ των υποθέσεων που εισήχθησαν το 1999 περιλαμβάνεται μία σειρά 71 προσφυγών που άσκησαν Ολλανδοί ιδιοκτήτες πρατηρίων βενζίνης ζητώντας την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία διατάχθηκε η ανάκτηση κρατικών ενισχύσεων που τους είχαν καταβληθεί.

Ο συνολικός αριθμός των εκδικασθεισών υποθέσεων ανέρχεται σε 634 (ήτοι 308 λαμβανομένης υπόψη της συνεκδικάσεως). Ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει και τις αποφάσεις στις υποθέσεις που είχαν εισαχθεί το 1994 κατά των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες είχαν διαπιστωθεί παραβάσεις στους κανόνες του ανταγωνισμού στον τομέα των δοκών χάλυβα (11 υποθέσεις), καθώς και στον τομέα του χλωριούχου πολυβινυλίου (12 υποθέσεις). Περιλαμβάνει επίσης την περάτωση μιας μεγάλης σειράς υποθέσεων που ήταν εγγεγραμμένες στο πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου: πολλοί προσφεύγοντες παραιτήθηκαν από τις προσφυγές τους κατόπιν της απορρίψεως από το Δικαστήριο της αναιρέσεως που είχε ασκηθεί κατά την απόφασής

¹ Οι αριθμοί που αναφέρονται στη συνέχεια δεν περιλαμβάνουν τις ειδικές διαδικασίες που αφορούν, μεταξύ άλλων, την παροχή του ευεργετήματος πενίας και την εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων.

² Το 1997 εισήχθησαν ενώπιον του Πρωτοδικείου διάφορες σειρές παρεμφερών υποθέσεων: εκτελωνιστές που ζητούσαν αποκατάσταση της ζημίας που είχαν υποστεί λόγω της ολοκληρώσεως της εσωτερικής αγοράς που προβλέφθηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, υπάλληλοι που ζητούσαν επανεξέταση της κατατάξεώς τους σε βαθμό κατά την πρόσληψη, καθώς και υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.

του Πρωτοδικείου με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή που είχε ασκήσει εκτελωνιστής κατά του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Ωστόσο, παραμένουν εκκρεμείς 88 υποθέσεις αφορώσες γαλακτοκομικές ποσοτώσεις και 59 υπαλληλικές υποθέσεις που αφορούν διαφορές σχετικά με την επανεξέταση της βαθμολογικής κατατάξεως των ενδιαφερομένων. Ο συνολικός αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων στα τέλη του έτους ανερχόταν σε 724 υποθέσεις (έναντι 1002 το 1998).

Ο αριθμός των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα πενταμελή τμήματα (τα οποία είναι αρμόδια να εκδικάζουν προσφυγές σχετικές με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων και περί μέτρων εμπορικής άμυνας) ανέρχεται σε 39 (έναντι 42 το 1998), ενώ 74 αποφάσεις (έναντι 88 το 1998) εκδόθηκαν από τριμελή τμήματα. Στη διάρκεια αυτού του έτους, καμία υπόθεση δεν ήχθη ενώπιον της ολομέλειας του Πρωτοδικείου και σε καμία υπόθεση δεν ορίστηκε γενικός εισαγγελέας.

Ο αριθμός των αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων που υποβλήθηκαν στη διάρκεια του 1999 επιβεβαιώνει ότι η ειδική αυτή διαδικασία χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο (38 αιτήσεις το 1999 έναντι 26 αιτήσεων το 1998 και 19 αιτήσεων το 1997). Στη διάρκεια του ιδίου έτους περατώθηκαν 37 διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων. Σε τρεις περιπτώσεις διατάχθηκε αναστολή της εκτελέσεως της προσβαλλομένης πράξεως.

Κατά 61 αποφάσεων του Πρωτοδικείου (επί 177 δυναμένων να προσβληθούν) ασκήθηκε αναίρεση. Συνολικά, ενώπιον του Δικαστηρίου ασκήθηκαν 72 αναιρέσεις³. Η σχέση μεταξύ του αριθμού των αιτήσεων αναιρέσεως και του αριθμού των υποκειμένων σε αναίρεση αποφάσεων είναι υψηλότερη από εκείνη των δύο προηγούμενων ετών (70 αιτήσεις αναιρέσεως το 1998 επί 214

³

Μεταξύ των 72 αιτήσεων αναιρέσεως, οι 16 ασκήθηκαν κατά αποφάσεων τις οποίες το Πρωτοδικείο εξέδωσε σε δύο σειρές υποθέσεων στον τομέα του ανταγωνισμού.

αποφάσεων υποκειμένων σε αναίρεση· 35 αιτήσεις αναίρεσεως το 1997 επί 139 αποφάσεων υποκειμένων σε αναίρεση), καθόσον η σχέση αυτή ήταν της τάξεως του 40,6 % στις 31 Δεκεμβρίου 1999, ενώ ήταν της τάξεως του 32,7 % και του 25,1 % στα τέλη του 1998 και του 1997.

Το 1999 εκδόθηκε επίσης και η πρώτη απόφαση στον τομέα της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας (σήματα, σχέδια και υποδείγματα). Ο αριθμός των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων των τμημάτων προσφυγών του Γραφείου εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), αρχίζει, όπως προβλεπόταν, να αυξάνει, καθόσον έχουν ασκηθεί 18 προσφυγές.

3. Στις 26 Απριλίου 1999, το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση η οποία τροποποίησε την απόφαση 88/591 και επέτρεψε στο Πρωτοδικείο να δικάζει ως μονομελές δικαστήριο (ΕΕ L 114, σ. 52). Η τροποποίηση του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, με την οποία εφαρμόστηκε η απόφαση αυτή, εγκρίθηκε στις 17 Μαΐου 1999 και δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ L 135, σ. 92).

Δυνάμει των νέων αυτών διατάξεων, ελήφθησαν οκτώ αποφάσεις για την ανάθεση υποθέσεων σε μονομελή τμήματα και εκδόθηκαν δύο αποφάσεις του Πρωτοδικείου με μονομελή σύνθεση (αποφάσεις της 28ης Οκτωβρίου 1999, T-180/98, *Cotrim κατά Cedefop*, και της 9ης Δεκεμβρίου 1999, T-53/99, *Προγούλης κατά Επιτροπής*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

4. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει διαβιβάσει στο Συμβούλιο προτάσεις για την τροποποίηση της αποφάσεως 88/591 και του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

Πρόκειται, πρώτον, για πρόταση τροποποιήσεως της αποφάσεως 88/591 με σκοπό τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Πρωτοδικείου και την παροχή σ' αυτό της δυνατότητας εκδικάσεως, σε συγκεκριμένους τομείς, ορισμένων προσφυγών ακυρώσεως ασκουμένων από τα κράτη μέλη. Η πρόταση αυτή, η οποία

διαβιβάστηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1998, συζητείται προς το παρόν στο πλαίσιο της ομάδας ad hoc «Δικαστήριο» του Συμβουλίου, ενώ δεν έχουν ακόμα διατυπώσει τη γνώμη τους η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο.

Δεύτερον, πρόκειται για προτάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου σχετικά με τις νέες υποθέσεις πνευματικής ιδιοκτησίας. Οι προτάσεις αυτές, με τις οποίες προτείνεται κυρίως η αύξηση του αριθμού των δικαστών του Πρωτοδικείου σε 21, δυνάμει του άρθρου 225 της Συνθήκης ΕΚ (παλαιού άρθρου 168 Α), διαβιβάστηκαν στο Συμβούλιο στις 27 Απριλίου 1999.

5. Στη διάρκεια του έτους αυτού, εντάθηκαν οι συζητήσεις σχετικά με την αναμόρφωση του δικαιοδοτικού συστήματος της Ενώσεως. Με την προοπτική της προσεχούς διακυβερνητικής συνδιασκέψεως, εκπονήθηκε τον Μάιο του 1999 ένα *Έγγραφο προβληματισμού για το μέλλον του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως*. Το έγγραφο αυτό παρουσιάστηκε από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου στο Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης, που συγκλήθηκε στις Βρυξέλλες στις 27 και 28 Μαΐου 1999.

Εξάλλου, μια ομάδα προβληματισμού για το μέλλον του κοινοτικού δικαιοδοτικού συστήματος, που συστάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και απαρτίζεται από εξέχοντες νομικούς, θα περατώσει τις εργασίες της στις αρχές του 2000.

II. Προσανατολισμός της νομολογίας

Οι κύριες εξελίξεις της νομολογίας κατά το 1999 εκτίθενται χωριστά για τους διαφόρους κύριους τομείς διαφορών τις οποίες κλήθηκε να εκδικάσει το Πρωτοδικείο.

1. Κανόνες ανταγωνισμού εφαρμοζόμενοι στις επιχειρήσεις

Η νομολογία στον τομέα των κανόνων ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις εμπλουτίστηκε με αποφάσεις που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν των κανόνων της Συνθήκης ΕΚΑΧ, της

Συνθήκης ΕΚ και του κανονισμού 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων.

α) Κανόνες της Συνθήκης ΕΚΑΧ

Το Πρωτοδικείο εξέδωσε αποφάσεις σε μια σειρά ένδεκα υποθέσεων που είχαν εισαχθεί το 1994. Αφορμή της ασκήσεως των σχετικών προσφυγών είχε αποτελέσει η απόφαση 94/215/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 16ης Φεβρουαρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ περί συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ ευρωπαϊών παραγωγών δοκών, με την οποία η Επιτροπή είχε διαπιστώσει τη συμμετοχή 17 ευρωπαϊκών χαλυβουργικών επιχειρήσεων και της επαγγελματικής ενώσεως Eurofer σε μια σειρά συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών για τον καθορισμό των τιμών, την κατανομή των αγορών και την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με την κοινοτική αγορά δοκών, κατά παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ⁴, και είχε επιβάλει πρόστιμα σε δεκατέσσερις επιχειρήσεις του τομέα αυτού για παραβάσεις διαπραχθείσες κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Ιουλίου 1988 έως και 31 Δεκεμβρίου 1990. Ένδεκα αποδέκτες της αποφάσεως αυτής, μεταξύ των οποίων και η επαγγελματική ένωση Eurofer, ζήτησαν την ακύρωση της αποφάσεως και, επικουρικώς για τις επιχειρήσεις, τη μείωση του ύψους του προστίμου που τους είχε επιβληθεί.

⁴ Κατά το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, απαγορεύονται «όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική που τείνουν εντός της κοινής αγοράς, άμεσα ή έμμεσα, να παρεμποδίζουν ή να περιορίζουν ή να νοθεύουν την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού».

Με τις αποφάσεις που εξέδωσε στις 11 Μαρτίου 1999⁵, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η Επιτροπή είχε αποδείξει επαρκώς κατά νόμον τις περισσότερες θίγουσες τον ανταγωνισμό συμπεριφορές που κατήγγειλε με την απόφασή της. Συνεπώς, οι μερικές ακυρώσεις της αποφάσεως, τις οποίες αποφάσισε το Πρωτοδικείο, λόγω ελλείψεως αποδείξεων, αφορούν ελάχιστονες πτυχές των καταγγελλθεισών παραβάσεων. Το επίπεδο της αποδείξεως που απαιτείται προς διαπίστωση της διαπράξεως παραβάσεως του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ διευκρινίζεται, ιδίως, στην απόφαση *Thyssen Stahl κατά Επιτροπής* (στο εξής: απόφαση *Thyssen*), σύμφωνα με την οποία η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως σε συνεδριάσεις κατά τις οποίες λαμβάνουν χώρα αντίθετες προς τον ανταγωνισμό δραστηριότητες αρκεί για να αποδείξει τη συμμετοχή της στις εν λόγω δραστηριότητες, ελλείψει ενδείξεων από τις οποίες να μπορεί να αποδειχθεί το αντίθετο.

Το Πρωτοδικείο θεώρησε επίσης ότι οι αιτιάσεις σύμφωνα με τις οποίες η Επιτροπή είχε ενθαρρύνει ή ανεχθεί, στο πλαίσιο της πολιτικής διαχειρίσεως της κρίσεως στον τομέα της χαλυβουργίας, τις διαπιστωθείσες παραβάσεις δεν ευσταθούσαν.

5

Αποφάσεις της 11ης Μαρτίου 1999, T-134/94, *NMH Stahlwerke κατά Επιτροπής*, T-136/94, *Eurofer κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-179/99 P), T-137/94, *ARBED κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-176/99 P), T-138/94, *Cockerill-Sambre κατά Επιτροπής*, T-141/94, *Thyssen Stahl κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-194/99 P), T-145/94, *Unimétal κατά Επιτροπής*, T-147/94, *Krupp Hoesch κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-195/99 P), T-148/94, *Preussag κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-182/99 P), T-151/94, *British Steel κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-199/99 P), T-156/94, *Aristrain κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-196/99 P), και T-157/94, *Ensidesa κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-198/99 P), οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

Εκτός της αποφάσεως *Thyssen Stahl κατά Επιτροπής* η οποία θα δημοσιευθεί στο σύνολό της, από τις άλλες αποφάσεις θα δημοσιευθούν στη Συλλογή μόνον οι σκέψεις των οποίων η δημοσίευση κρίθηκε χρήσιμη από το Πρωτοδικείο.

Η κύρια όμως συμβολή των αποφάσεων αυτών στη νομολογία συνίσταται αναμφισβήτητα στη διευκρίνιση του περιεχομένου των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΚΑΧ και, ειδικότερα, στο γεγονός ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι νομικές έννοιες που περιέχει το άρθρο 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν διαφέρουν από εκείνες του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 81 ΕΚ).

Όσον αφορά, καταρχάς, τις *ιδιαιτερότητες του κανονιστικού πλαισίου που καθιερώνει η Συνθήκη ΕΚΑΧ*, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προς εκτίμηση των συμπεριφορών των επιχειρήσεων, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε με την απόφαση *Thyssen* ότι, μολονότι η αγορά του χάλυβα είναι ολιγοπωλιακή αγορά χαρακτηριζόμενη από το καθεστώς του άρθρου 60 της Συνθήκης το οποίο εξασφαλίζει, με την υποχρεωτική δημοσίευση των τιμοκαταλόγων και των τιμών μεταφοράς, τη διαφάνεια των τιμών που χρησιμοποιούν οι διάφορες επιχειρήσεις, η ακινησία ή η ευθυγράμμιση των τιμών που προκύπτουν δεν είναι, καθεαυτές, αντίθετες προς τη Συνθήκη εάν αποτελούν το αποτέλεσμα όχι συμφωνίας, έστω σιωπηρής, μεταξύ των εταιρών, αλλά της λειτουργίας στην αγορά των δυνάμεων και των στρατηγικών ανεξάρτητων και αντιτιθέμενων οικονομικών μονάδων. Από αυτό προκύπτει ότι η αρχή σύμφωνα με την οποία κάθε επιχείρηση πρέπει να καθορίζει αυτοτελώς την πολιτική που σκοπεύει να ακολουθήσει στην αγορά, χωρίς συμπαιγνία με τους ανταγωνιστές της, είναι σύμφυτη προς τη Συνθήκη ΕΚΑΧ και ιδίως προς τα άρθρα της 4, στοιχείο δ', και 65, παράγραφος 1.

Εξάλλου, στο επιχείρημα ότι η Επιτροπή είχε παρανοήσει το περιεχόμενο του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το Πρωτοδικείο απάντησε ότι, μολονότι ο ολιγοπωλιακός χαρακτήρας των αγορών τις οποίες αφορά η Συνθήκη ΕΚΑΧ μπορεί, σε ορισμένο βαθμό, να μετριάσει τα αποτελέσματα του ανταγωνισμού, η εκτίμηση αυτή δεν δικαιολογεί ερμηνεία του άρθρου 65 επιτρέπουσα συμπεριφορές επιχειρήσεων οι οποίες περιορίζουν ακόμη περισσότερο τον ανταγωνισμό, μέσω ιδίως ενεργειών καθορισμού τιμών. Ενόψει των συνεπειών που μπορεί να έχει η ολιγοπωλιακή διάρθρωση της αγοράς, είναι ακόμη πιο αναγκαίο να προστατευθεί ο απομένων ανταγωνισμός (απόφαση *Thyssen*).

Ένα άλλο επιχείρημα συνίστατο στο ότι η Επιτροπή παρανόησε το περιεχόμενο το άρθρου 60 της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Το Πρωτοδικείο, αφού υπενθύμισε τους σκοπούς στους οποίους αποβλέπει η υποχρέωση που προβλέπεται στην παράγραφο 2 της διατάξεως αυτής όσον αφορά τη δημοσίευση των τιμοκαταλόγων που εφαρμόζονται στην κοινή αγορά από τις επιχειρήσεις, δέχθηκε ότι το καθεστώς του άρθρου 60 και, ειδικότερα, η απαγόρευση αποκλίσεως, έστω και προσωρινής, από τον τιμοκατάλογο συνιστά σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ωστόσο, το γεγονός αυτό, δεν εμποδίζει την εφαρμογή της απαγορεύσεως των συμπράξεων που προβλέπεται στο άρθρο 65, παράγραφος 1, της ίδιας Συνθήκης. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι τιμές που περιλαμβάνονται στους τιμοκαταλόγους πρέπει να καθορίζονται από κάθε επιχείρηση ανεξάρτητα, χωρίς συμφωνία, έστω σιωπηρή, μεταξύ τους (απόφαση *Thyssen*).

Όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό των συμπεριφορών που θίγουν τον ανταγωνισμό, από τις αποφάσεις αυτές προκύπτει ότι υφίσταται συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ όταν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις έχουν εκφράσει την κοινή βούλησή τους να ακολουθήσουν στην αγορά καθορισμένη συμπεριφορά. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε (απόφαση *Thyssen*) ότι δεν βλέπει κανέναν λόγο για τον οποίο θα έπρεπε να ερμηνεύσει την έννοια «συμφωνία» του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης διαφορετικά απ' ό,τι την έννοια «συμφωνία» του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (βλ. επί του σημείου αυτού απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-1/89, *Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1991, σ. II-867, σκέψη 120).

Η απαγόρευση των «εναρμονισμένων πρακτικών» που περιέχεται στο άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ επιδιώκει, κατ' αρχήν, τον ίδιο σκοπό με την παρεμφερή απαγόρευση των «εναρμονισμένων πρακτικών» που περιέχεται στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ. Αποσκοπεί, ειδικότερα, στο να διασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητα της απαγορεύσεως του άρθρου 4, στοιχείο δ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, υπάγοντας στις απαγορεύσεις του μια μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων η οποία, χωρίς να έχει φθάσει μέχρι του σημείου πραγματοποίησεως μιας καθαντό συμφωνίας, αντικαθιστά συνειδητά τους κινδύνους του κανονικού

ανταγωνισμού στον οποίο αναφέρεται η Συνθήκη με πρακτική συνεργασία μεταξύ τους (απόφαση *Thyssen*).

Συναφώς, εφόσον μια επιχείρηση αποκαλύπτει στους ανταγωνιστές της, σε συνεδρίαση στην οποία συμμετέχουν οι περισσότεροι από αυτούς, ποια θα είναι η μελλοντική συμπεριφορά της στην αγορά όσον αφορά τις τιμές, παροτρύνοντάς τους να υιοθετήσουν την ίδια συμπεριφορά, και συνεπώς ενεργεί με τη ρητή πρόθεση να επηρεάσει τις μελλοντικές ανταγωνιστικές δραστηριότητές τους και εφόσον η επιχείρηση αυτή μπορεί ευλόγως να αναμένει ότι οι ανταγωνιστές της θα συμμορφωθούν σε μεγάλο βαθμό προς το αίτημά της ή, τουλάχιστον, ότι θα το λάβουν υπόψη κατά τον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής τους, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αντικαθιστούν τους κινδύνους του κανονικού ανταγωνισμού στον οποίο αναφέρεται η Συνθήκη ΕΚΑΧ με πρακτική συνεργασία μεταξύ τους, η οποία πρέπει να θεωρηθεί ως «εναρμονισμένη πρακτική» υπό την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 1, αυτής της Συνθήκης (απόφαση *Thyssen*).

Όσον αφορά το επιχείρημα ότι η έννοια της «εναρμονισμένης πρακτικής» του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ προϋποθέτει ότι οι επιχειρήσεις επιδόθηκαν στις πρακτικές τις οποίες αφορούσε η συνεννόησή τους, ειδικότερα αυξάνοντας ομοιόμορφα τις τιμές τους, το Πρωτοδικείο θεώρησε (απόφαση *Thyssen*) ότι η σχετική με τη Συνθήκη ΕΚ νομολογία μπορούσε να τύχει εφαρμογής στον τομέα εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ και ότι, συνεπώς, για να συναχθεί η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, δεν είναι αναγκαίο η συνεννόηση να έχει διαμορφώσει τη συμπεριφορά των ανταγωνιστών στην αγορά. Αρκεί να διαπιστωθεί, ενδεχομένως, ότι κάθε επιχείρηση έλαβε κατ' ανάγκη υπόψη, άμεσα ή έμμεσα, τις πληροφορίες που της παρασχέθηκαν κατά τις επαφές της με τους ανταγωνιστές της. Διευκρινίζεται επίσης ότι οι επιχειρήσεις επιδίδονται σε εναρμονισμένες πρακτικές, υπό την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όταν συμμετέχουν πράγματι σε μηχανισμό που αποσκοπεί στην εξάλειψη της αβεβαιότητας σχετικά με τη μέλλουσα συμπεριφορά τους στην αγορά και συνεπάγεται, αναγκαστικά, ότι εκάστη λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες που της παρέχουν οι ανταγωνιστές της. Δεν είναι συνεπώς αναγκαίο να

αποδειχθεί ότι οι επίμαχες ανταλλαγές πληροφοριών κατέληξαν σε συγκεκριμένο αποτέλεσμα ή σε εφαρμογή στη σχετική αγορά.

Τέλος, στον βαθμό που το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης αναφέρεται σε συμπράξεις που «τείνουν» να νοθεύσουν την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού, η έκφραση αυτή περικλείει τη διατύπωση «έχουν ως αντικείμενο» του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ. Ορθώς συνεπώς η Επιτροπή διαπίστωσε, με την προσβληθείσα απόφασή της, ότι δεν όφειλε να αποδείξει την ύπαρξη αποτελέσματος επιζήμιου για τον ανταγωνισμό για να καταλήξει στην παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (απόφαση *Thyssen*).

Στη συνέχεια, επισημαίνονται άλλα στοιχεία των αποφάσεων της 11ης Μαρτίου 1999, σχετικά με τον καταλογισμό των συνιστωσών παράβαση συμπεριφορών, τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας και των όρων υπό τους οποίους απαγορεύεται η ανταλλαγή πληροφοριών κατά το άρθρο 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

Καταρχάς, οι αποφάσεις αυτές περιέχουν ορισμένες διευκρινίσεις όσον αφορά τους κανόνες που διέπουν τον *καταλογισμό των συνιστωσών παράβαση συμπεριφορών*.

Στην απόφαση *NMH Stahlwerke κατά Επιτροπής*, κρίθηκε ότι, υπό ορισμένες περιστάσεις, παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού μπορεί να καταλογιστεί στον οικονομικό διάδοχο του νομικού προσώπου το οποίο είναι ο δράστης της παραβάσεως, έστω και αν το πρόσωπο αυτό δεν έχει παύσει να υφίσταται κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται η εν λόγω παράβαση, ώστε να μην διακυβεύεται η πρακτική αποτελεσματικότητα των κανόνων αυτών λόγω των επελθουσών μεταβολών, ιδίως, στη νομική μορφή των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου, πρώτον, ότι η έννοια της επιχειρήσεως, κατά το άρθρο 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, έχει οικονομικό περιεχόμενο, δεύτερον, ότι κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως η προσφεύγουσα ήταν αυτή που ασκούσε την οικονομική δραστηριότητα που αφορούσαν οι παραβάσεις και, τρίτον, κατά την ημερομηνία αυτή ο δράστης, υπό την τυπική έννοια, των παραβάσεων είχε παύσει κάθε εμπορική

δραστηριότητα, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να καταλογίσει την επίδικη παράβαση στην προσφεύγουσα.

Στην απόφαση *Unimétal κατά Επιτροπής*, η νομολογία σύμφωνα με την οποία το γεγονός ότι η θυγατρική εταιρία έχει χωριστή νομική προσωπικότητα δεν αρκεί για να αποκλεισθεί η δυνατότητα καταλογισμού της συμπεριφοράς της στη μητρική εταιρία, ιδίως όταν η θυγατρική εταιρία δεν προσδιορίζει κατά τρόπο αυτόνομο τη συμπεριφορά της στην αγορά, αλλά εφαρμόζει ως προς τα ουσιωδέστερα στοιχεία οδηγίες που της έχει παράσχει η μητρική εταιρία (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, *ICI κατά Επιτροπής*, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99), οδήγησε σε αντίστροφο καταλογισμό, καταλογίζοντας στη θυγατρική εταιρία την παράβαση της μητρικής της εταιρίας. Πράγματι, ενόψει της νομολογίας του Δικαστηρίου *ICI κατά Επιτροπής* και στον βαθμό που στην εταιρία που είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό της δράσεως ενός ομίλου εταιριών μπορεί να καταλογιστεί η ευθύνη των παραβάσεων που διέπραξαν οι εταιρίες του ομίλου, έστω και αν αυτές δεν είναι θυγατρικές κατά τη νομική έννοια του όρου, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, ενόψει της θεμελιώδους εννοίας της οικονομικής ενότητας στην οποία βασίζεται η νομολογία αυτή, η εν λόγω νομολογία μπορεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, να καταλήξει στον καταλογισμό της συμπεριφοράς της μητρικής στη θυγατρική εταιρία. Συνεπώς, η Επιτροπή βασίμως μπορούσε να καταλογίσει τη συμπεριφορά της μητρικής εταιρίας (*Usinor Sacilor*) στη θυγατρική της (*Unimétal*), εφόσον διαπιστώθηκε ότι η τελευταία ήταν ο κύριος δράστης και ο επωφελούμενος από τις διαπραχθείσες παραβάσεις, ενώ η μητρική της εταιρία περιορίστηκε στον παρεπόμενο ρόλο της διοικητικής συνδρομής, χωρίς να έχει καμία βαρύτητα στη λήψη αποφάσεως και καμία ελευθερία πρωτοβουλίας.

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση *Aristrain κατά Επιτροπής*, η προσφεύγουσα, μόνη αποδέκτρια της αποφάσεως, αμφισβητούσε ότι μπορούσε, αφενός, να της καταλογιστεί η συμπεριφορά της αδελφής εταιρίας (*Aristrain Olaberria*), νομικώς ανεξάρτητης και μόνης υπεύθυνης για την εμπορική της πολιτική, και, αφετέρου, να της επιβληθεί πρόστιμο το ύψος του οποίου ελάμβανε υπόψη όχι μόνο τη δική της συμπεριφορά και τον δικό της κύκλο

εργασιών, αλλά και τη συμπεριφορά και τον κύκλο εργασιών της εν λόγω αδελφής εταιρίας. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, ενόψει του ενιαίου χαρακτήρα του οικονομικού ομίλου που σχηματίζεται από μια μητρική εταιρία και τις θυγατρικές της, οι ενέργειες των θυγατρικών εταιριών μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να καταλογιστούν στη μητρική εταιρία. Ωστόσο, σε περίπτωση που, λόγω της συνθέσεως του ομίλου και της κατανομής των μετοχών, είναι αδύνατον ή εξαιρετικά δύσκολο να προσδιοριστεί το νομικό πρόσωπο στο οποίο, ως επικεφαλής, θα μπορούσε, λόγω του ότι είναι υπεύθυνο για τον συντονισμό της δράσεως του ομίλου, να καταλογιστούν οι παραβάσεις που διαπράχθηκαν από τις διάφορες εταιρίες που απαρτίζουν τον όμιλο, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε τις δύο θυγατρικές Aristrain Madrid και Aristrain Olaberriá, εταιρίες συνιστώσες μία ενιαία «επιχείρηση» από πλευράς του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ και των οποίων η ίση συμμετοχή στις διάφορες παραβάσεις ήταν δεόντως αποδεδειγμένη, ως αλληλεγγύως ευθυνόμενες για το σύνολο των ενεργειών του ομίλου, ούτως ώστε η τυπική διάκριση μεταξύ των εταιριών, που οφειλόταν στη χωριστή νομική προσωπικότητά τους, να μην εμποδίσει τη διαπίστωση του ενιαίου της συμπεριφοράς τους στην αγορά προς τον σκοπό της εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού. Επομένως, υπό τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως, η Επιτροπή ορθώς καταλόγισε στην Aristrain Madrid την ευθύνη των συμπεριφορών της αδελφής εταιρίας Aristrain Olaberriá και επέβαλε σε αμφότερες τις αδελφές εταιρίες ενιαίο πρόστιμο το οποίο υπολογίστηκε βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών τους και τις θεώρησε ως εις ολόκληρον ευθυνόμενες για την καταβολή του.

Επισημαίνεται ακόμα ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε μήπως η Επιτροπή είχε προσβάλει τα δικαιώματα άμυνας μιας επιχείρησης, απευθύνοντάς της την απόφαση με την οποία της επέβαλλε πρόστιμο το οποίο υπολόγισε με βάση τον κύκλο εργασιών της, χωρίς προηγουμένως να της έχει απευθύνει τυπικά την ανακοίνωση των αιτιάσεων ούτε και να της εκφράσει την πρόθεσή της να της καταλογίσει την ευθύνη των παραβάσεων που είχε διαπράξει η θυγατρική της εταιρία (*ARBED κατά Επιτροπής*).

Κατά το Πρωτοδικείο, μια τέτοια παράλειψη θα μπορούσε να στοιχειοθετεί διαδικαστική πλημμέλεια, προσβάλλουσα τα δικαιώματα

άμυνας του ενδιαφερομένου, τα οποία εγγυάται το άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Ωστόσο, όταν, όπως στην περίπτωση εκείνη, η μητρική εταιρία (ARBED) και η θυγατρική της (TradeARBED) απαντούσαν αδιακρίτως, ανάλογα με την περίπτωση, στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών που απηύθυνε η Επιτροπή στη θυγατρική, την οποία η μητρική εταιρία θεωρούσε απλώς ως τον «οργανισμό» της ή την «οργάνωση» πωλήσεων, η δε μητρική εταιρία αυθόρμητα θεώρησε εαυτήν ως τον αποδέκτη της ανακοινώσεως των αιτιάσεων η οποία επισήμως κοινοποιήθηκε στη θυγατρική της, ανακοινώσεως της οποίας έλαβε πλήρη γνώση, και ανέθεσε στον δικηγόρο της να υπερασπίσει τα συμφέροντά της, κλήθηκε δε να κοινοποιήσει στην Επιτροπή ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τον κύκλο εργασιών που είχε πραγματοποιήσει στα σχετικά προϊόντα κατά την περίοδο των παραβάσεων που αναφέρονταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και της παρασχέθηκε η δυνατότητα να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της επί των αιτιάσεων τις οποίες η Επιτροπή επρόκειτο να δεχθεί εις βάρος της θυγατρικής της εταιρίας και επί του σχεδιαζομένου καταλογισμού των ευθυνών, αυτή η διαδικαστική πλημμέλεια δεν είναι ικανή να οδηγήσει στην ακύρωση της επίμαχης αποφάσεως.

Όσον αφορά την *ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών* μέσω της επιτροπής «δοκών» (παρακολούθηση των παραγγελιών και των παραδόσεων) και της Walzstahl-Vereinigung, που προσαπτόταν στις αποδέκτριες επιχειρήσεις με το άρθρο 1 των ουσιαστικών διατάξεων της αποφάσεως της Επιτροπής, θεωρήθηκε ότι αποτελούσε αυτοτελή παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο, στην απόφαση *Thyssen*, παρατήρησε ότι ένα σύστημα που επιτρέπει τη διάδοση στοιχείων σχετικά με τις παραγγελίες και τις παραδόσεις των συμμετεχόντων στις κύριες αγορές της Κοινότητας, κατανεμημένων ανά επιχείρηση και ανά κράτος μέλος, μπορούσε, ενόψει της ενημερώσεως των στοιχείων αυτών που προορίζονταν μόνον για τους συμμετέχοντες ανταγωνιστές, αποκλεισμένων των καταναλωτών και των λοιπών ανταγωνιστών, καθώς και ενόψει της ομοιογένειας των σχετικών προϊόντων και του βαθμού συγκεντρώσεως της αγοράς, να επηρεάσει αισθητά τη συμπεριφορά των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, λόγω τόσο του ότι κάθε επιχείρηση γνώριζε ότι ελεγχόταν στενά από τους ανταγωνιστές της όσο και του ότι η ίδια μπορούσε, ενδεχομένως, να αντιδράσει στη

συμπεριφορά των ανταγωνιστών αυτών, βάσει στοιχείων τα οποία ήταν σαφώς πιο πρόσφατα και ακριβή από εκείνα που ήταν διαθέσιμα με άλλα μέσα. Κατά συνέπεια, τέτοια συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών μείωναν αισθητά την αυτονομία αποφάσεως των συμμετεχόντων παραγωγών, αντικαθιστώντας τους συνήθεις κινδύνους του ανταγωνισμού με πρακτική συνεργασία μεταξύ τους.

Τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις στις οποίες απευθυνόταν η απόφαση καθορίστηκαν με βάση τα κριτήρια που απαριθμεί το άρθρο 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το οποίο υποχρεώνει την Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη ως βασικό κριτήριο τον κύκλο εργασιών της επιχειρήσεως. Πράγματι, η Συνθήκη ΕΚΑΧ στηρίζεται στην αρχή ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε στα προϊόντα που αποτέλεσαν το αντικείμενο πρακτικής περιορίζουσας τον ανταγωνισμό συνιστά ένα αντικειμενικό κριτήριο που παρέχει τον ακριβή βαθμό στον οποίο η πρακτική αυτή έχει βλάψει την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού.

Στην απόφαση *British Steel κατά Επιτροπής* (Τ-151/94), το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι,

ελλείπει ελαφρυντικών ή επιβαρυντικών περιστάσεων, ή άλλων προσηκόντως αποδεδειγμένων εξαιρετικών περιστάσεων, η Επιτροπή υποχρεούται, σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, να εφαρμόσει, για τον υπολογισμό του προστίμου, τον ίδιο συντελεστή αναφοράς στις επιχειρήσεις οι οποίες συμμετείχαν στην ίδια παράβαση.

Σχετικά με την επιβαρυντική περίσταση της υποτροπής, την οποία η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη της αυξάνοντας το ύψος ορισμένων προστίμων, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι η έννοια της υποτροπής, όπως γίνεται δεκτή σε ορισμένες εθνικές έννομες τάξεις, συνεπάγεται ότι το άτομο διέπραξε νέες παραβάσεις αφού του επιβλήθηκαν κυρώσεις για παρόμοιες παραβάσεις. Όμως, με την απόφαση *Thyssen*, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε υποπέσει σε νομική πλάνη θεωρώντας ως υποτροπή παραβάσεις για τις οποίες είχαν επιβληθεί κυρώσεις με προηγούμενη απόφαση, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα της περιόδου παραβάσεως το οποίο ελήφθη εν προκειμένω υπόψη κατά

της προσφεύγουσας ήταν προγενέστερο της ημερομηνίας εκδόσεως της πρώτης αποφάσεως.

Όσον αφορά τη λήψη υπόψη τυχόν ελαφρυντικών περιστάσεων, το Πρωτοδικείο, επικυρώνοντας συναφώς προηγούμενη νομολογία (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-2/89, *Petrofina κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1991, σ. II-1087, και της 14ης Μαΐου 1998, T-308/94, *Cascades κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-925), θεώρησε ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση, που αποδεικνύεται ότι μετέχει με τους ανταγωνιστές της σε συνεννόηση ως προς τις τιμές, δεν συμπεριφέρθηκε στην αγορά όπως είχε συμφωνήσει με τους ανταγωνιστές της δεν συνιστά κατ' ανάγκην στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, ως ελαφρυντική περίσταση, κατά την επιμέτρηση του επιβλητέου προστίμου. Συγκεκριμένα, μια επιχείρηση που, παρά τη διαβούλευση με τους ανταγωνιστές της, ακολουθεί μια λίγο ως πολύ ανεξάρτητη πολιτική στην αγορά ενδέχεται απλώς να επιχειρεί να χρησιμοποιήσει τη σύμπραξη προς όφελός της (αποφάσεις *Cockerill-Sambre κατά Επιτροπής* και *Aristrain κατά Επιτροπής*).

Εξάλλου, η μείωση του προστίμου λόγω του ότι η επιχείρηση συνεργάστηκε κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας δικαιολογείται μόνον αν η συμπεριφορά της κατηγορουμένης επιχειρήσεως διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παραβάσεως και, ενδεχομένως, τον τερματισμό της. Το Πρωτοδικείο, στις αποφάσεις *ARBED κατά Επιτροπής*, *Cockerill-Sambre κατά Επιτροπής* και *Aristrain κατά Επιτροπής*, έκρινε ότι ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η συμπεριφορά των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων κατά τη διοικητική διαδικασία (οι οποίες, με κάποιες εξαιρέσεις, δεν είχαν αναγνωρίσει το βάσιμο κανενός από τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προβάλλονταν εις βάρος τους) δεν δικαιολογούσε καμία μείωση του ύψους των προστίμων.

Τέλος, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, εκ φύσεως, ο καθορισμός του ύψους του προστίμου από το Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, δεν συνιστά ακριβή αριθμητική άσκηση· το Πρωτοδικείο δεν δεσμεύεται από τους υπολογισμούς της Επιτροπής, αλλά οφείλει να προβεί στη δική του εκτίμηση, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως (αποφάσεις

ARBED κατά Επιτροπής, Unimétal κατά Επιτροπής, Krupp Hoesch κατά Επιτροπής, Preussag κατά Επιτροπής, Cockerill-Sambre κατά Επιτροπής, British Steel κατά Επιτροπής, Aristrain κατά Επιτροπής και Ensidesa κατά Επιτροπής). Το Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, δέχθηκε μειώσεις των προστίμων και μείωσε, έτσι, το συνολικό ύψος των προστίμων σε 65 449 000 ευρώ.

Όσον αφορά ειδικότερα θέματα διαδικασίας, ορισμένες από τις αποφάσεις αυτές επέτρεψαν στο Πρωτοδικείο να υπενθυμίσει τη νομολογία του, που καθιερώθηκε με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1997 στις υποθέσεις T-213/95 και T-18/96, *SCK και FNK κατά Επιτροπής* (Σύλλογή 1997, σ. II-1739), σχετικά με την εκ μέρους της Επιτροπής τήρηση εύλογης προθεσμίας για τη λήψη αποφάσεων κατά το πέρας των διοικητικών διαδικασιών στον τομέα του ανταγωνισμού. Το εύλογον της διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας εκτιμάται ενόψει των ιδιαιτέρων περιστάσεων κάθε υποθέσεως. Το Πρωτοδικείο έκρινε, στην απόφαση *Aristrain κατά Επιτροπής*, ότι το χρονικό διάστημα των 36 περίπου μηνών που παρήλθε από τους πρώτους ελέγχους στα γραφεία της επιχειρήσεως έως την έκδοση της τελικής αποφάσεως ήταν εύλογο. Επιπλέον, ενόψει, ιδίως, της σημασίας και της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, καθώς και του αριθμού των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, το Πρωτοδικείο θεώρησε, ειδικότερα, ότι το γεγονός ότι, από τη διοικητική εξέταση έως την έκδοση της αποφάσεως, παρήλθαν δεκατρείς περίπου μήνες, πολλοί από τους οποίους αφιερώθηκαν σε εσωτερική έρευνα που διεξήχθη κατόπιν αιτήσεως των ιδίων των ενδιαφερομένων δεν συνιστά παραβίαση της αρχής αυτής.

Επίσης στην υπόθεση *Aristrain*, το Πρωτοδικείο έλαβε θέση επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείτο από την προσβολή του δικαιώματος του κατηγορουμένου να δικαστεί από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο. Η προσφεύγουσα υπογράμμιζε ιδίως ότι οι εγγυήσεις που προβλέπει το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ) δεν είχαν τηρηθεί, καθόσον, αφενός, η διαδικασία που διεξάγει η Επιτροπή δεν αναθέτει σε διαφορετικά όργανα ή πρόσωπα τα καθήκοντα έρευνας και αποφάσεως και, αφετέρου, η απόφαση που λαμβάνει η Επιτροπή δεν μπορεί να αποτελέσει

αντικείμενο, στο πλαίσιο της Συνθήκης, προσφυγής πλήρους δικαιοδοσίας, της φύσεως της προσφυγής που επιβάλλει η ΕΣΔΑ. Απαντώντας στον ισχυρισμό αυτόν, το Πρωτοδικείο, αφού τόνισε ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του δικαίου των οποίων την τήρηση εξασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής και ότι οι διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύουν την εκ μέρους της Επιτροπής σωρευτική άσκηση των καθηκόντων διατυπώσεως των αιτιάσεων και λήψεως αποφάσεως, υπενθύμισε ότι η απαίτηση της υπάρξεως αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου για κάθε απόφαση της Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού και επιβάλλονται κυρώσεις συνιστά γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Θεωρείται ως αποτελεσματικός δικαστικός έλεγχος της αμφισβητούμενης πράξεως ο πραγματοποιούμενος στο πλαίσιο προσφυγής ασκουμένης βάσει των άρθρων 33, δεύτερο εδάφιο, και 36, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ έλεγχος της νομιμότητας της αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού και επιβάλλεται, για τον λόγο αυτόν, πρόστιμο στο εμπλεκόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Πράγματι, οι λόγοι τους οποίους μπορεί να επικαλεστεί το ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς στήριξη του αιτήματος ακυρώσεως ή μεταρρυθμίσεως της χρηματικής κυρώσεως παρέχουν τη δυνατότητα στο Πρωτοδικείο να εκτιμήσει το νόμο και ουσία βάσιμο κάθε κατηγορίας την οποία διατυπώνει η Επιτροπή στον τομέα του ανταγωνισμού (βλ., στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-348/94, *Enso Española κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-1875).

β) Κανόνες της Συνθήκης ΕΚ

β.1) Άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81 ΕΚ)

Κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ, το Πρωτοδικείο εξέδωσε στις 20 Απριλίου 1999 μια ογκώδη απόφαση ⁶ περατώνοντας τις δώδεκα υποθέσεις που είχαν ως αντικείμενο προσφυγές επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητα στον τομέα του χλωριούχου πολυβινυλίου (στο εξής: PVC). Οι διαφορές αυτές είχαν ως αφετηρία την απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1992, T-79/89, T-84/79, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 και T-104/89, *BASF κλπ κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1992, σ. II-315), με την οποία το Πρωτοδικείο είχε κρίνει ανυπόστατη την απόφαση 89/190/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, με την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις στους παραγωγούς PVC για παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ (στο εξής: απόφαση του 1988). Κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως εκ μέρους της Επιτροπής, το Δικαστήριο, με απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, *Επιτροπή κατά BASF κλπ* (Συλλογή 1994, σ. I-2555, στο εξής: απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994), αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου και ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής.

Μετά την απόφαση αυτή του Δικαστηρίου, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 27 Ιουλίου 1994, δεύτερη απόφαση κατά των παραγωγών που εμπλέκονταν στην πρώτη απόφαση, εξαιρέσει της Solvay και της Norsk Hydro (στο εξής: απόφαση του 1994). Με την τελευταία αυτή απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη συμφωνίας και/ή εναρμονισμένης πρακτικής αντιβαίνουσας στο άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ, δυνάμει της οποίας οι παραγωγοί που προμήθευαν PVC στο έδαφος της κοινής αγοράς πραγματοποιούσαν περιοδικές συναντήσεις

⁶

Απόφαση της 20ής Απριλίου 1999, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, *Limburgse Vinyl Maatschappij κλπ κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή. Οκτώ αναιρέσεις ασκήθηκαν κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Δικαστηρίου (υποθέσεις C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P, C-251/99 P, C-252/99 P και C-254/99 P).

με σκοπό τον καθορισμό τιμών «στόχων» και ποσοστώσεων «στόχων», σχεδίαζαν προσυνεννοημένες πρωτοβουλίες με στόχο την αύξηση του επιπέδου των τιμών και παρακολουθούσαν την εφαρμογή των εν λόγω συμπαιγνιακών διακανονισμών. Το άρθρο 3 της αποφάσεως αυτής επικύρωσε τα πρόστιμα που είχαν επιβληθεί το 1988 σε κάθε μία από τις δώδεκα ακόμα εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, συνολικού ύψους 19 εκατομμυρίων ECU.

Με τις προσφυγές τους, οι δώδεκα επιχειρήσεις στις οποίες απευθυνόταν η απόφαση του 1994 ζήτησαν την ακύρωσή της και, επικουρικώς, την ακύρωση ή τη μείωση των προστίμων. Επισημαίνεται ο σημαντικός όγκος των δικογράφων που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες, οι οποίες εξέθεσαν, σε υπομνήματα που υπερέβαιναν τις 2 000 σελίδες, περίπου 80 διαφορετικούς λόγους ακυρώσεως, διατυπωμένους σε πέντε γλώσσες διαδικασίας.

Όσον αφορά τα ακυρωτικά αιτήματα, το Πρωτοδικείο εξέτασε κατά πρώτον τους λόγους που αντλούνταν από την ύπαρξη τυπικών και διαδικαστικών πλημμελειών και, κατά δεύτερον, τους λόγους ακυρώσεως επί της ουσίας.

Οι διάφοροι λόγοι ακυρώσεως που αντλούνταν από την ύπαρξη τυπικών και διαδικαστικών πλημμελειών μπορούσαν να καταταγούν σε τέσσερις βασικές κατηγορίες, καθόσον οι προσφεύγουσες υποστήριζαν: α) ότι τόσο η εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνεία του περιεχομένου της αποφάσεως της 15ης Ιουνίου 1994, με την οποία ακυρώθηκε η απόφαση του 1988, όσο και οι συνέπειες τις οποίες η Επιτροπή συνήγαγε από την απόφαση αυτή ήταν εσφαλμένες· β) ότι είχαν σημειωθεί πλημμέλειες κατά την έγκριση και επικύρωση της αποφάσεως του 1994· γ) ότι η διαδικασία που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως του 1998 υπήρξε πλημμελής· δ) ότι η απόφαση απόφαση του 1994 ήταν ανεπαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά ορισμένα ζητήματα που ενέπιπταν στις τρεις προηγούμενες κατηγορίες.

Καίτοι κανένας από τους διαδικαστικούς λόγους ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες δεν έγινε δεκτός, θα πρέπει να επισημανθούν ορισμένες εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου.

Ορισμένες από τις προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας νέα απόφαση στην υπόθεση PVC μετά την έκδοση της αποφάσεως της 15ης Ιουνίου 1994, παραβίασε τη γενική αρχή του δικαίου *non bis in idem*. Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να κινήσει διαδικασία κατά επιχειρήσεως βάσει των κανονισμών 17⁷ και 99/63⁸ για παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού ή να την τιμωρήσει με την επιβολή προστίμου, λόγω συμπεριφοράς βλάπτουσας τον ανταγωνισμό ως προς την οποία το Πρωτοδικείο, ή το Δικαστήριο, έχει ήδη κρίνει ότι αποδείχθηκε, ή δεν αποδείχθηκε, από την Επιτροπή όσον αφορά την επιχείρηση αυτή. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο αυτόν διότι, αφενός, η Επιτροπή, εκδίδοντας την απόφαση του 1994 μετά την ακύρωση αυτή, δεν επέβαλε στις προσφεύγουσες δύο κυρώσεις για την ίδια παράβαση και, αφετέρου, το Δικαστήριο, με την απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994, δεν αποφάνθηκε επί κανενός από τους ουσιαστικούς λόγους ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες όταν ακύρωσε την απόφαση του 1988 και επομένως, εκδίδοντας την απόφαση του 1994, η Επιτροπή περιορίστηκε να θεραπεύσει το τυπικό ελάττωμα που διαπίστωσε το Δικαστήριο και δεν άσκησε δύο φορές διαδικασία κατά των προσφευγουσών για το ίδιο σύνολο πραγματικών περιστατικών.

Με λόγους ακυρώσεως που συνίσταντο στην παρέλευση του χρόνου, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι η Επιτροπή είχε παραβιάσει την αρχή του ευλόγου χρόνου. Το Πρωτοδικείο, υπενθυμίζοντας ότι η Επιτροπή οφείλει να τηρεί τη γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου που διατυπώθηκε με την προμνησθείσα απόφαση *SCK και FNK κατά Επιτροπής*, παρατήρησε ότι η συνολική διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής ήταν περίπου 62 μήνες, δεδομένου ότι η περίοδος κατά την οποία ο κοινοτικός δικαστής εξέτασε τη

⁷ Κανονισμός του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

⁸ Κανονισμός 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακυρώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37).

νομιμότητα της αποφάσεως του 1988 καθώς και το κύρος της αποφάσεως του Πρωτοδικείου δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό της διάρκειας της εν λόγω διαδικασίας, και έκρινε ότι η Επιτροπή είχε ενεργήσει σύμφωνα με την αρχή αυτή.

Επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο, προκειμένου να εκτιμήσει την εύλογη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, διέκρινε τη φάση της διαδικασίας που άρχισε με τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν τον Νοέμβριο του 1983 στον τομέα του PVC δυνάμει του άρθρου 14 του κανονισμού 17 από τη φάση που άρχισε την ημερομηνία κατά την οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρέλαβαν την ανακοίνωση των αιτιάσεων και προέβη σε χωριστή εξέταση του ευλόγου της διάρκειας καθεμιάς από τις δύο αυτές φάσεις. Το εύλογον της διάρκειας εκτιμήθηκε ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων κάθε υποθέσεως και, ιδίως, του όλου πλαισίου της, της συμπεριφοράς που επέδειξαν οι εμπλεκόμενοι στη διάρκεια της διαδικασίας, της σημασίας της υποθέσεως για τις διάφορες ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και του βαθμού πολυπλοκότητάς της. Προκειμένου για τη δεύτερη φάση, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το κριτήριο της σημασίας της υποθέσεως για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις είχε ιδιαίτερη βαρύτητα. Πράγματι, αφενός, η κοινοποίηση της ανακοινώσεως των αιτιάσεων σε διαδικασία αποσκοπούσα στη διαπίστωση παραβάσεως προϋποθέτει την κίνηση της διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού 17. Με την κίνηση της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή δηλώνει τη βούλησή της να προβεί στην έκδοση αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεως (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Φεβρουαρίου 1973, 48/72, *Brasserie de Haecht*, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 355). Αφετέρου, μόνον από τον χρόνο της παραλαβής της ανακοινώσεως των αιτιάσεων μια επιχείρηση μπορεί να λάβει γνώση του αντικειμένου της διαδικασίας που κινήθηκε κατ' αυτής και της συμπεριφοράς που της προσάπτει η Επιτροπή. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις έχουν ειδικό συμφέρον να διεξαγάγει η Επιτροπή τη δεύτερη αυτή φάση της διαδικασίας με ιδιαίτερη επιμέλεια, χωρίς ωστόσο να θίγονται τα δικαιώματα άμυνάς τους. Στην περίπτωση αυτή, η διάρκεια της δεύτερης φάσεως της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, ήτοι 10 μήνες, θεωρήθηκε εύλογη.

Στο μέτρο που ο λόγος ακυρώσεως που αντλείτο από την παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας προβλήθηκε προς στήριξη του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως του 1994, το Πρωτοδικείο παρέσχε μια σημαντική διευκρίνιση, κρίνοντας ότι *η παραβίαση της αρχής αυτής, ακόμα και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένη, δεν θα δικαιολογούσε την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως παρά μόνον αν συνιστούσε επίσης προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων*. Πράγματι, όταν δεν αποδεικνύεται ότι η παρέλευση υπερβολικού χρόνου επηρέασε την ικανότητα των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων να αμυνθούν αποτελεσματικά, η μη τήρηση της αρχής της εύλογης προθεσμίας δεν ασκεί επιρροή επί του κύρους της διοικητικής διαδικασίας και, συνεπώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως η αιτία της προκλήσεως ζημίας δυναμένης να προβληθεί ενώπιον του κοινοτικού δικαστή στο πλαίσιο αγωγής ασκουμένης δυνάμει των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, αντιστοίχως, άρθρων 235 ΕΚ και 308, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ).

Συζητήθηκε επίσης ενώπιον του Πρωτοδικείου και η έκταση εφαρμογής της αποφάσεως της 15ης Ιουνίου 1994, καθόσον ορισμένες από τις προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι η ακύρωση της αποφάσεως του 1988 από το Δικαστήριο είχε επηρεάσει το κύρος των προπαρασκευαστικών πράξεων που είχαν προηγηθεί της εκδόσεως της αποφάσεως του 1988. Το Πρωτοδικείο απέρριψε τους ισχυρισμούς αυτούς, κρίνοντας, ενόψει του διατακτικού της αποφάσεως της 15ης Ιουνίου 1994 και υπό το φως του σκεπτικού της, ότι το Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση του 1988 λόγω τυπικής διαδικαστικής πλημμέλειας που αφορούσε αποκλειστικά τον τρόπο της οριστικοποιήσεως της αποφάσεως από την Επιτροπή. Εφόσον το διαπιστωθέν διαδικαστικό ελάττωμα είχε εμφιλοχωρήσει στο τελευταίο στάδιο της διαδικασίας εκδόσεως της αποφάσεως του 1988, η ακύρωση δεν επηρέαζε το κύρος των προπαρασκευαστικών της αποφάσεως αυτής μέτρων που προηγήθηκαν του σταδίου κατά το οποίο διαπιστώθηκε το ελάττωμα αυτό.

Οι προσφεύγουσες αμφισβητούσαν επίσης τον τρόπο εκδόσεως της αποφάσεως του 1994, μετά την ακύρωση της αποφάσεως του 1988, προβάλλοντας ότι, ακόμα και αν το διαπιστωθέν ελάττωμα εμφιλοχώρησε στο ύστατο στάδιο της εκδόσεως της αποφάσεως του

1988, η αποκατάσταση του ελαττώματος αυτού εκ μέρους της Επιτροπής επέβαλλε την τήρηση ορισμένων διαδικαστικών εγγυήσεων πριν από την έκδοση της αποφάσεως του 1994 (κίνηση νέας διοικητικής διαδικασίας, τήρηση ορισμένων διαδικαστικών σταδίων που προβλέπει το παράγωγο δίκαιο και, γενικώς, σεβασμό του δικαιώματος των προσφευγουσών να ακουσθούν). Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ουσιαστικά ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει να παρέχεται σε κάθε ενδιαφερομένη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων η δυνατότητα να ακουσθεί επί των αιτιάσεων που η Επιτροπή προτρέπει να λάβει υπόψη της κατά κάθε μιας από αυτές στην τελική απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Όμως, εν προκειμένω, στο μέτρο που η ακύρωση της αποφάσεως του 1988 δεν επηρέασε το κύρος των προπαρασκευαστικών της αποφάσεως αυτής μέτρων που προηγήθηκαν του σταδίου κατά το οποίο σημειώθηκε η πλημμέλεια, το Πρωτοδικείο έκρινε, αφενός, ότι το κύρος της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, η οποία απεστάλη σε κάθε μία από τις προσφεύγουσες στις αρχές Απριλίου 1988, δεν επηρεάστηκε με την απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994 και, αφετέρου, ότι δεν εθίγη το κύρος της προφορικής φάσεως της διοικητικής διαδικασίας, που διεξήχθη ενώπιον της Επιτροπής στη διάρκεια του Σεπτεμβρίου 1988. Νέα ακρόαση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων πριν από την έκδοση της επίδικης αποφάσεως θα απαιτείτο μόνο στο μέτρο που η απόφαση αυτή περιείχε νέες αιτιάσεις σε σχέση προς τις αιτιάσεις που περιέχονταν στην αρχική απόφαση που ακυρώθηκε από το Δικαστήριο, πράγμα το οποίο δεν συνέβαινε εν προκειμένω.

Οι *επί της ουσίας* λόγοι ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες επίσης απορρίφθηκαν και επικυρώθηκαν οι διαπιστώσεις στις οποίες είχε προβεί η Επιτροπή, με εξαίρεση, ωστόσο, τη διαπίστωση σχετικά με τη συμμετοχή της Société artésienne de vinyle στην παράβαση για τη μετά το πρώτο εξάμηνο του 1981 περίοδο⁹.

⁹

Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο μείωσε το πρόστιμο που είχε επιβληθεί στη SAV.

Οι προσφεύγουσες προέβαλαν μια σειρά λόγων ακυρώσεως που αφορούσαν την απόδειξη. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάστηκε το παραδεκτό των αποδείξεων που είχε λάβει υπόψη της η Επιτροπή κατά τον επιχειρήσεων. Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο κλήθηκε να αποφανθεί επί του παραδεκτού και επί του βασίμου του λόγου ακυρώσεως τον οποίο αντλούσαν ορισμένες από τις προσφεύγουσες από την παραβίαση της αρχής του απαραβιάστου της κατοικίας. Το Πρωτοδικείο, διακρίνοντας την απόφαση περί διεξαγωγής ελέγχου και την εντολή διενέργειας του ελέγχου, έκρινε ότι οι προσφεύγουσες παραδεκτώς αμφισβήτησαν με τις προσφυγές τους κατά της αποφάσεως του 1994, εφόσον τα έγγραφα που συνέλεξε η Επιτροπή είχαν χρησιμοποιηθεί εναντίον τους, τη νομιμότητα των αποφάσεων περί διεξαγωγής ελέγχου που απευθύνονταν σε άλλες επιχειρήσεις¹⁰, των οποίων τη νομιμότητα δεν είναι βέβαιο ότι θα μπορούσαν οπωσδήποτε να αμφισβητήσουν παραδεκτώς στο πλαίσιο ευθείας προσφυγής κατά των αποφάσεων αυτών. Ομοίως, οι προσφεύγουσες παραδεκτώς αμφισβήτησαν, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως βάλλουσας κατά της τελικής αποφάσεως, τη νομιμότητα των εντολών διενέργειας ελέγχων, οι οποίες δεν αποτελούν πράξεις δεκτικές προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 230 ΕΚ). Επί της ουσίας, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να νοηθεί ως αντλούμενος από την παραβίαση της γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου που εξασφαλίζει την προστασία κάθε προσώπου, φυσικού ή νομικού, κατά των δυσαναλόγως επαχθών ή αυθαιρέτων παρεμβάσεων της δημόσιας αρχής στη σφαίρα των ιδιωτικών δραστηριοτήτων του (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 1989, 46/87 και 227/87, *Hoechst κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1989, σ. 2859, και της 17ης Οκτωβρίου 1989, 85/87, *Dow Benelux κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1989, σ. 3137, και 97/87 έως 99/87, *Dow Chemical Ibérica κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1989,

¹⁰

Η απόφαση περί διεξαγωγής ελέγχου είναι πράξη υποκείμενη σε προσφυγή ακυρώσεως βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 230 ΕΚ), οπότε μια επιχείρηση που είναι αποδέκτρια μιας τέτοιας αποφάσεως και η οποία δεν την προσέβαλε εμπροθέσμως δεν μπορεί πλέον να επικαλεστεί το παράνομο της αποφάσεως στο πλαίσιο προσφυγής που ασκεί κατά της αποφάσεως η οποία λαμβάνεται κατά το πέρασ της διοικητικής διαδικασίας.

σ. 3165). Συναφώς, το Πρωτοδικείο τόνισε, απαντώντας στην αιτίαση που αντλείτο από την αμφισβήτηση του κύρους των πράξεων ελέγχου, ότι από το άρθρο 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 προκύπτει ότι οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται με απλή εντολή βασίζονται στην εκούσια συνεργασία των επιχειρήσεων. Εφόσον η επιχείρηση όντως συνεργάστηκε σε έλεγχο διενεργηθέντα κατόπιν εντολής, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την υπερβολική ανάμειξη της δημόσιας αρχής στη σφαίρα των ιδιωτικών δραστηριοτήτων του εμπλεκόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου στερείται ερείσματος, καθόσον δεν γίνεται επίκληση κανενός στοιχείου με το οποίο να υποστηρίζεται ότι η Επιτροπή υπερέβη τα όρια της συνεργασίας την οποία προσέφερε η επιχείρηση.

Εξετάζοντας λόγο ακυρώσεως αντλούμενο από την προσβολή του «δικαιώματος σιωπής» και την παραβίαση της αρχής «ουδείς εαυτόν ένοχον ποιεί», το Πρωτοδικείο θεώρησε, στο πλαίσιο της εξετάσεως του βασίμου αυτού του λόγου ακυρώσεως¹¹, ότι έπρεπε να εξετάσει μήπως, δεδομένου ότι ο κανονισμός 17 δεν καθιερώνει ρητώς δικαίωμα σιωπής, από την ανάγκη διασφάλισης των δικαιωμάτων άμυνας, που θεωρείται από το Δικαστήριο ως θεμελιώδης αρχή της κοινοτικής έννομης τάξεως, απορρέουν ορισμένοι περιορισμοί της εξουσίας της Επιτροπής προς διεξαγωγή ελέγχων κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής έρευνας. Συναφώς, πρέπει μεν να μη θίγονται τα δικαιώματα άμυνας στις διοικητικές διαδικασίες οι οποίες ενδέχεται να καταλήξουν στην επιβολή κυρώσεων, εκείνο όμως που έχει σημασία είναι να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ανεπανόρθωτης προσβολής των δικαιωμάτων αυτών στο πλαίσιο της προκαταρκτικής έρευνας, η οποία μπορεί να έχει καθοριστικό χαρακτήρα για την απόδειξη του παρανόμου χαρακτήρα των ενεργειών των επιχειρήσεων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, *Orkem κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1989, σ. 3283, και του Πρωτοδικείου της 8ης

¹¹

Στον βαθμό που ο κανονισμός 17 διακρίνει τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών (άρθρο 11, παράγραφος 2) από τις αποφάσεις (άρθρο 11, παράγραφος 5), το ζήτημα του παραδεκτού του λόγου αυτού αντιμετωπίστηκε κατά τον ίδιο τρόπο όπως και αυτό του λόγου που αφορούσε τις εντολές διενέργειας ελέγχου και τις αποφάσεις περί ελέγχου.

Μαρτίου 1995, T-34/93, *Société générale κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1995, σ. II-545). Η Επιτροπή, για να διαφυλάξει την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 11, παράγραφοι 2 και 5, του κανονισμού 17, έχει μεν δικαίωμα να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις να παράσχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αναφέρονται σε πραγματικά περιστατικά των οποίων μπορεί να λάβει γνώση και να της προσκομίσουν, εν ανάγκη, τα σχετικά έγγραφα που κατέχουν, έστω και αν αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αποδειχθεί, σε βάρος των ιδίων ή άλλων επιχειρήσεων, συμπεριφορά που προσβάλλει τον ελεύθερο ανταγωνισμό, δεν μπορεί ωστόσο, με απόφαση περί αιτήσεως παροχής πληροφοριών, να προσβάλει τα αναγνωρισμένα δικαιώματα άμυνας της επιχείρησης. Έτσι, η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλει στις επιχειρήσεις την υποχρέωση να δώσουν απαντήσεις από τις οποίες θα αποδεικνυόταν η ύπαρξη παραβάσεως, με την απόδειξη της οποίας βαρύνεται η ίδια η Επιτροπή. Περαιτώνοντας την εξέτασή του με γνώμονα τα όρια αυτά, το Πρωτοδικείο απέρριψε τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες.

Όσον αφορά τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, οι οποίες δεν υποχρεώνουν τις επιχειρήσεις να απαντήσουν στα τιθέμενα ερωτήματα, το Πρωτοδικείο τόνισε, αφενός, ότι η Επιτροπή, υποβάλλοντας τέτοιες αιτήσεις, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιβάλλει σε ορισμένη επιχείρηση την υποχρέωση να δώσει απαντήσεις με τις οποίες θα αναγκαζόταν να παραδεχθεί την ύπαρξη παραβάσεως, με την απόδειξη της οποίας βαρύνεται η ίδια η Επιτροπή και, αφετέρου, ότι η άρνηση ή η αδυναμία μιας επιχείρησης να απαντήσει σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών δεν μπορούν, αυτές καθαυτές, να αποτελέσουν απόδειξη της συμμετοχής της σε ορισμένη σύμπραξη.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ, το Πρωτοδικείο δέχθηκε ότι η Επιτροπή μπορούσε να χαρακτηρίσει ως συμφωνία και/ή εναρμονισμένη πρακτική τις συμπεριφορές που προσήπτε στις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι *στο πλαίσιο μιας σύνθετης παραβάσεως, στην οποία ενεπλάκησαν πλείονες παραγωγοί επί σειράν ετών και η οποία αποσκοπούσε στην από κοινού ρύθμιση της αγοράς, δεν μπορεί να απαιτηθεί από την Επιτροπή να χαρακτηρίσει επακριβώς την παράβαση, ως προς κάθε μία επιχείρηση και σε κάθε δεδομένο χρονικό σημείο, ως συμφωνία ή ως*

εναρμονισμένη πρακτική, εφόσον, εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 85 της Συνθήκης αφορά αμφότερες τις μορφές παραβάσεως. Έτσι, η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να χαρακτηρίσει μια τέτοια σύνθετη παράβαση ως συμφωνία «και/ή» εναρμονισμένη πρακτική, στο μέτρο που η παράβαση αυτή ενέχει στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως «συμφωνία» και στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως «εναρμονισμένη πρακτική».

Όσον αφορά την απόδειξη της συμμετοχής μιας επιχειρήσεως σε εναρμονισμένη πρακτική, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, όταν δεν απορρέει από την απλή διαπίστωση παράλληλων συμπεριφορών στην αγορά, αλλά από έγγραφα από τα οποία προκύπτει ότι οι πρακτικές ήταν το αποτέλεσμα συνεννοήσεως, εναπόκειται στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις όχι απλώς να προβάλουν μια εναλλακτική εξήγηση των διαπιστωθέντων από την Επιτροπή πραγματικών περιστατικών, αλλά να αμφισβητήσουν την ίδια τη συνδρομή αυτών των περιστατικών που αποδεικνύονται από τα έγγραφα που προσκομίζει η Επιτροπή.

Εξάλλου, το Πρωτοδικείο ανέφερε σαφώς ότι μια επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί *υπαίτια συνολικής συμπράξεως*, όπως αυτή στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1 των ουσιαστικών διατάξεων της αποφάσεως του 1994 ¹², έστω και αν αποδεδειγμένα δεν μετέσχε ευθέως παρά σε ένα μόνον ή σε πλείονα συστατικά στοιχεία αυτής της συμπράξεως, εφόσον, αφενός, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι η *συμπαιγνία στην οποία μετείχε, ειδικότερα μέσω τακτικών συναντήσεων που οργανώνονταν επί σειράν ετών, αποτελούσε μέρος συνολικού σχεδίου με στόχο τη στρέβλωση της φυσιολογικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και, αφετέρου, ότι το συνολικό αυτό σχέδιο κάλυπτε όλα τα συστατικά στοιχεία της συμπράξεως.*

Η απόφαση της 20ής Απριλίου 1999 έλαβε επίσης θέση επί του ζητήματος του *προσδιορισμού του προσώπου που πρέπει να θεωρηθεί ότι ευθύνεται για την διαπραχθείσα παράβαση*. Συναφώς, το

¹²

Η σύμπραξη αυτή συνίστατο στην τακτική διοργάνωση, επί σειράν ετών, συναντήσεων μεταξύ ανταγωνιστών παραγωγών, το αντικείμενο των οποίων ήταν ο καθορισμός παρανόμων πρακτικών με σκοπό την τεχνητή οργάνωση της λειτουργίας της αγοράς του PVC.

Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι όταν το νομικό πρόσωπο που είχε τη διαχείριση της επιχειρήσεως κατά τον χρόνο της διαπράξεως της παραβάσεως εξακολουθεί να υφίσταται νομικώς, η Επιτροπή μπορεί να του αποδώσει την ευθύνη της παραβάσεως.

Εξάλλου, όταν υπάρχει μία πλειάδα εταιριών παραγωγής και εμπορίας, κατανεμημένων, επιπλέον, σε επιμέρους γεωγραφικές αγορές, η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει την απόφασή της στην εταιρία holding του ομίλου, αντί να την απευθύνει σε μία από τις εταιρίες παραγωγής και εμπορίας του ομίλου.

Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο είχε πληροφορήσει τους διαδίκους, τον Μάιο του 1997, για την απόφασή του να επιτρέψει σε καθεμία από τις προσφεύγουσες την πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της Επιτροπής στην υπόθεση που οδήγησε την έκδοση της αποφάσεως του 1994, πλην των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής και των εγγράφων που περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες. Αφού συμβουλευθήκαν τον φάκελο, όλες σχεδόν οι προσφεύγουσες κατέθεσαν παρατηρήσεις στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, στις οποίες η Επιτροπή απάντησε με δικές της παρατηρήσεις. Όσον αφορά την πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της Επιτροπής προβλήθηκαν πολλοί λόγοι ακυρώσεως, οι οποίοι απορρίφθηκαν όλοι από το Πρωτοδικείο. Το Πρωτοδικείο έκρινε, ωστόσο, ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή δεν είχε επιτρέψει στις προσφεύγουσες κανονική πρόσβαση στον φάκελο, αλλά ότι η περίπτωση αυτή δεν μπορούσε, αυτή καθαυτήν, να οδηγήσει στην ακύρωση της αποφάσεως του 1994. Συγκεκριμένα, ο ισχυρισμός περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να εξετάζεται ενόψει των περιστάσεων κάθε υποθέσεως, καθόσον εξαρτάται ουσιαστικά από τις αιτιάσεις τις οποίες δέχθηκε η Επιτροπή προς διαπίστωση της προσαπτομένης παραβάσεως. Έτσι, πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον οι δυνατότητες άμυνας της προσφεύγουσας εθίγησαν από τις συνθήκες υπό τις οποίες της παρασχέθηκε πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της Επιτροπής. Συναφώς, προς διαπίστωση προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας αρκεί να αποδειχθεί ότι η παράλειψη ανακοινώσεως των επίμαχων εγγράφων μπόρεσε να επηρεάσει, σε βάρος της προσφεύγουσας, την εξέλιξη της διαδικασίας και το περιεχόμενο της αποφάσεως

(αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 1995, T-30/91, *Solvay κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1995, σ. II-1775, και T-36/91, *ICI κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1995, σ. II-1847· βλ. επίσης, στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1987, 259/85, *Γαλλία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1987, σ. 4393). Αν συντρέχει τέτοια περίπτωση, τότε η διοικητική διαδικασία πάσχει και η απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

Όσον αφορά το ζήτημα των προστίμων, επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο, ασκώντας την αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας, μείωσε τα πρόστιμα που είχαν επιβληθεί στις εταιρίες SAV, Elf Atochem και Imperial Chemical Industries. Προκειμένου για τις δύο τελευταίες εταιρίες, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η εκτίμηση των μέσων μεριδιών τους στην αγορά, τα οποία είχε λάβει υπόψη της η Επιτροπή κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, ήταν υπερβολική και, επομένως, τα ποσά των προστίμων αυτών ήταν υπερβολικά υψηλά.

Με δύο παρεμφερείς αποφάσεις της 19ης Μαΐου 1999, T-175/95, *BASF κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), και T-176/95, *Accinauto κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε καμία πλάνη εκτιμήσεως διαπιστώνοντας ότι η συμφωνία που είχε συναφθεί το 1982 μεταξύ της BASF Coatings και της Accinauto αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Πρωτοδικείο χρειάστηκε να καθορίσει αν τα συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία είχαν συμφωνήσει να περιορίσουν την ελευθερία του αποκλειστικού αντιπροσώπου, ήτοι της Accinauto, να πραγματοποιεί παθητικές πωλήσεις των προϊόντων τα οποία αποτελούσαν αντικείμενο της συμφωνίας αποκλειστικής διανομής σε πελάτες εγκατεστημένους εντός άλλων κρατών μελών πλην αυτού που αφορούσε η αποκλειστικότητα. Προς τούτο, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι τα στοιχεία που έπρεπε να ληφθούν υπόψη περιελάμβαναν τη διατύπωση της επίμαχης ρήτρας της συμβάσεως, το πεδίο εφαρμογής των άλλων ρητρών της συμφωνίας οι οποίες είχαν σχέση με την προβλεπόμενη στη ρήτρα αυτή υποχρέωση του αποκλειστικού αντιπροσώπου και τα πραγματικά και νομικά περιστατικά που υπεισέρχονταν στη σύναψη και στην

εφαρμογή της συμφωνίας αυτής, τα οποία επέτρεπαν να φωτιστεί ο σκοπός της.

Με την απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, T-185/96, T-189/96 και T-190/96, *Riviera auto service κλπ κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1999, σ. II-93), το Πρωτοδικείο απέρριψε τις προσφυγές που είχαν ασκήσει πρώην αποκλειστικοί αντιπρόσωποι της εταιρίας VAG France, με τις οποίες ζητήθηκε, μεταξύ άλλων, η ακύρωση των αποφάσεων της Επιτροπής περί απορρίψεως των καταγγελιών που είχαν καταθέσει δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού 17, παραπονούμενες για παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, ήτοι για αρνήσεις προμηθεύσεως που, κατόπιν της αποβολής τους από το δίκτυο, τους αντιτάχθηκαν βάσει της συμβάσεως προσχωρήσεως σχετικά με τη διανομή αυτοκινήτων Volkswagen. Η απόφαση αυτή επιβεβαιώνει τη δυνατότητα της Επιτροπής (που είχε αναγνωρισθεί με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, T-24/90, *Automec κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1992, σ. II-2223) να απορρίπτει καταγγελία όταν διαπιστώνει ότι η υπόθεση δεν παρουσιάζει επαρκές κοινοτικό συμφέρον για τη συνέχιση της έρευνάς της. Το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τις διάφορες αρχές που είχε διατυπώσει η νομολογία όσον αφορά την άσκηση αυτής της εξουσίας εκ μέρους της Επιτροπής (βλ. τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου *Automec κατά Επιτροπής*, της 24ης Ιανουαρίου 1995, T-5/93, *Tremblay κλπ κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1995, σ. II-185, και της 27ης Ιουνίου 1995, T-186/94, *Guérin automobiles κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1995, σ. II-1753).

Οι αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 1999, T-189/95, T-39/96 και T-123/96, *SGA κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), και T-9/96 και T-211/96, *Européenne automobile κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), επίσης περιγράφουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή μπορεί να κάνει χρήση της ευχέρειας που της αναγνωρίζεται.

β.2) Άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 82 ΕΚ)

Η Irish Sugar, μοναδική επιχείρηση επεξεργασίας τεύτλων προς παραγωγή ζάχαρης στην Ιρλανδία και κύριος προμηθευτής ζάχαρης στην επικράτεια του εν λόγω κράτους μέλους, άσκησε ενώπιον του

Πρωτοδικείου προσφυγή ζητώντας, κυρίως, την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής, της 14ης Μαΐου 1997, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΚ. Η υπόθεση αυτή οδήγησε το Πρωτοδικείο να εξετάσει το ζήτημα της συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως και να εκτιμήσει τον καταχρηστικό χαρακτήρα ορισμένων συμπεριφορών σχετικά με τις τιμές [απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 1999, T-228/97, *Irish Sugar κατά Επιτροπής* η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (κατά της οποίας έχει ασκηθεί αναίρεση, υπόθεση C-497/99 P)].

Καταρχάς, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1998, C-68/94 και C-30/95, *Γαλλία κλπ κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. I-1375), όσον αφορά τις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, σύμφωνα με την οποία η συλλογική δεσπόζουσα θέση πολλών επιχειρήσεων συνίσταται στο να έχουν, ομού, ιδίως λόγω των διασυνδέσεων που υφίστανται μεταξύ τους, την εξουσία να υιοθετούν κοινή γραμμή δράσεως στην αγορά και να ενεργούν σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους λοιπούς ανταγωνιστές, από την πελατεία τους και, τελικώς, από τους καταναλωτές. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο παρατήρησε, αφενός, ότι ο ανεξάρτητος χαρακτήρας και μόνον των εμπλεκόμενων οικονομικών οντοτήτων δεν μπορεί να αρκεί για να αποκλείσει τη δυνατότητα να κατέχουν συλλογική δεσπόζουσα θέση και, αφετέρου, ότι τα στοιχεία διασυνδέσεως που είχε επισημάνει η Επιτροπή αποδείκνυαν ότι η προσφεύγουσα και η εταιρία Sugar Distributors (SDL), η οποία ήταν επιφορτισμένη με τη διανομή της ζάχαρης που της προμήθευε η προσφεύγουσα, είχαν τη δυνατότητα να υιοθετούν κοινή γραμμή δράσεως στην αγορά. Ως στοιχεία διασυνδέσεως επισημάνθηκαν τα εξής: η συμμετοχή της προσφεύγουσας στο κεφάλαιο της μητρικής εταιρίας της SDL [Sugar Distribution (Holding)], η αντιπροσώπευσή της στα διοικητικά συμβούλια της Sugar Distribution (Holding) και της SDL, ο τρόπος λήψεως των αποφάσεων στις δύο αυτές εταιρίες και οι διαδικασίες επικοινωνίας που αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της λήψεως των αποφάσεων, καθώς και οι άμεσοι οικονομικοί δεσμοί που συνιστούσε η δέσμευση της SDL να προμηθεύεται αποκλειστικά από την προσφεύγουσα και η εκ μέρους της προσφεύγουσας χρηματοδότηση όλων των ενεργειών

προωθήσεως των προϊόντων υπέρ των αγοραστών και των εκπώσεων που χορηγούσε η SDL στους πελάτες της.

Στη συνέχεια, κατά το Πρωτοδικείο, το γεγονός ότι οι δύο επιχειρήσεις έχουν κάθετη εμπορική σχέση μεταξύ τους δεν επηρεάζει τη διαπίστωση της υπάρξεως συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως. Συναφώς, έκρινε ότι, όπως υποστήριζε η Επιτροπή, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι επιχειρήσεις έχουσες κάθετη σχέση, χωρίς ωστόσο να συνδέονται μέχρι σημείου να αποτελούν μία και μόνη επιχείρηση, δεν μπορούν να εκμεταλλεύονται καταχρηστικά μία συλλογική δεσπόζουσα θέση, εκτός αν γίνει δεκτό ότι η εφαρμογή του άρθρου 86 της Συνθήκης παρουσιάζει κενό.

Τέλος, έκρινε ότι η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να θεωρήσει ότι η ατομική συμπεριφορά μιας από τις επιχειρήσεις που κατέχουν συλλογική δεσπόζουσα θέση συνιστούσε καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσεως αυτής. Πράγματι, αν και η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως συνάγεται από τη θέση που κατέχουν ομού οι οικείες οικονομικές οντότητες στη σχετική αγορά, η κατάχρηση δεν πρέπει κατ' ανάγκη να προέρχεται από όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Πρέπει μόνο να μπορεί να διαπιστωθεί ως μία από τις εκφάνσεις της κατοχής τέτοιας συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως. Κατά συνέπεια, επιχειρήσεις κατέχουσες συλλογική δεσπόζουσα θέση μπορούν να έχουν κοινή ή ατομική καταχρηστική συμπεριφορά.

Εξάλλου, η ύπαρξη της δεσπόζουσας θέσεως της προσφεύγουσας στην αγορά βιομηχανικής ζάχαρης έγινε δεκτή από το Πρωτοδικείο με μοναδική αιτιολογία ότι η προσφεύγουσα κατείχε τμήμα της αγοράς ανώτερο του 50 %.

Στον έλεγχο του Πρωτοδικείου υποβλήθηκαν και οι διαπιστώσεις της Επιτροπής όσον αφορά την καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεως της προσφεύγουσας στην Ιρλανδία στις αγορές της βιομηχανικής ζάχαρης και της ζάχαρης που προοριζόταν για λιανική πώληση. Το Πρωτοδικείο τις επικύρωσε σχεδόν στο σύνολό

τους¹³. Προκειμένου να καθορίσει αν οι πρακτικές ως προς τις τιμές που προσάπτονταν στην προσφεύγουσα είχαν πράγματι καταχρηστικό χαρακτήρα, το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο στη νομολογία του Δικαστηρίου, τόνισε ότι έπρεπε να εκτιμηθούν όλες οι περιστάσεις και, ιδίως, τα κριτήρια και ο τρόπος χορηγήσεως των εκπτώσεων και να εξεταστεί αν η έκπτωση αποσκοπεί, με τη χορήγηση πλεονεκτήματος που δεν στηρίζεται σε καμία οικονομική παροχή που να το δικαιολογεί, να στερήσει από τον αγοραστή ή να του περιορίσει τη δυνατότητα επιλογής όσον αφορά τις πηγές εφοδιασμού του, να εμποδίσει την πρόσβαση ανταγωνιστών στην αγορά, να εφαρμόσει στους εμπορικούς εταίρους άνισους όρους για ισοδύναμες παροχές και να ενισχύσει τη δεσπόζουσα θέση με νόθευση του ανταγωνισμού.

Ειδικότερα, έγινε δεκτός ο καταχρηστικός χαρακτήρας των συννοριακών εκπτώσεων, τις οποίες η προσφεύγουσα χορηγούσε υπό μορφή ειδικών προμοδοτήσεων σε ορισμένους πελάτες εγκατεστημένους στη μεθοριακή ζώνη μεταξύ Ιρλανδίας και Βόρειας Ιρλανδίας για να ανταγωνιστεί τις εισαγωγές ζάχαρης σε χαμηλή τιμή από την τελευταία αυτή χώρα και προοριζόμενης για λιανική πώληση. Συναφώς, οι διάδικοι διαφωνούσαν ως προς την απάντηση που έπρεπε να δοθεί στο ερώτημα αν η χορήγηση ειδικών εκπτώσεων στους πελάτες που ήταν εκτεθειμένοι στον ανταγωνισμό συνιστά ή όχι αντίδραση συμβατή με αυτή την ειδική ευθύνη της επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση, στο μέτρο που οι εν λόγω τιμές δεν αποτελούν τιμές προς άγρην πελατείας υπό την έννοια των αποφάσεων του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, C-62/86, *AKZO κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1991, σ. I-3359), και της 14ης Νοεμβρίου 1996, C-333/94 P, *Tetra Pak κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1996, σ. I-5951). Κατά το Πρωτοδικείο, η προσφεύγουσα παρέβη το άρθρο 86, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚ, καθόσον, χορηγώντας τέτοια έκπτωση, εφαρμόζεε άνισους όρους για ισοδύναμες παροχές έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων με αποτέλεσμα να περιέρχονται σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό. Έτσι, η επιχειρηματολογία της

13

Μία μόνον καταχρηστική συμπεριφορά που προσαπτόταν στην προσφεύγουσα δεν θεωρήθηκε αποδεδειγμένη. Η διαπίστωση αυτή δικαιολόγησε τη μείωση του ύψους του προστίμου.

προσφεύγουσας με την οποία προσπάθησε να αποδείξει τον θεμιτό χαρακτήρα της χορηγήσεως των ειδικών εκπτώσεων ενόψει, ιδίως, του αμυντικού χαρακτήρα της συμπεριφοράς της δεν έγινε δεκτή. Όσον αφορά το επιχείρημα αυτό, θεωρήθηκε ότι η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως δεν στερεί μεν την επιχείρηση που κατέχει τέτοια θέση από το δικαίωμα να προασπίζει τα εμπορικά συμφέροντά της όταν αυτά απειλούνται, η προστασία όμως της ανταγωνιστικής θέσεως μιας επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση που παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά της θέσεως της προσφεύγουσας κατά τον χρόνο των επίδικων πραγματικών περιστατικών πρέπει, τουλάχιστον, για να είναι θεμιτή, να στηρίζεται σε κριτήρια οικονομικής αποτελεσματικότητας και να είναι συμφέρουσα για τους καταναλωτές. Όμως, στην προκειμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι πληρούνταν αυτές οι προϋποθέσεις.

Τέλος, επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε, στο πλαίσιο των αιτημάτων προς μείωση του προστίμου, μήπως η Επιτροπή είχε παραβιάσει τη γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου περί τηρήσεως εύλογης προθεσμίας κατά την προ της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως διαδικασία, σύμφωνα με τα κριτήρια που διατυπώθηκαν με την απόφαση *SCK και FNK κατά Επιτροπής*. Ενόψει των περιστάσεων της υποθέσεως, η συνολική διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ήτοι 80 μήνες, δεν κρίθηκε υπερβολική.

Με την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, T-198/98, *Micro Leader Business κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), ακυρώθηκε η απόφαση της Επιτροπής περί απορρίψεως καταγγελίας που είχε υποβάλει η *Micro Leader Business*, εταιρία που εμπορεύεται χονδρικώς προϊόντα μηχανοργάνωσης γραφείου και πληροφορικής, καταγγέλλοντας ενέργειες των εταιριών *Microsoft France* και *Microsoft Corporation* αντιβαίνουσες στα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ. Το Πρωτοδικείο έκρινε μεν ότι η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε καμία νομική πλάνη ή πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όταν θεώρησε ότι τα στοιχεία που της γνωστοποίησε η καταγγέλλουσα δεν συνιστούσαν ένδειξη περί υπάρξεως συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, θεώρησε όμως ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έπασχε από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όσον αφορά την παράβαση του

άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΚ, η οποία συνίστατο, κατά την καταγγέλλουσα, στον επηρεασμό των τιμών μεταπωλήσεως των προϊόντων σήματος Microsoft στη γαλλική αγορά, μέσω απαγορεύσεως εισαγωγής προϊόντων στη γαλλική γλώσσα, τα οποία εμπορεύεται η Microsoft Corporation στην καναδική αγορά. Πράγματι, η Επιτροπή δεν μπορούσε να υποστηρίξει ότι τα στοιχεία που είχε στην κατοχή της δεν συνιστούσαν ένδειξη περί υπάρξεως καταχρηστικής συμπεριφοράς της Microsoft χωρίς να προβεί σε πιο ενδελεχή εξέταση της καταγγελίας. Συναφώς, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι τα στοιχεία αυτά περιείχαν ένδειξη όσον αφορά την εκ μέρους της Microsoft εφαρμογή ανίσων όρων στην καναδική και την κοινοτική αγορά για ισοδύναμες παροχές και τον υπερβολικό χαρακτήρα των κοινοτικών τιμών. Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, αν, καταρχήν, η εκ μέρους του δικαιούχου άσκηση του δικαιώματος του δημιουργού, όπως η απαγόρευση εισαγωγής ορισμένων προϊόντων από μη κοινοτικό έδαφος προς κράτος μέλος της Κοινότητας, δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΚ, η άσκηση αυτή μπορεί, υπό εξαιρετικές περιστάσεις, να συνεπάγεται καταχρηστική συμπεριφορά (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 1995, C-241/91 P και C-242/91 P, RTE και ITP κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-743).

Επιληφθέν προσφυγής ασκηθείσας δυνάμει του άρθρου 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 232 ΕΚ), το Πρωτοδικείο διαπίστωσε παράλειψη της Επιτροπής με την απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1999 στην υπόθεση T-127/98, *UPS Europe κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Απαρχή της διαφοράς αποτέλεσε καταγγελία την οποία κατέθεσε η προσφεύγουσα στην Επιτροπή τον Ιούλιο του 1994 δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και με την οποία κατήγγειλε ενέργειες της Deutsche Post αντιβαίνουσες στο άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ. Με την προσφυγή της, η UPS Europe ζητούσε να αναγνωριστεί ότι η Επιτροπή είχε παρأنόμως παραλείψει να λάβει θέση επί της καταγγελίας, ενώ είχαν παρέλθει έξι μήνες (κατά την ημερομηνία ασκήσεως της προσφυγής) από την ημερομηνία κατά την οποία είχε υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί της ανακοινώσεως την οποία η Επιτροπή τής είχε απευθύνει σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63. Το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, όταν η διαδικασία εξετάσεως της καταγγελίας έχει

φθάσει, όπως εν προκειμένω, στην τρίτη φάση της (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1990, T-64/89, *Automec κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1990, σ. II-367), η Επιτροπή οφείλει είτε να κινήσει διαδικασία κατά του προσώπου που αποτελεί το αντικείμενο της καταγγελίας είτε να λάβει οριστική απόφαση περί απορρίψεως της καταγγελίας, δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του κοινοτικού δικαστή (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1997, C-282/95 P, *Guérin automobiles κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1997, σ. I-1503). Αυτή η απόφαση απαιτείται, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής διοικήσεως, να ληφθεί εντός εύλογης προθεσμίας αρχομένης από τη λήψη των παρατηρήσεων του καταγγέλλοντος. Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το «εύλογον» του χρονικού διαστήματος μεταξύ της υποβολής των παρατηρήσεων της προσφεύγουσας κατόπιν της κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6 του κανονισμού 99/63 ανακοινώσεως και της οχλήσεως της Επιτροπής πρέπει να εκτιμάται ενόψει των ήδη διαρρευσάντων ετών εξετάσεως της υποθέσεως, της καταστάσεως στην οποία βρίσκεται ήδη η εξέταση της υποθέσεως καθώς και της στάσεως των διαδίκων θεωρουμένης στο σύνολό της. Στην προκειμένη περίπτωση, επειδή η Επιτροπή δεν δικαιολόγησε την αδράνειά της εντός των εν λόγω χρονικών διαστημάτων, η δε υποχρέωσή της προς ενέργεια δεν αμφισβητήθηκε, το Πρωτοδικείο δέχθηκε την προσφυγή.

γ)

Κανονισμός 4064/89

Στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων, το Πρωτοδικείο εξέδωσε τέσσερις αποφάσεις (αποφάσεις της 4ης Μαρτίου 1999, T-87/96, *Assicurazioni Generali και Unicredito κατά Επιτροπής*, της 25ης Μαρτίου 1999, T-102/96, *Gencor κατά Επιτροπής*, της 28ης Απριλίου 1999, T-221/95, *Endemol κατά Επιτροπής*, και της 15ης Δεκεμβρίου 1999, T-22/97, *Kesko κατά Επιτροπής*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Καμία προσφυγή δεν ευδοκίμησε.

Η απόφαση που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως *Assicurazioni Generali και Unicredito κατά Επιτροπής* συνέβαλε στη διευκρίνιση του ζητήματος της δυνατότητας εφαρμογής του κανονισμού 4064/89 στις κοινές επιχειρήσεις. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα αμφισβητούσε την απόφαση την οποία είχε λάβει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 6,

παράγραφος 1, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού (όπως αυτό είχε κατά τη διορθωμένη διατύπωσή του, ΕΕ 1990, L 257, σ. 13), και σύμφωνα με την οποία η σύσταση κοινής επιχειρήσεως που της είχε κοινοποιηθεί δεν συνιστούσε συγκέντρωση κατά την έννοια του άρθρου 3 το κανονισμού 4064/89¹⁴ και δεν ενέπιπτε, συνεπώς, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού. Το Πρωτοδικείο, αφού έκρινε ότι επρόκειτο για οριστική απόφαση δυνάμενη να αποτελέσει το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ, προκειμένου να διασφαλιστεί η ένδικη προστασία των δικαιωμάτων που οι προσφεύγουσες αντλούσαν από τον κανονισμό 4064/89, θεώρησε ότι η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε πλάνη εκτιμήσεως αρνούμενη να αναγνωρίσει χαρακτήρα συγκεντρώσεως στην κοινοποιηθείσα πράξη.

Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο, αφού εκτίμησε την επίδραση της βοήθειας εκ μέρους των μητρικών εταιριών επί της λειτουργικής αυτονομίας της κοινής επιχειρήσεως, αφενός, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της οικείας αγοράς και, αφετέρου, εξετάζοντας σε ποιο βαθμό η επιχείρηση αυτή επιτελούσε έργο το οποίο συνήθως επιτελείται από τις άλλες επιχειρήσεις που δρουν στην ίδια αγορά, έκρινε ότι, όταν η κοινή επιχείρηση εξαρτάται, πέραν μιας αρχικής περιόδου εκκινήσεως, κατά τη διάρκεια της οποίας η βοήθεια μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη για να μπορεί η κοινή επιχείρηση να εισδύσει στην αγορά, από τις μητρικές της εταιρίες όσον αφορά την παροχή του συνόλου των υπηρεσιών, στερείται λειτουργικής αυτονομίας και δεν μπορεί, συνεπώς, να χαρακτηριστεί ως κοινή επιχείρηση εμφανίζουσα συγκεντρωτικό χαρακτήρα.

14

Από το κείμενο του άρθρου 3 του κανονισμού 4064/89 [όπως αυτό ίσχυε κατά τον χρόνο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, προτού τροποποιηθεί από τον κανονισμό (ΕΚ) 1310/97 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, για την τροποποίηση του κανονισμού 4064/89 (ΕΕ L 180, σ. 1)] προκύπτει ότι η δημιουργία κοινής επιχειρήσεως εμπίπτει στον κανονισμό αυτόν μόνον αν, αφενός, η επιχείρηση αυτή διαθέτει λειτουργική αυτονομία και, αφετέρου, δεν έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον συντονισμό της ανταγωνιστικής υπερπροσφοράς των επιχειρήσεων που μετέχουν σ' αυτήν.

Με την απόφαση *Gencor κατά Επιτροπής* απορρίφθηκε προσφυγή ακυρώσεως ασκηθείσα κατά της αποφάσεως της Επιτροπής της 24ης Απριλίου 1996, με την οποία απαγορεύθηκε η πράξη συγκεντρώσεως μεταξύ της *Gencor Ltd*, εταιρίας νοτιοαφρικανικού δικαίου με δραστηριότητες στους τομείς της εξορύξεως και της μεταλλουργίας, και της *Lonrho Plc*, εταιρίας αγγλικού δικαίου ασκούσας επίσης δραστηριότητες στους τομείς αυτούς, με το αιτιολογικό ότι η συγκέντρωση θα οδηγούσε στη δημιουργία δυοπωλιακής δεσπόζουσας θέσεως της οντότητας που επρόκειτο να δημιουργηθεί και μιας άλλης εταιρίας (της *Amplats*) στη διεθνή αγορά πλατίνας και ροδίου με συνέπεια τον σημαντικό περιορισμό του ουσιαστικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Από την πλευρά της, η νοτιοαφρικανική υπηρεσία ανταγωνισμού, κατ' εφαρμογήν των εθνικών της κανόνων, δεν αντιτάχθηκε στην πράξη συγκεντρώσεως.

Εν πρώτοις, η απόφαση αυτή έδωσε την ευκαιρία στο Πρωτοδικείο να δηλώσει ότι η Επιτροπή είχε αρμοδιότητα να εξετάσει την πράξη συγκεντρώσεως. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως που προέβαλε η *Gencor* και σύμφωνα με τον οποίο η Επιτροπή δεν μπορούσε να εφαρμόσει τον κανονισμό 4064/89 σε πράξη συγκεντρώσεως αφορώσα οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται στο έδαφος τρίτης χώρας και εγκριθείσα από τις αρχές της χώρας αυτής. Συναφώς, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι, για να θεωρηθεί ότι μια συγκέντρωση είναι κοινοτικών διαστάσεων κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού 4064/89, ο κανονισμός δεν απαιτεί οι μετέχουσες επιχειρήσεις να είναι εγκατεστημένες στην Κοινότητα ούτε οι δραστηριότητες παραγωγής που αποτελούν το αντικείμενο της συγκέντρωσης να αναπτύσσονται στο έδαφος της Κοινότητας. Πράγματι, εφόσον σκοπός του κανονισμού είναι να εξασφαλίσει την πρόληψη της στρεβλώσεως του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της κοινής αγοράς, πράξεις συγκεντρώσεως οι οποίες, καίτοι αφορούν δραστηριότητες εξορύξεως και/ή παραγωγής που αναπτύσσονται εκτός Κοινότητας, έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ή την ενίσχυση δεσπόζουσας θέσεως, με συνέπεια να παρακωλύεται σε μεγάλο βαθμό ο ουσιαστικός ανταγωνισμός εντός της κοινής αγοράς, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Εξάλλου, ο κανονισμός προκρίνει ως κριτήριο μάλλον τις δραστηριότητες πώλησεως εντός της κοινής αγοράς παρά τις δραστηριότητες παραγωγής.

Το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν σύμφωνη με τους κανόνες του δημοσίου διεθνούς δικαίου, ενόψει του ότι ήταν δυνατόν να προβλεφθεί ότι η σχεδιαζόμενη από επιχειρήσεις εγκατεστημένες εκτός Κοινότητας συγκέντρωση θα είχε άμεση και ουσιαστική επίπτωση εντός της Κοινότητας.

Δεύτερον, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε ότι ο κανονισμός 4064/89 εφαρμόζεται σε περιπτώσεις συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1998, C-68/94 και C-30/95, Γαλλία κλπ κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-1375), ενόψει του σκοπού του εν λόγω κανονισμού.

Τρίτον, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η πράξη συγκεντρώσεως δημιουργούσε συλλογική δεσπόζουσα θέση. Συναφώς, τόνισε ότι έχει μεν μεγάλη σημασία η κατοχή σημαντικού μεριδίου αγοράς, ως στοιχείο που αποδεικνύει την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως, το στοιχείο όμως αυτό, ως απόδειξη της δεσπόζουσας θέσεως, δεν είναι αμετάβλητο, δεδομένου ότι η σημασία του ποικίλλει από αγορά σε αγορά ανάλογα με τη δομή τους, ιδίως όσον αφορά την παραγωγή, την προσφορά και τη ζήτηση. Η κατοχή υψηλών μεριδίων αγοράς από τα μέλη ενός ολιγοπωλίου δεν έχει κατ' ανάγκη, σε σχέση με την ανάλυση ατομικής δεσπόζουσας θέσεως, την ίδια σημασία από τη σκοπιά των δυνατοτήτων των εν λόγω μελών να υιοθετήσουν, ως όμιλος, συμπεριφορά ανεξάρτητη σε μεγάλο βαθμό έναντι των ανταγωνιστών τους, των πελατών τους και τελικά των καταναλωτών. Ωστόσο, η κατοχή υψηλού μεριδίου αγοράς, ιδίως στην περίπτωση του δυοπωλίου μπορεί επίσης, εκτός αποδείξεως του εναντίου, να συνιστά σημαντικότερη ένδειξη υπάρξεως συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως.

Στην απόφαση αυτή αναφέρεται επίσης ότι η ύπαρξη δεσμών διαρθρωτικού τύπου δεν αποτελεί αναγκαίο κριτήριο για τη διαπίστωση ότι δύο ή περισσότερες ανεξάρτητες οικονομικές οντότητες κατέχουν από κοινού δεσπόζουσα θέση, εφόσον συνδέονται, γενικώς, με οικονομικούς δεσμούς. Συναφώς, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι, στο νομικό ή στο οικονομικό επίπεδο, δεν υπάρχει κανένας λόγος να αποκλειστεί από την έννοια του οικονομικού δεσμού η σχέση αλληλεξαρτήσεως που υπάρχει μεταξύ των μελών ενός περιορισμένου

ολιγοπωλίου, στο πλαίσιο του οποίου και σε μια αγορά που έχει τα κατάλληλα χαρακτηριστικά, ιδίως από τη σκοπιά της συγκεντρώσεως της αγοράς, της διαφάνειας και της ομοιογένειας του προϊόντος, αυτά είναι σε θέση να προβλέψουν το ένα τη συμπεριφορά του άλλου και επομένως έχουν ισχυρό κίνητρο να ευθυγραμμίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά έτσι ώστε, ιδίως, να μεγιστοποιήσουν το κοινό κέρδος, περιορίζοντας την παραγωγή με προοπτική την αύξηση των τιμών.

Τέλος, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, στο πλαίσιο του κανονισμού 4064/89, η Επιτροπή δεν έχει την εξουσία να δεχθεί παρά μόνο δεσμεύσεις που να της επιτρέπουν να συμπεράνει ότι η συγκεκριμένη συγκέντρωση δεν θα δημιουργούσε ούτε θα ενίσχυε δεσπόζουσα θέση κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού, ασχέτως του αν η προτεινομένη δέσμευση μπορεί να χαρακτηριστεί ως δέσμευση συμπεριφοράς ή διαρθρωτική δέσμευση.

Στην υπόθεση *Endemol κατά Επιτροπής*, η προσφεύγουσα ζητούσε την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, της 20ής Σεπτεμβρίου 1995, με την οποία είχε κηρυχθεί ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά μια συμφωνία για τη σύσταση της κοινής επιχειρήσεως Holland Media Group. Με την ευκαιρία αυτή, το Πρωτοδικείο καθόρισε την έκταση της αρμοδιότητας της Επιτροπής όσον αφορά τις συγκεντρώσεις που δεν έχουν κοινοτική διάσταση, όταν ένα κράτος μέλος της ζητεί, δυνάμει του άρθρου 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89, να εξετάσει το συμβιβαστό της πράξεως συγκεντρώσεως με τον εν λόγω κανονισμό. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι το εν λόγω άρθρο 22 δεν παρέχει εξουσία στο κράτος μέλος να ελέγξει την εξέλιξη της εξετάσεως της Επιτροπής, από τη στιγμή κατά την οποία έφερε ενώπιον αυτής την επίμαχη συγκέντρωση, ούτε να περιορίσει το εν προκειμένω πεδίο ερευνών της Επιτροπής.

Εξάλλου, η υπόθεση αυτή επέτρεψε στο Πρωτοδικείο να διευκρινίσει την έκταση των δικαιωμάτων άμυνας. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι ίδιες αρχές που διέπουν την πρόσβαση στο φάκελο στο πλαίσιο των διαδικασιών των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης έχουν εφαρμογή ως προς την πρόσβαση στους φακέλους στις υποθέσεις συγκεντρώσεων που εξετάζονται στο πλαίσιο του κανονισμού 4064/89,

ακόμη και όταν η εφαρμογή των αρχών αυτών μπορεί λογικά να εξαρτάται από την επιτακτική ανάγκη της ταχύτητας που χαρακτηρίζει τη γενική οικονομία αυτού του κανονισμού. Συνεπώς, μπορεί να μην επιτραπεί η πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα, ιδίως σε έγγραφα ή μέρη εγγράφων που περιέχουν επαγγελματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων, εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής, πληροφορίες που καθιστούν δυνατή την αναγνώριση των καταγγελλόντων που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά τους, καθώς και πληροφορίες που ανακοινώνονται στην Επιτροπή με την επιφύλαξη της τηρήσεως του εμπιστευτικού τους χαρακτήρα. Όσον αφορά ειδικότερα το δικαίωμα των επιχειρήσεων στην προστασία των επαγγελματικών τους απορρήτων, το δικαίωμα αυτό πρέπει να σταθμίζεται σε συνάρτηση με την κατοχύρωση των δικαιωμάτων άμυνας και, επομένως, η Επιτροπή μπορεί να είναι υποχρεωμένη να συμβιβάζει τα αντιτιθέμενα συμφέροντα εκπονώντας μη εμπιστευτικές εκδοχές όλων των εγγράφων που περιέχουν επαγγελματικά απόρρητα ή άλλα ευαίσθητα στοιχεία.

Τέλος, αναγνωρίστηκε ότι, εν προκειμένω, ασκείτο από κοινού έλεγχος, υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89 επί της κοινής επιχειρήσεως. Για να φθάσει στο συμπέρασμα αυτό, το Πρωτοδικείο εξέτασε τις διατάξεις της συμφωνίας συγκεντρώσεως που αφορούσαν τον τρόπο λήψεως των σημαντικότερων στατηγικών αποφάσεων και τη συναινετική επίλυση των ζητημάτων που υποβάλλονται στη γενική συνέλευση των μετόχων. Παρατήρησε επίσης ότι η επιτροπή των μετόχων, που αποφασίζει ομοφώνως, οφείλει να έχει παράσχει προηγουμένως τη σύμφωνη γνώμη της ως προς ορισμένες αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου που υπερβαίνουν αυτό που είναι αναγκαίο για την προστασία των συμφερόντων ενός μετόχου της μειοψηφίας.

Το άρθρο 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89, του οποίου το περιεχόμενο αναλύθηκε με την προμνησθείσα απόφαση, αποτέλεσε αντικείμενο εξετάσεως από το Πρωτοδικείο και στην απόφαση *Kesko κατά Επιτροπής*, με την οποία απορρίφθηκε αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία είχε κριθεί ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά η πράξη συγκεντρώσεως των εταιριών *Kesko* και *Tuko*. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα αμφισβητούσε ότι η Επιτροπή,

στη οποία είχε απευθυνθεί η Φινλανδική Υπηρεσία Ελεύθερου Ανταγωνισμού, ήταν αρμόδια δυνάμει της διατάξεως αυτής να εκδώσει την εν λόγω απόφαση. Απορρίπτοντας την αιτίαση αυτή, το Πρωτοδικείο παρατήρησε, αφενός, ότι η έννοια της αιτήσεως «κράτους μέλους» κατά το άρθρο 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89 δεν περιορίζεται στις αιτήσεις που προέρχονται από μία κυβέρνηση ή ένα υπουργείο αλλά περιλαμβάνει επίσης εκείνες που προέρχονται από εθνική αρχή όπως η Φινλανδική Υπηρεσία Ελεύθερου Ανταγωνισμού και, αφετέρου, ότι, ενόψει των στοιχείων που διέθετε κατά τον χρόνο της λήψεως της επίδικης αποφάσεως, βασίμως η Επιτροπή έκρινε ότι η εν λόγω υπηρεσία ήταν αρμόδια να υποβάλει την αίτηση.

Η προσφεύγουσα υποστήριξε επίσης ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποδείκνυε ότι η συγκέντρωση είχε επίπτωση στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι στην προϋπόθεση της επιπτώσεως επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, κατά την έννοια του άρθρου 22, παράγραφος 3, πρέπει να δίνεται ερμηνεία ανάλογη προς εκείνη που δίδεται στην εν λόγω προϋπόθεση στα πλαίσια των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ. Συνεπώς, η Επιτροπή δικαιούται, στο πλαίσιο του άρθρου 22, παράγραφος 3, να λαμβάνει υπόψη τα δυνητικά αποτελέσματα επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, υπό την προϋπόθεση ότι τα αποτελέσματα αυτά είναι επαρκώς αισθητά και προβλέψιμα, χωρίς να είναι αναγκαίο να αποδεικνύει ότι η εν λόγω πράξη συγκεντρώσεως επηρέασε πράγματι το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

2. Κρατικές ενισχύσεις

Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί πολλών προσφυγών που ασκήθηκαν δυνάμει του άρθρου 173,

τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ¹⁵ και του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ¹⁶. Επίσης, επιλήφθηκε προσφυγής με την οποία ζητήθηκε να αναγνωριστεί η παράλειψη της Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 175 της Συνθήκης ΕΚ [απόφαση της 3ης Ιουνίου 1999, T-17/96, *TF1 κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στις υποθέσεις C-302/99 P και C-308/99 P)] καθώς και μιας αγωγής αποζημιώσεως (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1999, T-230/95, *BAI κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. II-123).

¹⁵ Αποφάσεις της 28ης Ιανουαρίου 1999, T-14/96, *BAI κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. II-139· της 11ης Φεβρουαρίου 1999, T-86/96, *Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen και Harpag-Lloyd κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. II-179· της 15ης Ιουνίου 1999, T-288/97, *Regione autonoma Friuli Venezia-Giulia κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή· της 17ης Ιουνίου 1999, T-82/96, *ARAP κ.λπ. κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-321/99 P)· της 6ης Οκτωβρίου 1999, T-123/97, *Salomon κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή· της 6ης Οκτωβρίου 1999, T-110/97, *Kneissl Dachstein κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή· της 15ης Δεκεμβρίου 1999, T-132/96 και T-143/96, *Freistaat Sachsen και Volkswagen κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή· και διάταξη της 30ής Σεπτεμβρίου 1999, T-182/98, *UPS Europe κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

¹⁶ Αποφάσεις της 21ης Ιανουαρίου 1999, T-129/95, T-2/96 και T-97/96, *Neue Maxhütte Stahlwerke και Lech-Stahlwerke κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. II-17 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-111/99 P)· της 25ης Μαρτίου 1999, T-37/97, *Forges de Clabecq κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-179/99 P)· της 12ης Μαΐου 1999, T-164/96 έως T-167/96, T-122/97 και T-130/97, *Moccia Irme κ.λπ. κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στις υποθέσεις C-280/99 P, C-281/99 P και C-282/99 P)· της 7ης Ιουλίου 1999, T-106/96, *Wirtschaftsvereinigung Stahl κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή· της 7ης Ιουλίου 1999, T-89/96, *British Steel κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή· της 9ης Σεπτεμβρίου 1999, T-110/98, *RJB Mining κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-427/99 P)· και της 16ης Δεκεμβρίου 1999, T-158/96, *Acciaierie di Bolzano κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

Όσον αφορά το παραδεκτό των προσφυγών που ασκούνται δυνάμει του άρθρου 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί προσφυγής με την οποία ζητήθηκε η ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής η οποία είχε ληφθεί στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εξεταστικής φάσεως που προβλέπει η παράγραφος 3 του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88 ΕΚ) [απόφαση *ARAP* κ.λπ. κατά Επιτροπής (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-321/99 P)] καθώς και αποφάσεων που είχαν ληφθεί κατά το πέρας της διαδικασίας εξετάσεως που προβλέπει η παράγραφος 2, του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ. Ως προς τις τελευταίες αυτές αποφάσεις, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε ότι, μεταξύ των κριτηρίων του άρθρου 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, προέχει εκείνο της δημοσιεύσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* προς καθορισμό του σημείου ενάρξεως της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής ακυρώσεως που ασκείται από πρόσωπο πλην του κράτους μέλους στο οποίο κοινοποιείται η απόφαση (αποφάσεις *Salomon* κατά *Επιτροπής* και *Kneissl Dachstein* κατά *Επιτροπής*), έστω και αν η Επιτροπή έχει διαβιβάσει το κείμενο του ανακοινωθέντος Τύπου με το οποίο ανακοινώνεται η λήψη της αποφάσεως στην προσφεύγουσα επιχείρηση (απόφαση *BAI* κατά *Επιτροπής*, T-14/96)¹⁷.

Με την απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 1999, *Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen* και *Harpag-Lloyd* κατά *Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτη προσφυγή που είχε ασκηθεί από μια ένωση και μια επιχείρηση με αίτημα την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής που κήρυξε ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά τη χορήγηση φορολογικών ενισχύσεων υπό μορφή αποσβέσεων υπέρ γερμανικών αεροπορικών εταιριών.

Όσον αφορά τη νομιμοποίηση της επιχειρήσεως, το Πρωτοδικείο θεώρησε, καταρχάς, ότι η επίδικη απόφαση, απαγορεύοντας την παράταση της ισχύος φορολογικών διατάξεων γενικής ισχύος, έθιγε την προσφεύγουσα μόνο λόγω της αντικειμενικής ιδιότητάς της ως

¹⁷

Επισημαίνεται ότι ανάλογη ερμηνεία του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ υιοθετήθηκε και με τις προμνησθείσες αποφάσεις *Forges de Clabecq* κατά *Επιτροπής*, *British Steel* κατά *Επιτροπής* (T-89/96) και *Wirtschaftsvereinigung Stahl* κατά *Επιτροπής*.

δυνητικού δικαιούχου του επίδικου μηχανισμού αποσβέσεως, όπως και οποιονδήποτε άλλον επιχειρηματία που βρίσκεται, πραγματικά ή δυνητικά, σε ταυτόσημη κατάσταση. Συνεπώς, το απαγορευθέν φορολογικό πλεονέκτημα δεν είχε ατομικό χαρακτήρα. Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το γεγονός ότι ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι τρίτος ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης δεν μπορεί να το νομιμοποιήσει για να προσβάλει απόφαση εκδοθείσα κατά το πέρας της δεύτερης φάσεως ελέγχου. Με άλλες λέξεις, η απόφαση της Επιτροπής να μην κινήσει τη φάση ελέγχου του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης δεν αφορά ατομικά ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο λόγω της ιδιότητάς του ως τρίτου ενδιαφερομένου. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι, όταν η Επιτροπή εκδίδει την απόφασή της κατά τη λήξη της φάσεως ελέγχου, ως προς τους τρίτους ενδιαφερομένους τηρήθηκαν πράγματι οι διαδικαστικές εγγυήσεις τους, *οπότε δεν μπορούν να θεωρούνται, λόγω αυτής και μόνον της ιδιότητας ότι η εν λόγω απόφαση τους αφορά ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ*. Τέλος, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η συμμετοχή της επιχειρήσεως στη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ δεν αρκεί για να την εξατομικεύσει κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του κράτους μέλους που είναι αποδέκτης της επίδικης αποφάσεως.

Η υπόθεση αυτή έδωσε επίσης την ευκαιρία στο Πρωτοδικείο να υπενθυμίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια επαγγελματική ένωση μπορεί να θεωρηθεί ότι νομιμοποιείται να σκήσει προσφυγή δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ. Εν προκειμένω, επειδή η προσφεύγουσα ένωση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι εγκύρως υποκαθιστούσε ένα ή περισσότερα από τα μέλη της (σύμφωνα με τη λύση που δόθηκε με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 1995, T-447/93, T-448/93 και T-449/93, *AITEC κλπ κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1995, σ. II-1971) και δεν είχε την ιδιότητα του διαπραγματευτή κατά την έννοια των αποφάσεων του Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, *Van der Kooy κλπ κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1988, σ. 219), και της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, *CIRFS κλπ κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1993, σ. I-1125), η προσφυγή της ήταν απαράδεκτη.

Με τις αποφάσεις *Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia κατά Επιτροπής* και *Freistaat Sachsen και Volkswagen κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο έκρινε παραδεκτές τις προσφυγές που είχαν ασκηθεί από μη κεντρικές εθνικές αρχές και επιβεβαίωσε την προηγούμενη νομολογία του (απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, *Vlaams Gewest*, Συλλογή 1998, σ. II-717).

Η υπόθεση *Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia κατά Επιτροπής* αφορούσε απόφαση απευθυνθείσα στην Ιταλική Δημοκρατία, με την οποία η Επιτροπή κήρυξε ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά τις ενισχύσεις που είχε χορηγήσει η Περιφέρεια Friuli-Venezia Giulia (Ιταλία) στις οικείες επιχειρήσεις οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων και διέταξε την επιστροφή των ενισχύσεων. Κατά το Πρωτοδικείο, η επίδικη απόφαση αφορούσε ατομικώς την προσφεύγουσα, καθόσον η απόφαση αυτή δεν επηρέαζε μόνο πράξεις εκδοθείσες από την προσφεύγουσα, αλλά, επιπλέον, την εμπόδιζε να ασκήσει κατά το δοκούν τις αρμοδιότητές της. Επιπλέον, η απόφαση αυτή δεν επέτρεπε στην προσφεύγουσα να συνεχίσει να εφαρμόζει την επίμαχη νομοθεσία, εκμηδένιζε τα αποτελέσματά της και την υποχρέωνε να κινήσει τη διοικητική διαδικασία ανακτήσεως των ενισχύσεων από τους δικαιούχους. Η απόφαση αυτή αφορούσε την προσφεύγουσα και άμεσα, καθόσον οι αποδέκτριες της αποφάσεως εθνικές αρχές δεν έκαναν χρήση καμιάς διακριτικής εξουσίας κατά την κοινοποίησή της στην περιφερειακή αρχή. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η νομιμοποίηση της Περιφέρειας δεν ταυτίζεται με τη νομιμοποίηση του ιταλικού κράτους, καθόσον η εν λόγω περιφέρεια έχει ειδικά δικαιώματα και συμφέροντα, και ότι οι ενισχύσεις που αφορούσε η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστούσαν μέτρα ληφθέντα στο πλαίσιο της νομοθετικής και οικονομικής αυτονομίας που απολαύει άμεσα δυνάμει του ιταλικού Συντάγματος.

Ανάλογη νομική ανάλυση υιοθετήθηκε από το Πρωτοδικείο και στο πλαίσιο της προσφυγής του *Freistaat Sachsen*, ομόσπονδου κρατιδίου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, η οποία είχε ως αντικείμενο αίτημα μερικής ακυρώσεως της αποφάσεως 96/666/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Ιουνίου 1996, σχετικά με τις ενισχύσεις που είχε χορηγήσει στον όμιλο Volkswagen για τα εργοστάσια του Mosel και του Chemnitz. Αναγνωρίστηκε ότι η περιφερειακή αυτή αρχή είχε

έννομο συμφέρον και ενομιμοποιείτο προς άσκηση προσφυγής (απόφαση *Freistaat Sachsen και Volkswagen κατά Επιτροπής*).

Με τη διάταξη *UPS Europe κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο δέχθηκε την ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή, με την αιτιολογία ότι δεν είχε έννομα αποτελέσματα η επιστολή την οποία η τελευταία είχε απευθύνει στην προσφεύγουσα, που είχε υποβάλει καταγγελία σχετική με κρατικές ενισχύσεις, αφενός, πληροφορώντας την ότι δεν είχε την πρόθεση να κινήσει, στο στάδιο εκείνο, διαδικασία εξετάσεως των ενισχύσεων στο πλαίσιο του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ και, αφετέρου, δηλώνοντας ότι δεν απέκλειε «το ενδεχόμενο να εμφανίζει η υπόθεση αυτή πτυχές κρατικής ενίσχυσης».

Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 175 της Συνθήκης ΕΚ, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε την αδράνεια της Επιτροπής σε θέματα κρατικών ενισχύσεων, όπως το είχε ήδη πράξει το προηγούμενο έτος με την απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-95/96, *Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Με την απόφαση *TF1 κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή είχε παρανόμως παραλείψει να λάβει απόφαση επί του μέρους της υποβληθείσας από την προσφεύγουσα καταγγελίας που αφορούσε τις κρατικές ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στα δημόσια τηλεοπτικά δίκτυα. Εν προκειμένω, για να εκτιμήσει κατά πόσον, κατά τη στιγμή της οχλήσεως της Επιτροπής, η τελευταία υποχρεούνταν να ενεργήσει, το Πρωτοδικείο έλαβε υπόψη του τον χρόνο που είχε παρέλθει από την ημερομηνία καταθέσεως της καταγγελίας (Μάρτιος 1993) έως την ημερομηνία κατά την οποία οχλήθηκε το καθού όργανο (Οκτώβριος 1995). Το Πρωτοδικείο θεώρησε συναφώς ότι ο χρόνος αυτός ήταν αρκετός ώστε να επιτρέψει στην Επιτροπή να περατώσει την προκαταρκτική φάση ελέγχου των εν λόγω μέτρων και να λάβει απόφαση σχετικά με τα μέτρα αυτά, εκτός εάν συνέτρεχαν εξαιρετικοί λόγοι. Εφόσον η συνδρομή τέτοιων λόγων δεν αποδείχθηκε, θεωρήθηκε ότι η Επιτροπή είχε αδρανήσει μετά την παρέλευση των δύο μηνών αφότου της ζητήθηκε να ενεργήσει.

Διάφορες υποθέσεις οδήγησαν το Πρωτοδικείο να αποφανθεί επί των συστατικών στοιχείων της *εννοίας της κρατικής ενίσχυσης* με τις αποφάσεις *BAI κατά Επιτροπής* (T-14/96), *Forges de Clabecq κατά*

Επιτροπής και Neue Maxhütte Stahlwerke και Lech-Stahlwerke κατά Επιτροπής.

Με την απόφαση *BAI κατά Επιτροπής* (Τ-14/96), το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής με την οποία περατώθηκε η διαδικασία εξετάσεως που είχε κινηθεί όσον αφορά τη συμφωνία που είχε συναφθεί μεταξύ του επαρχιακού συμβουλίου της Vizcaya και της επιχειρήσεως Ferries Golfo de Vizcaya, με την αιτιολογία ότι η συμφωνία αυτή δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η εκτίμηση της Επιτροπής στηριζόταν σε εσφαλμένη ανάλυση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ και τόνισε ότι ένα κρατικό μέτρο υπέρ επιχειρήσεως το οποίο έχει τη μορφή συμβάσεως αγοράς ταξιδιωτικών δελτίων δεν μπορεί, απλώς και μόνο για τον λόγο ότι τα μέρη δεσμεύονται με αμοιβαίες παροχές, να αποκλειστεί εκ των προτέρων από την έννοια της κρατικής ενισχύσεως. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο θεώρησε, αφενός, ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι η απόκτηση ταξιδιωτικών δελτίων από το επαρχιακό συμβούλιο της Vizcaya είχε τον χαρακτήρα συνήθους εμπορικής πράξεως και, αφετέρου, ότι η επίμαχη ενίσχυση επηρέαζε το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο λόγω του ότι η λαβούσα την ενίσχυση επιχείρηση συνέδεε πόλεις που βρίσκονται σε διαφορετικά κράτη μέλη και ανταγωνιζόταν ναυτιλιακές εταιρίες εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη.

Με την απόφαση *Forges de Clabecq κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο, που απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία είχαν κηρυχθεί ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά ορισμένες χρηματοδοτικές παρεμβάσεις υπέρ της προσφεύγουσας, έκρινε ότι μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως ενισχύσεις κατά το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ η εισφορά κεφαλαίου και οι προκαταβολές που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο της εισφοράς αυτής, η παραίτηση από απαιτήσεις, καθώς και κρατικές εγγυήσεις χορηγηθείσες για δάνεια και ενδιάμεσες πιστώσεις. Θεώρησε ότι η έννοια της ενισχύσεως, στην οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή, περιλαμβάνει τις παροχές σε χρήμα ή σε είδος που χορηγούνται για την υποστήριξη επιχειρήσεως εκτός από την πληρωμή, από τον αγοραστή ή τον καταναλωτή, των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει η επιχείρηση αυτή και, επιπλέον, κάθε

παρέμβαση η οποία ελαφρύνει τις επιβαρύνσεις που κανονικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό μιας επιχειρήσεως.

Με την απόφαση *Neue Maxhütte Stahlwerke και Lech-Stahlwerke κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο απέρριψε τις προσφυγές ακυρώσεως που είχαν ασκήσει κατά τριών αποφάσεων της Επιτροπής δύο γερμανικές χαλυβουργικές επιχειρήσεις, η Neue Maxhütte και η Lech-Stahlwerke, αμφισβητώντας ουσιαστικά τον χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων, υπό την έννοια των κανόνων της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ορισμένων χρηματοδοτικών μέτρων που είχε λάβει, υπέρ αυτών, το ομόσπονδο κράτος της Βαυαρίας. Με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, η Επιτροπή είχε θεωρήσει ότι ένας συνήθης ιδιώτης επιχειρηματίας, ενεργών στα πλαίσια της οικονομίας της αγοράς, δεν θα τους είχε παράσχει τέτοια πλεονεκτήματα. Το Πρωτοδικείο επικύρωσε την ανάλυση αυτή, κρίνοντας ότι η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

Συναφώς, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι οι έννοιες που χρησιμοποιούνται στις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις ισχύουν και για την εφαρμογή των αντίστοιχων διατάξεων της Συνθήκης ΕΚΑΧ, στο μέτρο που δεν είναι ασυμβίβαστες προς αυτές. *Επομένως, στο μέτρο αυτό, δικαιολογείται η παραπομπή στη νομολογία σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚ, ιδίως τις αποφάσεις που διευκρινίζουν την έννοια της κρατικής ενισχύσεως, προς εκτίμηση της νομιμότητας αποφάσεων που αφορούν ενισχύσεις οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ.* Έτσι, προκειμένου να καθορίσει κατά πόσον η μεταβίβαση δημοσίων πόρων σε μια χαλυβουργική επιχείρηση συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το Πρωτοδικείο εφάρμοσε το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή και υπογράμμισε ότι, εν προκειμένω, μια εισφορά κεφαλαίου πραγματοποιούμενη από δημόσιο επενδυτή χωρίς οποιαδήποτε προοπτική αποδοτικότητας συνιστούσε κρατική ενίσχυση. Στην επίδικη περίπτωση, δεδομένου ότι η ΝΜΗ ήταν σοβαρά υπερχρεωμένη, ορθώς θεώρησε η Επιτροπή ότι ένας ιδιώτης επενδυτής, ακόμα κι αν επρόκειτο για όμιλο δρώντα εντός ενός ευρέος οικονομικού πλαισίου, δεν θα μπορούσε, υπό τις κανονικές συνθήκες της αγοράς, να προσδοκά, έστω και σε πιο μακροπρόθεσμη βάση, μια

ικανοποιητική αποδοτικότητα των επενδεδυμένων κεφαλαίων. Εξάλλου, αν μία μητρική εταιρία μπορεί, επί περιορισμένο χρονικό διάστημα, να αναλάβει τις ζημίες μιας από τις θυγατρικές της, προκειμένου να μπορέσει η τελευταία να παύσει τις δραστηριότητές της υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες, δεδομένου ότι τέτοιες αποφάσεις μπορούν να υπαγορεύονται όχι μόνον από την πιθανότητα αποκομίσεως εμμέσου υλικού κέρδους, αλλά και από άλλες φροντίδες, όπως είναι η μέριμνα για τη διατήρηση της καλής φήμης του ομίλου ή για αναπροσανατολισμό των δραστηριοτήτων του, ένας ιδιώτης επενδυτής δεν μπορεί λογικά να αποφασίσει, μετά από σειρά ετών με συνεχείς ζημίες, να προβεί σε εισφορά κεφαλαίου, η οποία όχι μόνον αποδεικνύεται, από οικονομικής απόψεως, περισσότερο δαπανηρή από την εκποίηση του ενεργητικού, αλλά, επιπλέον, συνδέεται με την πώληση της επιχειρήσεως, πράγμα που της αφαιρεί οποιαδήποτε προοπτική πραγματοποίησεως κέρδους, έστω και μακροπρόθεσμη.

Επανελημμένως το Πρωτοδικείο κλήθηκε να εξετάσει κατά πόσον η Επιτροπή είχε εφαρμόσει ορθώς τις *παρεκκλίσεις από την απαγόρευση των ενισχύσεων*.

Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, επισημαίνονται οι υποθέσεις *Salomon κατά Επιτροπής* και *Kneissl Dachstein κατά Επιτροπής*, στις οποίες οι προσφεύγουσες αμφισβητούσαν την απόφαση της Επιτροπής με την οποία είχε κηρυχθεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, σύμφωνη με την κοινή αγορά η ενίσχυση που είχε χορηγήσει η Αυστριακή Κυβέρνηση, υπό μορφή εισφορών κεφαλαίου, στην επιχείρηση Head Tyrolia Mares, ως ενίσχυση αναδιαρθρώσεως.

Οι δύο αυτές αποφάσεις, με τις οποίες απορρίφθηκαν οι προσφυγές ακυρώσεως, καθορίζουν την έκταση του ελέγχου νομιμότητας τον οποίο πραγματοποιεί το Πρωτοδικείο όσον αφορά την εκτίμηση του συμβατού μιας κρατικής ενισχύσεως με την κοινή αγορά. Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι η Επιτροπή διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ. Δεδομένου ότι αυτή η διακριτική ευχέρεια συνεπάγεται πολύπλοκες εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως, ο δικαστικός έλεγχος μιας αποφάσεως της Επιτροπής, ληφθείσας στο

πλαίσιο αυτό, πρέπει να περιορίζεται στον έλεγχο του αν τηρήθηκαν οι κανόνες διαδικασίας και αιτιολογήσεως, αν υφίσταντο τα πραγματικά περιστατικά που ελήφθησαν υπόψη για την αμφισβητούμενη επιλογή, αν υφίσταται πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των περιστατικών αυτών ή κατάχρηση εξουσίας. Ειδικότερα, δεν εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να υποκαταστήσει τον εκδόντα την απόφαση στην οικονομική του εκτίμηση.

Από την απόφαση *Kneissl Dachstein κατά Επιτροπής* προκύπτει επίσης ότι, στο μέτρο που η Επιτροπή δικαίως είχε θεωρήσει ότι η επιβίωση της επιχειρήσεως που είχε λάβει την ενίσχυση θα συνέβαλλε στη διατήρηση της ανταγωνιστικής δομής της αγοράς, η ενίσχυση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι ευνοούσε μία μόνο επιχείρηση. Επιπλέον, διευκρινίστηκε ότι από τη διαζευκτική λειτουργία του συνδέσμου «ή» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚ¹⁸ προκύπτει ότι μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως είτε ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων είτε ορισμένων οικονομικών περιοχών. Επομένως, η έγκριση μιας ενίσχυσης δεν εξαρτάται αναγκαστικά από τον προορισμό της για μια συγκεκριμένη περιοχή.

Στην απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης, επί λόγου ακυρώσεως αντλουμένου από την ανεπάρκεια των μειώσεων της ικανότητας παραγωγής που επιβλήθηκαν στην επιχείρηση που είχε λάβει την ενίσχυση, ότι, στο πλαίσιο ενισχύσεως για την αναδιάρθρωση μιας προβληματικής επιχειρήσεως, δεν είναι δυνατόν να εξισωθούν οι μειώσεις της ικανότητας παραγωγής και οι μειώσεις των θέσεων εργασίας, δεδομένου ότι η σχέση μεταξύ του αριθμού των απασχολούμενων υπαλλήλων και της ικανότητας παραγωγής εξαρτάται από πολυάριθμους παράγοντες, ιδίως δε από τα κατασκευαζόμενα προϊόντα και τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία.

18

Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον».

Στην υπόθεση *ARAP κλπ κατά Επιτροπής*, οι προσφεύγουσες αμφισβητούσαν απόφαση της Επιτροπής σχετικά με ενισχύσεις τις οποίες είχε χορηγήσει η Πορτογαλία σε ορισμένη επιχείρηση, με σκοπό τη δημιουργία εργοστασίου επεξεργασίας ζάχαρης από ζαχαρότευτλα στην Πορτογαλία. Οι ενισχύσεις αυτές συνίσταντο, μεταξύ άλλων, σε φοροαπαλλαγές, ως προς τις οποίες οι προσφεύγουσες υποστήριζαν ότι ήταν ασυμβίβαστες με την κοινή γεωργική πολιτική στον τομέα της ζάχαρης. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, στο μέτρο που οι ενισχύσεις αυτές προορίζονταν να επιτρέψουν τη χρησιμοποίηση της ποσοστώσεως των 70 000 τόνων ζάχαρης που η κοινοτική ρύθμιση ρητώς χορηγούσε την Πορτογαλία, ώστε να «αρχίσουν» ορισμένες επιχειρήσεις στην Πορτογαλία να παράγουν ζάχαρη, δεν μπορούσε να αμφισβητηθεί ότι οι ενισχύσεις αυτές συνέβαλλαν στην υλοποίηση των στόχων που επιδιώκονται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Για πρώτη φορά ο κοινοτικός δικαστής κλήθηκε να ερμηνεύσει το άρθρο 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο προβλέπει ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, οι οποίες θίγονται από τη διαίρεση της Γερμανίας, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίες για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή» (απόφαση *Freistaat Sachsen και Volkswagen κατά Επιτροπής*). Κρίνοντας επί λόγου ακυρώσεως αντλουμένου από την παράβαση της διατάξεως αυτής, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η αντίληψη των προσφευγόντων και της Γερμανικής Κυβερνήσεως, κατά την οποία το άρθρο 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚ καθιστά δυνατή την πλήρη αντιστάθμιση της αδιαμφισβήτητης οικονομικής καθυστέρησης των νέων Länder, έως ότου φτάσουν αυτά ένα επίπεδο αναπτύξεως ανάλογο με εκείνο των παλαιών Länder, παραγνωρίζει τόσο τον εξαιρετικό χαρακτήρα αυτής της διατάξεως όσο και την αλληλουχία στην οποία εντάσσεται και τους σκοπούς τους οποίους υπηρετεί. Πράγματι, τα οικονομικά μειονεκτήματα από τα οποία πάσχουν συνολικά τα νέα Länder δεν προκλήθηκαν από τη διαίρεση της Γερμανίας, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης. Συνεπώς, η Επιτροπή δικαίως μπορούσε να εκτιμήσει ότι η παρέκκλιση του άρθρου 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ',

της Συνθήκης ΕΚ δεν πρέπει να εφαρμόζεται σε περιφερειακές ενισχύσεις για νέα επενδυτικά προγράμματα και ότι οι παρεκκλίσεις του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχεία α' και γ', της Συνθήκης ΕΚ και το κοινοτικό πλαίσιο αρκούν προς αντιμετώπιση των προβλημάτων που τίθενται στα νέα Länder. Εξάλλου, οι ισχυρισμοί περί παραβάσεως του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ απορρίφθηκαν ως αβάσιμοι.

*Στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚΑΧ, οι παρεκκλίσεις που στηρίζονται στις διατάξεις του άρθρου 95 της εν λόγω Συνθήκης εξετάστηκαν με τις αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 1999 *Wirtschaftsvereinigung Stahl κατά Επιτροπής* και *British Steel κατά Επιτροπής* (Τ-89/96).*

Με τις προσφυγές τους, η βρετανική επιχείρηση British Steel και η γερμανική ένωση Wirtschaftsvereinigung Stahl ζητούσαν την ακύρωση της αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή ενέκρινε τη χορήγηση ενισχύσεων από την Ιρλανδική Κυβέρνηση στη χαλυβουργική εταιρία Irish Steel προς αντιστάθμιση της αναδιαρθρώσεως και της ιδιωτικοποιήσεως της εταιρίας αυτής. Το Πρωτοδικείο, αφού έκρινε ότι η Επιτροπή *βασίμως* μπορούσε να εγκρίνει τις ενισχύσεις αναδιαρθρώσεως με ατομική απόφαση *στηριζόμενη ευθέως στο άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΚΑΧ*, εφόσον ο πέμπτος κοινοτικός κώδικας ενισχύσεων προς τη χαλυβουργία δεν προέβλεπε τέτοιες ενισχύσεις, έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Συναφώς, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι τα μέτρα μειώσεως της παραγωγής και των πωλήσεων που επιβλήθηκαν στην Irish Steel, ως αντιστάθμισμα της εγκρίσεως των ενισχύσεων, επαρκούσαν για να αποτραπεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού και αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή ουδόλως ήταν υποχρεωμένη να επιβάλει μειώσεις *ικανότητας παραγωγής ως προκαταρκτικό όρο για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της ΕΚΑΧ*, διευκρίνισε δε ότι μια τέτοια μείωση θα οδηγούσε, στην προκειμένη περίπτωση, στο κλείσιμο της επιχειρήσεως που διέθετε μόνον ένα ελασματοποιείο. Το Πρωτοδικείο θεώρησε επίσης ότι η εξυγίανση της δικαιούχου επιχειρήσεως, η οποία μπορούσε να αποτρέψει την επιδείνωση της οικονομικής κρίσεως της συγκεκριμένης περιφέρειας, συνέβαλλε στην πραγματοποίηση των σκοπών της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Εξάλλου, οι αποφάσεις αυτές επέτρεψαν στο Πρωτοδικείο να δηλώσει ότι η

έλλειψη προηγουμένως κοινοποιήσεως των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν αρκεί για να απαλλαγεί ή ακόμη και να εμποδιστεί η Επιτροπή από το να αναλάβει πρωτοβουλία στηριζόμενη στο άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΚΑΧ και, ενδεχομένως, από το να κηρύξει τις ενισχύσεις συμβατές με την κοινή αγορά. Εφόσον η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση της Irish Steel ήταν αναγκαίες για την καλή λειτουργία της κοινής αγοράς και δεν συνεπάγονταν απαράδεκτες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, η έλλειψη κοινοποιήσεως δεν μπορούσε να θίξει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης απόφασης, ούτε στο σύνολό της ούτε όσον αφορά τη μη προηγουμένως κοινοποιηθείσα ενίσχυση.

Αντιθέτως, στην υπόθεση *Forges de Clabecq κατά Επιτροπής*, η Επιτροπή είχε αποφασίσει να μην εγκρίνει κατά παρέκκλιση, βάσει του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τις ενισχύσεις που δεν ενέπιπταν στον πέμπτο κώδικα ενισχύσεων προς τη χαλυβουργία τις οποίες οι βελγικές αρχές είχαν χορηγήσει στην επιχείρηση Forges de Clabecq. Κατά το Πρωτοδικείο, λαμβάνοντας την απόφαση αυτή, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη, καθόσον κανένας αντικειμενικός σκοπός της Συνθήκης δεν καθιστούσε αναγκαία την έγκρισή τους. Συναφώς, το Πρωτοδικείο παρατήρησε ότι, παρά τις πολλαπλές σημαντικές χρηματοδοτικές παρεμβάσεις υπέρ της προσφεύγουσας, αυτή βρισκόταν σχεδόν σε κατάσταση πτωχεύσεως και δεν ήταν παράλογο να θεωρήσει η Επιτροπή ότι τα νέα σχεδιαζόμενα μέτρα δεν θα διασφάλιζαν, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο, τη βιωσιμότητα της επιχειρήσεως.

Ομοίως, το Πρωτοδικείο επικύρωσε δύο αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες είχαν κηρυχθεί ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, οι ενισχύσεις τις οποίες οι ιταλικές αρχές σχεδίαζαν να χορηγήσουν σε διάφορες επιχειρήσεις (απόφαση *Moccia Irme κλπ κατά Επιτροπής*). Στην απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι, στο πλαίσιο της αυστηρής πειθαρχίας που επιβάλλει ο πέμπτος κώδικας ενισχύσεων προς τη χαλυβουργία, ο στόχος του όρου της τακτικής παραγωγής που αναφέρεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του εν λόγω κώδικα, που απαιτεί να έχει τακτική παραγωγή προϊόντων σιδήρου και χάλυβα ΕΚΑΧ η επιχείρηση που

ζητεί ενίσχυση για το κλείσιμο των εγκαταστάσεών της, είναι να εξασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις για το κλείσιμο εγκαταστάσεων έχουν τη μέγιστη πρακτική αποτελεσματικότητα στην αγορά ενόψει μιας κατά το δυνατό πραγματικής μειώσεως της παραγωγής σιδήρου και χάλυβα.

Η ερμηνεία των κανόνων που ισχύουν για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των ορυχείων αποτέλεσε αντικείμενο *μη οριστικής αποφάσεως* η οποία περιορίστηκε σε δύο νομικά ζητήματα που έθεσε η RJB Mining, εταιρία εξορύξεως άνθρακα εγκατεστημένη στο Ηνωμένο Βασίλειο, με προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε κατά της αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή ενέκρινε τις χρηματοδοτικές παρεμβάσεις της Γερμανίας υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα το 1997, ύψους 10,4 δισεκατομμυρίων γερμανικών μάρκων (απόφαση *RJB Mining κατά Επιτροπής*). Τα δύο αυτά ζητήματα συνίσταντο στο κατά πόσον η Επιτροπή είχε την εξουσία, αφενός, δυνάμει της αποφάσεως 3632/93/EKAX της Επιτροπής¹⁹ να εγκρίνει εκ των υστέρων ενίσχυση ήδη καταβληθείσα χωρίς προηγούμενη έγκριση και, αφετέρου, δυνάμει του άρθρου 3 της εν λόγω αποφάσεως, να επιτρέψει τη χορήγηση ενισχύσεως για τη λειτουργία επιχειρήσεως, υπό τον μοναδικό όρο ότι η ενίσχυση αυτή επιτρέπει στις ωφελούμενες επιχειρήσεις να μειώσουν το κόστος παραγωγής και να πραγματοποιήσουν τη σταδιακή μείωση των ενισχύσεων, χωρίς να έχουν εύλογες πιθανότητες να επιτύχουν οικονομική βιωσιμότητα για το προβλεπτό μέλλον.

Όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείτο από την υποτιθέμενη απαγόρευση της εκ των υστέρων εγκρίσεως ενισχύσεων καταβληθεισών χωρίς προηγούμενη έγκριση είναι αβάσιμος.

Η απάντηση σχετικά με το δεύτερο ζήτημα δικαιολογεί την υπόμνηση ότι το άρθρο 3 της αποφάσεως 3632/93 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη που προτίθενται να χορηγήσουν σε επιχειρήσεις άνθρακα *ενισχύσεις*

¹⁹ Απόφαση 3632/93/EKAX της Επιτροπής, της 28ης Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό καθεστώς παρεμβάσεων των κρατών μελών υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα (EE L 329, σ. 12).

λειτουργίας για τις οικονομικές χρήσεις από το 1994 έως το 2002 έχουν την υποχρέωση να υποβάλουν προηγουμένως στην Επιτροπή «σχέδιο εκσυγχρονισμού, εξορθολογισμού και αναδιάρθρωσης που αποσκοπεί στη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας των επιχειρήσεων αυτών, η οποία θα επιτευχθεί με τη μείωση του κόστους παραγωγής».

Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, αντίθετα προς την ερμηνεία που πρότεινε η προσφεύγουσα, ότι καμία διάταξη της αποφάσεως 3632/93 δεν προβλέπει ρητώς ότι η χορήγηση ενισχύσεων υπέρ της λειτουργίας επιχειρήσεων πρέπει να διενεργείται αποκλειστικά και μόνον στις επιχειρήσεις που έχουν εύλογες πιθανότητες να επιτύχουν μακροπρόθεσμα οικονομική βιωσιμότητα, υπό την έννοια ότι πρέπει να είναι ικανές να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό στη διεθνή αγορά με τις δικές τους δυνάμεις. Οι διατάξεις αυτές δεν απαιτούν παρά «τη βελτίωση» της οικονομικής βιωσιμότητας. Επομένως, *η βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας ορισμένης επιχειρήσεως περιορίζεται κατ' ανάγκη στη μείωση του βαθμού της μη αποδοτικότητάς της και της μη ανταγωνιστικότητάς της*. Η βελτίωση αυτή πρέπει να επιτυγχάνεται με τη σημαντική μείωση του κόστους παραγωγής που να επιτρέπει την επίτευξη σταδιακής μειώσεως των ενισχύσεων για τη λειτουργία των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων.

3. Άρθρο 90 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 86 ΕΚ)²⁰

Με την απόφαση *TF1 κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου, στις υποθέσεις C-302/99 P και C-308/99 P), το Πρωτοδικείο έκρινε παραδεκτή την προσφυγή που ασκήθηκε βάσει του άρθρου 175 της Συνθήκης ΕΚ με αίτημα να αναγνωρισθεί ότι η Επιτροπή είχε παρانونώς παραλείψει να ενεργήσει δυνάμει του άρθρου 90 της Συνθήκης ΕΚ. Προς τούτο, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι η ευρεία εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτει η Επιτροπή κατά τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 90 της Συνθήκης ΕΚ δεν μπορεί να αναιρεί την προστασία την οποία οι ιδιώτες αντλούν από τη γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου σύμφωνα με την οποία σε κάθε πρόσωπο πρέπει να παρέχεται αποτελεσματική δικαστική προστασία κατά των αποφάσεων που θίγουν δικαίωμα αναγνωρισμένο από τις Συνθήκες. Αναφερόμενο στην απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Φεβρουαρίου 1997, C-107/95 P, *Bundesverband der Bilanzbuchhalter κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1997, σ. I-947), σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί a priori να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να υφίστανται εξαιρετικές καταστάσεις στις οποίες ένας ιδιώτης έχει το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής κατά της αρνήσεως της Επιτροπής να εκδώσει απόφαση στο πλαίσιο της αποστολής εποπτείας που της αναθέτει το άρθρο 90, παράγραφοι 1 και 3, της Συνθήκης ΕΚ, το Πρωτοδικείο θεώρησε, ενόψει των πραγματικών στοιχείων που είχαν περιέλθει σε γνώση του, ότι η προσφεύγουσα βρισκόταν σε μια τέτοια κατάσταση. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο δεν εξέτασε την προσφυγή κατά παραλείψεως ως προς

²⁰

Το άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση, ως προς τις δημόσιες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις στις οποίες χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα, να μη θεσπίζουν ούτε να διατηρούν μέτρα αντίθετα προς τους κανόνες της Συνθήκης και, ιδίως, προς εκείνους των άρθρων 6 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 12 ΕΚ) και 85 της Συνθήκης έως και 94 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 89 ΕΚ).

Η παράγραφος 3 του άρθρου 90 της Συνθήκης επιφορτίζει την Επιτροπή με τη μέριμνα για την εκ μέρους των κρατών μελών εκπλήρωση των υποχρεώσεων που τους επιβάλλονται, όσον αφορά τις επιχειρήσεις στις οποίες αναφέρεται η παράγραφος 1, και της απονέμει ρητώς αρμοδιότητα να επεμβαίνει προς τούτο εκδίδοντας οδηγίες ή αποφάσεις.

την ουσία, καθόσον η Επιτροπή απηύθυνε έγγραφο στην καταγγέλλουσα επιχείρηση κατά τη διάρκεια της ενώπιόν του διαδικασίας.

Η απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, T-266/97, *Vlaamse Televisie Maatschappij κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), αφορά προσφυγή που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως 97/606/EK της Επιτροπής, της 26ης Ιουνίου 1997, με την οποία κρίθηκαν ασυμβίβαστες με το άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 52 της ίδιας Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 43 ΕΚ), οι διατάξεις της κανονιστικής ρυθμίσεως που παραχωρούσαν στη Vlaamse Televisie Maatschappij το αποκλειστικό δικαίωμα τηλεοπτικής μεταδόσεως διαφημίσεων στη Φλάνδρα, με την αιτιολογία ότι τα κρατικά μέτρα στα οποία στηριζόταν νομικά το εν λόγω δικαίωμα ήταν ασυμβίβαστα με το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΚ και δεν δικαιολογούνταν από «επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος».

Η απόφαση αυτή διευκρίνισε, μεταξύ άλλων, την έκταση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στους τρίτους στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδηγεί στην έκδοση αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και επιβεβαίωσε την αρχή της συνδυασμένης εφαρμογής των άρθρων 90, παράγραφος 1, και 52 της Συνθήκης ΕΚ.

Όσον αφορά την πρώτη πτυχή, το Πρωτοδικείο, αναφερόμενο στην απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Φεβρουαρίου 1992, C-48/90 και C-66/90, *Κάτω Χώρες κ.λπ. κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1992, σ. I-565), έκρινε ότι μια επιχείρηση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης, που είναι ο αμέσως ωφελούμενος από το βαλλόμενο κρατικό μέτρο και αναφέρεται ονομαστικά στον εφαρμοζόμενο νόμο, την οποία αφορά ρητώς η επίδικη απόφαση και η οποία υφίσταται άμεσα τις οικονομικές συνέπειες της αποφάσεως αυτής, όπως η προσφεύγουσα, έχει το δικαίωμα να τύχει ακροάσεως από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο σεβασμός αυτού του δικαιώματος ακροάσεως απαιτεί να κοινοποιεί ρητώς η Επιτροπή στην ωφελούμενη από το αμφισβητούμενο κρατικό μέτρο επιχείρηση, η οποία είναι τρίτος στο πλαίσιο της διαδικασίας, τις

συγκεκριμένες αντιρρήσεις τις οποίες προβάλλει έναντι του μέτρου αυτού, όπως τις εξέθεσε στην έγγραφη όχληση που απηύθυνε στο κράτος μέλος και, ενδεχομένως, σε κάθε μεταγενέστερο έγγραφο, και να της παρέχει τη δυνατότητα να γνωστοποιεί λυσιτελώς την άποψή της επί των αιτιάσεων αυτών. Δεν συνεπάγεται όμως την υποχρέωση της Επιτροπής να παράσχει στην ωφελούμενη από το κρατικό μέτρο επιχείρηση τη δυνατότητα να γνωστοποιήσει την άποψή της επί των παρατηρήσεων που διατύπωσε το κράτος μέλος έναντι του οποίου κινήθηκε η διαδικασία, σε απάντηση επί των αιτιάσεων που του απευθύνθηκαν ή σε απάντηση επί των παρατηρήσεων που διατύπωσαν τρίτοι ενδιαφερόμενοι, ούτε να της κοινοποιήσει ρητώς αντίγραφο της καταγγελίας που αποτέλεσε ενδεχομένως το έναυσμα της διαδικασίας. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα είχε τύχει της δέουσας ακροάσεως.

Όσον αφορά τη δεύτερη πτυχή, ο συνδυασμός των άρθρων 90, παράγραφος 1, και 52 της Συνθήκης εφαρμόζεται όταν μέτρο θεσπιζόμενο από κράτος μέλος συνιστά περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων άλλου κράτους μέλους στην επικράτειά του και συγχρόνως παρέχει πλεονεκτήματα σε μια επιχείρηση με την παραχώρηση του αποκλειστικού δικαιώματος, εκτός αν αυτό το κρατικό μέτρο επιδιώκει θεμιτό στόχο συμβατό με τη Συνθήκη και δικαιολογείται διαρκώς από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως η πολιτιστική πολιτική και η διατήρηση της πολυφωνίας του Τύπου. Σε τέτοια περίπτωση, πρέπει ακόμη το εν λόγω κρατικό μέτρο να είναι πρόσφορο να εξασφαλίσει την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μη βαίνει πέραν του βαθμού που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

Εξάλλου, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, αφενός, ότι υφίστατο πράγματι εμπόδιο στην ελευθερία εγκαταστάσεως και, αφετέρου, ότι το εμπόδιο αυτό δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, οπότε η προσφυγή δεν έγινε δεκτή.

4. Πρόσβαση στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής

Το Πρωτοδικείο κλήθηκε να αποφανθεί επί των προϋποθέσεων προσβάσεως του κοινού στα έγγραφα ²¹ της Επιτροπής (αποφάσεις της 19ης Ιουλίου 1999, T-188/97, *Rothmans κατά Επιτροπής*, της 14ης Οκτωβρίου 1999, T-309/97, *Bavarian Lager κατά Επιτροπής*, και της 7ης Δεκεμβρίου 1999, T-92/98, *Interporc κατά Επιτροπής*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή) και του Συμβουλίου [απόφαση της 19ης Ιουλίου 1999, T-14/98, *Hautala κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-353/99 P)]. Εξάλλου, με διάταξη της 27ης Οκτωβρίου 1999, T-106/99, *Meyer κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-436/99 P), απορρίφθηκε η προσφυγή ως απαράδεκτη, όσον αφορά αίτηση παροχής πληροφοριών του προσφεύγοντος, στην οποία δεν προσδιοριζόταν κανένα συγκεκριμένο έγγραφο.

Η απόφαση *Rothmans κατά Επιτροπής* κατέκρινε την άρνηση της Επιτροπής να επιτρέψει την πρόσβαση στα πρακτικά της επιτροπής τελωνειακού κώδικα καθόσον στηριζόταν στον *κανόνα του συντάκτη του εγγράφου που περιέχεται στον κώδικα συμπεριφοράς* και σύμφωνα με τον οποίο, όταν ένα έγγραφο που κατέχει ένα όργανο έχει συνταχθεί από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κράτος μέλος, άλλο θεσμικό όργανο ή κοινοτική υπηρεσία ή άλλον εθνικό ή διεθνή οργανισμό, η αίτηση προσβάσεως πρέπει να υποβάλλεται απευθείας στον συντάκτη του εγγράφου.

²¹

Η Επιτροπή και το Συμβούλιο ενέκριναν στις 6 Δεκεμβρίου 1993 έναν κώδικα συμπεριφοράς σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 340, σ. 41). Προς εφαρμογή των αρχών που διατυπώνει ο κώδικας αυτός, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 20 Δεκεμβρίου 1993 την απόφαση 93/731/ΕΚ, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου (ΕΕ L 340, σ. 43). Ομοίως, η Επιτροπή εξέδωσε στις 8 Φεβρουαρίου 1994 την απόφαση 94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής (ΕΕ L 46, σ. 58).

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, για τους σκοπούς της κοινοτικής ρυθμίσεως περί προσβάσεως σε έγγραφα, οι επιτροπές βάσει της αποφάσεως 87/373, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή²², υπάγονται στην ίδια την Επιτροπή, στην οποία εναπόκειται, επομένως, να αποφαινείται επί των αιτήσεων προσβάσεως στα έγγραφα των επιτροπών αυτών, όπως τα επίδικα πρακτικά. Πράγματι, οι επιτροπές που συστήνονται βάσει της αποφάσεως περί επιτροπών επικουρούν την Επιτροπή, η οποία και προεδρεύει των επιτροπών αυτών, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που της αναθέτει το Συμβούλιο και δεν διαθέτουν δικές τους υποδομές. Οι επιτροπές αυτές, συνεπώς, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «άλλο θεσμικό όργανο ή κοινοτική υπηρεσία» υπό την έννοια του κώδικα συμπεριφοράς που θεσπίστηκε με την απόφαση 94/90.

Η διαφορά που ανέκυψε μεταξύ της εταιρίας Interporc και της Επιτροπής εξακολουθεί να τροφοδοτεί τις υποθέσεις που αφορούν εισαγωγές βοείου κρέατος «Hilton» από την Αργεντινή (βλ., όσον αφορά τη νομιμότητα της αποφάσεως περί απορρίψεως της αιτήσεως διαγραφής εισαγωγικών δασμών, τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 19ης Φεβρουαρίου 1998, T-42/96, *Eyckeler & Malt κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-401, και της 17ης Σεπτεμβρίου 1998, T-50/96, *Primex Produkte Import-Export κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-3773). Υπενθυμίζεται ότι, στις 6 Φεβρουαρίου 1998, το Πρωτοδικείο είχε καταδικάσει την άρνηση της Επιτροπής να επιτρέψει την πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα, την οποία είχε στηρίξει στην εξαίρεση λόγω προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες). Πράγματι, η απόφαση της Επιτροπής δεν περιείχε καμία εξήγηση που να επιτρέπει να ελεγχθεί αν, για τον λόγο ότι εμφάνιζαν κάποια σχέση με την απόφαση της οποίας εξητείτο η ακύρωση στο πλαίσιο υποθέσεως εκκρεμούς ενώπιον του Πρωτοδικείου, όλα τα ζητηθέντα έγγραφα ενέπιπταν στην εξαίρεση που επικαλείτο η

²²

Απόφαση 87/373/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή (ΕΕ L 197, σ. 33).

Επιτροπή [απόφαση Interporc κατά Επιτροπής (Interporc I), T-124/96, Συλλογή 1998, σ. II-231].

Σε εκτέλεση της αποφάσεως Interporc I, η Επιτροπή εξέδωσε νέα αρνητική απόφαση η οποία επίσης αφορούσε τα έγγραφα στα οποία η πρόσβαση δεν είχε ακόμα επιτραπεί στην προσφεύγουσα στο πλαίσιο της εν λόγω εκκρεμούς διαδικασίας και τα οποία προέρχονταν από κράτη μέλη και αρχές τρίτων χωρών, καθώς επίσης και από την ίδια την Επιτροπή. Κληθέν να αποφανθεί επί της νομιμότητας της αποφάσεως αυτής, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε το περιεχόμενο, αφενός, της εξαιρέσεως που άπτεται της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες) και, αφετέρου, του κανόνα του συντάκτη του εγγράφου (που διατυπώθηκε ανωτέρω με την απόφαση *Rothmans κατά Επιτροπής*).

Όσον αφορά την εξαίρεση της προστασίας που άπτεται του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες), η Επιτροπή ανέφερε, στην επίδικη απόφαση, ότι ορισμένα από τα ζητηθέντα έγγραφα αφορούσαν ένδικη διαδικασία εκκρεμούσα ενώπιον του Πρωτοδικείου (T-50/96) και ότι, συνεπώς, δεν μπορούσαν να κοινοποιηθούν στην προσφεύγουσα. Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η εξαίρεση που αντλείται από την ύπαρξη δικαστικών διαδικασιών πρέπει να νοείται υπό την έννοια ότι *η προστασία του δημοσίου συμφέροντος απαγορεύει την κοινοποίηση του περιεχομένου των εγγράφων που έχει συντάξει η Επιτροπή μόνον για μια συγκεκριμένη δικαστική διαδικασία*, ήτοι όχι μόνον τα κατατεθέντα υπομνήματα ή δικόγραφα, τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν την έρευνα της εκκρεμούς υποθέσεως, αλλά και η συναφής με την υπόθεση αλληλογραφία μεταξύ της ενδιαφερομένης γενικής διευθύνσεως και της νομικής υπηρεσίας ή δικηγορικού γραφείου. Αυτή η οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής της εξαιρέσεως έχει σκοπό να διασφαλίζει, αφενός, την προστασία της εσωτερικής εργασίας στην Επιτροπή και, αφετέρου, την εχεμύθεια και την προστασία της αρχής του επαγγελματικού απορρήτου των δικηγόρων. Αντιθέτως, η εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες) που περιλαμβάνεται στον κώδικα συμπεριφοράς δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να μη τηρεί την υποχρέωση ανακοινώσεως των εγγράφων που έχουν συνταχθεί στο πλαίσιο ενός αμιγώς διοικητικού φακέλου.

Η αρχή αυτή πρέπει να τηρείται ακόμη και αν η προσκόμιση των εγγράφων αυτών σε διαδικασία ενώπιον του κοινοτικού δικαστή μπορεί να είναι επιζήμια για την Επιτροπή. Το γεγονός ότι έχει ασκηθεί προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεως ληφθείσας μετά το πέρας διοικητικής διαδικασίας είναι συναφώς αλυσιτελής. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι η επίδικη απόφαση έπρεπε να ακυρωθεί στο μέτρο που περιείχε άρνηση προσβάσεως στα ζητηθέντα έγγραφα που προέρχονταν από την Επιτροπή.

Εξάλλου, με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι η Επιτροπή, βάσει του κανόνα του συντάκτη του εγγράφου, δικαίως είχε αρνηθεί να επιτρέψει την πρόσβαση στα έγγραφα που προέρχονταν από κράτη μέλη ή από αρχές της Αργεντινής.

Με την απόφαση στην υπόθεση *Bavarian Lager κατά Επιτροπής*, επικυρώθηκε η άρνηση της Επιτροπής να επιτρέψει την πρόσβαση σε σχέδιο αιτιολογημένης γνώμης που είχε συντάξει η τελευταία στο πλαίσιο του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 226 ΕΚ), άρνηση στηριχθείσα στην εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Η κοινολόγηση του προπαρασκευαστικού αυτού εγγράφου, που αφορούσε τη φάση της έρευνας στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου αυτού, θα μπορούσε να βλάψει την καλή διεξαγωγή της διαδικασίας αυτής, στον βαθμό που ο σκοπός της, που είναι να παράσχει στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να συμμορφωθεί οικειοθελώς προς τις επιταγές της Συνθήκης ή, ενδεχομένως, να του δώσει την ευκαιρία να δικαιολογήσει τη θέση του, θα μπορούσε να διακυβευθεί.

Με την απόφαση στην υπόθεση *Hautala κατά Συμβουλίου*, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση με την οποία το Συμβούλιο είχε αρνηθεί την πρόσβαση σε έκθεση σχετικά με τις εξαγωγές συμβατικών όπλων, χωρίς να εξετάσει τη δυνατότητα να κοινοποιήσει ορισμένα χωρία της.

Απαντώντας στο αίτημα που είχε διατυπώσει η Η. Hautala, το Συμβούλιο αρνήθηκε να της επιτρέψει την πρόσβαση στην έκθεση αυτή, με την αιτιολογία ότι περιείχε ευαίσθητες πληροφορίες η κοινοποίηση των οποίων θα έθιγε τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής

Ενώσεως με τρίτες χώρες. Συνεπώς, στήριξε την άρνησή του στην εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος στον τομέα των διεθνών σχέσεων. Το Πρωτοδικείο παρατήρησε, καταρχάς, ότι το Συμβούλιο είχε εξετάσει δεόντως το αίτημα προσβάσεως στο έγγραφο. Στη συνέχεια, θεώρησε ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι το Συμβούλιο είχε υποπέσει σε πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι η πρόσβαση στην έκθεση θα μπορούσε να θίξει το δημόσιο συμφέρον.

Ωστόσο, δεδομένης της αρχής ότι το κοινό πρέπει να έχει την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα, οι εξαιρέσεις από την αρχή αυτή, τις οποίες προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 97/731, πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται στενώς. Κατά το Πρωτοδικείο, ο στόχος της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος θα μπορούσε να επιτευχθεί ακόμη και στην περίπτωση που το Συμβούλιο θα περιοριζόταν να μην επιτρέψει την πρόσβαση, κατόπιν εξετάσεως, στα χωρία της επίδικης εκθέσεως που μπορούν να θίξουν τις διεθνείς σχέσεις. Προς τούτο, το Συμβούλιο οφείλει να σταθμίσει, αφενός, το συμφέρον της προσβάσεως του κοινού στα χωρία στα οποία επιτρέπεται η πρόσβαση και, αφετέρου, στο συμφέρον της χρηστής διοικήσεως, ενόψει του φόρτου της εργασίας που ενδέχεται να απαιτήσει η χορήγηση άδειας μερικής προσβάσεως στα έγγραφα.

5. Μέτρα εμπορικής άμυνας

Στον τομέα των δασμών αντιντάμπινγκ, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί της ουσίας με τέσσερις αποφάσεις (αποφάσεις της 12ης Οκτωβρίου 1999, T-48/96, *Acme κατά Συμβουλίου*, της 20ής Οκτωβρίου 1999, T-171/97, *Swedish Match Philippines κατά Συμβουλίου*, της 28ης Οκτωβρίου 1999, T-210/95, *EFMA κατά Συμβουλίου*, και της 15ης Δεκεμβρίου 1999, T-33/98 και T-34/98, *Petrotub και Republica κατά Συμβουλίου*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το Πρωτοδικείο απέρριψε ως αβάσιμες τις τέσσερις προσφυγές, με τις οποίες ζητήθηκε η ακύρωση κανονισμών του Συμβουλίου περί επιβολής οριστικών δασμών αντιντάμπινγκ επί των εισαγωγών από χώρες μη μέλη της Κοινότητας.

Στην υπόθεση *Acme κατά Συμβουλίου*, η προσφεύγουσα, εταιρία ταϊλανδικού δικαίου, αμφισβητούσε τη νομιμότητα κανονισμού του Συμβουλίου για την επιβολή οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές φούρνων μικροκυμάτων καταγωγής Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, Δημοκρατίας της Κορέας, Μαλαισίας και Ταϊλάνδης και για την οριστική είσπραξη του επιβληθέντος προσωρινού δασμού. Το ουσιώδες ζήτημα έγκειτο στο κατά πόσον το Συμβούλιο είχε παραβεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2423/88 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 1988, για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ L 209, σ. 1), αφενός, κάνοντας χρήση της γενικής διατάξεως του άρθρου 2, παράγραφος 3, στοιχείο β', ii, in fine, κατά την οποία τα έξοδα και τα κέρδη καθορίζονται σύμφωνα με «οποιαδήποτε άλλη εύλογη βάση» για τον καθορισμό της κατασκευασμένης κανονικής αξίας και, αφετέρου, χρησιμοποιώντας προς τούτο κορεατικά στοιχεία και όχι εκείνα που αφορούσαν την εταιρία που ήταν επιφορτισμένη με τις εξαγωγές των φούρνων μικροκυμάτων που κατασκεύαζε η προσφεύγουσα. Ενόψει των στοιχείων της δικογραφίας, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα κοινοτικά όργανα, προς καθορισμό της κατασκευασμένης κανονικής αξίας, εγγύρως μπορούσαν να συμπεράνουν ότι τα στοιχεία που αφορούσαν την εξαγωγική αυτή εταιρία δεν μπορούσαν, ελλείψει αξιοπιστίας, να χρησιμοποιηθούν και ότι ορθώς έλαβαν υπόψη τους ως βάση τα στοιχεία που αφορούσαν τους Κορεάτες παραγωγούς.

Στην υπόθεση *Swedish Match Philippines κατά Συμβουλίου*, ετίθετο, ιδίως, το ζήτημα κατά πόσον τα κοινοτικά όργανα είχαν δικαίωμα να θεωρήσουν ότι μια εξαγωγή του επιμάχου προϊόντος προς την Κοινότητα, εξαιρετικά περιορισμένη και πραγματοποιηθείσα στη διάρκεια της περιόδου έρευνας, μπορούσε να προξενήσει σημαντική ζημία στην κοινοτική βιομηχανία. Εν προκειμένω, επί της ποσότητας των αναπτήρων που κατάγονταν από τις τρεις χώρες που αφορούσε η έρευνα (τις Φιλιππίνες, την Ταϊλάνδη και το Μεξικό), το μέρος εκείνων που είχαν κατασκευασθεί στις Φιλιππίνες και εξαχθεί από την *Swedish Match Philippines* αντιπροσώπευε, κατά την προσφεύγουσα, το 0,0083 %.

Ενόψει του γράμματος ορισμένων διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 384/96 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1995, για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΕ L 56, σ. 1), και της απουσίας διατάξεως που να υποχρεώνει τα κοινοτικά όργανα να εξετάζουν, στις διαδικασίες αντιντάμπινγκ, αν και κατά πόσο κάθε εξαγωγέας που ασκεί το ντάμπινγκ συμβάλλει, από μόνος του, στη ζημία που προκαλείται στην κοινοτική βιομηχανία, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο κοινοτικός νομοθέτης επέλεξε, για τον καθορισμό της υπάρξεως ζημίας, το εδαφικό πλαίσιο μιας συγκεκριμένης χώρας ή περισσότερων χωρών, αναφερόμενος, κατά τρόπο συγκεκριμένο, στο σύνολο των προερχομένων από τη χώρα ή τις χώρες αυτές εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ. Συνεπώς, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα.

Η απόφαση *EFMA κατά Συμβουλίου* έδωσε στο Πρωτοδικείο την ευκαιρία να περιγράψει τον τρόπο προσδιορισμού του περιθωρίου κέρδους τον οποίο πρέπει να εφαρμόζει το Συμβούλιο για να υπολογίζει την ενδεικτική τιμή, δηλαδή την ελάχιστη τιμή που μπορεί να εξαλείψει τη ζημία που υφίσταται η κοινοτική βιομηχανία εξ αιτίας των εισαγωγών του επιμάχου προϊόντος (στην προκειμένη περίπτωση, νιτρικού αμμωνίου προελεύσεως Ρωσίας).

Καταρχάς, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι αυτό το περιθώριο κέρδους πρέπει να περιορίζεται στο περιθώριο κέρδους που η κοινοτική βιομηχανία θα μπορούσε λογικώς να αναμένει υπό τους συνήθεις όρους ανταγωνισμού, εάν δεν υπήρχαν οι αποτελούσες αντικείμενο ντάμπινγκ εισαγωγές.

Δεύτερον, εφόσον οι επιχειρήσεις της κοινοτικής βιομηχανίας έχουν διαφορετικό κόστος παραγωγής και, επομένως, διαφορετικά κέρδη, τα κοινοτικά όργανα δεν έχουν άλλη δυνατότητα, προκειμένου να καθορίσουν την ενδεικτική τιμή, παρά να υπολογίσουν το σταθμισμένο μέσο κόστος παραγωγής του συνόλου των κοινοτικών παραγωγών και να προσθέσουν σ' αυτό το μέσο περιθώριο κέρδους που τους φαίνεται λογικό, και τούτο ενόψει του συνόλου των ασκουσών επιρροή περιστάσεων. Το Πρωτοδικείο ανέφερε επίσης ότι δεν επιτρέπεται στο

Συμβούλιο να υπολογίσει την ενδεικτική τιμή μόνο βάσει του υψηλότερου κόστους παραγωγής, άλλως υπάρχει κίνδυνος να καθορίσει ενδεικτική τιμή η οποία να μην είναι αντιπροσωπευτική για το σύνολο της Κοινότητας.

Τέλος, η απόφαση *Petrotub και Republica κατά Συμβουλίου*, η οποία επικύρωσε την προσβληθείσα κανονιστική πράξη επί της ουσίας, διευκρίνισε την έκταση των διαδικαστικών δικαιωμάτων των εξαγωγέων, τα οποία τους αναγνωρίζει ο κανονισμός 384/96. Πράγματι, το Πρωτοδικείο, ερμηνεύοντας τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού αυτού και, ειδικότερα, το άρθρο 20, παράγραφος 2, που αφορά την «ενημέρωση των μερών», υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας του βασικού κανονισμού και των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, έκρινε ότι οι εξαγωγείς δικαιούνται να ενημερώνονται, τουλάχιστον εν συντομία, για το σκεπτικό σχετικά με το συμφέρον της Κοινότητας.

6. Γεωργία

Στον τομέα της εν ευρεία εννοία γεωργικής πολιτικής, οι σημαντικότερες αποφάσεις, από πλευράς ουσιαστικού δικαίου²³, αφορούν τον τομέα της μπανάνας.

Στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 28ης Σεπτεμβρίου 1999, T-612/97, *Cordis κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-442/99 P), και T-254/97, *Fruchthandelsgesellschaft Chemnitz κατά Επιτροπής*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή, οι προσφεύγουσες, εταιρίες γερμανικού δικαίου, ζητούσαν την ακύρωση των αποφάσεων με τις οποίες η Επιτροπή είχε αρνηθεί να τους χορηγήσει συμπληρωματικά πιστοποιητικά εισαγωγής στο πλαίσιο των μεταβατικών μέτρων του άρθρου 30 του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1).

²³

Τα ζητήματα του παραδεκτού που ανέκυψαν όσον αφορά τις προσφυγές στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής αναπτύσσονται στο συναφές κεφάλαιο της παρούσας επισκοπήσεως της νομολογίας.

Με τον κανονισμό αυτόν, καθιερώθηκε ένα κοινό σύστημα εισαγωγής μπανανών, το οποίο αντικατέστησε τα διάφορα εθνικά καθεστώτα εισαγωγής. Επειδή η αντικατάσταση αυτή ενέχει τον κίνδυνο διαταραχής της εσωτερικής αγοράς, το άρθρο 30 του κανονισμού επιτρέπει στην Επιτροπή να λαμβάνει τα ειδικά μεταβατικά μέτρα που κρίνει αναγκαία για την υπέρβαση των δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες κατόπιν της εγκαθίδρυσεως της κοινής οργάνωσης των αγορών, αλλά οι οποίες οφείλονται στις συνθήκες που υπήρχαν στις εγχώριες αγορές πριν από την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 404/93.

Στην υπόθεση T-254/97, η Επιτροπή είχε θεωρήσει ότι η περίπτωση της Fruchthandelsgesellschaft Chemnitz δεν συνιστούσε περίπτωση υπερβολικής χαλεπότητας ώστε να δικαιολογεί την ειδική χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής, διότι, ενόψει των πραγματικών περιστατικών, η εταιρία αυτή, που είχε συσταθεί μετά τη δημοσίευση του κανονισμού 404/93 στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, δεν μπορούσε να έχει ενεργήσει χωρίς να είναι σε θέση να προβλέψει τις συνέπειες της δράσεώς της μετά την εγκαθίδρυση κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα της μπανάνας. Το Πρωτοδικείο επικύρωσε την ανάλυση αυτή και απέρριψε την προσφυγή.

Στην υπόθεση T-612/97, η Επιτροπή είχε θεωρήσει ότι τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η εταιρία Cordis Obst und Gemüse Großhandel δεν οφείλονταν στη μετάβαση προς την κοινή οργάνωση των αγορών. Περαιτώνοντας την εξέτασή του, το Πρωτοδικείο επικύρωσε την εκτίμηση αυτή και απέρριψε την προσφυγή.

Με την απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1999, T-216/96, *Conserve Italia κατά Επιτροπής* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-500/99 P)], το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε ότι μια συνδρομή του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) χορηγούμενη δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 355/77 του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 1977, περί κοινής δράσεως για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 149), μπορεί να καταργηθεί σε περίπτωση σοβαρής

παραβάσεως των ουσιωδών υποχρεώσεων. Θεωρήθηκε ότι συνιστούσε τέτοια περίπτωση το γεγονός ότι ο δικαιούχος δεν τήρησε την υποχρέωση που είχε αναλάβει να μην αρχίσει τις εργασίες πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής, ότι δεν ενημέρωσε σχετικά την Επιτροπή και ότι, απαντώντας σε αίτημα της Επιτροπής με σκοπό την παροχή πληροφοριών, της απέστειλε αντίγραφο το οποίο δεν ήταν απολύτως όμοιο με το πρωτότυπο μιας συμβάσεως πωλήσεως μηχανής την οποία αφορούσε το επιχορηγούμενο σχέδιο.

Η απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1999, T-191/96 και T-106/97, *CAS Succhi di Frutta κατά Επιτροπής* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-496/99 P)] επέκρινε την Επιτροπή διότι δεν τήρησε την προκήρυξη διαγωνισμού που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΚ) 228/96 της Επιτροπής, της 7ης Φεβρουαρίου 1996, για τη δωρεάν προμήθεια χυμού φρούτων και μαρμελάδας στους πληθυσμούς της Αρμενίας και του Αζερμπαϊτζάν, καθώς και τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχειρίσεως, επιτρέποντας στον υπέρ ου η κατακύρωση να παραλάβει, προς πληρωμή της προμήθειας, προϊόν διαφορετικό από αυτό που προβλέπει ο κανονισμός. Το Πρωτοδικείο, που θεώρησε ότι η νομολογία του Δικαστηρίου περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων έργων μπορεί να τύχει εφαρμογής εν προκειμένω, έκρινε ότι η Επιτροπή όφειλε να προσδιορίσει σαφώς στην προκήρυξη του διαγωνισμού το αντικείμενο και τους όρους του διαγωνισμού και να συμμορφωθεί αυστηρώς στους διατυπωθέντες όρους, προκειμένου να έχουν όλοι οι υποψήφιοι τις ίδιες ευκαιρίες κατά την υποβολή των προσφορών τους. Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν μπορούσε να τροποποιήσει εκ των υστέρων τους όρους του διαγωνισμού, ιδίως δε εκείνους που αφορούσαν την υποβαλλομένη προσφορά, κατά τρόπο μη προβλεπόμενο στην προκήρυξη του διαγωνισμού, χωρίς να παραβιάσει την αρχή της διαφάνειας.

Οι γαλακτοκομικές ποσοτώσεις αποτέλεσαν αντικείμενο πολλών αποφάσεων. Καίτοι το ενδιαφέρον του είναι θεσμικής φύσεως, επισημαίνεται στο κεφάλαιο αυτό η απόφαση της 20ής Μαΐου 1999 στην υπόθεση T-220/97, *H & R Ecroyd κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), η οποία περ. λει μια εκτίμηση

των αποτελεσμάτων της κηρύξεως του ανισχύρου μιας διατάξεως κανονισμού και των υποχρεώσεων που απορρέουν από το ανίσχυρο αυτό για τα κοινοτικά όργανα.

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο, επιληφθέν προδικαστικής παραπομπής, είχε κηρύξει ανίσχυρη μια διάταξη του κανονισμού 857/84²⁴, όπως αυτός είχε τροποποιηθεί (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Ιουνίου 1996, C-127/94, *Ecroyd*, Συλλογή 1996, σ. I-2731). Το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο στη νομολογία του Δικαστηρίου, έκρινε ότι η απόφαση αυτή του Δικαστηρίου είχε ως έννομη συνέπεια ότι επιβάλλεται στα αρμόδια όργανα της Κοινότητας να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τη θεραπεία της διαπιστωθείσας ελλείψεως νομιμότητας. Στην περίπτωση αυτή, έργο των αρμοδίων κοινοτικών οργάνων είναι να λάβουν τα μέτρα που καθιστά αναγκαία η εκτέλεση της προδικαστικής αποφάσεως όπως, βάσει του άρθρου 176 της Συνθήκης (νυν άρθρου 233 ΕΚ), της αποφάσεως που ακυρώνει μια πράξη ή κηρύσσει παράνομη μια παράλειψη κοινοτικού οργάνου. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, ωστόσο, ότι, προς τον σκοπό αυτόν, τα κοινοτικά όργανα όφειλαν όχι μόνο να λάβουν τα απαραίτητα νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα, αλλά και να αποκαταστήσουν τη ζημία που απέρρεε από τη σημειωθείσα έλλειψη νομιμότητας, υπό την επιφύλαξη των προϋποθέσεων του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, δηλαδή της υπάρξεως πταίσματος, ζημίας και αιτιώδους συνδέσμου. Έτσι, κατά το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή έπρεπε να αναλάβει πρωτοβουλία για την αποζημίωση της προσφεύγουσας, καθόσον συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας. Επειδή δεν είχαν ληφθεί τα αναγκαία μέτρα, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση με την οποία η Επιτροπή είχε αρνηθεί να ενεργήσει για την εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου.

7. Κοινωνική πολιτική

24

Κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13).

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) συμμετέχει στη χρηματοδότηση δράσεων επαγγελματικής κατάρτισης και προσανατολισμού των οποίων την πραγματοποίηση εγγυώνται τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Όταν η χρηματοδοτική συνδρομή δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται με την απόφαση εγκρίσεως του ΕΚΤ, η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, μειώσει ή καταργήσει τη συνδρομή αυτή. Αυτές ακριβώς τις αποφάσεις της Επιτροπής περί μείωσης της χρηματοδοτικής συνδρομής που είχε χορηγήσει το ΕΚΤ σε πορτογαλικές εταιρίες αποτέλεσαν το αντικείμενο υποθέσεων ενώπιον του Πρωτοδικείου [αποφάσεις της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, T-182/96, *Partex κατά Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-465/99 P), και της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, T-126/97, *Sonasa κατά Επιτροπής*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή].

Στην απόφαση *Partex κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, στο μέτρο που ήταν αναγκαίο, το περιεχόμενο της εκ μέρους του εμπλεκόμενου κράτους μέλους πιστοποιήσεως του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας των στοιχείων που περιέχονται στις αιτήσεις περί πληρωμής του υπολοίπου της χρηματοδοτικής συνδρομής²⁵ και επιβεβαίωσε ότι το εν λόγω κράτος έχει τη δυνατότητα να μεταβάλει την εκτίμησή του σχετικά με την αίτηση περί πληρωμής του υπολοίπου, εφόσον θεωρεί ότι βρίσκεται ενώπιον παρατυπιών που δεν είχαν αποκαλυφθεί προηγουμένως.

Επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε, στο πλαίσιο λόγου ακυρώσεως, τον εύλογο χαρακτήρα του χρονικού διαστήματος μεταξύ της εκ μέρους της προσφεύγουσας υποβολής της αιτήσεως για την πληρωμή του υπολοίπου από τις εθνικές αρχές (Οκτώβριος 1989) και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (Αύγουστος 1996). Θεώρησε ότι, ενόψει μιας διαδοχής γεγονότων, προέκυπτε εν προκειμένω ότι κάθε διαδικαστικό στάδιο που προηγήθηκε της

²⁵

Όπως προβλέπεται από το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2950/83 του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την εφαρμογή της αποφάσεως 83/516 του Συμβουλίου όσον αφορά τις αποστολές του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΕ L 289, σ. 1).

εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ολοκληρώθηκε εντός εύλογης προθεσμίας.

Υπογραμμίζεται ιδίως ότι με την απόφαση αυτή ακυρώθηκε μερικώς η προσβαλλόμενη απόφαση λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας. Το Πρωτοδικείο, παραπέμποντας στην απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 1995, T-85/94, *Branco κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1995, σ. II-45), έκρινε ότι, σε μια περίπτωση όπως η επίδικη, στην οποία η Επιτροπή επικυρώνει απλώς και μόνον την πρόταση κράτους μέλους περί μειώσεως μιας αρχικώς εγκριθείσας συνδρομής, η απόφαση της Επιτροπής μπορεί να θεωρηθεί ως προσηκόντως αιτιολογημένη εφόσον διευκρινίζει η ίδια με σαφήνεια τους λόγους που δικαιολογούν τη μείωση της συνδρομής ή, άλλως, εφόσον παραπέμπει με επαρκή σαφήνεια σε πράξη των αρμόδιων εθνικών αρχών του οικείου κράτους μέλους, στην οποία οι εν λόγω αρχές εκθέτουν με σαφήνεια τους λόγους της μειώσεως αυτής. Εξάλλου, εφόσον προκύπτει από τη δικογραφία ότι η απόφαση της Επιτροπής δεν διαφοροποιείται σε κάποιο ζήτημα από τις πράξεις που εξέδωσαν οι εθνικές αρχές, είναι λογικό να θεωρηθεί ότι το περιεχόμενο των πράξεων αυτών ενσωματώνεται στην αιτιολογία των αποφάσεων της Επιτροπής, τουλάχιστον στο μέτρο που ο δικαιούχος της συνδρομής είχε τη δυνατότητα να λάβει γνώση του περιεχομένου αυτού. Όμως στην περίπτωση αυτή, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνταν ως προς διάφορες μειώσεις των ποσών που ζητούσε η προσφεύγουσα με την αίτηση περί πληρωμής του υπολοίπου.

8. Παραδεκτό των προσφυγών που ασκούνται δυνάμει του άρθρου 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ

Το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτες διάφορες προσφυγές με τις οποίες ζητήθηκε η ακύρωση είτε αποφάσεων των οποίων οι προσφεύγοντες δεν ήταν αποδέκτες είτε πράξεων κανονιστικού χαρακτήρα. Σε τρεις υποθέσεις, οι προσφυγές απορρίφθηκαν με την έκδοση αποφάσεως [στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, βλ. απόφαση *Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen και Harpag-Lloyd κατά Επιτροπής* αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, T-168/95, *Eridania κ.λπ. κατά Συμβουλίου* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-352/99 P), και T-158/95, *Eridania κ.λπ. κατά Συμβουλίου*

(αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-351/99 P), οι οποίες δεν έχουν δημοσιευθεί στη Συλλογή], ενώ σε άλλες υποθέσεις με την έκδοση διατάξεως.

Εκτός των ήδη αναφερθεισών περιπτώσεων απαραδέκτου της προσφυγής ακυρώσεως αποφάσεως όσον αφορά κρατικές ενισχύσεις και την πρόσβαση στα έγγραφα, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι διάφορες αποφάσεις κήρυξαν απαράδεκτες προσφυγές με τις οποίες ζητήθηκε η ακύρωση κανονισμών στους τομείς της γεωργικής και αλιευτικής πολιτικής [μεταξύ άλλων, διατάξεις της 26ης Μαρτίου 1999, T-114/96, *Biscuiterie-confiserie LOR και Confiserie du Tech κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή της 29ης Απριλίου 1999, T-78/98, *Unione Provinciale degli agricoltori di Firenze κλπ κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή της 8ης Ιουλίου 1999, T-12/96, *Area Cova κλπ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, και T-194/95, *Area Cova κλπ κατά Συμβουλίου*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσες στις υποθέσεις C-300/99 P και C-301/99 P) της 9ης Νοεμβρίου 1999, T-114/99, *CSR Pampryl κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή, και της 23ης Νοεμβρίου 1999, T-173/98, *Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή· αποφάσεις *Eridania κλπ κατά Συμβουλίου*] και της τελωνειακής ονοματολογίας (διάταξη της 29ης Απριλίου 1999, T-120/98, *Alce κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Τέλος, με την απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 1999, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η προσφυγή ακυρώσεως κανονισμού ήταν παραδεκτή (υποθέσεις T-125/96 και T-152/96, *Boehringer Ingelheim Vetmedica και C. H. Boehringer Sohn κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Η νομολογία του έτους αυτού ασχολήθηκε με τα ζητήματα του προσδιορισμού του χρονικού σημείου ενάρξεως της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής, του εννόμου συμφέροντος και της νομιμοποιήσεως.

Όσον αφορά το σημείο ενάρξεως της προθεσμίας, το άρθρο 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ προβλέπει ότι η προθεσμία των δύο

μηνών²⁶ για την άσκηση της προσφυγής ακυρώσεως αρχίζει να τρέχει, κατά περίπτωση, από τη δημοσίευση της πράξεως, από την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα, ή, ελλείψει δημοσίευσής ή κοινοποίησής, από την ημέρα κατά την οποία ο προσφεύγων έλαβε γνώση της πράξεως. Συνεπώς, μόνον όταν δεν υφίσταται δημοσίευση ή κοινοποίηση της πράξεως στον προσφεύγοντα αρχίζει η προθεσμία να τρέχει από την ημέρα κατά την οποία αυτός έλαβε γνώση της πράξεως. Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, το πλήρες κείμενο της πράξεως πρέπει να ζητηθεί εντός εύλογης προθεσμίας από την ημέρα κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση της υπάρξεως της πράξεως αυτής. Με την προμνησθείσα απόφαση *CAS Succhi di Frutta κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η εύλογη προθεσμία για να ζητηθεί το πλήρες κείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως είχε «σαφώς παρέλθει», καθόσον είχαν παρέλθει τρεις μήνες από την ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων είχε, το αργότερο, λάβει γνώση της υπάρξεως της προσβαλλομένης πράξεως έως την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε αντίγραφο της αποφάσεως αυτής στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Προέδρου του Πρωτοδικείου.

Το έννομο συμφέρον, καίτοι δεν μνημονεύεται ρητώς από το άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ, αποτελεί και αυτό προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής ακυρώσεως. Ειδικότερα, ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο πρέπει να αποδεικνύει την ύπαρξη προσωπικού συμφέροντος να επιτύχει την ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως. Έτσι, η προσφυγή ακυρώσεως του κανονισμού 644/98, στο μέτρο που δέχεται την καταχώριση μόνο της ονομασίας «Toscano» ως προστατευομένης γεωγραφικής ενδείξεως, τη οποία άσκησαν ελαιοπαραγωγοί, απορρίφθηκε ως απαράδεκτη λόγω του ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν έννομο συμφέρον (διάταξη *Unione Provinciale degli agricoltori di Firenze κ.λπ. κατά Επιτροπής*). Πράγματι, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, αφενός, ότι οι παραγωγοί αυτοί χρησιμοποιούσαν, για την εμπορία των προϊόντων τους, ονομασίες άλλες από εκείνη που αποτελούσε το

26

Υπό την επιφύλαξη της παρεκτάσεως των προθεσμιών λόγω αποστάσεως σύμφωνα με το παράρτημα II του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που έχει εφαρμογή στο Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 102, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του.

αντικείμενο της καταχωρίσεως κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92²⁷ και, αφετέρου, ότι δεν θιγόταν η δυνατότητα των προσφευγόντων να υποβάλουν αίτηση καταχωρίσεως των εν λόγω ονομασιών ως ονομασιών καταγωγής ή ως γεωγραφικών ενδείξεων και, επομένως, η διατήρηση σε ισχύ του προσβαλλομένου κανονισμού σε καμία περίπτωση δεν μπορούσε να θίξει τα συμφέροντά τους.

Όσον αφορά τη νομιμοποίηση του προσφεύγοντος όταν η πράξη έχει κανονιστικό χαρακτήρα, με τη διάταξη *Biscuiterie-confiserie LOR και Confiserie du Tech κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο έκρινε απαράδεκτη την προσφυγή ακυρώσεως που είχαν ασκήσει Γάλλοι παραγωγοί μαντολάτων, ορισμένα από τα οποία φέρουν τις ονομασίες «Jijona» και «Alicante», κατά του κανονισμού (ΕΚ) 1107/96 της Επιτροπής, της 12ης Ιουνίου 1996, σχετικά με την καταχώριση των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του κανονισμού 2081/92, καθόσον προέβλεπε την καταχώριση, ως προστατευομένων γεωγραφικών ενδείξεων, των ονομασιών «Turrón de Jijona» και «Turrón de Alicante». Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο θεώρησε, πρώτον, ότι ο κανονισμός 1107/96, από τη φύση και το περιεχόμενό του, είχε κανονιστικό χαρακτήρα και δεν αποτελούσε απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 189, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ. Συναφώς, παρατήρησε ότι η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται σε αντικειμενικώς προσδιοριζόμενες καταστάσεις και έχει έννομα αποτελέσματα έναντι προσώπων τα οποία προσδιορίζονται με τρόπο γενικό και αφηρημένο, ήτοι έναντι όλων των επιχειρήσεων που παράγουν προϊόν έχον αντικειμενικώς προσδιοριζόμενα χαρακτηριστικά. Δεύτερον, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι δεν αποκλείεται μια διάταξη κανονιστικού χαρακτήρα να μπορεί να αφορά ατομικά ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εφόσον το ως άνω πρόσωπο θίγεται λόγω ορισμένων ιδιοτήτων που προσιδιάζουν σ' αυτό ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως που το χαρακτηρίζει σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και, ως εκ τούτου, το εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο

²⁷

Κανονισμός (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων (ΕΕ L 208, σ. 1).

με εκείνον του αποδέκτη μιας αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαΐου 1994, C-309/89, *Codorniu κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 1994, σ. I-1853). Αυτό, ωστόσο, δεν συνέτρεχε εν προκειμένω. Πράγματι, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες χρησιμοποιούσαν από πολλών ετών τις ονομασίες «Jijona» και «Alicante» για τη διάθεση στο εμπόριο των μαντολάτων που παράγουν δεν τις εξαιτούσε όπως την προσφεύγουσα εταιρία στην υπόθεση που οδήγησε στην προαναφερθείσα απόφαση *Codorniu κατά Συμβουλίου*, στο μέτρο που η τελευταία, σε αντίθεση με τις προσφεύγουσες, είχε εμποδιστεί, με κανονιστική διάταξη περί ρυθμίσεως της χρησιμοποιήσεως μιας ονομασίας, να χρησιμοποιεί την ένδειξη που είχε καταχωρίσει και την οποία χρησιμοποιούσε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, συναφώς, ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η χρησιμοποίηση των γεωγραφικών ενδείξεων τις οποίες επικαλούνταν προέκυπτε από ανάλογο συγκεκριμένο δικαίωμα που είχαν αποκτήσει σε εθνικό ή κοινοτικό επίπεδο πριν από την έκδοση του προσβαλλόμενου κανονισμού και το οποίο εθίγη λόγω του κανονισμού αυτού.

Ανάλογη εκτίμηση διατυπώθηκε και με τη διάταξη *CSR Pampryl κατά Επιτροπής*, η οποία αφορούσε την αμφισβήτηση, εκ μέρους παραγωγού μηλίτη οίνου, ο οποίος διέθετε από πολλών ετών το προϊόν του υπό διάφορες ονομασίες μεταξύ των οποίων και η ένδειξη «Pays d'Auge», κανονισμού περί καταχωρίσεως ως προστατευομένης ονομασίας προελεύσεως των ονομασιών «Pays d'Auge/Pays d'Auge-Cambremer». Εξάλλου, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι ο κανονισμός 2081/92 δεν αναγνωρίζει ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις, σε κοινοτικό επίπεδο, υπέρ των ιδιωτών, οπότε το παραδεκτό της προσφυγής δεν μπορούσε να εκτιμηθεί με βάση τις εγγυήσεις αυτές.

Οι διατάξεις που εκδόθηκαν επί των υποθέσεων *Area Cova* κ.λπ. έδωσαν στο Πρωτοδικείο την ευκαιρία, καίτοι κήρυξε απαράδεκτες τις προσφυγές, να υπενθυμίσει ορισμένες καταστάσεις στις οποίες μια πράξη κανονιστικού χαρακτήρα αφορά ατομικά τους προσφεύγοντες, πλην των επαγγελματικών ενώσεων, υπό την έννοια της αποφάσεως *Codorniu κατά Συμβουλίου*. Τέτοια περίπτωση μπορεί, καταρχάς, να συντρέχει όταν υφίσταται ιεραρχικά ανώτερη διάταξη δικαίου επιβάλλουσα στον νομοθέτη να λάβει υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση

του προσφεύγοντος διαδίκου. Το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, στη συνέχεια, ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο παρεμβαίνει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στη διαδικασία που οδηγεί στην έκδοση κοινοτικής πράξεως δεν είναι ικανό να το εξαιτομικεύσει σε σχέση με την εν λόγω πράξη παρά μόνον αν η εφαρμοστέα κοινοτική ρύθμιση του χορηγεί ορισμένες διαδικαστικές εγγυήσεις. Τέλος, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι οι οικονομικού χαρακτήρα επιπτώσεις του προσβαλλόμενου κανονισμού επί των συμφερόντων των προσφευγόντων δεν μπορούσε να τους εξαιτομικεύσει, καθόσον οι προσφεύγοντες δεν βρίσκονταν σε πραγματική κατάσταση ανάλογη προς την εξαιρετικά ιδιαίτερη κατάσταση της προσφεύγουσας επιχειρήσεως στην υπόθεση που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 1991, C-358/89, *Extramet Industrie κατά Συμβουλίου* (Συλλογή 1991, σ. I-2501). Δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν ότι βρίσκονται σε κάποια από τις καταστάσεις αυτές²⁸ και τα άλλα επιχειρήματά τους απορρίφθηκαν, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν νομιμοποιούνταν να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα των επιδικών κανονισμών. Εξάλλου, οι διατάξεις αυτές υπενθύμισαν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι επαγγελματικές ενώσεις μπορούν να ασκήσουν παραδεκτώς προσφυγή βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ. Τέλος, επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο, καίτοι απέρριψε τις προσφυγές ως απαράδεκτες, ανέφερε ότι οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να προσφύγουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά των εκδοθεισών δυνάμει της κοινοτικής ρυθμίσεως πράξεων και να αμφισβητήσουν, στο πλαίσιο αυτό, το κύρος τους.

28

Εν προκειμένω, προσφεύγοντες ήταν Ισπανοί εφοπλιστές, οι οποίοι αμφισβητούσαν, πρώτον, τον κανονισμό (ΕΚ) 1761/95 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1995, που τροποποιεί, για δεύτερη φορά, τον κανονισμό (ΕΚ) 3366/94 για τον καθορισμό για το 1995 ορισμένων μέτρων διατήρησης και διαχείρισης των αλιευτικών πόρων της ζώνης διακανονισμού, όπως ορίζεται στη σύμβαση για τη μελλοντική πολυμερή συνεργασία στην αλιεία του Βορειοδυτικού Ατλαντικού (ΕΕ L 171, σ. 1) (υπόθεση T-194/95) και, δεύτερον, τον κανονισμό (ΕΚ) 2565/95 της Επιτροπής, της 30ής Οκτωβρίου 1995, για την παύση της αλιείας της ιππόγλωσσας Γροιλανδίας από σκάφη που αλιεύουν υπό σημαία κράτους μέλους (ΕΕ L 262, σ. 27) (υπόθεση T-12/96).

Για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο κανονισμός της Επιτροπής του οποίου εξητείτο η ακύρωση²⁹ αφορούσε ατομικά την Boehringer Ingelheim Vetmedica (απόφαση *Boehringer Ingelheim Vetmedica και C. H. Boehringer Sohn κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*), το Πρωτοδικείο, αφού διαπίστωσε ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν αποτελούσε απόφαση υπό την έννοια του άρθρου 189 της Συνθήκης ΕΚ, έκρινε ότι η προσφεύγουσα είχε αποδείξει τη συνδρομή ενός συνόλου στοιχείων που συνιστούσαν μια ιδιαίτερη κατάσταση που την χαρακτήριζε, από την άποψη του επίμαχου μέτρου, σε σχέση με κάθε άλλο επιχειρηματία. Το Πρωτοδικείο παρατήρησε, συναφώς, ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός είχε εκδοθεί κατόπιν της υποβολής από την προσφεύγουσα ρητής αιτήσεως για τον καθορισμό ανωτάτου ορίου καταλοίπων όσον αφορά ένα χημικό συστατικό και βάσει του φακέλου που η ίδια είχε υποβάλει σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 2377/90. Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε επίσης ότι ο κανονισμός αυτός προέβλεπε τη συμμετοχή της προσφεύγουσας, ως υπεύθυνης για τη διάθεση στην αγορά των επιμάχων κτηνιατρικών φαρμάκων, στη διαδικασία καθορισμού των ανωτάτων ορίων καταλοίπων. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο στην απόφαση της 25ης Ιουνίου 1998, T-120/96, *Lilly Industries κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1998, σ. II-2571), σύμφωνα με τη οποία η προσφεύγουσα νομιμοποιούνταν να προσβάλει απόφαση να μη περιληφθεί μια ουσία σε κάποιο από τα παραρτήματα του κανονισμού 2377/90, έκρινε ότι οι διατάξεις που περιέχονται σε κανονισμό που εκδίδεται κατόπιν της υποβολής από τον υπεύθυνο για τη διάθεση στην αγορά μιας ουσίας αιτήσεως καθορισμού ανωτάτου ορίου καταλοίπων και που επιβάλλουν ορισμένους περιορισμούς στην ισχύ αυτών των ανωτάτων ορίων καταλοίπων αφορούν τον εν λόγω υπεύθυνο όπως ακριβώς θα τον αφορούσε μια αρνητική απόφαση.

²⁹

Κανονισμός (ΕΚ) 1312/96 της Επιτροπής, της 8ης Ιουλίου 1996, σχετικά με την τροποποίηση του παραρτήματος ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΟΚ) 2377/90 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικής διαδικασίας για τον καθορισμό ανωτάτων ορίων καταλοίπων κτηνιατρικών φαρμάκων στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης (ΕΕ L 170, σ. 8).

9. Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας

Καίτοι, στη διάρκεια του έτους, απορρίφθηκαν πολλές αγωγές με τις οποίες ζητήθηκε να αναγνωρισθεί η ευθύνη της Κοινότητας [αποφάσεις της 13ης Ιανουαρίου 1999, T-1/96, *Böcker-Lensing και Schulze-Biering κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 1999, σ. II-1· T-230/95, *BAI κατά Επιτροπής* της 15ης Ιουνίου 1999, T-277/97, *Ismeri Europa κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-315/99 P)· διάταξη της 4ης Αυγούστου 1999, T-106/98, *Fratelli Murri κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-399/99 P)], το Πρωτοδικείο έκρινε, με την απόφαση της 9ης Ιουλίου 1999, T-231/97, *New Europe Consulting και Brown κατά Επιτροπής*, ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, ήτοι το παράνομο της συμπεριφοράς που προσαπτόταν στην Επιτροπή, το υποστατό της ζημίας, καθώς και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας.

Στην τελευταία αυτή υπόθεση, η ενάγουσα, εταιρία παροχής συμβουλών η οποία είχε επιλεγεί για να θέσει σε εφαρμογή ένα ειδικό πρόγραμμα στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE, ζητούσε να υποχρεωθεί η Κοινότητα να αποκαταστήσει τις ζημίες που της είχε προξενήσει η Επιτροπή, αφενός, αποστέλλοντας σε διάφορους συντονιστές του προγράμματος τηλεομοιοτυπία περιέχουσα διάφορες κατηγορίες εναντίον της και συνιστώντας να μη λαμβάνουν υπόψη τις προσφορές που ενδεχομένως θα υπέβαλλε στο μέλλον, ενώ δεν είχε διεξαγάγει καμία έρευνα και δεν είχε ακούσει την ενάγουσα, και, αφετέρου, κοινοποιώντας καθυστερημένα διορθωτική ανακοίνωση. Όσον αφορά τον πρώτο ισχυρισμό περί παρανόμου συμπεριφοράς, το Πρωτοδικείο παρατήρησε, μεταξύ άλλων, ότι η τήρηση της αρχής της χρηστής διοικήσεως επέβαλλε στην Επιτροπή να διεξαγάγει έρευνα επί των υποτιθεμένων αντικανονικών ενεργειών της ενάγουσας, στη διάρκεια της οποίας όφειλε να ακούσει την ενάγουσα, καθώς και επί των επιπτώσεων που η συμπεριφορά της θα μπορούσε να έχει στην εικόνα της επιχειρήσεως. Αντιθέτως, ο δεύτερος ισχυρισμός περί παρανόμου συμπεριφοράς της Επιτροπής δεν έγινε δεκτός, καθόσον η διόρθωση είχε γίνει αμέσως μόλις ανακαλύφθηκε το σφάλμα. Το

Πρωτοδικείο θεώρησε, στη συνέχεια, ότι η ζημία που απέρρεε από την προσβολή της φήμης της ενάγουσας εταιρίας, που ασκούσε δραστηριότητα στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE, καθώς και η ηθική βλάβη που υπέστη ο διαχειριστής της εταιρίας αυτές ήταν αποδεδειγμένες. Εφόσον οι ενάγοντες απέδειξαν την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας, το Πρωτοδικείο, κατόπιν εκτιμήσεως της ζημίας και της ηθικής βλάβης, υποχρέωσε την Επιτροπή να καταβάλει συνολική αποζημίωση 125 000 ευρώ.

10. Δίκαιο των σημάτων

Η πρώτη προσφυγή που ασκήθηκε κατά απόφασεως ενός των τμημάτων προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στην Εσωτερική Αγορά (στο εξής: ΓΕΕΑ) πρωτοκολλήθηκε στις 6 Οκτωβρίου 1998.

Στις 8 Ιουλίου 1999, το Πρωτοδικείο εξέδωσε απόφαση στην υπόθεση T-163/98, *Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (Baby-dry)* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-383/99 P)]. Έναυσμα της διαφοράς αυτής αποτέλεσε η απόφαση του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή κατά της αρνήσεως του εξεταστή να προβεί στην καταχώριση του λεκτικού συμπλέγματος «Baby-dry» για «πάνες μιας χρήσεως από χαρτοβάμβακα ή κυτταρίνη» και «πάνες από ύφασμα», με την αιτιολογία ότι το λεκτικό αυτό σύμπλεγμα δεν μπορούσε να αποτελέσει κοινοτικό σήμα. Το Πρωτοδικείο επικύρωσε την ανάλυση αυτή. Όπως και το τμήμα προσφυγών του ΓΕΕΑ, έκρινε ότι το σημείο αυτό σύγκειται αποκλειστικώς από λέξεις δυνάμενες να χρησιμεύσουν, στο πλαίσιο του εμπορίου, για τη δήλωση του προσορισμού του προϊόντος.

Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο κατέκρινε το τμήμα προσφυγών καθόσον αυτό είχε απορρίψει ως απαράδεκτη την ειδική επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι από τις διατάξεις και από την οικονομία του κανονισμού 40/94 προκύπτει ότι το τμήμα προσφυγών δεν μπορούσε να περιοριστεί, όπως το έπραξε εν προκειμένω, στο να απορρίψει την επιχειρηματολογία αυτή για τον λόγο και μόνον ότι δεν είχε αναπτυχθεί ενώπιον του εξεταστή. Ύστερα από την εξέταση της προσφυγής, σ' αυτό εναπέκειτο είτε να

αποφανθεί επί της ουσίας, είτε να αναπέμψει την υπόθεση στον εξεταστή.

Τέλος, από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι δεν εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να αποφανθεί, στο πλαίσιο προσφυγής ασκουμένης κατά αποφάσεως τμήματος προσφυγών, επί αιτήματος ενδεχόμενης εφαρμογής διατάξεως του κανονισμού 40/94 (εν προκειμένω, του άρθρου 7, παράγραφος 3, με το οποίο επιδιώκεται να αποδειχθεί ότι ένα σήμα έχει αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα λόγω της χρήσεως που του έχει γίνει), στο μέτρο που το αίτημα αυτό δεν εξετάστηκε επί της ουσίας από το ΓΕΕΑ.

11. Υπαλληλικές υποθέσεις

Οι υπαλληλικές υποθέσεις έδωσαν στο Πρωτοδικείο την ευκαιρία να εκδώσει σημαντικές αποφάσεις. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί σε τρεις αποφάσεις.

Η πρώτη απόφαση αφορά την έκταση της ελευθερίας εκφράσεως των κοινοτικών υπαλλήλων [απόφαση της 19ης Μαΐου 1999, T-34/96 και T-163/96, *Connolly κατά Επιτροπής*, Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. II-463 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-274/99 P)]. Ο B. Connolly, υπάλληλος της Επιτροπής ασκών καθήκοντα προϊσταμένου μονάδας στο πλαίσιο της Γενικής Διευθύνσεως Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, δημοσίευσε ένα βιβλίο ενώ βρισκόταν σε άδεια για προσωπικούς λόγους. Μετά την επανένταξή του στις υπηρεσίες της Επιτροπής, κινήθηκε εναντίον του πειθαρχική διαδικασία λόγω παραβάσεως των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΚΥΚ). Η διαδικασία αυτή κατέληξε στην ανάκληση του υπαλλήλου, ιδίως διότι είχε παραλείψει να ζητήσει άδεια για να δημοσιεύσει το έργο του, το περιεχόμενο του οποίου έβλαπτε, κατά την άποψη της Επιτροπής, τον σκοπό της υλοποιήσεως της Οικονομικής και Νομισματικής Ενώσεως, με την προώθηση του οποίου ήταν επιφορτισμένος ο υπάλληλος, καθώς και την εικόνα και τη φήμη του οργάνου. Επιπλέον, η όλη συμπεριφορά του υπαλλήλου κρίθηκε ως θίγουσα την αξιοπρέπεια του λειτουργημάτων του.

Το Πρωτοδικείο, επιληφθέν, μεταξύ άλλων, αιτήματος ακυρώσεως της γνωμοδοτήσεως του πειθαρχικού συμβουλίου και της αποφάσεως περί ανακλήσεως, επικύρωσε, καταρχάς, την προβλεπόμενη στο άρθρο 11 του ΚΥΚ απαγόρευση για τους υπαλλήλους να δέχονται, χωρίς άδεια, αμοιβές από πηγή ξένη προς το όργανό τους (εν προκειμένω, δικαιώματα του δημιουργού). Η απαγόρευση αυτή αιτιολογείται από την ανάγκη διασφάλισης της ανεξαρτησίας και της πίστεως του υπαλλήλου.

Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η ελευθερία εκφράσεως, θεμελιώδες δικαίωμα του οποίου απολαύουν και οι κοινοτικοί υπάλληλοι, δεν εθίγη. Ειδικότερα, η διάταξη που επιβάλλει στον υπάλληλο να αποφεύγει κάθε πράξη και ειδικότερα κάθε δημόσια έκφραση που δύναται να θίξει την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του δεν συνιστά εμπόδιο στην ελευθερία εκφράσεως των υπαλλήλων, αλλά επιβάλλει λογικά όρια στην άσκηση του δικαιώματος αυτού χάριν του συμφέροντος της υπηρεσίας. Το Πρωτοδικείο παρέπεμψε επίσης στους σκοπούς του άρθρου 12 του ΚΥΚ, που συνίστανται στη διασφάλιση μιας εικόνας αξιοπρεπείας σύμφωνης προς την ιδιαίτερος σωστή και άξια σεβασμού διαγωγή που δικαιούται κανείς να αναμένει από τα μέλη μιας διεθνούς δημόσιας διοικήσεως, καθώς και στη διασφάλιση της πίστεως του υπαλλήλου έναντι του οργάνου στο οποίο υπηρετεί, ιδίως όταν αυτός είναι υψηλόβαθμος.

Η υποχρέωση προηγούμενης λήψεως αδείας προς δημοσίευση (άρθρο 17 του ΚΥΚ), η οποία επιβάλλεται μόνον όταν το κείμενο συνδέεται με τη δραστηριότητα των Κοινοτήτων, επίσης δεν θίγει την ελευθερία εκφράσεως των υπαλλήλων. Τονίζεται, συναφώς, ότι προβολή αρνήσεως χορηγήσεως τέτοιας αδείας είναι δυνατή μόνον εάν η εν λόγω δημοσίευση δύναται να διακυβεύσει τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου, εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή, της εκτιμήσεως στην οποία προέβη το ενδιαφερόμενο όργανο.

Επειδή τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονταν στον προσφεύγοντα-ενάγοντα θεωρήθηκαν αποδεδειγμένα και η επιβληθείσα ποινή προσήκουσα, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή-αγωγή.

Με τη δεύτερη απόφαση του Πρωτοδικείου επικυρώθηκε απόφαση περί απορρίψεως αιτήματος να μοιραστεί μεταξύ του πατέρα και της μητέρας η άδεια μητρότητας (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1999, T-51/98, *Burrill και Noriega Guerra κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το άρθρο 58 του ΚΥΚ προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι οι έγκυοι γυναίκες δικαιούνται άδεια δεκαέξι εβδομάδων. Με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η ερμηνεία σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα αδείας που προβλέπει το άρθρο αυτό αναγνωρίζεται ρητώς μόνο στις γυναίκες δεν αντέβαινε στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών. Πράγματι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η άδεια μητρότητας καλύπτει δύο κατηγορίες ειδικών αναγκών της γυναίκας, αφενός, την προστασία της βιολογικής της καταστάσεως κατά την εγκυμοσύνη της και κατόπιν αυτής, μέχρις ότου αποκατασταθούν οι φυσιολογικές και ψυχικές της λειτουργίες κατόπιν του τοκετού, και, αφετέρου, την προστασία των ειδικών σχέσεων μεταξύ της γυναίκας και του τέκνου της κατά την περίοδο που ακολουθεί την εγκυμοσύνη και τον τοκετό, αποτρέποντας το ενδεχόμενο διαταραχής των σχέσεων αυτών με τη σώρευση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ταυτόχρονη άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας. Επομένως, το άρθρο 58 του ΚΥΚ επιδιώκει σκοπό ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων.

Εξάλλου, το άρθρο 58 του ΚΥΚ δεν θέτει τις γυναίκες σε μειονεκτική θέση, στο μέτρο που δεν επιβάλλει στη μητέρα περίοδο επαγγελματικής αδράνειας δεκαέξι εβδομάδων, καθόσον αυτή μπορεί να επιστρέψει στην εργασία της πριν από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής.

Η τρίτη απόφαση του Πρωτοδικείου δέχθηκε τη δυνατότητα αποδόσεως του τμήματος εκείνου των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων που μεταφέρθηκαν στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα και που δεν ελήφθη υπόψη κατά τον υπολογισμό των συνταξίων ετών (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 1999, T-103/98, T-104/98, T-107/98, T-113/98 και T-118/98, *Kristensen κλπ κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, ελλείψει ρητών διατάξεων στον ΚΥΚ, το Συμβούλιο δεν μπορεί να απαιτήσει, βάσει της αρχής της αλληλεγγύης και μόνον, να κατατεθεί στον κοινοτικό

προϋπολογισμό το επιπλέον χρηματικό ποσό το οποίο μπορεί ενδεχομένως να προκύψει από τη μεταφορά των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων τα οποία αποκτήθηκαν στο πλαίσιο εθνικών συνταξιοδοτικών συστημάτων. Το Πρωτοδικείο δέχθηκε ότι υφίστατο αδικαιολόγητος πλουτισμός προς όφελος των Κοινοτήτων και ακύρωσε τις προσβληθείσες αποφάσεις του Συμβουλίου.

12. Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων

Οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων στις υπαλληλικές υποθέσεις και στον τομέα του ανταγωνισμού³⁰ αντιπροσωπεύουν αντιστοίχως το 40 % και το 20 % του συνόλου των αιτήσεων που υποβλήθηκαν κατά το 1999. Ωστόσο, στην παρούσα έκθεση πεπραγμένων, επισημαίνονται τρεις διατάξεις που εκδόθηκαν στο πλαίσιο υποθέσεων που αφορούν άλλους τομείς.

Με τις διατάξεις της 30ής Ιουνίου 1999, T-13/99 R, *Pfizer Animal Health κατά Συμβουλίου* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), και T-70/99 R, *Alpharma κατά Συμβουλίου* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), απορρίφθηκαν δύο αιτήσεις αναστολής εκτελέσεως του κανονισμού του Συμβουλίου της 17ης

30

Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν σε σχέση με απόφαση της Επιτροπής περί επιβολής προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού: μεταξύ άλλων, διατάξεις του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 21ης Ιουνίου 1999, T-56/99 R, *Marlines κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), της 9ης Ιουλίου 1999, T-9/99 R, *HFB Holding κατά Επιτροπής* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (η αναίρεση που ασκήθηκε κατά της διατάξεως αυτής απορρίφθηκε με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1999, C-335/99 P(R), *HFB κλπ κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή)], της 20ής Ιουλίου 1999, T-59/99 R, *Βεντούρης κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), και της 21ης Ιουνίου 1999, T-191/98 R, *DSR-Senator Lines κατά Επιτροπής* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (η αναίρεση που ασκήθηκε κατά της διατάξεως αυτής απορρίφθηκε με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1999 στην υπόθεση C-364/99 P(R), *DSR-Senator Lines κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή)].

Δεκεμβρίου 1998, με τον οποίο διαγράφηκαν από τον κατάλογο των αντιβιοτικών που επιτρέπονται ως πρόσθετη ύλη στη διατροφή ζώων η βιργινιαμυκίνη και η βακιτρακίνη-άλας με ψευδάργυρο, που παράγονται, αντιστοίχως, από την εταιρία βελγικού δικαίου Pfizer Animal Health SA/NV και την εταιρία Alpharma Inc, εγκατεστημένη στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο επίμαχος κανονισμός, του οποίου ζητείται και η ακύρωση, προβλέπει την απαγόρευση της εμπορίας των αντιβιοτικών αυτών εντός όλων των κρατών μελών το αργότερο έως την 1η Ιουλίου 1999. Σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της υποθέσεως *Pfizer Animal Health κατά Συμβουλίου*, η αιτούσα υποστηριζόταν από τέσσερις ενώσεις και δύο κτηνοτρόφους, το δε Συμβούλιο από την Επιτροπή και τρία κράτη μέλη.

Σε καθεμία από τις διατάξεις αυτές, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου δέχθηκε, καταρχάς, ότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να αφορά ο προσβαλλόμενος κανονισμός άμεσα και ατομικά τις Pfizer και Alpharma, παρά τον κανονιστικό χαρακτήρα της πράξεως αυτής, οπότε έκρινε παραδεκτές τις αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων.

Όσον αφορά την προϋπόθεση της υπάρξεως *fumus boni juris*, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου παρατήρησε, με τις δύο διατάξεις, ότι καθεμία από τις εταιρίες διαφωνούσε με το Συμβούλιο κυρίως όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι αρμόδιες αρχές μπορούν να θεσπίζουν μέτρο ανακλήσεως αδείας ενός αντιβιοτικού, ως μέτρο προφυλάξεως. Το ζήτημα αυτό προϋποθέτει επισταμένη εξέταση που δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

Όσον αφορά, στη συνέχεια, την προϋπόθεση του *κατεπείγοντος*, εξετάστηκε κατά πόσον η εκτέλεση του κανονισμού μπορούσε να προκαλέσει στις αιτούσες σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία. Σε αμφότερες τις υποθέσεις, η ζητούμενη αναστολή θα δικαιολογούνταν μόνον αν προέκυπτε ότι, ελλείψει τέτοιου μέτρου, η Pfizer και η Alpharma θα περιέρχονταν σε μια κατάσταση η οποία θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ίδια τους την υπόσταση ή να μεταβάλει ανεπανόρθωτα τα μερίδιά τους στην αγορά. Όμως, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου διαπίστωσε, περατώνοντας την εκτίμησή του, ότι δεν συνέτρεχε τέτοια περίπτωση. Για τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι

η οικονομική ζημία που θα υποστεί η Pfizer (T-13/99 R) δεν θα είναι τέτοια ώστε η εταιρία αυτή να μη μπορεί να συνεχίσει τη δραστηριότητά της μέχρι την περάτωση της κύριας δίκης, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου υπενθύμισε, μεταξύ άλλων, ότι η εκτίμηση της ουσιαστικής καταστάσεως ενός αιτούντος μπορεί να πραγματοποιηθεί λαμβανομένων ιδίως υπόψη των χαρακτηριστικών του ομίλου με τον οποίο συνδέεται μέσω του συνόλου των μετόχων του.

Καίτοι διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε επείγουσα ανάγκη να αποφανθεί επί της αναστολής εκτελέσεως, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου προέβη στη στάθμιση των εκατέρωθεν συμφερόντων. Παρατήρησε ότι η στάθμιση των συμφερόντων έκλινε υπέρ της διατηρήσεως της ισχύος του προσβαλλομένου κανονισμού, στο μέτρο που μια ζημία όπως αυτή που θα υφίσταντο οι αιτούσες και οι παρεμβαίνοντες υπέρ της Pfizer, από απόψεως εμπορικών και κοινωνικών συμφερόντων, δεν μπορεί να κατισχύσει της ζημίας, σε επίπεδο δημόσιας υγείας των πληθυσμών, που θα μπορούσε να προκαλέσει η αναστολή του προσβαλλομένου κανονισμού και η οποία δεν θα μπορούσε να αποκατασταθεί σε περίπτωση μεταγενέστερης απορρίψεως της προσφυγής στην κύρια δίκη. Υπό το πρίσμα αυτό, *στις επιταγές που συνδέονται με την προστασία της δημόσιας υγείας πρέπει να αναγνωριστεί υπέρτερη σπουδαιότητα έναντι οικονομικών θεωρήσεων* (μεταξύ άλλων, διάταξη της 12ης Ιουλίου 1996, C-180/96 R, *Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1996, σ. I-3903). Επιπλέον, τόνισε ότι, οσάκις υφίστανται αμφιβολίες ως προς τη συνδρομή ή τη σημασία κινδύνων για την υγεία των ανθρώπων, τα κοινοτικά όργανα μπορούν να λαμβάνουν μέτρα προστασίας, χωρίς να οφείλουν να αναμένουν να αποδειχθεί πλήρως το υποστατό και η σοβαρότητα των εν λόγω κινδύνων. Ενόψει των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη του, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου διαπίστωσε ότι η δυνατότητα μεταδόσεως από το ζώο στον άνθρωπο βακτηριδίων που έχουν καταστεί ανθεκτικά συνεπεία της προσλήψεως από τα ζώα εκτροφής προσθέτων αντιβιοτικών υλών, όπως η βιργινιαμυκίνη και η βακιτρακίνη-άλας με ψευδάργυρο, δεν μπορούσε να αποκλεισθεί και ότι, συνεπώς, ενδεχομένως η χρησιμοποίησή τους στη διατροφή των ζώων θα συνεπαγόταν τον κίνδυνο αυξήσεως της αντιμικροβιακής αντοχής στην ιατρική. Όμως, οι συνέπειες της αυξήσεως της αντιμικροβιακής αντοχής στην ιατρική, αν όντως επέρχονταν, θα ήταν ενδεχομένως

πολύ σοβαρές για τη δημόσια υγεία, διότι ορισμένα βακτηρίδια, συνεπεία της αναπτύξεως της αντοχής τους, θα μπορούσαν να μην καταπολεμούνται πλέον αποτελεσματικά με τα φάρμακα που προορίζονται για τη χρήση από τον άνθρωπο, μεταξύ των οποίων και αυτά της οικογενείας των στρεπτογραμινών, στην οποία ανήκουν η βιργινιαμυκίνη και η βακιτρακίνη. Ενόψει του διαπιστωθέντος κινδύνου, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου απέρριψε τις αιτήσεις αναστολής εκτελέσεως. Η αναίρεση που ασκήθηκε κατά της διατάξεως στην υπόθεση *Pfizer Animal Health κατά Συμβουλίου* απορρίφθηκε από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου [διάταξη της 18ης Νοεμβρίου 1999, C-329/99 P(R), *Pfizer Animal Health κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή].

Μια διαφορά συνταγματικής φύσεως οδήγησε τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου να διατάξει την αναστολή της εκτελέσεως πράξεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εμπόδιζε τη σύσταση πολιτικής ομάδας (διάταξη της 25ης Νοεμβρίου 1999, T-222/99 R, *Martinez και de Gaulle κατά Κοινοβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το άρθρο 29 του Κανονισμού του Κοινοβουλίου προβλέπει ότι οι βουλευτές μπορούν να συγκροτούν ομάδες ανάλογα με την πολιτική τους τοποθέτηση. Μετά τις ευρωπαϊκές εκλογές του Ιουνίου 1999, συστάθηκε η Τεχνική Ομάδα Ανεξαρτήτων Βουλευτών (TOAB) – Μικτή Ομάδα, οι συστατικοί κανόνες της οποίας προέβλεπαν την πλήρη αμοibaία πολιτική ανεξαρτησία των βουλευτών που την απαρτίζουν. Το Κοινοβούλιο, θεωρώντας ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις του Κανονισμού περί συστάσεως πολιτικών ομάδων, εξέδωσε, στις 14 Σεπτεμβρίου 1999, πράξη περί ερμηνείας του άρθρου 29 του Κανονισμού του και απαγόρευσε τη σύσταση της ομάδας TOAB. Δύο βουλευτές, ο J.-C. Martinez και ο C. de Gaulle, ζήτησαν, παράλληλα με την προσφυγή τους με την οποία ζητούσαν την ακύρωση της πράξεως αυτής, και την αναστολή της εκτελέσεώς της.

Στη διάταξή του, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου εξέτασε, καταρχάς, το ζήτημα του παραδεκτού της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων. Πράγματι, ο κοινοτικός δικαστής ελέγχει μεν τη νομιμότητα των πράξεων του Κοινοβουλίου που παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων, πλην όμως οι πράξεις που αφορούν μόνον την εσωτερική οργάνωση των εργασιών του Κοινοβουλίου δεν μπορούν να

αποτελέσουν το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Εν προκειμένω, ο αρμόδιος επί των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής έκρινε ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί η δυνατότητα να θεωρηθεί η προσβαλλόμενη πράξη ως μέτρο παράγον έννομα αποτελέσματα υπερβαίνοντα το πλαίσιο της εσωτερικής και μόνον οργανώσεως των εργασιών του Κοινοβουλίου, καθόσον στερεί από ορισμένα μέλη του οργάνου αυτού τη δυνατότητα να ασκήσουν τα κοινοβουλευτικά τους καθήκοντα υπό τις ίδιες συνθήκες έναντι των βουλευτών που υπάγονται σε μια πολιτική ομάδα και, επομένως, εμποδίζει την ισότιμη με τους τελευταίους συμμετοχή τους στη διαδικασία που οδηγεί στην έκδοση κοινοτικών πράξεων. Επιπλέον, θεώρησε ότι η προσβαλλόμενη πράξη αφορούσε, εκ πρώτης όψεως, ατομικά και άμεσα τους βουλευτές που ζητούσαν την ακύρωσή της, ιδίως καθόσον τους εμπόδιζε να ανήκουν στην ομάδα ΤΟΑΒ. Συνεπώς, η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων κρίθηκε παραδεκτή.

Όσον αφορά τους ισχυρισμούς που θα δικαιολογούσαν, εκ πρώτης όψεως, τη χορήγηση του ζητούμενου μέτρου, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου παρατήρησε ότι δεν μπορούσε να αποκλεισθεί η παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Πράγματι, ναι μεν το άρθρο 29 του Κανονισμού του Κοινοβουλίου δεν το εμποδίζει να έχει διαφορετική εκτίμηση, σε συνάρτηση με όλα τα κρίσιμα σχετικά στοιχεία, έναντι διαφόρων πολιτικών δηλώσεων περί συστάσεως πολιτικής ομάδας υποβαλλομένων στον Πρόεδρο του οργάνου αυτού, μια τέτοιας φύσεως διαφορετική μεταχείριση, όμως, μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί απαγορευόμενη δυσμενή διάκριση αν είναι αυθαίρετη. Εν προκειμένω, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να προέβη το Κοινοβούλιο σε δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος των βουλευτών που επιθυμούσαν να συστήσουν την πολιτική ομάδα ΤΟΑΒ. Συναφώς, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου διαπίστωσε ότι το Κοινοβούλιο, με τη σύνθεσή του που προέκυψε από τις τελευταίες εκλογές, δεν είχε αντιταχθεί στη σύσταση άλλης πολιτικής ομάδας, την οποία οι αιτούντες παρουσίαζαν ως μικτή ομάδα.

Επειδή πληρούνταν και η προϋπόθεση του κατεπείγοντος, η δε αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης πράξεως μέχρις ότου το Πρωτοδικείο αποφανθεί επί της κύριας προσφυγής δεν μπορούσε να παραβλάψει την οργάνωση των υπηρεσιών του καθού κοινοτικού

οργάνου, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου διέταξε την αναστολή εκτελέσεως της πράξεως.

* *

*

Β – Σύνθεση του Πρωτοδικείου

(Σειρά πρωτοκόλλου στις 30 Σεπτεμβρίου 1999)

Πρώτη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά

R. García-Valdecasas y Fernández, δικαστής, J. D. Cooke, δικαστής, A. Potocki, δικαστής, B. Vesterdorf, Πρόεδρος, R. M. Moura Ramos, δικαστής, M. Jaeger, δικαστής, K. Lenaerts, δικαστής.

Δεύτερη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά

M. Βηλαράς, δικαστής, P. Mengozzi, δικαστής, J. Azizi, δικαστής, V. Tiili, δικαστής, C. W. Bellamy, δικαστής, P. Lindh, δικαστής, J. Pirrung, δικαστής, A. Meij, δικαστής, H. Jung, γραμματέας.

1. Τα μέλη του Πρωτοδικείου (κατά τη σειρά αναλήψεως καθηκόντων στο Πρωτοδικείο)

Bo Vesterdorf

Γεννήθηκε το 1945· νομικός μεταφραστής στο Δικαστήριο· υπάλληλος διοικήσεως στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· πάρεδρος δικαστής· νομικός ακόλουθος στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δανίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα· άσκησε δικαστικά καθήκοντα στο Østre Landsret· προϊστάμενος του γραφείου συνταγματικού και διοικητικού δικαίου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· διευθυντής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· λέκτορας· μέλος της Διευθύνουσας Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (CDDH) του Συμβουλίου της Ευρώπης και στη συνέχεια μέλος του προεδρείου του ίδιου οργάνου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989· Πρόεδρος του Πρωτοδικείου από τις 4 Μαρτίου 1998.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

Γεννήθηκε το 1946· Abogado del Estado (στη Jaén και στη Γρανάδα)· γραμματέας στο Tribunal Económico-Administrativo της Jaén και στη συνέχεια της Κόρδοβας· μέλος των Δικηγορικών Συλλόγων Jaén και Γρανάδας· προϊστάμενος της υπηρεσίας κοινωνικών διαφορών στο Υπουργείο Εξωτερικών· επικεφαλής της ισπανικής αντιπροσωπείας στην ομάδα εργασίας που συνέστησε το Συμβούλιο για την ίδρυση του Πρωτοδικείου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989.

Koenraad Lenaerts

Γεννήθηκε το 1954· καθηγητής στο Katholieke Universiteit Leuven (KUL)· επισκέπτης καθηγητής στα πανεπιστήμια του Burundi, του Στρασβούργου και του Harvard· καθηγητής στο Collège d'Europe της Bruges· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο· δικηγόρος Βρυξελλών· μέλος του συμβουλίου διεθνών σχέσεων του KUL· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989.

Christopher William Bellamy

Γεννήθηκε το 1946· barrister, Middle Temple· Queen's Counsel, ειδικευμένος σε θέματα εμπορικού, ευρωπαϊκού και δημοσίου δικαίου· συνεργάστηκε στις τρεις πρώτες εκδόσεις του «Bellamy & Child, Common Market Law of Competition»· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 10 Μαρτίου 1992 έως τις 15 Δεκεμβρίου 1999.

Virpi Tiili

Γεννήθηκε το 1942· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι· επιμελήτρια αστικού δικαίου και εμπορικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι· διευθύντρια νομικών υποθέσεων και εμπορικής πολιτικής του Κεντρικού Εμπορικού Επιμελητηρίου της Φινλανδίας· γενική διευθύντρια του Γραφείου Προστασίας των Καταναλωτών της Φινλανδίας· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

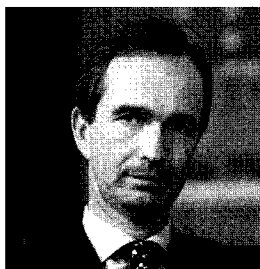
Pernilla Lindh

Γεννήθηκε το 1945· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου Lund· πάρεδρος δικαστής στο Εφετείο Στοκχόλμης· νομική σύμβουλος και γενική διευθύντρια της Νομικής Υπηρεσίας του Τμήματος Εμπορίου του Υπουργείου Εξωτερικών· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

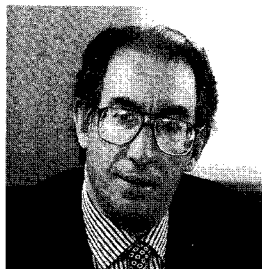
Josef Azizi

Γεννήθηκε το 1948· διδάκτωρ Νομικής και πτυχιούχος κοινωνικών και οικονομικών επιστημών του Πανεπιστημίου της Βιέννης· εντεταλμένος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Οικονομικών Επιστημών της Βιέννης και στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βιέννης· Ministerialrat και προϊστάμενος τμήματος στην Ομοσπονδιακή Καγκελαρία· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

André Potocki

Γεννήθηκε το 1950· εφέτης στο Cour d'appel de Paris και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Paris X-Nanterre (1994)· προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1991)· αντιπρόεδρος στο Tribunal de grande instance de Paris (1990)· γενικός γραμματέας της première présidence de la Cour de Cassation (1988)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Σεπτεμβρίου 1995.

Rui Manuel Gens de Moura Ramos

Γεννήθηκε το 1950· καθηγητής στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Coimbra και στη Νομική Σχολή του Καθολικού Πανεπιστημίου του Πόρτο· τακτικός καθηγητής στην έδρα Jean Monnet· διευθυντής σπουδών (στη γαλλική γλώσσα) στην Ακαδημία Διεθνούς Δικαίου της Χάγης (1984) και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Νομικών Σπουδών Paris I (1995)· αντιπρόσωπος της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το δικαίο του διεθνούς εμπορίου (Cnudi), στη Διάσκεψη της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, στην *Comité international de l'état civil* και στην επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ιθαγένεια· μέλος του Ινστιτούτου Διεθνούς Δικαίου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Σεπτεμβρίου 1995.

John D. Cooke

Γεννήθηκε το 1944· δικηγόρος Ιρλανδίας το 1966· επίσης μέλος των δικηγορικών συλλόγων Αγγλίας και Ουαλίας, Βορείου Ιρλανδίας και Νέας Νοτίου Ουαλίας· barrister από το 1966 έως το 1996· μέλος του Inner Bar της Ιρλανδίας (Senior Counsel) και της Νέας Νοτίου Ουαλίας (1991)· Πρόεδρος του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (CCBE) κατά τα έτη 1985-1986· επισκέπτης καθηγητής στη Νομική Σχολή του University College του Δουβλίνου· μέλος της Chartered Institute of Arbitrators· Πρόεδρος της Royal Zoological Society της Ιρλανδίας από το 1987 έως το 1990· bencher της Honourable Society of Kings Inns του Δουβλίνου· honorary bencher του Lincoln's Inn του Λονδίνου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 10 Ιανουαρίου 1996.

Marc Jaeger

Γεννήθηκε το 1954· δικηγόρος· δικαστικός ακόλουθος τοποθετημένος στον Γενικό Εισαγγελέα· δικαστής· αντιπρόεδρος του Tribunal d'arrondissement του Λουξεμβούργου· δίδαξε στο Centre Universitaire του Λουξεμβούργου· αποσπασμένος δικαστικός, εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο από το 1986· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 11 Ιουλίου 1996.

Jörg Pirrung

Γεννήθηκε το 1940· βοηθός καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Marburg· Referent (στα τμήματα διεθνούς δικονομικού δικαίου και δικαίου για την προστασία του παιδιού), προϊστάμενος της υπηρεσίας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και, στη συνέχεια, προϊστάμενος υποδιευθύνσεως του τμήματος αστικού δικαίου στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 11 Ιουνίου 1997.

Paolo Mengozzi

Γεννήθηκε το 1938· καθηγητής του διεθνούς δικαίου καθώς και, στην έδρα Jean Monnet, του δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια· επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Carlos III της Μαδρίτης· επισκέπτης καθηγητής στα πανεπιστήμια: Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (Νέα Υόρκη), Georgetown, Paris II, Georgia (Athens) και Institut Universitaire International (Λουξεμβούργο)· συντονιστής του European Business Law Pallas Program που οργανώνει το Πανεπιστήμιο του Nijmegen· μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τις συμβάσεις δημοσίων έργων· Αναπληρωτής Υφυπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου κατά το εξάμηνο της ιταλικής προεδρίας του Συμβουλίου· μέλος της ομάδας προβληματισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) και διευθυντής της συνόδου του 1997 του Κέντρου Ερευνών της Ακαδημίας Διεθνούς Δικαίου της Χάγης για τον ΠΟΕ· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 4 Μαρτίου 1998.

Arjen W. H. Meij

Γεννήθηκε το 1944· σύμβουλος στο Hoge Raad der Nederlanden (1996)· σύμβουλος και αντιπρόεδρος στο College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό δικαστήριο εμπορίου και βιομηχανίας) (1986)· αναπληρωτής σύμβουλος στο Εφετείο Κοινωνικών Υποθέσεων και στη Δικαστική Επιτροπή Δασμολογίου· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1980)· δίδαξε ευρωπαϊκό δίκαιο στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Groningen· research-assistant στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Michigan· μέλος της διεθνούς γραμματείας του Εμπορικού Επιμελητηρίου του Άμστερνταμ (1970)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 17 Σεπτεμβρίου 1998.

Μιχάλης Βηλαράς

Γεννήθηκε το 1950· δικηγόρος· εισηγητής στο Συμβούλιο της Επικρατείας· πάρεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας· επίκουρο μέλος του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου· εθνικός εμπειρογνώμονας στη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και κατόπιν κύριος διοικητικός υπάλληλος στη Γενική Διεύθυνση V (Απασχόληση, εργασιακές σχέσεις και κοινωνικές υποθέσεις)· μέλος της Κεντρικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής· διευθυντής του Νομικού Γραφείου της Κυβέρνησης· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 17 Σεπτεμβρίου 1998.

Nicholas James Forwood

Γεννήθηκε το 1948· αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο Cambridge (Mechanical Sciences and Law) το 1969· έγινε μέλος του Αγγλικού Δικηγορικού Συλλόγου το 1970, εν συνεχεία δε δικηγόρησε στο Λονδίνο (1971-1979) και στις Βρυξέλλες (1979-1999)· έγινε μέλος του Ιρλανδικού Δικηγορικού Συλλόγου το 1982· το 1987 διορίστηκε Queen's Counsel και το 1998 Benchet of the Middle Temple· εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αγγλίας και Ουαλίας στο Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της ΕΕ (CCBE) και πρόεδρος της Μόνιμης Αντιπροσωπείας του CCBE στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο· ταμίας του European Maritime Law Organization (μέλος του διοικητικού συμβουλίου από το 1991)· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της World Trade Law Association· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 15 Δεκεμβρίου 1999.

Hans Jung

Γεννήθηκε το 1944· επιμελητής και στη συνέχεια επίκουρος καθηγητής στη Νομική Σχολή του Βερολίνου· δικηγόρος Φρανκφούρτης· νομικός μεταφραστής στο Δικαστήριο· εισηγητής στο γραφείο του Προέδρου του Δικαστηρίου H. Kutscher και στη συνέχεια του Γερμανού δικαστή του Δικαστηρίου· βοηθός γραμματέας του Δικαστηρίου· γραμματέας του Πρωτοδικείου από τις 10 Οκτωβρίου 1989.

2. Οι μεταβολές της συνθέσεως του Πρωτοδικείου κατά το 1999

Το 1999 σημειώθηκε η εξής μεταβολή στη σύνθεση του Πρωτοδικείου:

Στις 15 Δεκεμβρίου 1999, ο δικαστής Christopher William Bellamy αποχώρησε από το Πρωτοδικείο. Αντικαταστάθηκε από τον δικαστή Nicholas James Forwood.

3. Σειρές πρωτοκόλλου

από την 1η Ιανουαρίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1999

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
A. POTOCKI, πρόεδρος τμήματος
R. M. MOURA RAMOS, πρόεδρος τμήματος
J. D. COOKE, πρόεδρος τμήματος
M. JAEGER, πρόεδρος τμήματος
R. GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ, δικαστής
K. LENAERTS, δικαστής
C. W. BELLAMY, δικαστής
V. TIILI, δικαστής
P. LINDH, δικαστής
J. AZIZI, δικαστής
J. PIRRUNG, δικαστής
P. MENGGOZZI, δικαστής
A. MEIJ, δικαστής
M. ΒΗΛΑΡΑΣ, δικαστής

H. JUNG, γραμματέας

από την 1η Οκτωβρίου έως τις 14 Δεκεμβρίου 1999

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
R. GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ, πρόεδρος τμήματος
K. LENAERTS, πρόεδρος τμήματος
V. TIILI, πρόεδρος τμήματος
J. PIRRUNG, πρόεδρος τμήματος
C. W. BELLAMY, δικαστής
P. LINDH, δικαστής
J. AZIZI, δικαστής
A. POTOCKI, δικαστής
R. M. MOURA RAMOS, δικαστής
J. D. COOKE, δικαστής
M. JAEGER, δικαστής
P. MENGGOZZI, δικαστής
A. W. H. MEIJ, δικαστής
M. ΒΗΛΑΡΑΣ, δικαστής

H. JUNG, γραμματέας

από τις 15 Δεκεμβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1999

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
R. GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ, πρόεδρος τμήματος
K. LENAERTS, πρόεδρος τμήματος
V. TIILI, πρόεδρος τμήματος
J. PIRRUNG, πρόεδρος τμήματος
P. LINDH, δικαστής
J. AZIZI, δικαστής
A. POTOCKI, δικαστής
R. M. MOURA RAMOS, δικαστής
J. D. COOKE, δικαστής
M. JAEGER, δικαστής
P. MENGGOZZI, δικαστής
A. W. H. MEIJ, δικαστής
M. ΒΗΛΑΡΑΣ, δικαστής
N. FORWOOD, δικαστής

H. JUNG, γραμματέας

4. Τα παλαιά μέλη του Πρωτοδικείου

Da CRUZ VILAÇA José Luis (1989-1995), Πρόεδρος από το 1989 έως το 1995

SAGGIO Antonio (1989-1998), Πρόεδρος από το 1995 έως το 1998

BARRINGTON Donal Patrick Michael (1989-1996)

EDWARD David Alexander Ogilvy (1989-1992)

KIRSCHNER Heinrich (1989-1997)

ΓΕΡΑΡΗΣ Χρίστος (1989-1992)

SCHINTGEN Romain Alphonse (1989-1996)

BRIËT Cornelis Paulus (1989-1998)

BIANCARELLI Jacques (1989-1995)

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Ανδρέας (1992-1998)

- Πρόεδροι

Da CRUZ VILAÇA José Luis (1989-1995)

SAGGIO Antonio (1995-1998)

Κεφάλαιο ΙΙΙ

Συναντήσεις και επισκέψεις

A — Επίσημες επισκέψεις και εκδηλώσεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 1999

13 Ιανουαρίου	Enrico Letta, Υπουργός Κοινοτικών Πολιτικών της Ιταλικής Δημοκρατίας
19 Ιανουαρίου	Jan O. Karlsson, Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
25 Ιανουαρίου	Jorge Sampaio, Πρόεδρος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας
25 Ιανουαρίου	Δρ. Wendelin Weingartner, Πρόεδρος της Κυβερνήσεως (Landeshauptmann) του Land του Tyrol
28 Ιανουαρίου	Henry Söderholm, Πρόεδρος της Φινλανδίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
24 Φεβρουαρίου	η A.B.Y. ο Πρίγκιπ των Αστουριών
8 Μαρτίου	Δρ. Herta Däubler-Gmelin, Υπουργός Δικαιοσύνης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας
15 Μαρτίου	Luc Frieden, Υπουργός Δικαιοσύνης, Προϋπολογισμού και Σχέσεων με το Κοινοβούλιο του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου
18 Μαρτίου	Klas Bergenstrand, Γενικός Εισαγγελέας του Βασιλείου της Σουηδίας

26-30 Απριλίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου της Common Market for Eastern & Southern Africa (Comesa)
27 Απριλίου	Joyce Quin, Αναπληρώτρια Υπουργός στο Υπουργείο Εξωτερικών και Κοινοπολιτείας του Ηνωμένου Βασιλείου
27 Απριλίου	Frank Jensen, Υπουργός Δικαιοσύνης του Βασιλείου της Δανίας
29 Απριλίου	Αντιπροσωπεία του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Supremo Tribunal de Justiça) της Πορτογαλικής Δημοκρατίας
3 Μαΐου	Nicolas Schmit, Πρόεδρος, Πληρεξούσιος Υπουργός του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου στις Βρυξέλλες
3 και 4 Μαΐου	Ενημερωτική συνάντηση δικαστικών λειτουργών των κρατών μελών
3 Ιουνίου	Faustino Sainz Muñoz, Αποστολικός Νούντιος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες
9 Ιουνίου	Αντιπροσωπεία της Επιτροπής Συνταγματικών Θεμάτων του Φινλανδικού Κοινοβουλίου
11 Ιουνίου	Alexander Schaub, Γενικός διευθυντής της ΓΔ IV της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
17 Ιουνίου	Συμβούλιο Ανταγωνισμού της Ιρλανδίας (Competition Authority of Ireland)

22 Ιουνίου	Επιτροπή σοφών – Ομάδα προβληματισμού για το μέλλον του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (συνάντηση οργανωθείσα από την Επιτροπή)
1η Ιουλίου	Paulo Couto Barbosa, Πρέσβης της Πορτογαλίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
7 Σεπτεμβρίου	Δρ. Goll, Υπουργός Δικαιοσύνης της Βάδης-Βυρτεμβέργης
8 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία της Επιτροπής Συνταγματικών Θεμάτων (Riksdagens Konstitutionsutskott) του Σουηδικού Κοινοβουλίου
10 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία της Γενικής Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του της Κάτω Βουλής των Κάτω Χωρών
14 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Συμβουλευτικού Συμβουλίου της Κυβερνήσεως της Καταλωνίας
16 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία της Νομοθετικής Επιτροπής του Φινλανδικού Κοινοβουλίου
20 Σεπτεμβρίου έως 1 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου της Δυτικοαφρικανικής Οικονομικής και Νομισματικής Ενώσεως (UEMOA)
23 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Γενικού Συμβουλίου Συμβολαιογράφων της Ισπανίας (Consejo General del Notariado)

23 Σεπτεμβρίου	Ewald Nowotny, Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων
29 Σεπτεμβρίου	[The Right Honourable the] Lord Williams of Mostyn QC, Γενικός Εισαγγελέας (Attorney General, Ηνωμένο Βασίλειο)
4-8 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου της Comesa
5 Οκτωβρίου	Kálmán Györgyi, Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας
6 Οκτωβρίου	Johannes Rau, Πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας
7 Οκτωβρίου	Cloaldo Hugueney, Πρέσβης, Πληρεξούσιος Υπουργός της Βραζιλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στις Βρυξέλλες
11 και 12 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Raad van State των Κάτω Χωρών
11-22 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου της UEMOA
13 Οκτωβρίου	James C. Hormel, Πρέσβης των Ηνωμένων Πολιτειών στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
19 Οκτωβρίου	10η επέτειος της ιδρύσεως του Πρωτοδικείου
25 και 26 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Αυστρίας

28 Οκτωβρίου	Johannes Koskinen, Υπουργός Δικαιοσύνης της Δημοκρατίας της Φινλανδίας
28 Οκτωβρίου	Gregor Woschnagg, Πρέσβης, Πληρεξούσιος Υπουργός της Δημοκρατίας της Αυστρίας στις Βρυξέλλες
10 Νοεμβρίου	Αντιπροσωπεία της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων και Εσωτερικής Αγοράς του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
11 Νοεμβρίου	Erna Hennicot-Schoepges, Υπουργός Πολιτισμού, Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας, Υπουργός Δημοσίων Έργων του Λουξεμβούργου
22 Νοεμβρίου	Εγκαίνια των φινλανδικών έργων τέχνης από την κ. Tarja Halonen, Υπουργό Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Φινλανδίας
26 Νοεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
29 Νοεμβρίου έως 10 Δεκεμβρίου	Raphaël Pélomont Ouattara, γραμματέας του Δικαστηρίου της UEMOA
7 Δεκεμβρίου	Κοινοβουλευτική Επιτροπή του House of Lord (House of Lords Select Committee), υποεπιτροπή E: Laws and Institutions
13-17 Δεκεμβρίου	Ενημερωτική επίσκεψη στο Δικαστήριο του κ. A. M. Akiwumi, μέλους του Δικαστηρίου της Comesa

15 και 16 Δεκεμβρίου

Abraham Zinzindohoue, Πρόεδρος του
Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας
του Μπενίν

Β — Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 1999
(Αριθμός επισκεπτών)

	Εθνικοί δικαστικοί λειτουργοί ¹	Δικηγόροι, νομικοί σύμβουλοι, ασκούμενοι	Καθηγητές κοινοτικού δικαίου, εκπαιδευτικοί ²	Διπλωματικοί, βουλευτές, πολιτικές ομάδες, δημόσιοι υπάλληλοι	Φοιτητές, ασκούμενοι Επιτροπής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Μέλη επαγγελματικών συλλόγων	Λοιποί	ΣΥΝΟΛΟ
B	61	84	—	—	749	52	—	946
DK	23	39	20	30	126	92	35	365
D	299	563	36	284	612	137	252	2 183
EL	55	5	7	—	39	50	—	156
E	33	113	3	29	203	38	—	419
F	35	153	—	178	351	—	92	809
IRL	8	—	5	3	122	—	—	138
I	28	110	6	—	361	25	68	598
L	4	100	—	—	75	45	60	284
NL	28	1	2	—	252	—	—	283
A	9	25	52	67	250	—	20	423
P	10	1	6	16	32	4	14	83
FIN	20	17	1	22	10	7	47	124
S	8	44	13	55	28	18	18	184
UK	45	19	15	5	881	16	31	1 012
Τρίτες χώρες	115	119	42	168	806	—	—	1 250
Μικτές ομάδες	40	174	15	16	184	74	24	527
ΣΥΝΟΛΟ	821	1 567	223	873	5 081	558	661	9 784

¹ Στη στήλη αυτή αναφέρεται ο αριθμός των δικαστικών λειτουργών των κρατών μελών που μετέσχε στις ενημερωτικές συναντήσεις και τα σεμινάρια δικαστικών λειτουργών που οργανώθηκαν από το Δικαστήριο. Το 1999, μετέσχαν: Βέλγιο: 10· Δανία: 8· Γερμανία: 24· Ελλάδα: 8· Ισπανία: 24· Γαλλία: 24· Ιρλανδία: 8· Ιταλία: 24· Λουξεμβούργο: 4· Κάτω Χώρες: 8· Αυστρία: 8· Πορτογαλία: 8· Φινλανδία: 8· Σουηδία: 8· Ηνωμένο Βασίλειο: 24.

² Δεν συνυπολογίζονται οι καθηγητές που συνόδευσαν ομάδες φοιτητών.

Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 1999

(Αριθμός ομάδων)

	Εθνικοί δικαστικοί λειτουργοί ¹	Δικηγόροι, νομικοί σύμβουλοι, ασκούμενοι	Καθηγητές κοινωτικού δικαίου, εκπαιδευτικοί ²	Διπλωματικοί, βουλευτές, πολιτικές ομάδες, δημόσιοι υπάλληλοι	Φοιτητές, ασκούμενοι Επιτροπής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Μέλη επαγγελματικών συλλόγων	Λοιποί	ΣΥΝΟΛΟ
B	3	2	–	–	11	2	–	18
DK	2	2	1	1	4	3	2	15
D	9	21	2	11	24	5	10	82
EL	5	4	4	–	3	1	–	17
E	3	5	3	2	10	2	–	25
F	3	11	–	7	14	–	3	38
IRL	1	–	1	1	5	–	–	8
I	2	7	5	–	12	1	2	29
L	1	2	–	–	2	1	1	7
NL	3	1	1	–	9	–	–	14
A	2	5	3	8	8	–	1	27
P	2	1	1	2	3	1	1	11
FIN	3	2	1	2	2	1	2	13
S	1	2	1	5	1	1	1	12
UK	3	2	2	1	25	1	2	36
Τρίτες χώρες	6	14	2	16	30	–	–	68
Μικτές ομάδες	1	3	1	1	4	2	1	13
ΣΥΝΟΛΟ	50	84	28	57	167	21	26	433

¹ Στη στήλη αυτή συνυπολογίζονται, μεταξύ άλλων, η ενημερωτική συνάντηση και το σεμινάριο δικαστικών λειτουργών.

² Δεν συνυπολογίζονται οι καθηγητές που συνόδευαν ομάδες φοιτητών.

Γ – Πανηγυρικές συνεδριάσεις κατά το 1999

21 Απριλίου	Πανηγυρική συνεδρίαση στη μνήμη του Κρατερού Ιωάννου, δικαστή του Δικαστηρίου
7 Ιουνίου	Πανηγυρική συνεδρίαση με την ευκαιρία της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή στο Δικαστήριο από τον Βασίλειο Σκουρή
17 Σεπτεμβρίου	Ορκωμοσία του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
5 Οκτωβρίου	Πανηγυρική συνεδρίαση με την ευκαιρία της αποχωρήσεως του δικαστή John Murray και της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή στο Δικαστήριο από την Fidelma Macken
18 Οκτωβρίου	Πανηγυρική συνεδρίαση στη μνήμη του G. Federico Mancini, δικαστή του Δικαστηρίου
15 Δεκεμβρίου	Πανηγυρική συνεδρίαση με την ευκαιρία της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή στο Δικαστήριο από τον Antonio M. La Pergola και της αποχωρήσεως του Christopher W. Bellamy, δικαστή του Πρωτοδικείου, καθώς και της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή στο Πρωτοδικείο από τον Nicholas J. Forwood

Δ – Επισκέψεις ή συμμετοχές σε επίσημες εκδηλώσεις κατά το 1999

13 Ιανουαρίου	Παρουσία του Προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στην πανηγυρική εναρκτήρια συνεδρίαση του Cour de cassation στο Παρίσι
15-17 Φεβρουαρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου σε σύμπόσιο που οργάνωσε η Δυτικοαφρικανική Οικονομική και Νομισματική Ένωση στο Ouagadougou
16 Φεβρουαρίου	Επίσκεψη του Προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Ισπανίας στη Μαδρίτη
24 και 25 Μαρτίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου σε διάσκεψη που οργάνωσε η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες
6-9 Απριλίου	Επίσημη επίσκεψη του Προέδρου στο Δικαστήριο Κεντρικής Αμερικής (Corte Centroamericana de Justicia) στη Μανάγκουα

26 Απριλίου

Συμμετοχή του Προέδρου σε συμπόσιο που οργανώθηκε για τον εορτασμό της 150ής επετείου του Συντάγματος της Δανίας, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου του Δανικού Κοινοβουλίου στην Κοπεγχάγη. Διάλεξη του Προέδρου με θέμα «Η ευρωπαϊκή έννομη τάξη από συνταγματικής απόψεως» στο πλαίσιο του συμποσίου αυτού

10 και 11 Μαΐου

Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην προπαρασκευαστική συνάντηση του συμποσίου των Συμβουλίων της Επικρατείας και των Ανωτάτων Διοικητικών Δικαστηρίων στη Βιέννη

13 Μαΐου

Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην απονομή του βραβείου «Καρλομάγνου» στον Βρετανό Πρωθυπουργό Tony Blair στο Άαχεν

14 Μαΐου

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου προεδρεύει στην τελετή απονομής του διεθνούς βραβείου «Justice dans le Monde» στον καθηγητή Aharon Barak, Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ισραήλ, από το Ίδρυμα «Justice dans le monde de l'Union internationale des magistrats» στη Μαδρίτη

14 και 15 Μαΐου

Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην ετήσια συνεδρίαση της Ενώσεως Γερμανών, Ιταλών και Γάλλων Διοικητικών Δικαστών στη Ρώμη

17-19 Μαΐου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην «XI Συνδιάσκεψη των Ευρωπαϊκών Συνταγματικών Δικαστηρίων» στη Βαρσοβία
25 Μαΐου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου κατά την παρουσίαση της ετησίας εκθέσεως της Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato στη Ρώμη
10 Ιουνίου	Συμμετοχή του Προέδρου στην τελετή των εγκαινίων της έδρας του Γραφείου Εναρμονίσεως στην Εσωτερική Αγορά (ΓΕΕΑ) στο Αλικάντε
11 Ιουνίου	Ο Πρόεδρος εκφωνεί την εναρκτήρια ομιλία του συμποσίου για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική στο Τρίερ
13 Ιουλίου	Ο Πρόεδρος εκφωνεί την εναρκτήρια ομιλία στα μαθήματα με θέμα τις εξουσίες των κρατών και της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που οργάνωσε το ισπανικό Consejo General del Poder Judicial στην Κορούνια
27 Σεπτεμβρίου	Συμμετοχή του Προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο συμπόσιο με θέμα τη Δομή του Δικαιοδοτικού Συστήματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως που οργάνωσαν το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η Φινλανδική Ένωση Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Ελσίνκι

30 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην εναρκτήρια συνεδρίαση του πεντηκοστού ακαδημαϊκού έτους του Κολλεγίου της Ευρώπης στη Μπρυξ
1η Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην τελετή Ενάρξεως του Δικαστικού Έτους στο Λονδίνο
2 και 3 Νοεμβρίου	Επίσημη επίσκεψη του Προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο Συνταγματικό Δικαστήριο (Tribunal Constitucional), καθώς και στο Ακυρωτικό Δικαστήριο (Tribunal Supremo) και στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (Consejo General del Poder Judicial) στη Μαδρίτη
19 και 20 Νοεμβρίου	Συμμετοχή του Προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου σε συμπόσιο που οργάνωσαν το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και το Κολλέγιο της Ευρώπης με θέμα τη «Δομή του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως» στη Μπρυξ
13 Δεκεμβρίου	Συμμετοχή του Προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου, κατόπιν προσκλήσεως του αντιπροέδρου του γαλλικού Conseil d'État, στον εορτασμό των διακοσίων ετών από της ιδρύσεώς του στο Παρίσι.
14 Δεκεμβρίου	Συμμετοχή του Προέδρου στην τελετή των εγκαίνιων της νέας έδρας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο

17 Δεκεμβρίου

Συμμετοχή, με την ιδιότητα του
παρατηρητή, αντιπροσωπείας του
Δικαστηρίου στην ομάδα εργασίας για την
εκπόνηση της Χάρτας των Θεμελιωδών
Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
στις Βρυξέλλες

Κεφάλαιο IV

Πίνακες και στατιστικές

A — Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου

1. Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Δικαστηρίου κατά το 1999	229
Ανταγωνισμός	229
Αρχές του κοινοτικού δικαίου	232
Γεωργία	232
Δίκαιο των εταιριών	237
ΕΚΑΕ	239
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	240
Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	243
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	243
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	247
Εξωτερικές σχέσεις	249
Θεσμικό δίκαιο	250
Κοινωνική πολιτική	251
Κρατικές ενισχύσεις	254
Μεταφορές	255
Περιβάλλον και καταναλωτές	256
Περιφερειακή πολιτική	259
Προνόμια και ασυλίες	259
Προσέγγιση των νομοθεσιών	259
Προσχώρηση νέων κρατών	262
Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων	263
Σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών	264
Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων	264
Φορολογία	265
2. Πίνακας των λοιπών αποφάσεων του Δικαστηρίου που δημοσιεύθηκαν στο Δελτίο Δραστηριοτήτων του έτους 1999	269
3. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου	271

1. Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Δικαστηρίου κατά το 1999

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ			
C-215/96 και C-216/96	21 Ιανουαρίου 1999	Carlo Bagnasco κ.λπ. και Banca Popolare di Novara soc. coop. arl κ.λπ.	Ανταγωνισμός – Άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ – Ενοποιημένοι τραπεζικοί όροι για το άνοιγμα πίστωσης σε αλληλόχρεο λογαριασμό και για τη γενική ρήτρα εγγυήσεως
C-59/98	25 Φεβρουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 94/46/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο
C-119/97 P	4 Μαρτίου 1999	Union française de l'express (Ufex) κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Ανταγωνισμός – Απόρριψη προσφυγής ακυρώσεως – Αποστολή της Επιτροπής βάσει των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ – Εκτίμηση του κοινοτικού συμφέροντος
C-126/97	1 Ιουνίου 1999	Eco Swiss China Time Ltd κατά Benetton International NV	Ανταγωνισμός – Αυτεπάγγελτη εφαρμογή του άρθρου 81 ΕΚ (παλαιό άρθρο 85) από διαιτητικό δικαστήριο – Εξουσία του εθνικού δικαστηρίου να ακυρώνει τις διαιτητικές αποφάσεις
C-49/92 P	8 Ιουλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Anic Partecipazioni SpA	Αίτηση αναιρέσεως – Εσωτερικός Κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων – Κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις – Έννοιες συμφωνίας και εναρμονισμένης πρακτικής – Ευθύνη επιχειρήσεως για το σύνολο της παραβάσεως – Καθορισμός του προσώπου που ευθύνεται για τη διαπιστωθείσα παράβαση – Πρόστιμο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-51/92 P	8 Ιουλίου 1999	Hercules Chemicals NV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Διαδικασία – Υποχρέωση ταυτόχρονης εκδόσεως των αποφάσεων του Πρωτοδικείου στις υποθέσεις που αφορούν την ίδια απόφαση της Επιτροπής – Εσωτερικός Κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων – Κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις – Δικαιώματα άμυνας – Πρόσβαση στον φάκελλο – Πρόστιμο
C-199/92 P	8 Ιουλίου 1999	Hüls AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου – Επανάληψη της προφορικής διαδικασίας – Εσωτερικός Κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων – Κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις – Έννοιες συμφωνίας και εναρμονισμένης πρακτικής – Αρχές και κανόνες που ισχύουν για την απόδειξη – Τεκμήριο αθωότητας – Πρόστιμο
C-200/92 P	8 Ιουλίου 1999	Imperial Chemical Industries plc (ICI) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου – Επανάληψη της προφορικής διαδικασίας – Εσωτερικός κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων
C-227/92 P	8 Ιουλίου 1999	Hoechst AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου – Επανάληψη της προφορικής διαδικασίας – Εσωτερικός κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-234/92 P	8 Ιουλίου 1999	Shell International Chemical Company Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου – Επανάληψη της προφορικής διαδικασίας – Εσωτερικός κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από την ολομέλεια της Επιτροπής
C-235/92 P	8 Ιουλίου 1999	Montecatini SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Εσωτερικός Κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων – Κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις – Έννοιες συμφωνίας και εναρμονισμένης πρακτικής – Παραγραφή – Πρόστιμο
C-245/92 P	8 Ιουλίου 1999	Chemie Linz GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου – Επανάληψη της προφορικής διαδικασίας – Εσωτερικός Κανονισμός της Επιτροπής – Διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων
C-5/93 P	8 Ιουλίου 1999	DSM NV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Αίτηση αναθεωρήσεως – Παραδεκτό
C-310/97 P	14 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά AssiDomän Kraft Products AB κ.λπ.	Αίτηση αναιρέσεως – Συνέπειες μιας ακυρωτικής αποφάσεως έναντι των τρίτων
C-22/98	16 Σεπτεμβρίου 1999	Jean Claude Becu, Annie Verweire, Smeg NV, Adia Interim NV	Ανταγωνισμός – Εθνική νομοθεσία ορίζουσα ότι ορισμένες λιμενικές εργασίες ασκούνται μόνον από αναγνωρισμένους λιμενεργάτες – Έννοια της επιχειρήσεως – Ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα
C-67/96	21 Σεπτεμβρίου 1999	Albany International BV κατά Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie	Υποχρεωτική υπαγωγή σε κλαδικό ταμείο συντάξεων – Συμβιβαστό με τους κανόνες ανταγωνισμού – Χαρακτηρισμός κλαδικού ταμείου συντάξεων ως επιχειρήσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-115/97, C-116/97 και C-117/97	21 Σεπτεμβρίου 1999	Brentjens' Handelsonderneming BV κατά Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen	Υποχρεωτική υπαγωγή σε κλαδικό ταμείο συντάξεων – Συμβιβαστό με τους κανόνες ανταγωνισμού – Χαρακτηρισμός κλαδικού ταμείου συντάξεων ως επιχειρήσεως
C-219/97	21 Σεπτεμβρίου 1999	Maatschappij Drijvende Bokken BV κατά Stichting Pensioenfonds voor de Vervoer- en Havenbedrijven	Υποχρεωτική υπαγωγή σε κλαδικό ταμείο συντάξεων – Συμβιβαστό με τους κανόνες ανταγωνισμού – Χαρακτηρισμός κλαδικού ταμείου συντάξεων ως επιχειρήσεως

ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

C-343/96	9 Φεβρουαρίου 1999	Dilexport Srl κατά Amministrazione delle Finanze dello Stato	Εσωτερικοί φόροι αντίθετοι προς το άρθρο 95 της Συνθήκης – Αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντος – Εθνικοί δικονομικοί κανόνες
C-172/98	29 Ιουνίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 12 ΕΚ) – Ελευθερία εγκαταστάσεως – Προϋπόθεση της αναγνώρισεως της νομικής προσωπικότητας μιας ενώσεως η παρουσία μελών βελγικής ιθαγένειας

ΓΕΩΡΓΙΑ

C-416/97	21 Ιανουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγίες 93/119/ΕΚ, 94/42/ΕΚ, 94/16/ΕΚ και 93/118/ΕΚ – Παράλειψη μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο εντός των ταχθειών προθεσμιών
C-54/95	21 Ιανουαρίου 1999	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εκκαθάριση των λογαριασμών – ΕΓΤΠΕ – Μη αναγνώριση των δαπανών – Οικονομικό έτος 1991

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-73/97 P	21 Ιανουαρίου 1999	Γαλλική Δημοκρατία	Αίτηση αναίρεσης – Τομέας της μπανάνας – Ακύρωση του κανονισμού (ΕΚ) 3190/93 – Ένσταση απαραδέκτου
C-181/96	28 Ιανουαρίου 1999	Georg Wilkens κατά Landwirtschaftskammer Hannover	Συμπληρωματική εισφορά επί του γάλακτος – Ειδική ποσότητα αναφοράς – Δέσμευση περί μη εμπορίας και περί μετατροπής – Υποχρεώσεις – Παράβαση – Ανάκληση της προμηδοτήσεως μετατροπής – Αναδρομική ακύρωση της χορηγήσεως ποσοστώσεως
C-303/97	28 Ιανουαρίου 1999	Verbraucherschutzverein eV κατά Sektkellerei G.C. Kessler GmbH und Co.	Σήμα – Αφρώδης οίνος – Άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2333/92 – Περιγραφή του προϊόντος – Προστασία του καταναλωτή – Κίνδυνος συγχύσεως
C-354/97	9 Φεβρουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγίες 93/74/ΕΟΚ, 94/28/ΕΚ, 94/39/ΕΚ, 95/9/ΕΚ και 95/10/ΕΚ
C-179/97	2 Μαρτίου 1999	Βασίλειο της Ισπανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αλιεία – Διατήρηση των αλιευτικών αποθεμάτων – Επιθεώρηση αλιευτικών σκαφών – Πρόγραμμα αμοιβαίας διεθνούς επιθεωρήσεως που θεσπίστηκε από την Οργάνωση Αλιείας του Βορειοδυτικού Ατλαντικού
C-100/96	11 Μαρτίου 1999	The Queen κατά Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, <i>ex parte</i> : British Agrochemicals Association Ltd	Έγκριση διαθέσεως στην αγορά – Φυτοπροστατευτικό προϊόν εισαχθέν από κράτος του ΕΟΧ ή από τρίτη χώρα – Πανομοιότυπο προς φυτοπροστατευτικό προϊόν που έχει ήδη εγκριθεί από το κράτος μέλος εισαγωγής – Εκτίμηση του πανομοιότυπου – Εξουσία εκτιμήσεως του κράτους μέλους
C-289/96, C-293/96 και C-299/96	16 Μαρτίου 1999	Βασίλειο της Δανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κανονισμός (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου – Κανονισμός (ΕΚ) 1107/96 της Επιτροπής – Καταχώρηση των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως – Φέτα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
C-59/97	18 Μαρτίου 1999	Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση των λογαριασμών – Οικονομικό έτος 1992
C-28/94	22 Απριλίου 1999	Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση των λογαριασμών – Οικονομικό έτος 1990 – Βούτυρο
C-31/98	28 Απριλίου 1999	Peter Luksch κατά Hauptzollamt Weiden	Γεωργία – Κοινές οργανώσεις αγορών – Οπωροκητευντικά – Εισαγωγή βυσσίνων από τρίτες χώρες – Επιβολή εξισωτικής εισφοράς ίσης προς τη διαφορά μεταξύ της ελάχιστης τιμής και της τιμής κατά την εισαγωγή – Δυνατότητα εφαρμογής σε αλλοιωμένα εμπορεύματα
C-288/97	29 Απριλίου 1999	Consorzio fra i Caseifici dell'Altopiano di Asiago κατά Regione Veneto	Γάλα – Συμπληρωματική εισφορά – Έννοια του αγοραστή – Συνεταιριστική οργάνωση παραγωγών
C-376/97	10 Ιουνίου 1999	Bezirksregierung Lüneburg κατά Karl-Heinz Wettwer	Ειδική προμολόγηση υπέρ των παραγωγών βοείου κρέατος – Υποχρέωση διατήρησης των βοοειδών στην εκμετάλλευση του αιτούντος επί μια ελάχιστη περίοδο – Μεταβίβαση της εκμεταλλεύσεως κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, λόγω πρόωρης διαδοχής μεταξύ ζώντων – Επιπτώσεις επί του δικαιώματος προμολογήσεως
C-14/98	1 Ιουλίου 1999	Battital Srl κατά Regione Piemonte	Υγειονομική και φυτοϋγειονομική προστασία των φυτών – Οδηγία 77/93/ΕΟΚ – Οδηγία 92/76/ΕΟΚ – Απαγόρευση εισαγωγής στην Ιταλία φυτών του είδους Citrus από τρίτες χώρες – Περιορισμένη χρονική ισχύς
C-374/97	9 Σεπτεμβρίου 1999	Anton Feyrer κατά Landkreis Rottal-Inn	Οδηγία 85/73/ΕΟΚ – Τέλη σχετικά με υγειονομικές επιθεωρήσεις και ελέγχους των νωπών κρεάτων – Άμεσο αποτέλεσμα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-64/98 P	9 Σεπτεμβρίου 1999	Οδέττη Νίκου Πετρίδη ΑΕ κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Αγωγή αποζημιώσεως – Κοινή οργάνωση του ακατέργαστου καπνού – Αποφάσεις της Επιτροπής περί απορρίψεως των προσφορών που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο διαγωνισμών για καπνό που βρισκόταν στην κατοχή οργανισμών παρεμβάσεως – Ανεπαρκής αιτιολογία, αρχές της αναλογικότητας, της ίσης μεταχειρίσεως και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας
C-106/97	21 Σεπτεμβρίου 1999	Dutch Antillian Dairy Industry Inc., Verenigde Douane-Agenten BV κατά Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees	Σύνδεση υπερποντίων χωρών και εδάφων – Εισαγωγή βουτύρου από τις Ολλανδικές Αντίλλες – Υγειονομικοί κανόνες αφοράντες τα προϊόντα με βάση το γάλα – Άρθρα 131 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 182 ΕΚ), 132 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 183 ΕΚ), 136 και 227 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 187 ΕΚ και 299 ΕΚ) – Οδηγία 92/46/ΕΟΚ – Απόφαση 94/70/ΕΚ
C-179/95	5 Οκτωβρίου 1999	Βασίλειο της Ισπανίας κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Αλιεία – Κανονισμοί για τον περιορισμό και την κατανομή των δυνατοτήτων αλιείας μεταξύ κρατών μελών – Ανταλλαγή ποσοστώσεων αλιείας – Ακύρωση
C-240/97	5 Οκτωβρίου 1999	Βασίλειο της Ισπανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση των λογαριασμών – Οικονομικό έτος 1993 – Επιστροφές κατά την εξαγωγή βουτύρου και βοείου κρέατος – Ενισχύσεις για πράξεις μεταποίησης εσπεριδοειδών
C-10/98 P	5 Οκτωβρίου 1999	Azienda Agricola «Le Canne» Srl κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Υδατοκαλλιέργεια – Κανονισμοί (ΕΟΚ) 4028/86 και 1116/88 – Κοινοτική χρηματοδοτική συνδρομή – Μείωση της ενισχύσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-104/97 P	14 Οκτωβρίου 1999	Atlanta AG κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκπροσωπούμενης από 1) το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και 2) την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσεως – Αγωγή αποζημιώσεως – Κοινή οργάνωση των αγορών – Μπανάνες – Καθεστώς εισαγωγής
C-44/97	21 Οκτωβρίου 1999	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εκκαθάριση λογαριασμών – ΕΓΠΤΕ – Μη αναγνώριση δαπανών – Οικονομικά έτη 1992-1993
C-253/97	28 Οκτωβρίου 1999	Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση λογαριασμών – Οικονομικό έτος 1993
C-151/98 P	18 Νοεμβρίου 1999	Pharos SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσεως – Κτηνιατρικά φάρμακα – Σοματοζάλη – Διαδικασία για τον καθορισμό των ανώτατων ορίων καταλοίπων – Επιτροπή για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο – Μη έκδοση γνώμης – Προθεσμία υποβολής του ζητήματος στο Συμβούλιο
C-74/98	16 Δεκεμβρίου 1999	DAT-SCHAUB amba κατά Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	Γεωργία – Κοινή οργάνωση αγοράς – Βόειο κρέας – Επιστροφές λόγω εξαγωγής – Βόειο κρέας μεταποιηθέν πριν από την είσοδο στη χώρα εισαγωγής – Διεθνείς συμφωνίες – Αποτελέσματα – Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και των χωρών μερών του καταστατικού χάρτη του συμβουλίου συνεργασίας των Αραβικών Κρατών του Κόλπου
C-137/99	16 Δεκεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας 96/43/EK στο εσωτερικό δίκαιο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-101/98	16 Δεκεμβρίου 1999	Union Deutsche Lebensmittelwerke GmbH κατά Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft eV	Προστασία της ονομασίας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων κατά τη διάθεσή τους στο εμπόριο – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1898/87 – Οδηγία 89/398/ΕΟΚ – Χρήση της ονομασίας τυρί για την περιγραφή διαιτητικού προϊόντος στη σύνθεση του οποίου οι φυσικές λιπαρές ύλες έχουν αντικατασταθεί από λίπος φυτικής προελεύσεως

ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

C-103/97	4 Φεβρουαρίου 1999	Josef Köllensperger GmbH & Co. KG, Atzwanger Ag κατά Gemeindeverband Bezirkskrankenhaus Schwaz	Έννοια του εθνικού δικαστηρίου κατά το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ – Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων δημοσίων προμηθειών και έργων – Υπεύθυνη για τις διαδικασίες προσφυγής αρχή
C-258/97	4 Ματίου 1999	Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs-Gesellschaft mbH (HI) κατά Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft	Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Αποτέλεσμα οδηγίας που δεν μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο
C-272/97	22 Απριλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Αιτιολογημένη γνώμη – Αρχή της συλλογικής δράσεως της Επιτροπής – Οδηγία 90/605/ΕΟΚ περί τροποποίησης του πεδίου εφαρμογής των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ – Ετήσιοι και ενοποιημένοι λογαριασμοί
C-108/97 και C-109/97	4 Μαΐου 1999	Windsurfing Chiemsee Produktions- und Vertriebs GmbH (WSC) κατά Boots- und Segelzubehör Walter Huber Franz Attenberger	Οδηγία 89/104/ΕΟΚ – Σήματα – Ενδείξεις γεωγραφικής προελεύσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-225/97	19 Μαΐου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Ελεύτερη παροχή υπηρεσιών – Διαδικασίες συνάψεως των συμβάσεων – Τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών
C-185/98	20 Μαΐου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας 92/101/ΕΟΚ στο εσωτερικό δίκαιο
C-275/97	14 Σεπτεμβρίου 1999	DE + ES Bauunternehmung GmbH κατά Finanzamt Bergheim	Τέταρτη οδηγία 78/660/ΕΟΚ – Ετήσιοι λογαριασμοί – Αρχή της πραγματικής εικόνας – Αρχή της συνέσεως – Αρχή της χωριστής αποτιμήσεως – Συνολικές προβλέψεις για περισσότερους του ενός κινδύνους – Προϋποθέσεις συστάσεως
C-27/98	16 Σεπτεμβρίου 1999	Metalmeccanica Fracasso SpA και Leitschutz Handels- und Montage GmbH κατά Amt der Salzburger Landesregierung für den Bundesminister für wirtschaftliche Angelegenheiten	Συμβάσεις δημοσίων έργων – Ανάθεση του έργου στον μοναδικό προσφέροντα που κρίθηκε ικανός να μετάρχει στον διαγωνισμό
C-213/98	12 Οκτωβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 92/100/ΕΟΚ
C-328/96	28 Οκτωβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Δημοκρατίας της Αυστρίας	Παράβαση κράτους μέλους – Συμβάσεις δημοσίων έργων – Παραδεκτό – Συμβατότητα προς το κοινοτικό δίκαιο των όρων που διέπουν τις προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών – Παράλειψη δημοσιεύσεως προκηρύξεως διαγωνισμού στην ΕΕΕΚ
C-81/98	28 Οκτωβρίου 1999	Alcatel Austria AG κ.λπ., Siemens AG Österreich, Sag-Schrack Anlagentechnik AG κατά Bundesministerium für Wissenschaft und Verkehr	Δημόσιες συμβάσεις – Διαδικασία συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων – Διαδικασία προσφυγής

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-275/98	18 Νοεμβρίου 1999	Unitron Scandinavia A/S, 3-S A/S, Danske Svineproducenters Serviceselskab κατά Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	Συμβάσεις δημοσίων προμηθειών – Οδηγία 93/36/EOK – Σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών από φορέα που δεν είναι αναθέτουσα αρχή
C-107/98	18 Νοεμβρίου 1999	Teckal Srl κατά Comune di Viano, Azienda Gas- Acqua Consorziale (AGAC) di Reggio Emilia	Συμβάσεις δημοσίων υπηρεσιών και προμηθειών – Οδηγίες 92/50/EOK και 93/36/EOK – Σύναψη μεταξύ οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινοπραξίας, στην οποία αυτός μετέχει, σύμβασης προμήθειας αγαθών και παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών
C-212/98	25 Νοεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 93/83/EOK στο εσωτερικό δίκαιο
C-176/98	2 Δεκεμβρίου 1999	Holst Italia SpA κατά Comune di Cagliari	Οδηγία 92/50/EOK – Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών – Αποδεικτικό στοιχείο της ικανότητας του παρέχοντος υπηρεσίες – Δυνατότητα επικλήσεως των ικανοτήτων άλλης εταιρίας

ΕΚΑΕ

C-161/97 P	22 Απριλίου 1999	Kernkraftwerke Lippe- Ems GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΕ – Προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως – Σύναψη σύμβασης προμήθειας ουρανίου – Απλοποιημένη διαδικασία – Αρμοδιότητες του Οργανισμού – Προθεσμία συνάψεως της σύμβασης – Νομικό εμπόδιο στη σύναψη – Πολιτική διαφοροποίησης – Καταγωγή του ουρανίου – Τιμές μη αφιστάμενες των τιμών της αγοράς
------------	------------------	--	--

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

C-77/97	28 Ιανουαρίου 1999	Österreichische Unilever GmbH κατά Smithkline Beecham Markenartikel GmbH	Ερμηνεία του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΚ και της οδηγίας 76/768/ΕΟΚ του Συμβουλίου – Καλλυντικά προϊόντα – Εθνική νομοθεσία προβλέπουσα περιορισμούς στον τομέα της διαφήμισης
C-280/97	9 Φεβρουαρίου 1999	ROSE Elektrotechnik GmbH & Co. KG κατά Oberfinanzdirektion Köln	Συνδυασμένη Ονοματολογία – Δασμολογικές κλάσεις – Κουτί συνδέσεως που δεν διαθέτει ούτε καλώδια ούτε επαφές
C-383/97	9 Φεβρουαρίου 1999	Staatsanwaltschaft Osnabrück κατά Arnoldus van der Laan	Επισημάνση και παρουσίαση των τροφίμων – Άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΚ και οδηγία 79/112/ΕΟΚ – Ολλανδικό τυποποιημένο χοιρομέρι από σπάλα
C-86/97	25 Φεβρουαρίου 1999	Reiner Woltmann κατά Hauptzollamt Potsdam	Κλοπή εμπορευμάτων – Τελωνειακοί δεσμοί – Διαγραφή – Ειδική κατάσταση
C-87/97	4 Μαρτίου 1999	Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola κατά Käserei Champignon Hofmeister GmbH & Co. KG, Eduard Bracharz GmbH	Άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ – Κανονισμός (ΕΟΚ) 2081/92 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων
C-109/98	22 Απριλίου 1999	CRT France International SA κατά Directeur régional des impôts de Bourgogne	Φορολογική επιβάρυνση επί της παραδόσεως συσκευών CB – Επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος – Εσωτερικός φόρος – Δυνατότητα εφαρμογής της απαγορεύσεως στο εμπόριο με τρίτες χώρες
C-405/97	28 Απριλίου 1999	Mövenpick Deutschland GmbH für das Gastgewerbe κατά Hauptzollamt Bremen	Συνδυασμένη Ονοματολογία – Αποξηραμένα τεμάχια κοινών καρυδιών προσωρινώς αποθηκευμένων σε θερμοκρασία -24 °C

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-255/97	11 Μαΐου 1999	Pfeiffer Großhandel GmbH και Löwa Warenhandel GmbH	Άρθρα 30 και 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 28 ΕΚ και 43 ΕΚ) – Βιομηχανική και εμπορική ιδιοκτησία – Εμπορική ονομασία
C-350/97	11 Μαΐου 1999	Wilfried Monsees και Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten	Άρθρα 30, 34 και 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 28 ΕΚ έως 30 ΕΚ) – Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος – Εξαιρέσεις – Προστασία της υγείας και της ζωής των ζώων – Διεθνείς μεταφορές ζώων που προορίζονται για σφαγή
C-412/97	22 Ιουνίου 1999	ED Srl κατά Italo Fenocchio	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων – Εθνική διάταξη απαγορεύουσα την έκδοση διαταγής πληρωμής που πρέπει να επιδοθεί εκτός της εθνικής επικράτειας – Συμβατό
C-61/98	7 Σεπτεμβρίου 1999	De Haan Beheer BV κατά Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen te Rotterdam	Τελωνειακοί δασμοί – Εξωτερική διαμετακόμιση – Απάτη – Γένεση και είσπραξη τελωνειακής οφειλής
C-124/97	21 Σεπτεμβρίου 1999	Markku Juhani Läära, Cotswold Microsystems Ltd, Oy Transatlantic Software Ltd κατά Kihlakunnansyyttäjä (Jyväskylä), Suomen valtio (Φινλανδικού Δημοσίου)	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Αποκλειστικά δικαιώματα εκμεταλλεύσεως – Μηχανήματα τυχερών παιχνιδιών
C-44/98	21 Σεπτεμβρίου 1999	BASF AG κατά Präsident des Deutschen Patentamts	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος – Ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που καθίσταται άκυρο λόγω ελλείψεως μεταφράσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-379/97	12 Οκτωβρίου 1999	Pharmacia & Upjohn SA, πρώην Upjohn SA κατά Paranova A/S	Δικαίωμα επί σήματος – Φάρμακα – Παράλληλη εισαγωγή – Αντικατάσταση σήματος
C-223/98	14 Οκτωβρίου 1999	Adidas AG	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Κανονισμός (ΕΚ) 3295/94 – Απαγόρευση της ελεύθερης κυκλοφορίας, της εξαγωγής, της επανεξαγωγής και της υπαγωγής υπό καθεστώς αναστολής των εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης και των αναπαραχθέντων χωρίς άδεια (πειρατικών) – Εθνική διάταξη προβλέπουσα το απόρρητο για τα ονόματα των παραληπτών των δεμάτων τα οποία έχουν δεσμεύσει οι τελωνειακές αρχές βάσει του κανονισμού – Συμβατό της εθνικής διατάξεως με τον κανονισμό (ΕΚ) 3295/94
C-233/98	21 Οκτωβρίου 1999	Hauptzollamt Neubrandenburg κατά Lensing & Brockhausen GmbH	Κοινοτική διαμετακόμιση – Παράβαση – Είσπραξη δασμών – Αρμόδιο κράτος
C-97/98	21 Οκτωβρίου 1999	Peter Jägerskiöld κατά Torolf Gustafsson	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Έννοια των εμπορευμάτων – Δικαίωμα αλιείας με καλάμι εφοδιασμένο με καρούλι – Ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών
C-48/98	11 Νοεμβρίου 1999	Firma Söhl & Söhlke κατά Hauptzollamt Bremen	Κοινοτικός τελωνειακός κώδικας και κανονισμός εφαρμογής – Υπέρβαση των προθεσμιών εκτελωνισμού μη κοινοτικών εμπορευμάτων υπό προσωρινή εναπόθεση – Έννοια της παραλείψεως που δεν έχει πραγματική συνέπεια για την ορθή λειτουργία της προσωρινής εναπόθεσης ή του σχετικού τελωνειακού καθεστώτος – Παράβαση της προθεσμίας – Έννοια της προφανούς αμέλειας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

C-222/97	16 Μαρτίου 1999	Manfred Trummer και Peter Mayer	Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων - Εθνική απαγόρευση συστάσεως υποθήκης σε αλλοδαπό νόμισμα - Ερμηνεία του άρθρου 73 Β της Συνθήκης ΕΚ
C-439/97	14 Οκτωβρίου 1999	Sandoz GmbH κατά Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland	Συμβάσεις δανείου - Τέλος χαρτοσήμου - Τρόποι φορολογήσεως - Δυσμενής διάκριση
C-200/98	18 Νοεμβρίου 1999	X AB, Y AB κατά Riksskatteverket	Ελευθερία εγκαταστάσεως - Πληρωμή πραγματοποιηθείσα από σουηδική εταιρία προς θυγατρική της εταιρία - Απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος εταιριών

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

C-348/96	19 Ιανουαρίου 1999	Donatella Calfa	Δημόσια τάξη - Τουρίστας υπήκοος άλλου κράτους μέλους - Καταδίκη για χρήση ναρκωτικών - Ισόβια απαγόρευση διαμονής
----------	--------------------	-----------------	--

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-18/95	26 Ιανουαρίου 1999	F. C. Terhoeve κατά Inspecteur van de Belastingdienst Particulieren/Ondernemin gen buitenland	Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Συνδυασμένη φορολογία περιλαμβανούσα τον φόρο εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης – Μη εφαρμογή στους εργαζομένους που μεταφέρουν τη διαμονή τους από το ένα κράτος μέλος στο άλλο του ανωτάτου ορίου εισφορών κοινωνικής ασφάλισης που ισχύει για τους εργαζομένους που δεν άσκησαν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας – Ενδεχόμενη αντιστάθμιση με πλεονεκτήματα στον τομέα του φόρου επί του εισοδήματος – Ενδεχόμενη ασυμβατότητα προς το κοινοτικό δίκαιο – Συνέπειες
C-320/95	25 Φεβρουαρίου 1999	José Ferreiro Alvite κατά Instituto Nacional de Empleo (Inem) κ.λπ.	Άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ – Άρθρο 67 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 – Επίδομα ανεργίας για τους άνω των 52 ετών
C-90/97	25 Φεβρουαρίου 1999	Robin Swaddling κατά Adjudication Officer	Κοινωνική ασφάλιση – Ενίσχυση εισοδήματος – Προϋποθέσεις χορηγήσεως – Συνήθης κατοικία
C-131/97	25 Φεβρουαρίου 1999	Annalisa Carbonari κ.λπ. κατά Università degli Studi di Bologna κ.λπ.	Δικαίωμα εγκαταστάσεως – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Ιατροί – Ιατρικές ειδικότητες – Περίοδοι εκπαίδευσως προς απόκτηση ειδικότητας – Αμοιβή – Άμεσο αποτέλεσμα
C-212/97	9 Μαρτίου 1999	Centros Ltd κατά Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Σύσταση υποκαταστήματος εκ μέρους εταιρίας χωρίς πραγματική δραστηριότητα – Καταστρατήγηση του εθνικού δικαίου – Άρνηση καταχωρήσεως
C-360/97	20 Απριλίου 1999	Herman Nijhuis κατά Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen	Κοινωνική ασφάλιση – Ανικανότητα προς εργασία – Ειδικό καθεστώς δημοσίων υπαλλήλων – Παράρτημα VI, τμήμα I, σημείο 4, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 – Άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης ΕΟΚ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-311/97	29 Απριλίου 1999	Royal Bank of Scotland plc κατά Ελληνικού Δημοσίου (Etat hellénique)	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Φορολογική νομοθεσία – Φόρος επί των κερδών των εταιριών
C-302/97	1 Ιουνίου 1999	Klaus Konle κατά Republik Österreich	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων – Άρθρα 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 43 ΕΚ) και 56 ΕΚ (παλαιό άρθρο 73 Β) – Διαδικασία χορηγήσεως αδείας κτήσεως κυριότητας επί ακινήτων – Άρθρο 70 της Πράξεως σχετικά με τους όρους προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας – Δευτερεύουσα κατοικία – Ευθύνη λόγω παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου
C-211/97	3 Ιουνίου 1999	Paula Gómez Rivero κατά Bundesanstalt für Arbeit	Κοινωνική ασφάλιση – Άρθρο 16, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 – Δικαίωμα επιλογής – Αποτελέσματα
C-337/97	8 Ιουνίου 1999	C.P.M. Meeusen κατά Hoofddirectie van de Informatie Beheer Groep	Κανονισμός (ΕΟΚ) 1612/68 – Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Έννοια του εργαζομένου – Ελευθερία εγκαταστάσεως – Χρηματοδότηση των σπουδών – Διακρίσεις λόγω ιθαγενείας – Προϋπόθεση κατοικίας
C-234/97	8 Ιουλίου 1999	Teresa Fernández de Bobadilla κατά Museo Nacional del Prado, Comité de Empresa del Museo Nacional del Prado, Ministerio Fiscal	Αναγνώριση διπλωμάτων – Συντηρητής αντικειμένων πολιτιστικής αξίας – Οδηγίες 89/48/ΕΟΚ και 92/51/ΕΟΚ – Έννοια του νομοθετικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος – Άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ)
C-391/97	14 Σεπτεμβρίου 1999	Frans Gschwind κατά Finanzamt Aachen-Außenstadt	Άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) – Ίση μεταχείριση – Μη κάτοικοι ημεδαπής – Φόρος εισοδήματος – Φορολογική κλίμακα για έγγαμα ζεύγη

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-307/97	21 Σεπτεμβρίου 1999	Compagnie de Saint-Gobain, Zweigniederlassung Deutschland κατά Finanzamt Aachen-Innenstadt	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Φόροι επί των εισοδημάτων των εταιριών – Φορολογικά πλεονεκτήματα
C-378/97	21 Σεπτεμβρίου 1999	Florus Ariël Wijsenbeek	Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως – Έλεγχος στα σύνορα – Εθνική ρύθμιση υποχρεώνουσα τα πρόσωπα που έρχονται από άλλο κράτος μέλος να επιδείξουν διαβατήριο
C-397/96	21 Σεπτεμβρίου 1999	Caisse de pension des employés privés κατά Dieter Kordel, Rainer Kordel, Frankfurter Allianz Versicherungs AG	Κοινωνική ασφάλιση – Οφειλέτης φορέας – Δικαίωμα αναγωγής κατά του τρίτου υπευθύνου – Υποκατάσταση
C-442/97	18 Νοεμβρίου 1999	Jozef van Coile κατά Rijksdienst voor Pensioenen	Κοινωνική ασφάλιση – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 [όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1248/92] – Παροχές της ίδιας φύσεως οφειλόμενες δυνάμει της νομοθεσίας δύο ή περισσότερων κρατών μελών – Ρήτρα μειώσεως, αναστολής ή καταργήσεως προβλεπόμενη από τη νομοθεσία κράτους μέλους – Εθνική νομοθεσία αναγνωρίζουσα δυνάμει νομίμου τεκμηρίου (τεκμηρίου των ετών του πολέμου) περιόδους απασχολήσεως υπό την προϋπόθεση ότι για τις περιόδους αυτές δεν έχει συσταθεί δικαίωμα λήψεως συντάξεως με επιβάρυνση άλλου συστήματος, περιλαμβανομένων των συστημάτων της αλλοδαπής

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-161/98	18 Νοεμβρίου 1999	Georges Platbrood κατά Office national des pensions (ONP)	Κοινωνική ασφάλιση – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 [όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1248/92] – Παροχές της ίδιας φύσεως οφειλόμενες δυνάμει της νομοθεσίας δύο ή περισσότερων κρατών μελών – Ρήτρα μειώσεως, αναστολής ή καταργήσεως προβλεπόμενη από τη νομοθεσία κράτους μέλους – Εθνική νομοθεσία αναγνωρίζουσα δυνάμει νομίμου τεκμηρίου (τεκμηρίου των ετών του πολέμου) περιόδους απασχολήσεως υπό την προϋπόθεση ότι για τις περιόδους αυτές δεν έχει συσταθεί δικαίωμα λήψεως συντάξεως με επιβάρυνση άλλου συστήματος, περιλαμβανομένων των συστημάτων της αλλοδαπής

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

C-366/97	11 Φεβρουαρίου 1999	Ποινική δίκη κατά Massimo Romanelli και Paolo Romanelli	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Πιστωτικά ιδρύματα – Επιστρεπτέα κεφάλαια
C-241/97	20 Απριλίου 1999	Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)	Οδηγίες 73/239/ΕΟΚ και 79/267/ΕΟΚ στον τομέα των ασφαλειών – Περιορισμοί στην επιλογή των στοιχείων ενεργητικού
C-250/98	28 Απριλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 89/594/ΕΟΚ στο εσωτερικό δίκαιο
C-224/97	29 Απριλίου 1999	Erich Ciola κατά Land Vorarlberg	Ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών – Περιορισμός – Θέσεις αγκυροβολήσεως – Περιορισμός όσον αφορά τους κυρίους σκαφών που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-417/97	3 Ιουνίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Κινητές αξίες – Επενδυτικές υπηρεσίες – Οδηγία 93/22/ΕΟΚ – Μερική μεταφορά
C-203/98	8 Ιουλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρα 6 και 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρα 12 ΕΚ και 43 ΕΚ) – Αεροπλοΐα – Νηολόγηση αεροσκαφών
C-108/98	9 Σεπτεμβρίου 1999	R.I.S.A.N. Srl κατά Comune di Ischia, Italia Lavoro SpA, πρώην GEPI SpA, και Ischia Ambiente SpA	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Οργάνωση της υπηρεσίας αποκομιδής των αποβλήτων
C-67/98	21 Οκτωβρίου 1999	Questore di Verona κατά Diego Zenatti	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Συλλογή στοιχημάτων
C-294/97	26 Οκτωβρίου 1999	Eurowings Luftverkehrs AG κατά Finanzamt Dortmund-Unna	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Φόρος επιτηδεύματος – Συνυπολογισμός στη φορολογική βάση – Παρέκλιση μη εφαρμοστέα στον κύριο που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος επειδή δεν υπόκειται στον φόρο
C-6/98	28 Οκτωβρίου 1999	Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (ARD) κατά PRO Sieben Media AG	Το κείμενο της απόφασης δεν διατίθεται ακόμη στα ελληνικά.
C-55/98	28 Οκτωβρίου 1999	Skatteministeriet κατά Bent Vestergaard	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Φόρος εισοδήματος – Φορολογητέο εισόδημα – Έκπτωση των αφορωνσών μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισεως δαπανών – Διάκριση ανάλογα με τη χώρα εντός της οποίας πραγματοποιούνται μαθήματα
C-369/96 και C-376/96	23 Νοεμβρίου 1999	Jean-Claude Arblade, Arblade & Fils SARL Bernard Leloup, Serge Leloup, Sofrage SARL	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Προσωρινή μετακίνηση εργαζομένων προς εκτέλεση συμβάσεως – Περιορισμοί

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-239/98	16 Δεκεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των οδηγιών 92/49/ΕΟΚ και 92/96/ΕΟΚ – Πρωτασφάλιση εκτός της ασφάλειας ζωής και πρωτασφάλιση ζωής

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

C-416/96	2 Μαρτίου 1999	Nour Eddline El-Yassini κατά Secretary of State for the Home Department	Έννοια του εθνικού δικαστηρίου κατά το άρθρο 177 της Συνθήκης – Συμφωνία συνεργασίας ΕΟΚ-Μαρόκου – Άρθρο 40, πρώτο εδάφιο – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων όσον αφορά τους όρους εργασίας και αμοιβής – Άμεσο αποτέλεσμα – Περιεχόμενο – Άρνηση παρατάσεως ισχύος της αδείας παραμονής θέτουμεα τέρμα στην απασχόληση Μαροκινού εργαζομένου εντός κράτους μέλους
C-262/96	4 Μαΐου 1999	Sema Sürül κατά Bundesanstalt für Arbeit	Συμφωνία συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας – Απόφαση του Συμβουλίου Συνδέσεως – Κοινωνική ασφάλιση – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας – Άμεσο αποτέλεσμα – Τούρκος υπήκοος στον οποίο δόθηκε άδεια διαμονής σε κράτος μέλος – Δικαίωμα οικογενειακών επιδομάτων υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τους υπηκόους τους κράτους αυτού
C-321/97	15 Ιουνίου 1999	Ulla-Brith Andersson και Susanne Wåkerås-Andersson και Svenska staten (Σουηδικό Δημόσιο)	Άρθρο 234 ΕΚ (παλαιό άρθρο 177) – Συμφωνία ΕΟΧ – Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου – Προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Οδηγία 80/987/ΕΟΚ – Ευθύνη του κράτους

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-189/97	8 Ιουλίου 1999	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Συμφωνία αλιείας Ευρωπαϊκής Κοινότητας-Μαυριτανίας – Συμφωνίες που έχουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Κοινότητα
C-179/98	11 Νοεμβρίου 1999	Βελγικό Δημόσιο και Fatna Mesbah	Συμφωνία συνεργασίας ΕΟΚ- Μαρόκου – Άρθρο 41, παράγραφος 1 – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων – Προσωπικό πεδίο εφαρμογής
C-89/96	23 Νοεμβρίου 1999	Πορτογαλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Εμπορική πολιτική – Ποσοτικά όρια στην εισαγωγή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων – Προϊόντα προελεύσεως Ινδίας – Κανονισμός (ΕΚ) 3053/95 – Μερική ανάκληση
C-149/96	23 Νοεμβρίου 1999	Πορτογαλική Δημοκρατία κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Εμπορική πολιτική – Πρόσβαση σ τ η ν α γ ο ρ έ α κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων – Προϊόντα καταγωγής Ινδίας και Πακιστάν

ΘΕΣΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

C-245/95 P- INT	19 Ιανουαρίου 1999	NSK Ltd κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ.	Αίτηση αναίρεσεως – Ντάμπινγκ – Ένοφαιροι τριβείς καταγωγής Ιαπωνίας – Ερμηνεία
C-42/97	23 Φεβρουαρίου 1999	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Απόφαση 96/664/ΕΚ του Συμβουλίου – Προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας της Κοινότητας στην κοινωνία των πληροφοριών – Νομική βάση
C-65/97	25 Φεβρουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Cascina Laura Sas si arch. Aldo Delbò e κ.λπ.	Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ – Ρήτρα διαιτησίας – Μη εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων
C-69/97	27 Απριλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά SNUA Srl	Ρήτρα διαιτησίας – Μη εκτέλεση συνβάσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-172/97	10 Ιουνίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά SIVU du plan d'eau de la Vallée du Lot και Hydro-Réalisations SARL	Ρήτρα διατησίας – Μη εκτέλεση συμβάσεως
C-334/97	10 Ιουνίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Comune di Montorio al Vomano	Άρθρο 238 ΕΚ (παλαιό άρθρο 181) – Ρήτρα διατησίας – Μη εκτέλεση δύο συμβάσεων
C-209/97	18 Νοεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Κανονισμός (ΕΚ) 515/97 – Νομική βάση – Άρθρο 235 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 308 ΕΚ) ή άρθρο 100 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησεως, άρθρο 95 ΕΚ)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

C-167/97	9 Φεβρουαρίου 1999	Regina κατά Secretary of State for Employment, ex parte: Seymour-Smith και Pérez	Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι – Ισότητα αμοιβών – Ίση μεταχείριση – Αποζημίωση για καταχρηστική απόλυση – Έννοια της αμοιβής – Δικαίωμα του εργαζομένου να μην απολυθεί καταχρηστικώς – Εμπύπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 119 της Συνθήκης ΕΚ ή της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ – Νομικό κριτήριο για να κριθεί αν ένα εθνικό μέτρο συνιστά έμμεση διάκριση υπό την έννοια του άρθρου 119 της Συνθήκης – Δικαιολογείται αντιπεμενικά
C-309/97	11 Μαΐου 1999	Angestelltenbetriebsrat der Wiener Gebietskrankenkasse και Wiener Gebietskrankenkasse	Ισότητα αμοιβών ανδρών και γυναικών εργαζομένων
C-336/97	17 Ιουνίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Ατελής μεταφορά της οδηγίας 82/501/ΕΟΚ στο εσωτερικό δίκαιο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-186/98	8 Ιουλίου 1999	Maria Amélia Nunes, Evangalina de Matos	Χρηματοδοτική συνδρομή εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου – Μη προσήκουσα χρήση – Κυρώσεις κατά το κοινοτικό και κατά το εθνικό δίκαιο
C-354/98	8 Ιουλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας 96/97/ΕΚ
C-281/97	9 Σεπτεμβρίου 1999	Andrea Krüger κατά Kreiskrankenhaus Ebersberg	Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών – Επίδομα καταβαλλόμενο στο τέλος του έτους – Προϋποθέσεις χορηγήσεως
C-249/97	14 Σεπτεμβρίου 1999	Gabriele Gruber κατά Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG	Ισότητα αμοιβών ανδρών και γυναικών εργαζομένων – Αποζημίωση λόγω αποχώρησης – Έμμεση δυσμενής διάκριση
C-218/98	16 Σεπτεμβρίου 1999	Oumar Dabo Abdoulaye κ.λπ. κατά Régie nationale des usines Renault SA	Ερμηνεία του άρθρου 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) και των οδηγιών 75/117/ΕΟΚ και 76/207/ΕΟΚ – Συλλογική συμφωνία προβλέπουσα επίδομα για τις εγκύους γυναίκες στις οποίες χορηγείται άδεια μητρότητας
C-362/98	21 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας 93/103/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο
C-433/97 P	5 Οκτωβρίου 1999	IPK-München GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Ακύρωση της αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή αρνήθηκε την καταβολή του υπολοίπου χρηματοδοτικής συνδρομής
C-333/97	21 Οκτωβρίου 1999	Susanne Lewen κατά Lothar Denda	Ισότητα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων – Δίκαιο για δώρο Χριστουγέννων – Γονική άδεια και άδεια μητρότητας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-430/98	21 Οκτωβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 94/45/EK – Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς της οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη
C-273/97	26 Οκτωβρίου 1999	Angela Maria Sirdar κατά The Army Board, Secretary of State for Defence	Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών – Άρνηση προσλήψεως γυναίκας ως μαγείρισσας στους Royal Marines (πεζοναύτες του Ηνωμένου Βασιλείου)
C-187/98	28 Οκτωβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) – Οδηγίες 75/117/ΕΟΚ και 79/7/ΕΟΚ – Ισότητα αμοιβών μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών – Επιδόματα οικογενειακών βαρών και γάμου – Συντάξεις γήρατος – Υπολογισμός – Μη αναδρομική κατάργηση των προϋποθέσεων που δημιουργούν δυσμενείς διακρίσεις
C-234/98	2 Δεκεμβρίου 1999	G. C. Allen κ.λπ. κατά Amalgamated Construction Co. Ltd	Διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβίβασης επιχείρησης – Μεταβίβαση εντός ενός και του αυτού ομίλου εταιριών
C-26/99	16 Δεκεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 95/30/EK
C-198/98	16 Δεκεμβρίου 1999	G. Everson, T.J. Barrass κατά Secretary of State for Trade and Industry, Bell Lines Ltd, υπό εκκαθάριση	Κοινωνική πολιτική – Προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη – Οδηγία 80/987/ΕΟΚ – Εργαζόμενος που διαμένει και ασκεί τη μισθωτή δραστηριότητά του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της έδρας του εργοδότη – Οργανισμός εγγυήσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-47/99	16 Δεκεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 94/33/EK – Μη μεταφορά εντός της ταχθείσας προθεσμίας
C-382/98	16 Δεκεμβρίου 1999	The Queen κατά Secretary of State for Social Security, ex parte: John Henry Taylor	Οδηγία 79/7/EOK – Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης – Χορήγηση επιδόματος θερμάνσεως – Σχέση με την ηλικία συνταξιοδότησης

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

C-342/96	29 Απριλίου 1999	Βασίλειο της Ισπανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατικές ενισχύσεις – Εφαρμογή του νομίμου επιτοκίου στο πλαίσιο συμφωνιών αποδόσεως μισθών και ανακτήσεως οφειλών προς την κοινωνική ασφάλιση
C-6/97	19 Μαΐου 1999	Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατική ενίσχυση – Έννοια – Πίστωση φόρου – Αξίωση επιστροφής – Απόλυτη αδυναμία
C-295/97	17 Ιουνίου 1999	Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA και International Factors Italia SpA (Ifitalia), Dormier Luftfahrt GmbH, Ministero della Difesa	Κρατικές ενισχύσεις – Άρθρο 92 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 87 ΕΚ) – Νέα ενίσχυση – Προηγούμενη κοινοποίηση
C-75/97	17 Ιουνίου 1999	Βασίλειο του Βελγίου κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατικές ενισχύσεις – Έννοια – Αυξημένη μείωση εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους – Σχέδιο Maribel bis/ter
C-256/97	29 Ιουνίου 1999	Déménagements-Manutention Transport SA (DMT)	Άρθρο 92 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 87 ΕΚ) – Έννοια της κρατικής ενισχύσεως – Ευκολίες πληρωμής που παρέχει δημόσιος οργανισμός επιφορτισμένος με την είσπραξη των κοινωνικών εισφορών των εργοδοτών και των εργαζομένων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-251/97	5 Οκτωβρίου 1999	Γαλλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Άρθρο 92 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 ΕΚ) – Έννοια της ενισχύσεως – Ε λ ά φ ρ υ ν σ η τ ω ν κοινωνικοασφαλιστικών επιβαρύνσεων ως αντιστάθμισμα του κόστους που προκύπτει για τις επιχειρήσεις από συλλογικές σ υ μ φ ω ν ί ε ς π ε ρ ί αναδιαρθρώσεως και μειώσεως του χρόνου εργασίας

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

C-170/98	14 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4055/86 – Ε λ ε ύ θ ε ρ η πα ρ ο χ ή τ ω ν υπηρεσιών – Θαλάσσιες μεταφορές
C-171/98, C-201/98 και C-202/98	14 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου και Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4055/86 – Ε λ ε ύ θ ε ρ η πα ρ ο χ ή τ ω ν υπηρεσιών – Θαλάσσιες μεταφορές
C-193/98	28 Οκτωβρίου 1999	Alois Pfennigmann	Οδηγία 93/89/ΕΟΚ – Οδική μεταφορά εμπορευμάτων – Φόροι επί των οχημάτων – Τέλη για τη χρήση ορισμένων οδών – Βαρειά οχήματα επαγγελματικής χρήσεως
C-315/98	11 Νοεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 95/21/ΕΚ
C-138/99	16 Δεκεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 94/56/ΕΚ – Αεροπορικές μεταφορές – Πολιτική αεροπορία – Έρευνες επί των ατυχημάτων και συμβάντων – Μεταφορά

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

C-150/97	21 Ιανουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Πορτογαλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 85/337/ΕΟΚ
C-207/97	21 Ιανουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου – Ρύπανση των υδάτων – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο
C-164/97 και C-165/97	25 Φεβρουαρίου 1999	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Κανονισμοί για την προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις πυρκαγιές – Νομική βάση – Άρθρο 43 της Συνθήκης ΕΚ – Άρθρο 130 Σ της Συνθήκης ΕΚ – Προνομίες του Κοινοβουλίου
C-195/97	25 Φεβρουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους – Μη μεταφορά στην εθνική έννομη τάξη της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ
C-166/97	18 Μαρτίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους – Διατήρηση των αγρίων πτηνών – Ζώνες ειδικής προστασίας
C-423/97	22 Απριλίου 1999	Travel Vac SL κατά Manuel José Antelm Sanchis	Οδηγία 85/577/ΕΟΚ – Πεδίο εφαρμογής – Σύμβαση χρονομεριστικής χρήσεως – Δικαίωμα υπαναχώρησης
C-340/96	22 Απριλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 80/778/ΕΟΚ – Νερό προοριζόμενο για ανθρώπινη κατανάλωση – Ρύθμιση αποσκοπούσα στη διασφάλιση της τηρήσεως των ποιοτικών προδιαγραφών για το νερό

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-293/97	29 Απριλίου 1999	The Queen κατά Secretary of State for the Environment, Minister of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: H.A. Standley e.a., D.G.D. Metson e.a., παρεμβαίνουσα: National Farmer's Union	Οδηγία 91/676/ΕΟΚ – Προστασία των υδάτων κατά της νιτρορρυπάνσεως γεωργικής προελεύσεως – Προορισμός των υδάτων που υφίστανται ρύπανση – Χαρακτηρισμός των ευπρόσβλητων ζωνών – Κριτήρια – Κύρος έναντι της αρχής ότι ο ρυπαίνων πληρώνει, της αρχής της επανορθώσεως των καταστροφών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή, της αρχής της αναλογικότητας και του δικαιώματος της ιδιοκτησίας
C-198/97	8 Ιουνίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 76/160/ΕΟΚ – Ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως – Παραδεκτό προσφυγής ασκηθείσας δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ (παλαιού άρθρου 169) – Αιτιολογημένη γνώμη – Τήρηση της αρχής της συλλογικότητας της Επιτροπής – Μη συμμόρφωση προς τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ
C-102/97	9 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 87/101/ΕΟΚ – Διάθεση των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων – Μεταφορά
C-217/97	9 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 90/313/ΕΟΚ – Ελευθερία προσβάσεως στην πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος – Έννοια των δημοσίων αρχών – Αποκλείονται τα δικαστήρια καθώς και οι ασκούσες κατασταλτική ή πειθαρχική εξουσία αρχές – Μερική παροχή πληροφοριών – Αποκλεισμός από το δικαίωμα για πληροφόρηση κατά τη διάρκεια διοικητικής διαδικασίας – Ύψος και τρόπος εισπράξεως των τελών

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-435/97	16 Σεπτεμβρίου 1999	World Wildlife Fund (WWF) κ.λπ. κατά Autonome Provinz Bozen κ.λπ.	Περιβάλλον - Οδηγία 85/337/ΕΟΚ - Εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων
C-392/96	21 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας	Περιβάλλον - Οδηγία 85/337/ΕΟΚ - Εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων - Καθορισμός των κατωτάτων ορίων
C-231/97	29 Σεπτεμβρίου 1999	A.M.L. van Rooij κατά Dagelijks bestuur van het waterschap de Dommel	Περιβάλλον - Οδηγία 76/464/ΕΟΚ - Έννοια της απορρόφησης - Δυνατότητα χρησιμοποίησης, από κράτος μέλος, ευρύτερου ορισμού της έννοιας της απορρόφησης από τον περιεχόμενο στην οδηγία
C-232/97	29 Σεπτεμβρίου 1999	L. Nederhoff & Zn. κατά Dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap Rijnland	Περιβάλλον - Οδηγίες 76/464/ΕΟΚ, 76/769/ΕΟΚ και 86/280/ΕΟΚ - Έννοια της "απορρόφησης" - Δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίσουν αυστηρότερα μέτρα από αυτά της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ - Επίπτωση της οδηγίας σε τέτοιο μέτρο
C-175/98 και C-177/98	5 Οκτωβρίου 1999	Ποινική δίκη κατά Paulo Lirussi και Francesca Bizzaro	Απόβλητα - Οδηγίες 75/442/ΕΟΚ και 91/689/ΕΟΚ - Έννοια της προσωρινής εναποθηκεύσεως των αποβλήτων, πριν από τη συλλογή, στον χώρο όπου παράγονται - Έννοια της διαχείρισεως των αποβλήτων
C-365/97	9 Νοεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους - Οδηγίες 75/442/ΕΟΚ και 91/156/ΕΟΚ - Διαχείριση των αποβλήτων
C-184/97	11 Νοεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας	Παράβαση κράτους μέλους - Οδηγία 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου - Ρύπανση των υδάτων - Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-96/98	25 Νοεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 79/409/ΕΟΚ – Διατήρηση των αγρών πτηνών – Ζώνες ειδικής προστασίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

C-308/95	5 Οκτωβρίου 1999	Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Αναπτύξεως – Σχέδια συγχρηματοδοτούμενα από το ΕΤΠΑ – Απόφαση περί εκκαθαρίσεώς τους
C-84/96	5 Οκτωβρίου 1999	Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Αναπτύξεως – Αυτεπάγγελτη αποδέσμευση ποσών

ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΕΣ

C-229/98	14 Οκτωβρίου 1999	Georges Vander Zwalmen, Elisabeth Massart κατά Βελγικού Δημοσίου	Μόνιμοι και μη μόνιμοι υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων – Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων – Φορολόγηση συζύγου κοινοτικού υπαλλήλου
----------	-------------------	--	---

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ

C-120/97	21 Ιανουαρίου 1999	Urjohn Ltd και The Licensing Authority κ.λπ.	Φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα – Ανάκληση αδείας κυκλοφορίας – Δικαστικός έλεγχος
C-347/97	21 Ιανουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 91/157/ΕΟΚ για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες – Παράλειψη κράτους μέλους να καταρτίσει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 της οδηγίας προγράμματα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-237/97	11 Φεβρουαρίου 1999	AFS Intercultural Programs Finland ry κατά Kuluttajavirasto	Οδηγία 90/314/ΕΟΚ για τα οργανωμένα ταξίδια και τις οργανωμένες διακοπές και περιηγήσεις – Πεδίο εφαρμογής – Διοργάνωση ανταλλαγών σπουδαστών
C-63/97	23 Φεβρουαρίου 1999	Bayerische Motorenwerke AG (BMW) και BMW Nederland BV κατά Ronald Karel Deenik	Οδηγία περί σημάτων – Μη επιτρεπόμενη χρήση του σήματος BMW στις αγγελίες προσώπου διατηρούντος κατάσταση πώλησεως και επισκευής αυτοκινήτων
C-319/98	25 Φεβρουαρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 94/47/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο
C-112/97	25 Μαρτίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 90/396/ΕΟΚ – Καυστήρες – Εγκατάσταση σε κατοικημένους χώρους
C-425/97 έως C-427/97	11 Μαΐου 1999	Adrianus Albers, Martinus van den Berkmortel και Leon Nuchelmans	Οδηγία 83/189/ΕΟΚ – Τεχνικοί κανόνες – Υποχρέωση ανακοινώσεως – Απαγόρευση των διεγερτών αναπτύξεως
C-319/97	1 Ιουνίου 1999	Antoine Kortas	Άρθρο 100 Α, παράγραφος 4, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 95, παράγραφοι 4 έως 9, ΕΚ) – Οδηγία 94/36/ΕΚ για τις χρωστικές ουσίες που μπορούν να χρησιμοποιούνται στα τρόφιμα – Κοινοποίηση των εθνικών διατάξεων που παρεκκλίνουν της οδηγίας – Δεν υφίσταται επιβεβαίωση εκ μέρους της Επιτροπής – Αποτέλεσμα
C-33/97	3 Ιουνίου 1999	Colim NV κατά Bigg's Continent Noord NV	Προσέγγιση των νομοθεσιών – Διαδικασία πληροφόρησης στον τομέα των εθνικών προτύπων και προδιαγραφών – Οδηγία 83/189/ΕΟΚ – Επισήμανση και παρουσίαση των προϊόντων – Προστασία των καταναλωτών – Γλώσσα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-140/97	15 Ιουνίου 1999	Walter Rechberger και Renate Greindl, Hermann Hofmeister κ.λπ. και Δημοκρατία της Αυστρίας	Οδηγία 90/314/ΕΟΚ για τα οργανωμένα ταξίδια και τις οργανωμένες διακοπές και περιηγήσεις - Ταξίδι προσφερόμενο σε μειωμένη τιμή στους συνδρομητές ημερήσιας εφημερίδας - Μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο - Ευθύνη του κράτους μέλους
C-342/97	22 Ιουνίου 1999	Lloyd Schuhfabrik Meyer & Co. GmbH κατά Klijnsen Handel BV	Οδηγία 89/104/ΕΟΚ - Δικαίωμα επί του σήματος - Κίνδυνος συγχύσεως - Ακουστική ομοιότητα
C-60/98	29 Ιουνίου 1999	Butterfly Music Srl κατά Carosello Edizioni Musicali e Discografiche Srl (CEMED)	Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενή δικαιώματα - Οδηγία 93/98/ΕΟΚ - Εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας
C-173/98	1 Ιουλίου 1999	Sebago Inc., Ancienne Maison Dubois et Fils SA κατά G-B Unic SA	Σήμα - Ανάλωση του δικαιώματος του δικαιούχου του σήματος - Συγκατάθεση του δικαιούχου
C-178/98	8 Ιουλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους - Οδηγία 91/157/ΕΟΚ για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες - Παράλειψη κράτους μέλους να καταρτίσει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 της οδηγίας προγράμματα
C-215/98	8 Ιουλίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους - Οδηγία 91/157/ΕΟΚ για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες - Παράλειψη κράτους μέλους να καταρτίσει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 της οδηγίας προγράμματα
C-375/97	14 Σεπτεμβρίου 1999	General Motors Corporation κατά Υplon SA	Οδηγία 89/104/ΕΟΚ - Σήματα - Προστασία - Μη παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες - Σήμα που χάνει φήμη

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-401/98	14 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας 94/47/EK στο εσωτερικό δίκαιο
C-392/97	16 Σεπτεμβρίου 1999	Farmitalia Carlo Erba Srl	Φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα – Συμπληρωματικό πιστοποιητικό προστασίας
C-391/98	21 Οκτωβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 93/43/ΕΟΚ – Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς της οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη
C-94/98	16 Δεκεμβρίου 1999	The Queen, ex parte: Rhône-Poulenc Rorer Ltd, May & Baker Ltd / The Licensing Authority established by the Medicines Act 1968 (εκπροσωπούμενη από την The Medicines Control Agency)	Φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα – Άδεια κυκλοφορίας στην αγορά – Παράλληλη εισαγωγή

ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

C-206/97	29 Ιουνίου 1999	Βασίλειο της Σουηδίας κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Προσχώρηση του Βασιλείου της Σουηδίας – Αλιεία – Καθορισμός των συνολικών επιτρεπομένων αλιευμάτων για ορισμένους ιχθείς – Γάδος
C-355/97	7 Σεπτεμβρίου 1999	Landesgrundverkehrsreferent der Tiroler Landesregierung κατά Beck Liegenschaftsverwaltungsgesellschaft mbH και Bergdorf Wohnbau GmbH, υπό εκκαθάριση	Άρθρο 70 της Πράξεως Προσχώρησης της Αυστρίας – Δευτερεύουσες κατοικίες – Διαδικασία αγοράς ακινήτων στο Τυρόλο – Έννοια της υφισταμένης νομοθεσίας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

C-159/97	16 Μαρτίου 1999	Trasporti Castelletti Spedizioni Internazionali SpA κατά Hugo Trumpy SpA	Σύμβαση των Βρυξελλών – Άρθρο 17 – Συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας – Τύπος ανταποκρινόμενος στις συνθήκες του διεθνούς εμπορίου
C-99/96	27 Απριλίου 1999	Hans-Hermann Mietz κατά Intership Yachting Sneek BV	Σύμβαση των Βρυξελλών – Έννοια των προσωρινών μέτρων – Ναυπήγηση και παράδοση σκάφους αναψυχής με κινητήρα
C-267/97	29 Απριλίου 1999	Eric Coursier κατά Fortis Bank SA, Martine Bellami, épouse Coursier	Σύμβαση των Βρυξελλών – Εκτέλεση των αποφάσεων – Άρθρο 31 – Εκτελεσιότητα αποφάσεως – Πτωχευτική διαδικασία συνιστάμενη σε διακανονισμό του παθητικού
C-260/97	17 Ιουνίου 1999	Unibank A/S και Fleming G. Christensen	Σύμβαση των Βρυξελλών – Ερμηνεία του άρθρου 50 – Έννοια των δημοσίων εγγράφων που έχουν εκδοθεί και είναι εκτελεστά σε συμβαλλόμενο κράτος – Έγγραφο που έχει καταρτιστεί χωρίς τη συμμετοχή δημοσίου λειτουργού – Άρθρα 32 και 36
C-440/97	28 Σεπτεμβρίου 1999	GIE Groupe Concorde κ.λπ. κατά Capitaine commandant le navire «Suhadiwarno Panjan» κ.λπ.	Σύμβαση των Βρυξελλών – Διεθνής δικαιοδοσία ως προς διαφορές εκ συμβάσεως – Τόπος εκπληρώσεως της παροχής
C-420/97	5 Οκτωβρίου 1999	Leathertex Divisione Sintetici SpA κατά Bodetex BVBA	Σύμβαση των Βρυξελλών – Ερμηνεία των άρθρων 2 και 5, σημείο 1 – Σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας – Αγωγή της οποίας τη βάση αποτελούν διαφορετικές παροχές που απορρέουν από την ίδια σύμβαση και θεωρούνται ισοδύναμες – Δικαιοδοσία του επιλαμβανόμενου δικαστηρίου για το σύνολο της αγωγής

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΠΟΝΤΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΔΑΦΩΝ

C-390/95 P	11 Φεβρουαρίου 1999	Antillean Rice Mills NV κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εξουσία του Συμβουλίου να θεσπίζει περιορισμούς κατά την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων καταγωγής υπερποντίων χωρών και εδαφών
------------	---------------------	--	--

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

C-304/97	18 Μαρτίου 1999	Fernando Carbajo Ferrero κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Εσωτερικός διαγωνισμός – Διορισμός σε θέση προϊσταμένου τμήματος
C-2/98	18 Μαρτίου 1999	Henri de Compte κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Αίτηση αναθεώρησης αποφάσεως του Πρωτοδικείου – Αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου
C-430/97	10 Ιουνίου 1999	Jutta Johannes κατά Hartmut Johannes	Υπάλληλοι – Συνταξιοδοτικά δικαιώματα – Αντισταθμιστική κατανομή των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων μετά από διαδικασία εκδόσεως διαζυγίου
C-155/98 P	1 Ιουλίου 1999	Σπυριδούλα Σέλια Αλεξοπούλου κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Προσφυγή προδήλως αβάσιμη ή προδήλως απαράδεκτη – Υπάλληλοι – Κατάταξη σε βαθμό
C-257/98 P	9 Σεπτεμβρίου 1999	Arnaldo Luccioni κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αναίρεση – Αγωγή αποζημιώσεως
C-327/97 P	5 Οκτωβρίου 1999	Χρήστος Αποστολίδης κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Αποδοχές – Διορθωτικός συντελεστής – Εκτέλεση αποφάσεως του Πρωτοδικείου

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-191/98 P	18 Νοεμβρίου 1999	Γεώργιος Τζοάνος κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσεως – Απόρριψη προσφυγής ακυρώσεως κατά του μέτρου της οριστικής παύσεως – Παράλληλη εξέλιξη πειθαρχικής διαδικασίας και ποινικής διώξεως (άρθρο 88, πέμπτο εδάφιο, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως)
C-150/98 P	16 Δεκεμβρίου 1999	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ε	Αίτηση αναίρεσεως – Υπάλληλοι – Ελευθερία εκφράσεως έναντι των προϊσταμένων – Καθήκον πίστεως και αξιοπρέπεια του λειτουργήματος – Πειθαρχική ποινή – Τοποθέτηση σε κατώτερο κλιμάκιο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

C-181/97	28 Ιανουαρίου 1999	A.J. van der Kooy κατά Staatssecretaris van Financiën	Τέταρτο μέρος της Συνθήκης ΕΚ – Άρθρο 227 της Συνθήκης ΕΚ – Άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ – Αγαθά που βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη
C-349/96	25 Φεβρουαρίου 1999	Card Protection Plan Ltd (CPP) κατά Commissioners of Customs & Excise	Έκτη οδηγία περί ΦΠΑ – Σύνολο παρεχομένων υπηρεσιών – Ενιαία παροχή υπηρεσιών – Έννοια – Απαλλαγές – Ασφαλιστικές εργασίες – Δραστηριότητες παροχής βοήθειας – Υπηρεσίες που παρέχουν οι ασφαλιστικοί πράκτορες – Περιορισμός της απαλλαγής των ασφαλιστικών εργασιών στις διενεργούμενες από εξουσιοδοτημένου ασφαλιστές

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
C-48/97	27 Απριλίου 1999	Kuwait Petroleum (GB) Ltd κατά Commissioners of Customs & Excise	Έκτη οδηγία περί ΦΠΑ – Σύστημα προώθησεως των πωλήσεων – Αγαθά που εγχωρίζονται σε αντάλλαγμα της ανακτήσεως κουπονιών – Παράδοση εξ επαχθούς αιτίας – Εκπτώσεις και επιστροφές τιμήματος – Έννοια
C-136/97	29 Απριλίου 1999	Norbury Developments Ltd κατά Commissioners of Customs & Excise	ΦΠΑ – Έκτη οδηγία – Μεταβατικές διατάξεις – Διατήρηση απαλλαγών – Παράδοση γηπέδου προς οικοδόμηση
C-338/97, C-344/97 και C-390/97	8 Ιουνίου 1999	Erna Pelzl κ.λπ. και Steiermärkische Landesregierung Wiener Städtische Allgemeine Versicherungs AG κ.λπ. και Tiroler Landesregierung STUAG Bau-Aktiengesellschaft και Kärntner Landesregierung	Άρθρο 33 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ – Φόρος κύκλου εργασιών – Εισφορές υπέρ τουριστικών ενώσεων και υπέρ ταμείου τουριστικής αναπτύξεως
C-346/97	10 Ιουνίου 1999	Braathens Sverige AB (πρώην Transwede Airways AB) κατά Riksskatteverket	Οδηγία 92/81/ΕΟΚ – Εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων καταναλώσεως που πλήττουν τα πετρελαιοειδή – Πετρελαιοειδή που παραδίδονται με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους ως καυσίμων για τις αεροπορικές μεταφορές, εκτός από τις ιδιωτικές πτήσεις αναψυχής – Απαλλαγή από τον εναρμονισμένο ειδικό φόρο καταναλώσεως
C-394/97	15 Ιουνίου 1999	Sami Heinonen	Εμπορεύματα στις προσωπικές αποσκευές των ταξιδιωτών – Ταξιδιώτες προερχόμενοι από τρίτη χώρα – Τελωνειακές ατέλειες μέχρι ορισμένου ορίου – Απαγόρευση εισαγωγής συνδεόμενη με μια ελάχιστη διάρκεια παραμονής στο εξωτερικό

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-421/97	15 Ιουνίου 1999	Yves Tarantik και Direction des services fiscaux de Seine-et-Marne	Άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 90 ΕΚ) – Κλιμακούμενο τέλος πλήττον τα οχήματα με κινητήρα
C-166/98	17 Ιουνίου 1999	Société critouridienne de distribution (Socridis) και Receveur principal des douanes	Εσωτερικός φόρος – Άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 90 ΕΚ) – Οδηγίες 92/83/ΕΟΚ και 92/84/ΕΟΚ – Διαφορετική φορολόγηση του κρασιού και της μπίρας
C-158/98	29 Ιουνίου 1999	Staatssecretaris van Financiën κατά Coffeeshop «Siberië» vof	Φορολογικές διατάξεις – Εναρμόνιση των νομοθεσιών – Φόροι κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας – Έκτη οδηγία – Πεδίο εφαρμογής – Διάθεση τραπεζιού γ ι α τ η ν π ώ λ η σ η παραισθησιογόνων ουσιών
C-254/97	8 Ιουλίου 1999	Société Baxter κ.λπ. κατά Premier ministre κ.λπ.	Εσωτερικοί φόροι – Έκπτωση από τον φόρο – Πραγματοποίηση εξόδων για έρευνα – Φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα
C-216/97	7 Σεπτεμβρίου 1999	Jennifer Gregg και Mervyn Gregg κατά Commissioners of Customs and Excise	ΦΠΑ – Έκτη οδηγία – Απαλλαγές ορισμένων δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος – Ίδρυμα – Οργανισμός – Έννοια – Παροχή υπηρεσιών από ένωση συνισταμένη από δύο φυσικά πρόσωπα (partnership)
C-414/97	16 Σεπτεμβρίου 1999	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου της Ισπανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Εισαγωγές και αγορές στρατιωτικών εξοπλισμών – Έκτη οδηγία ΦΠΑ – Εθνική νομοθεσία μη σύμφωνη προς την οδηγία

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-56/98	29 Σεπτεμβρίου 1999	Modelo SGPS SA κατά Director-Geral dos Registos e Notariado	Οδηγία 69/335/EOK – Έμμεσοι φόροι πλήττοντες τις συγκεντρώσεις κεφαλαίων – Αμοιβή απαιτούμενη για την κατάρτιση συμβολαιογραφικής πράξεως διαπιστώνουσας αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου και τροποποίηση της εταιρικής επωνυμίας και της έδρας μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας
C-305/97	5 Οκτωβρίου 1999	Royscot Leasing Ltd και Royscot Industrial Leasing Ltd, Allied Domecq plc, T.C. Harrison Group Ltd κατά Commissioners of Customs & Excise	ΦΠΑ – Άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 4, της δεύτερης οδηγίας – Άρθρο 17, παράγραφοι 2 και 6, της έκτης οδηγίας – Δικαίωμα προς έκπτωση – Εξαχρέσεις προβλεπόμενες από εθνικούς κανόνες προγενέστερους της έκτης οδηγίας
C-350/98	11 Νοεμβρίου 1999	Henkel Hellas ABEE και Ελληνικό Δημόσιο	Οδηγία 69/335/EOK – Έμμεσοι φόροι επιβαλλόμενοι επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων – Φόρος επί της κεφαλαιοποίησης των αδιανεμήτων κερδών

2. Πίνακας των λοιπών αποφάσεων του Δικαστηρίου που δημοσιεύθηκαν στο Δελτίο Δραστηριοτήτων του έτους 1999

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-28/98 και C-29/98	21 Απριλίου 1999	Marc Charreire, Jean Hirtsmann κατά Directeur des services fiscaux de la Moselle	Αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως – Απαράδεκτο
C-436/97 P	27 Απριλίου 1999	Deutsche Bahn AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως–Παραδεκτό – Ανταγωνισμός – Σιδηροδρομικές μεταφορές εμπορευματοκιβωτίων θαλασσίων μεταφορών – Δεσπόζουσα θέση – Κατάχρηση – Πρόστιμα
C-95/98	8 Ιουλίου 1999	Édouard Dubois et Fils SA κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αναίρεση – Εξωσυμβατική ευθύνη – Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη – Εκτελωνιστής
C-35/98	17 Σεπτεμβρίου 1999	Staatssecretaris van Financiën κατά B.G.M. Verkooijen	Αίτηση επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας

3. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου*

Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου

Πίνακας 1: Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 1999

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2:	Φύση των διαδικασιών
Πίνακας 3:	Αποφάσεις, γνωμοδοτήσεις, διατάξεις
Πίνακας 4:	Τρόπος περατώσεως της δίκης
Πίνακας 5:	Δικάσας σχηματισμός
Πίνακας 6:	Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως
Πίνακας 7:	Αντικείμενο

Διάρκεια των διαδικασιών

Πίνακας 8:	Φύση των διαδικασιών
Διάγραμμα I:	Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων επί προδικαστικών παραπομπών
Διάγραμμα II:	Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων επί ευθειών προσφυγών
Διάγραμμα III:	Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων επί αιτήσεων αναιρέσεως

*

Η εγκατάσταση ενός νέου συστήματος πληροφορικής για τη διαχείριση των δικαστικών υποθέσεων το 1996 μετέβαλε τη μορφή των στατιστικών που περιλαμβάνονται στην Έκθεση Πεπραγμένων. Για ορισμένους πίνακες ή διαγράμματα, η νέα μορφή δεν επιτρέπει συγκρίσεις με τα στατιστικά στοιχεία των προ του 1995 ετών.

Εισαχθείσες υποθέσεις

Πίνακας 9:	Φύση των διαδικασιών
Πίνακας 10:	Φύση της προσφυγής ή αιτήσεως
Πίνακας 11:	Αντικείμενο
Πίνακας 12:	Προσφυγές λόγω παραβάσεως
Πίνακας 13:	Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως

Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου 1999

Πίνακας 14:	Φύση των διαδικασιών
Πίνακας 15:	Δικάζων σχηματισμός

Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας έως τις 31 Δεκεμβρίου 1999

Πίνακας 16:	Εισαχθείσες υποθέσεις – Αποφάσεις
Πίνακας 17:	Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά έτος)
Πίνακας 18:	Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά δικαιοδοτικό όργανο)

Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου

Πίνακας 1: Η γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 1999 ¹

Περατωθείσες υποθέσεις	378	(395)
Εισαχθείσες υποθέσεις	543	
Εκκρεμείς υποθέσεις	801	(896)

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2: Φύση των διαδικασιών

Προδικαστικές παραπομπές	180	(192)
Ευθείες προσφυγές	136	(141)
Αιτήσεις αναίρεσεως	57	(57)
Γνωμοδοτήσεις	–	–
Ειδικές διαδικασίες ²	5	(5)
Σύνολο	378	(395)

¹ Στον παρόντα πίνακα και στους πίνακες των επομένων σελίδων, οι εντός παρενθέσεως αριθμοί (ακαθάριστος αριθμός) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων *μη λαμβανομένων υπόψη* των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση). Ο *καθαρός αριθμός* αντιπροσωπεύει τον αριθμό υποθέσεων *λαμβανομένων υπόψη* των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (σειρά συνεκδικαζομένων/συνεκδικασθεισών υποθέσεων = μία υπόθεση).

² Ως «ειδικές διαδικασίες» θεωρούνται: η εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων (άρθρο 74 Κανον. Διαδ.)· η αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας (άρθρο 76 Κανον. Διαδ.)· η ανακοπή ερημοδικίας (άρθρο 94 Κανον. Διαδ.)· η τριτανακοπή (άρθρο 97 Κανον. Διαδ.)· η ερμηνεία αποφάσεως (άρθρο 102 Κανον. Διαδ.)· η αναθεώρηση αποφάσεως (άρθρο 98 Κανον. Διαδ.)· η διόρθωση αποφάσεως (άρθρο 66 Κανον. Διαδ.)· η κατάσχεση εις χεῖρας τρίτου (Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλίων)· οι υποθέσεις ασυλίας (Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλίων).

Πίνακας 3: Αποφάσεις, γνωμοδοτήσεις, διατάξεις¹

Φύση των διαδικασιών	Αποφάσεις	Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα ²	Διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων ³	Λουπές διατάξεις ⁴	Γνωμοδοτήσεις	Σύνολο
Προδικαστικές παραπομπές	136	9	–	35	–	180
Ευθείες προσφυγές	72	–	1	64	–	137
Αιτήσεις αναιρέσεως	26	28	3	3	–	60
Υποσύνολο	234	37	4	102	–	377
Γνωμοδοτήσεις	–	–	–	–	–	–
Ειδικές διαδικασίες	1	4	–	–	–	5
Υποσύνολο	1	4	–	–	–	5
ΣΥΝΟΛΟ	235	41	4	102	–	382

¹ Καθαροί αριθμοί.

² Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουνες τη δίκη (απαράδεκτο, προδήλως απαράδεκτο ...).

³ Διατάξεις εκδοθείσες κατόπιν αιτήσεως υποβληθείσας δυνάμει του άρθρου 185 ή 186 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 242 ΕΚ και 243 ΕΚ), ή των αντιστοίχων διατάξεων των Συνθηκών ΕΑ και ΑΧ (οι διατάξεις που εκδόθηκαν επί αιτήσεως αναιρέσεως ασκηθείσας κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων ή παρεμβάσεως περιλαμβάνονται στις «αιτήσεις αναιρέσεως», στήλη «Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα»).

⁴ Διατάξεις περατώνουνες τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

Πίνακας 4: Τρόπος περατώσεως της δίκης

Τρόπος περατώσεως της δίκης	Ευθείες προσφυγές		Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναίρεσως		Ειδικές διαδικασίες	Σύνολο
<i>Αποφάσεις</i>							
Βάσιμη προσφυγή ή αίτηση	46	(51)				1 (1)	47 (52)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή ή αίτηση	11	(11)					11 (11)
Αβάσιμη προσφυγή ή αίτηση	14	(14)		18	(18)		32 (32)
Αναίρεση με αναπομπή				2	(2)		2 (2)
Αναίρεση χωρίς αναπομπή				4	(4)		4 (4)
Μερική αναίρεση χωρίς αναπομπή				2	(2)		2 (2)
Απαράδεκτο	1	(1)					1 (1)
Απόφαση επί προδικαστικής παραπομπής			136	(146)			136 (146)
Σύνολο αποφάσεων	72	(77)	136	(146)	26	(26)	1 235 (250)
(συνέχεια)							

(suite)

Τρόπος περατώσεως της δίκης	Ευθείες προσφυγές	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναίρεσεως	Ειδικές διαδικασίες	Σύνολο
<i>Διατάξεις</i>					
Αβάσιμη προσφυγή ή αίτηση				1 (1)	1 (1)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή ή αίτηση				2 (2)	2 (2)
Πρόδηλη έλλειψη αρμοδιότητας		3 (3)			3 (3)
Απαράδεκτο				1 (1)	1 (1)
Προδήλως απαράδεκτο		4 (5)			4 (5)
Αίτηση αναίρεσεως προδήλως απαράδεκτη			3 (3)		3 (3)
Αίτηση αναίρεσεως προδήλως απαράδεκτη και αβάσιμη			15 (15)		15 (15)
Αβάσιμη αίτηση αναίρεσεως			4 (4)		4 (4)
Αίτηση αναίρεσεως προδήλως αβάσιμη			6 (6)		6 (6)
Υποσύνολο		7 (8)	28 (28)	4 (4)	39 (40)
Διαγραφή	64 (64)	35 (35)	3 (3)		102 (102)
Άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας		2 (3)			2 (3)
Υποσύνολο	64 (64)	37 (38)	3 (3)		104 (105)
Σύνολο διατάξεων	64 (64)	44 (46)	31 (31)	4 (4)	143 (145)
<i>Γνωμοδοτήσεις</i>					
ΣΥΝΟΛΟ	136 (141)	180 (192)	57 (57)	5 (5)	378 (395)

Πίνακας 5: Δικάσας σχηματισμός

Δικάσας σχηματισμός	Αποφάσεις		Διατάξεις ¹		Σύνολο	
Ολομέλεια	25	(29)	12	(14)	37	(43)
Μικρή ολομέλεια	33	(35)	–	–	33	(35)
Τριμελή τμήματα	43	(46)	24	(24)	67	(70)
Πενταμελή τμήματα	134	(140)	1	(1)	135	(141)
Πρόεδρος	–	–	4	(4)	4	(4)
Σύνολο	235	(250)	41	(43)	276	(293)

1

Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουσες τη δίκη (πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

Πίνακας 6: Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως ¹

Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως	Αποφάσεις/ Γνωμοδοτήσεις		Διατάξεις ²		Σύνολο	
Άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 226 ΕΚ)	46	(48)	–	–	46	(48)
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ)	22	(25)	–	–	22	(25)
Άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ)	130	(140)	9	(11)	139	(151)
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	4	(4)	–	–	4	(4)
Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου του 1971	6	(6)	–	–	6	(6)
Άρθρο 49 του Οργανισμού ΕΚ	25	(25)	24	(24)	49	(49)
Άρθρο 50 του Οργανισμού ΕΚ	–	–	4	(4)	4	(4)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	233	(248)	37	(39)	270	(287)
Άρθρο 50 ΕΑ	1	(1)	–	–	1	(1)
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	(1)	–	–	1	(1)
Άρθρο 74 του Κανονισμού Διαδικασίας	–	–	4	(4)	4	(4)
Άρθρο 102 του Κανονισμού Διαδικασίας	1	(1)	–	–	1	(1)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	235	(250)	41	(43)	276	(293)

¹ Κατόπιν της επαναριθμήσεως των άρθρων με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, από 1ης Μαΐου 1999, η μέθοδος παραπομπής στα άρθρα των Συνθηκών άλλαξε σημαντικά. Σχετικό πληροφοριακό σημείωμα περιέχεται στη σελίδα της παρούσας εκθέσεως πεπραγμένων.

² Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουν τη δίκη (πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

Πίνακας 7: Αντικείμενο

Αντικείμενο	Αποφάσεις/Τνωμοδοτήσεις		Διατάξεις ¹		Σύνολο	
Αλιευτική πολιτική	5	(5)	–	–	5	(5)
Ανταγωνισμός	18	(21)	7	(7)	25	(28)
Αρχές του κοινοτικού δικαίου	2	(2)	–	–	2	(2)
Βιομηχανική πολιτική	1	(1)	–	–	1	(1)
Γεωργία	24	(26)	4	(4)	28	(30)
Δημόσιες συμβάσεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	–	–	1	(1)	1	(1)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	13	(13)	2	(2)	15	(15)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων	4	(4)	–	–	4	(4)
Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	2	(2)	–	–	2	(2)
Ελευθερία εγκαταστάσεως και παροχής υπηρεσιών	28	(29)	1	(1)	29	(30)
Εμπορική πολιτική	3	(3)	2	(2)	5	(5)
Ενέργεια	4	(4)	–	–	4	(4)
Εξωτερικές σχέσεις	2	(2)	–	–	2	(2)
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	1	(1)	–	–	1	(1)
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	1	(1)	1	(1)	2	(2)
Θεσμικές διατάξεις	1	(1)	–	–	1	(1)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	8	(8)	8	(8)	16	(16)
Κοινό Δασμολόγιο	1	(1)	–	–	1	(1)
Κοινωνικές διατάξεις	17	(17)	3	(3)	20	(20)
Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων	9	(9)	–	–	9	(9)
Κρατικές ενισχύσεις	6	(6)	1	(1)	7	(7)
Μεταφορές	5	(7)	1	(1)	6	(8)
Οικονομικές διατάξεις	–	–	1	(1)	1	(1)
Οικονομική και κοινωνική συνοχή	3	(3)	–	–	3	(3)
Περιβάλλον	21	(23)	–	–	21	(23)
Προνόμια και ασυλίες	1	(1)	–	–	1	(1)
Προσέγγιση των νομοθεσιών	28	(31)	2	(2)	30	(33)
Σύμβαση των Βρυξελλών	6	(6)	–	–	6	(6)
Τελωνειακή ένωση	4	(4)	2	(2)	6	(6)
Φορολογία	16	(18)	5	(7)	21	(25)
Σύνολο	234	(249)	41	(43)	275	(292)
Συνθήκη ΑΧ	–	–	–	–	–	–
Συνθήκη ΕΑ	1	(1)	–	–	1	(1)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	235	(250)	41	(43)	276	(293)

1

Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουν τις δίκες (πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

Διάρκεια των διαδικασιών¹

Πίνακας 8: Φύση των διαδικασιών ²
(αποφάσεις και διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα³)

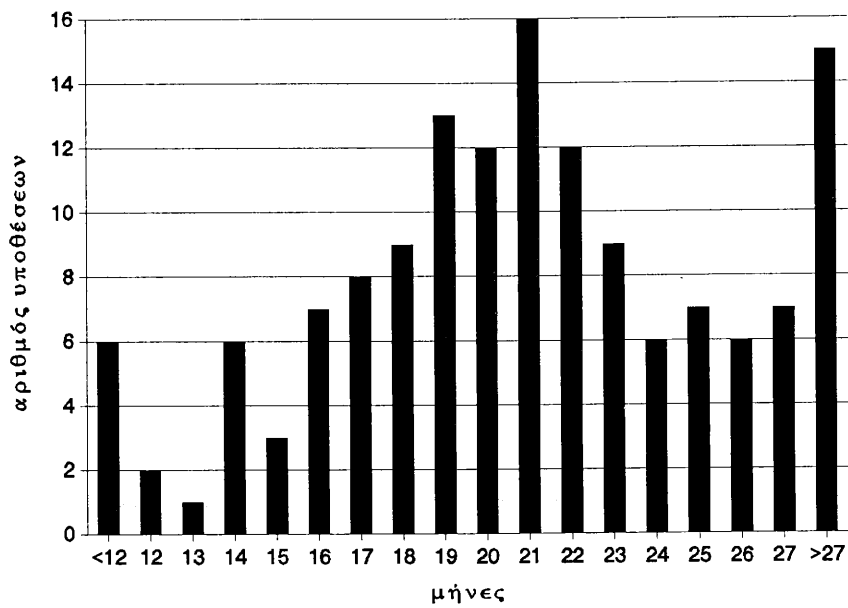
Προδικαστικές παραπομπές	21,2
Ευθείες προσφυγές	23,0
Αιτήσεις αναιρέσεως	23,0

¹ Δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της διάρκειας των διαδικασιών: οι υποθέσεις στις οποίες εκδόθηκε μη οριστική απόφαση ή διατάχθηκε απόδειξη· οι γνωμοδοτήσεις και τα διασκέμματα· οι ειδικές διαδικασίες (ήτοι: η εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων, η παροχή του ευεργετήματος πενίας, η ανακοπή ερημοδικίας, η τριτανakoπή, η ερμηνεία αποφάσεως, η αναθεώρηση αποφάσεως, η διόρθωση αποφάσεως, η αίτηση κατασχέσεως εις χεῖρας τρίτου και οι υποθέσεις ασυλίας)· οι υποθέσεις που περατώνονται με την έκδοση διατάξεως περί διαγραφής, καταργήσεως της δίκης, αναπομπής ή παραπομπής στο Πρωτοδικείο· οι διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων καθώς και οι αιτήσεις αναιρέσεως κατά διατάξεων επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεων παρεμβάσεως.

² Στον παρόντα πίνακα και στα διαγράμματα που ακολουθούν, η διάρκεια εκφράζεται σε μήνες και σε δέκατα του μήνα.

³ Όλες οι διατάξεις πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

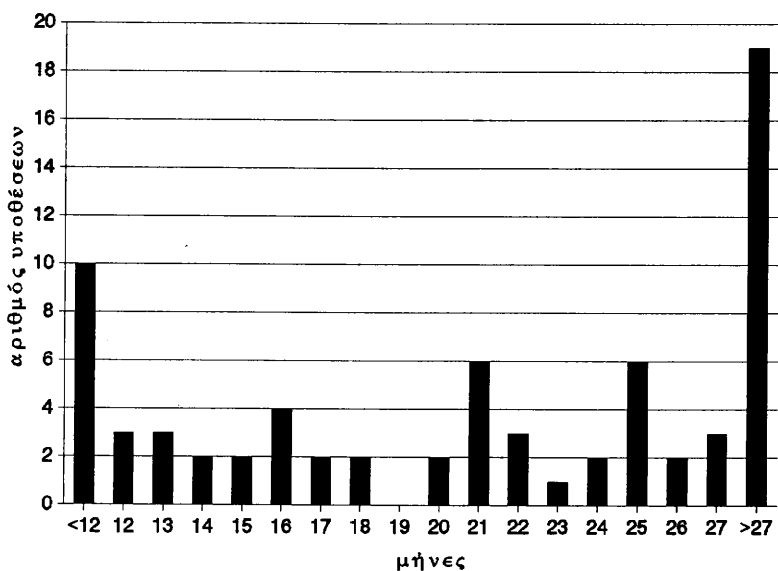
Διάγραμμα Ι: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων¹ επί προδικαστικών παραπομπών

Υποθέσεις/ Μήνες	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Προδικαστικές παραπομπές	6	2	1	6	3	7	8	9	13	12	16	12	9	6	7	6	7	15

¹ Όλες οι διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα, πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως ή κατάργηση της δίκης.

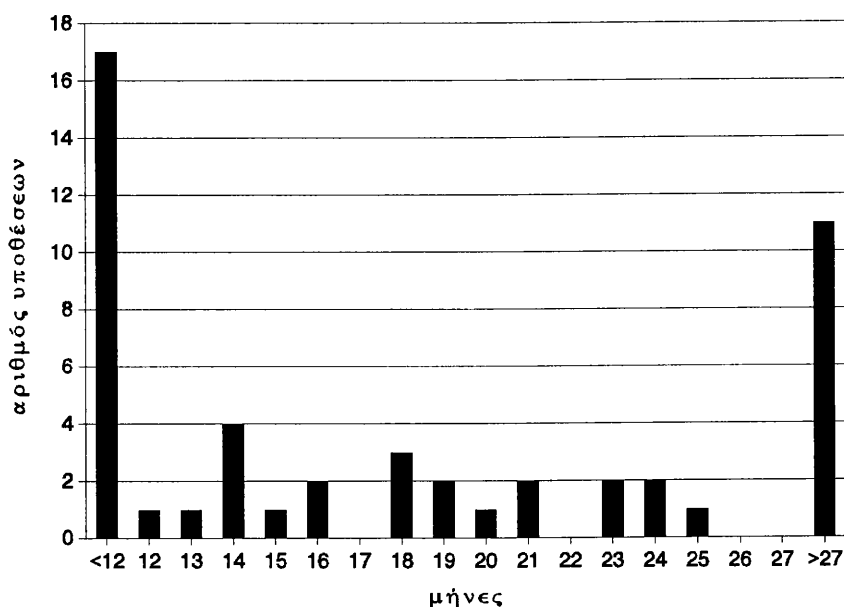
Διάγραμμα II: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων ¹ επί ευθειών προσφυγών

Υποθέσεις /Μήνες	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Ευθείες προσφυγές	10	3	3	2	2	4	2	2	0	2	6	3	1	2	6	2	3	19

¹ Όλες οι διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα, πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

Διάγραμμα ΙΙΙ: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων ¹ επί αιτήσεων αναιρέσεως

Υποθέσεις /Μήνες	<12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Αιτήσεις αναιρέσεως	17	1	1	4	1	2	0	3	2	1	2	0	2	2	1	0	0	11

¹

Όλες οι διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα, πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

Εισαχθείσες υποθέσεις¹

Πίνακας 9: Φύση των διαδικασιών

Προδικαστικές παραπομπές	255
Ευθείες προσφυγές	214
Αιτήσεις αναιρέσεως	72
Γνωμοδοτήσεις/Διασκέμματα	–
Ειδικές διαδικασίες	2
Σύνολο	543

¹

Ακαθάριστοι αριθμοί.

Πίνακας 10: Φύση της προσφυγής ή αιτήσεως

Προδικαστικές παραπομπές	255
Ευθείες προσφυγές	214
– ακυρώσεως	46
– κατά παραλείψεως	–
– αγωγές αποζημιώσεως	–
– λόγω παραβάσεως	162
– αγωγές δυνάμει ρήτηρας διαιτησίας	5
– διάφορες	1
Αιτήσεις αναιρέσεως	72
Γνωμοδοτήσεις/Διασκέμματα	–
Σύνολο	541
Ειδικές διαδικασίες	2
– ευεργέτημα πενίας	–
– εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων	1
– αναθεώρηση αποφάσεως/διατάξεως	–
– αίτηση κατασχέσεως εις χείρας τρίτου	–
– τριτανακοπή	–
– ερμηνεία αποφάσεως	–
– ανακοπή ερημοδικίας	1
Σύνολο	2
Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	4

Πίνακας 11: Αντικείμενο ¹

Αντικείμενο	Ευθείες προσφυγές	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις ανατρέσεως	Σύνολο	Ειδικές διαδικασίες
Ανταγωνισμός	9	7	13	29	–
Αρχές του κοινοτικού δικαίου	–	4	–	4	–
Βιομηχανική πολιτική	4	1	–	5	–
Γεωργία	49	18	13	80	–
Διαδικασία	–	1	–	1	–
Δίκαιο των επιχειρήσεων	1	9	–	10	–
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	6	15	2	23	–
Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	–	3	–	3	–
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	11	57	1	69	–
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	14	9	–	23	–
Εμπορική πολιτική	–	11	–	11	–
Ενέργεια	2	–	–	2	–
Εξωτερικές σχέσεις	–	10	2	12	–
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	–	2	–	2	–
Θεσμικό δίκαιο	7	–	4	11	1
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων	–	1	–	1	–
Κοινωνική πολιτική	11	19	3	33	–
Κρατικές ενισχύσεις	13	1	1	15	–
Μεταφορές	16	5	1	22	–
Περιβάλλον και καταναλωτές	34	7	–	41	–
Περιφερειακή πολιτική	2	–	–	2	–
Πνευματική ιδιοκτησία	–	1	1	2	–
Προσέγγιση των νομοθεσιών	26	16	–	42	–
Σύμβαση των Βρυξελλών	–	2	–	2	–
Σύνδεση υπερποντίων χωρών και εδαφών	–	–	1	1	–
Φορολογία	6	55	–	61	–
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	211	254	42	507	1
Θεσμικό δίκαιο	1	–	–	1	–
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	–	–	1	–
Ανταγωνισμός	–	–	1	1	–
Βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα	1	–	8	9	–
Κρατικές ενισχύσεις	1	–	6	7	–
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	2	–	15	17	–
Θεσμικό δίκαιο	–	–	–	–	1
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	–	1	15	16	–
Σύνολο	–	1	15	16	1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	214	255	72	541	2

¹

Δεν λαμβάνονται υπόψη οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων (4).

Πίνακας 12: Προσφυγές λόγω παραβάσεως ¹

Καθού κράτος μέλος	1999	από το 1953 έως το 1999
Βέλγιο	13	238
Δανία	1	22
Γερμανία	9	131
Ελλάδα	12	172
Ισπανία	7	67 ²
Γαλλία	35	220 ³
Ιρλανδία	13	97
Ιταλία	29	384
Λουξεμβούργο	14	100
Κάτω Χώρες	1	60
Αυστρία	8	13
Πορτογαλία	13	54
Φινλανδία	—	1
Σουηδία	1	2
Ηνωμένο Βασίλειο	6	47 ⁴
Σύνολο	162	1 608

¹ Άρθρα 169, 170, 171, 225 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρα 226 ΕΚ, 227 ΕΚ, 228 ΕΚ και 298 ΕΚ), άρθρα 141, 142, 143 ΕΑ και άρθρο 88 ΑΧ.

² Εκ των οποίων μία προσφυγή ασκηθείσα βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 227 ΕΚ) από το Βασίλειο του Βελγίου.

³ Εκ των οποίων μία προσφυγή ασκηθείσα βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 227 ΕΚ) από την Ιρλανδία.

⁴ Εκ των οποίων δύο προσφυγές ασκηθείσες βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 227 ΕΚ), αντιστοίχως, από τη Γαλλική Δημοκρατία και από το Βασίλειο της Ισπανίας.

Πίνακας 13: Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως

Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως	1999
Άρθρο 157 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 213 ΕΚ)	1
Άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 226 ΕΚ)	161
Άρθρο 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 227 ΕΚ)	-
Άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 228 ΕΚ)	1
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 230 ΕΚ)	43
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	-
Άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ)	253
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	-
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	5
Άρθρο 225 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 298 ΕΚ)	-
Άρθρο 228 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 300 ΕΚ)	-
Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου του 1971	2
Άρθρο 49 του Οργανισμού ΕΚ	53
Άρθρο 50 του Οργανισμού ΕΚ	4
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	523
Άρθρο 33 ΑΧ	2
Άρθρο 49 ΑΧ	15
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	17
Άρθρο 146 ΕΑ	1
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1
Σύνολο	541
Άρθρο 74 του Κανονισμού Διαδικασίας	1
Άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας	1
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	2
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	543

Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου 1999

Πίνακας 14: Φύση των διαδικασιών

Προδικαστικές παραπομπές	394	(476)
Ευθείες προσφυγές	303	(309)
Αιτήσεις αναιρέσεως	103	(110)
Ειδικές διαδικασίες	1	(1)
Γνωμοδοτήσεις/Διασκέμματα	-	-
Σύνολο	801	(896)

Πίνακας 15: Δικάζων σχηματισμός

Δικάζων σχηματισμός	Ευθείες προσφυγές		Προδικαστικές παραπομπές		Αιτήσεις αναίρεσεως		Λοιπές διαδικασίες ¹	Σύνολο	
Μεγάλη ολομέλεια	248	(252)	276	(306)	69	(73)		593	(631)
Μικρή ολομέλεια	14	(14)	30	(76)	4	(5)		48	(95)
Υποσύνολο	262	(266)	306	(382)	73	(78)		641	(726)
Πρόεδρος του Δικαστηρίου									
Υποσύνολο									
Πρώτο τμήμα	2	(2)	8	(8)				10	(10)
Δεύτερο τμήμα	2	(2)	5	(5)	2	(2)		9	(9)
Τρίτο τμήμα	3	(3)	2	(2)			1	6	(6)
Τέταρτο τμήμα	2	(2)	2	(2)	1	(1)		5	(5)
Πέμπτο τμήμα	15	(15)	34	(38)	21	(23)		70	(76)
Έκτο τμήμα	17	(19)	37	(39)	6	(6)		60	(64)
Υποσύνολο	41	(43)	88	(94)	30	(32)	1	160	(170)
ΣΥΝΟΛΟ	303	(309)	394	(476)	103	(110)	1	801	(896)

1

Συμπεριλαμβάνονται οι ειδικές διαδικασίες και αιτήσεις γνωμοδότησεως.

Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας έως τις 31 Δεκεμβρίου 1999

Πίνακας 16: Εισαχθείσες υποθέσεις - Αποφάσεις

Έτος	Εισαχθείσες υποθέσεις ¹					Αποφάσεις ²
	Ευθείες προσφυγές ³	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναιρέσεως	Σύνολο	Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	
1953	4	-		4	-	-
1954	10	-		10	-	2
1955	9	-		9	2	4
1956	11	-		11	2	6
1957	19	-		19	2	4
1958	43	-		43	-	10
1959	47	-		47	5	13
1960	23	-		23	2	18
1961	25	1		26	1	11
1962	30	5		35	2	20
1963	99	6		105	7	17
1964	49	6		55	4	31
1965	55	7		62	4	52
1966	30	1		31	2	24
1967	14	23		37	-	24
1968	24	9		33	1	27
1969	60	17		77	2	30
1970	47	32		79	-	64
1971	59	37		96	1	60
1972	42	40		82	2	61
1973	131	61		192	6	80
1974	63	39		102	8	63
1975	61	69		130	5	78
1976	51	75		126	6	88
1977	74	84		158	6	100
1978	145	123		268	7	97
1979	1 216	106		1 322	6	138
1980	180	99		279	14	132
1981	214	108		322	17	128
1982	216	129		345	16	185
1983	199	98		297	11	151
1984	183	129		312	17	165
1985	294	139		433	22	211
1986	238	91		329	23	174
1987	251	144		395	21	208
1988	194	179		373	17	238
1989	246	139		385	20	188
1990 ⁴	222	141	16	379	12	193

(συνέχεια)

- 1 Ακαθάριστοι αριθμοί· δεν συμπεριλαμβάνονται οι ειδικές διαδικασίες.
- 2 Καθαροί αριθμοί.
- 3 Συμπεριλαμβάνονται οι αιτήσεις γνωμοδότησεως.
- 4 Από το 1990 και μετά, οι προσφυγές υπαλλήλων εκδικάζονται από το Πρωτοδικείο.

(suite)

Έτος	Εισαχθείσες υποθέσεις ⁵					Αποφάσεις ⁶
	Ευθείες προσφυγές ⁷	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναίρεσας	Σύνολο	Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	
1991	142	186	14	342	9	204
1992	253	162	25	440	4	210
1993	265	204	17	486	13	203
1994	128	203	13	344	4	188
1995	109	251	48	408	3	172
1996	132	256	28	416	4	193
1997	169	239	35	443	1	242
1998	147	264	70	481	2	254
1999	214	255	72	541	4	235
Σύνολο	6 437 ⁸	4 157	338	10 932	317	4 996

⁵ Ακαθάριστοι αριθμοί· δεν συμπεριλαμβάνονται οι ειδικές διαδικασίες.

⁶ Καθαροί αριθμοί.

⁷ Συμπεριλαμβάνονται οι αιτήσεις γνωμοδότησεως.

⁸ Εκ των οποίων 2 388 προσφυγές υπαλλήλων μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1989.

Πίνακας 17: Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως¹
(ανά κράτος, μέλος και ανά έτος)

Έτος	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	Σύνολο
1961	-		-			-		-	-	1						1
1962	-		-			-		-	-	5						5
1963	-		-			-		-	1	5						6
1964	-		-			-		2	-	4						6
1965	-		4			2		-	-	1						7
1966	-		-			-		-	-	1						1
1967	5		11			3		-	1	3						23
1968	1		4			1		1	-	2						9
1969	4		11			1		-	1	-						17
1970	4		21			2		2	-	3						32
1971	1		18			6		5	1	6						37
1972	5		20			1		4	-	10						40
1973	8	-	37			4	-	5	1	6					-	61
1974	5	-	15			6	-	5	-	7					1	39
1975	7	1	26			15	-	14	1	4					1	69
1976	11	-	28			8	1	12	-	14					1	75
1977	16	1	30			14	2	7	-	9					5	84
1978	7	3	46			12	1	11	-	38					5	123
1979	13	1	33			18	2	19	1	11					8	106
1980	14	2	24			14	3	19	-	17					6	99
1981	12	1	41	-		17	-	11	4	17					5	108
1982	10	1	36	-		39	-	18	-	21					4	129
1983	9	4	36	-		15	2	7	-	19					6	98
1984	13	2	38	-		34	1	10	-	22					9	129
1985	13	-	40	-		45	2	11	6	14					8	139
1986	13	4	18	2	1	19	4	5	1	16		-			8	91
1987	15	5	32	17	1	36	2	5	3	19		-			9	144
1988	30	4	34	-	1	38	-	28	2	26		-			16	179
1989	13	2	47	2	2	28	1	10	1	18		1			14	139
1990	17	5	34	2	6	21	4	25	4	9		2			12	141

(συνέχεια)

¹

Άρθρα 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ), 41 ΑΧ, 150 ΕΑ, Πρωτόκολλο του 1971.

(suite)

Έτος	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	Σύνολο
1991	19	2	54	3	5	29	2	36	2	17		3			14	186
1992	16	3	62	1	5	15	-	22	1	18		1			18	162
1993	22	7	57	5	7	22	1	24	1	43		3			12	204
1994	19	4	44	-	13	36	2	46	1	13		1			24	203
1995	14	8	51	10	10	43	3	58	2	19	2	5	-	6	20	251
1996	30	4	66	4	6	24	-	70	2	10	6	6	3	4	21	256
1997	19	7	46	2	9	10	1	50	3	24	35	2	6	7	18	239
1998	12	7	49	5	55	16	3	39	2	21	16	7	2	6	24	264
1999	13	3	49	3	4	17	2	43	4	23	56	7	4	5	22	255
Σύνολο	410	81	1 162	56	125	611	39	624	46	516	115	38	15	28	291	4 157

**Πίνακας 18: Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως
(ανά κράτος μέλος και ανά δικαιοδοτικό όργανο)**

Βέλγιο		Λουξεμβούργο	
Cour de cassation	50	Cour supérieure de justice	10
Cour d'arbitrage	1	Conseil d'État	13
Conseil d'État	20	Cour administrative	1
Άλλα δικαστήρια	339	Άλλα δικαστήρια	22
Σύνολο	410	Σύνολο	46
Δανία		Κάτω Χώρες	
Højesteret	15	Raad van State	35
Άλλα δικαστήρια	66	Hoge Raad der Nederlanden	94
Σύνολο	81	Centrale Raad van Beroep	41
Γερμανία		College van Beroep voor het	
Bundesgerichtshof	68	Bedrijfsleven	98
Bundesarbeitsgericht	4	Tariefcommissie	34
Bundesverwaltungsgericht	46	Άλλα δικαστήρια	214
Bundesfinanzhof	171	Σύνολο	516
Bundessozialgericht	61	Αυστρία	
Staatsgerichtshof	1	Oberster Gerichtshof	20
Άλλα δικαστήρια	811	Bundesvergabeamt	8
Σύνολο	1162	Verwaltungsgerichtshof	19
Ελλάδα		Vergabekontrollsenat	1
Άρειος Πάγος	2	Άλλα δικαστήρια	67
Συμβούλιο της Επικρατείας	7	Σύνολο	115
Άλλα δικαστήρια	47	Πορτογαλία	
Σύνολο	56	Supremo Tribunal Administrativo	22
Ισπανία		Άλλα δικαστήρια	16
Tribunal Supremo	4	Σύνολο	38
Audiencia Nacional	1	Φινλανδία	
Juzgado Central de lo Penal	7	Korkein hallinto-oikeus	3
Άλλα δικαστήρια	113	Korkein oikeus	1
Σύνολο	125	Άλλα δικαστήρια	11
Γαλλία		Σύνολο	15
Cour de cassation	58	Σουηδία	
Conseil d'État	19	Högsta Domstolen	2
Άλλα δικαστήρια	534	Marknadsdomstolen	3
Σύνολο	611	Regeringsrätten	6
Ιρλανδία		Άλλα δικαστήρια	17
Supreme Court	11	Σύνολο	28
High Court	15	Ηνωμένο Βασίλειο	
Άλλα δικαστήρια	13	House of Lords	24
Σύνολο	39	Court of Appeal	12
Ιταλία		Άλλα δικαστήρια	255
Corte suprema di Cassazione	63	Σύνολο	291
Consiglio di Stato	30	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	
Άλλα δικαστήρια	531	4 157	
Σύνολο	624		

B – Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου

1.	Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Πρωτοδικείου κατά το 1999	299
	Ανταγωνισμός	299
	Γεωργία	302
	ΕΚΑΕ	304
	ΕΚΑΧ	304
	Εμπορική πολιτική	308
	Εξωτερικές σχέσεις	309
	Θεσμικό δίκαιο	309
	Κοινοτικό σήμα	310
	Κοινωνική πολιτική	311
	Κρατικές ενισχύσεις	311
	Περιβάλλον και καταναλωτές	313
	Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων	313
2.	Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου	323

1. Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Πρωτοδικείου κατά το 1999

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

T-185/96, T-189/96 και T-190/96	21 Ιανουαρίου 1999	Riviera Auto Service Établissements Dalmasso SA κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ – Σύμβαση προσχωρήσεως σχετική με την αποκλειστική διανομή αυτοκινήτων – Εξαίρεση κατά κατηγορία – Απόρριψη καταγγελιών που υπέβαλαν πρώην εμπορικοί αντιπρόσωποι – Νομική πλάνη – Προδότη πλάνη εκτιμήσεως – Προσφυγή ακυρώσεως – Αγωγή αποζημιώσεως
T-87/96	4 Μαρτίου 1999	Assicurazioni Generali SpA και Unicredito SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συγκέντρωση επιχειρήσεων – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4064/89 – Κοινή επιχείρηση – Χαρακτηρισμός – Οριστικός ή προπαρασκευαστικός χαρακτήρας της αποφάσεως που διαπιστώνει τη συνεταιριστική φύση μιας κοινής επιχειρήσεως – Κριτήρια μιας συγκεντρωτικής κοινής επιχειρήσεως: λειτουργική αυτονομία και ανυπαρξία συντονισμού μεταξύ των οικείων επιχειρήσεων – Δικαίωμα των οικείων επιχειρήσεων για ακρόαση – Αιτιολογία
T-102/96	25 Μαρτίου 1999	Gencor Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4064/89 – Απόφαση κηρύσσουσα συγκέντρωση επιχειρήσεων ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτόν – Έννομο συμφέρον – Εδαφικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 – Συλλογική δεσπόζουσα θέση – Αναλαμβανόμενες υποχρεώσεις

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-305/94, T-306/94, T-307/94, T-313/94, T-314/94, T-315/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94	20 Απριλίου 1999	Limbourgse Vinyl Maatshappij NV, Elf Atochem SA, BASF AG, Shell International Chemical Company Ltd, DSM NV και DSM Kunststoffen BV, Wacker-Chemie GmbH, Hoechst AG, Société artésienne de vinyle, Montedison SpA, Imperial Chemical Industries plc, Hüls AG, Enichem SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ – Αποτελέσματα ακυρωτικής δικαστικής αποφάσεως – Δικαιώματα άμυνας – Πρόστιμο
T-221/95	28 Απριλίου 1999	Endemol Entertainment Holding BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4064/89 – Απόφαση με την οποία κηρύχθηκε μια συγκέντρωση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά – Άρθρο 22 του κανονισμού 4064/89 – Δικαιώματα της άμυνας – Πρόσβαση στον φάκελο – Δεσπόζουσα θέση
T-175/95	19 Μαΐου 1999	BASF Coatings AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ (παλαιό άρθρο 85, παράγραφος 1) – Συμφωνία αποκλειστικής διανομής – Παράλληλες εισαγωγές
T-176/95	19 Μαΐου 1999	Accinauto SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ (παλαιό άρθρο 85, παράγραφος 1) – συμφωνία αποκλειστικής διανομής – Παράλληλες εισαγωγές

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-17/96	3 Ιουνίου 1999	Télévision française 1 SA (TF1) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατικές ενισχύσεις – Κρατικοί τηλεοπτικοί σταθμοί – Καταγγελία – Προσφυγή κατά παραλείψεως – Υποχρέωση εξετάσεως εκ μέρους της Επιτροπής – Προθεσμία – Διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ (παλαιού άρθρου 93, παράγραφος 2) – Σοβαρές δυσχέρειες – Άρθρο 81 ΕΚ (παλαιό άρθρο 85) – Όχληση – Λήψη θέσεως – Άρθρο 86 ΕΚ (παλαιό άρθρο 90) – Παραδεκτό
T-266/97	8 Ιουλίου 1999	Vlaamse Televisie Maatschappij NV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Πρώτο πενταμελές τμήμα)
T-127/98	9 Σεπτεμβρίου 1999	UPS Europe SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Προσφυγή κατά παραλείψεως – Υποχρέωση έρευνας της Επιτροπής – Εύλογη προθεσμία
T-228/97	7 Οκτωβρίου 1999	Irish Sugar plc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 82 ΕΚ) – Δεσπόζουσα θέση και συλλογική δεσπόζουσα θέση – Κατάχρηση – Πρόστιμο
T-189/95, T-39/96 και T-123/96	13 Δεκεμβρίου 1999	Sevice pour le groupement d'acquisitions (SGA) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Διανομή αυτοκινήτων – Εξέταση των καταγγελιών – Προσφυγή κατά παραλείψεως, προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως
T-190/95 και T-45/96	13 Δεκεμβρίου 1999	Société de distribution de mécaniques et d'automobiles (Sodima) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Διανομή αυτοκινήτων – Εξέταση των καταγγελιών – Προσφυγή κατά παραλείψεως, προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως – Απαράδεκτο
T-9/96 και T-211/96	13 Δεκεμβρίου 1999	Européenne automobile SARL κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Διανομή αυτοκινήτων – Εξέταση των καταγγελιών – Προσφυγή κατά παραλείψεως, προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-22/97	15 Δεκεμβρίου 1999	Kesko Oy κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Έλεγχος των πράξεων συγκεντρώσεως – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό – Αντικείμενο της διαφοράς – Αρμοδιότητα της Επιτροπής βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 – Επίπτωση επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών – Δημιουργία δεσπόζουσας θέσεως
T-198/98	16 Δεκεμβρίου 1999	Micro Leader Business κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Καταγγελία – Απόρριψη – Άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ) – Απαγόρευση εισαγωγής λογισμικών κυκλοφορούντων στο εμπόριο τρίτης χώρας – Εξάντληση των δικαιωμάτων του δημιουργού – Οδηγία 91/250/ΕΟΚ

ΓΕΩΡΓΙΑ

T-1/96	13 Ιανουαρίου 1999	Bernhard Böcker-Lensing και Ludger Schulze- Beiering κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αγωγή αποζημιώσεως – Εξωσυμβατική ευθύνη – Γάλα – Συμπληρωματική εισφορά – Ποσότητα αναφοράς – Παραγωγός που ανέλαβε δέσμευση περί μη εμπορίας – Αυτόβουλη παράλειψη επανεάρεξεως της παραγωγής μετά τη λήξη της δεσμεύσεως – Πράξεις των εθνικών αρχών
T-220/97	20 Μαΐου 1999	H. & R. Ecroyd Holdings Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Γάλα – Ποσότητα αναφοράς – Εκτέλεση αποφάσεως του Δικαστηρίου
T-158/95	8 Ιουλίου 1999	Eridania Zuccherifici Nazionali SpA κ.λπ. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Πρώτο τμήμα)

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-168/95	8 Ιουλίου 1999	Eridania Zuccherifici Nazionali SpA κ.λπ. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Κοινή οργάνωση αγορών στον τομέα της ζάχαρης – Καθορισμός των παραγώγων τιμών παρεμβάσεως για τις μειονεκτούσες περιοχές – Προσφυγή ακυρώσεως – Φυσικά και νομικά πρόσωπα – Απαράδεκτο
T-254/97	28 Σεπτεμβρίου 1999	Fruchthandelsgesellschaft mbH Chemnitz κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Μπανάνες – Εισαγωγή από κράτη ΑΚΕ και από τρίτες χώρες – Αίτηση πιστοποιητικών εισαγωγής – Περίπτωση εξαιρετικής χαλεπότητας – Μεταβατικά μέτρα – Κανονισμός (ΕΟΚ) 404/93
T-612/97	28 Σεπτεμβρίου 1999	Cordis Obst und Gemüse Großhandel GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Μπανάνες – Εισαγωγή από κράτη ΑΚΕ και από τρίτες χώρες – Αίτηση πιστοποιητικών εισαγωγής – Περίπτωση εξαιρετικής χαλεπότητας – Μεταβατικά μέτρα – Κανονισμός (ΕΟΚ) 404/93
T-216/96	12 Οκτωβρίου 1999	Conserve Italia Soc. Coop. arl (πρώην Massalombarda Colombani) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Γεωργία – Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Κατάργηση χρηματοδοτικής συνδρομής – Κανονισμός (ΕΟΚ) 355/77 – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4253/88 – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4256/88 – Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 – Αρχή της νομιμότητας της κυρώσεως – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Κατάχρηση εξουσίας – Αρχή της αναλογικότητας – Αιτιολογία
T-191/96 και T-106/97	14 Οκτωβρίου 1999	CAS Succhi di Frutta SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κοινή γεωργική πολιτική – Επισιτιστική βοήθεια – Διαδικασία διαγωνισμού – Πληρωμή των μειοδωτών σε φρούτα άλλα από εκείνα που προσδιορίζονταν στην προκήρυξη του διαγωνισμού

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΕΚΑΕ

T-10/98	10 Ιουνίου 1999	E-Quattro Snc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ρήτρα διαιτησίας – Υποχρέωση πληρωμής – Μη εκτέλεση
---------	-----------------	--	--

ΕΚΑΧ

T-129/95, T-2/96 και T-97/96	21 Ιανουαρίου 1999	Neue Maxhütte Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΚΑΧ – Προσφυγή ακυρώσεως – Κρατικές ενισχύσεις σε χαλυβουργικές επιχειρήσεις – Κριτήριο της συμπεριφοράς ιδιώτη επενδυτή – Αρχή της αναλογικότητας – Αιτιολογία – Δικαιώματα άμυνας
T-134/94	11 Μαρτίου 1999	NMH Stahlwerke GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεως – Συστήματα απαλλαγής πληροφοριών – Πρόστιμο – Καταλογισμός της παραβάσεως
T-136/94	11 Μαρτίου 1999	Eurofer ASBL κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων – Σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών
T-137/94	11 Μαρτίου 1999	ARBED SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών
T-138/94	11 Μαρτίου 1999	COCKERILL-SAMBRE SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-141/94	11 Μαρτίου 1999	Thyssen Stahl AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών
T-145/94	11 Μαρτίου 1999	Unimétal - Société française des aciers longs SA / Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών
T-147/94	11 Μαρτίου 1999	Krupp Hoesch Stahl AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων – Καθορισμός των τιμών – Σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών
T-148/94	11 Μαρτίου 1999	Preussag Stahl AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών
T-151/94	11 Μαρτίου 1999	British Steel plc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-156/94	11 Μαρτίου 1999	Siderúrgica Aristrain Madrid, SL κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών
T-157/94	11 Μαρτίου 1999	Empresa Nacional Siderúrgica, SA (Ensidesa) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Ανταγωνισμός – Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές – Καθορισμός των τιμών – Κατανομή των αγορών – Συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών
T-37/97	25 Μαρτίου 1999	Forges de Clabecq SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΚΑΧ – Κρατικές ενισχύσεις – Προσφυγή ακυρώσεως – Ένσταση ελλείψεως νομιμότητας – Πέμπτος κώδικας ενισχύσεων στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα
T-164/96, T-165/96, T-166/96, T-167/96, T-122/97 και T-130/97	12 Μαΐου 1999	Moccia Irme SpA κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Κρατικές ενισχύσεις – Συνθήκη ΕΚΑΧ – Πέμπτος κώδικας των ενισχύσεων προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα – Προϋπόθεση όπως η επιχείρηση λειτουργεί κανονικά για την παραγωγή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του πέμπτου κώδικα των ενισχύσεων προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-89/96	7 Ιουλίου 1999	British Steel plc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΚΑΧ – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό – Κρατικές ενισχύσεις – Ατομική απόφαση περί παροχής αδείας χορηγήσεως κρατικής ενισχύσεως σε σιδηρουργική επιχείρηση – Νομική βάση – Άρθρα 4, στοιχείο γ', και 95, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης – Αντάλλαγμα για τη χορήγηση κρατικής ενισχύσεως – Δεν υφίσταται μείωση της παραγωγικής ικανότητας – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων – Παράβαση ουσιώδους τύπου
T-106/96	7 Ιουλίου 1999	Wirtschaftsvereinigung Stahl κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΚΑΧ – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό – Κρατικές ενισχύσεις – Ατομική απόφαση περί παροχής αδείας χορηγήσεως κρατικής ενισχύσεως σε σιδηρουργική επιχείρηση – Νομική βάση – Άρθρα 4, στοιχείο γ', και 95, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης – Ασυμβίβαστο προς τις διατάξεις της Συνθήκης – Αρχή της ισότητας – Αρχή της αναλογικότητας – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Ανταλλάγματα για τη χορήγηση κρατικής ενισχύσεως – Δεν υφίσταται μείωση της παραγωγικής ικανότητας – Παράβαση ουσιώδους τύπου
T-110/98	9 Σεπτεμβρίου 1999	RJB Mining plc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ – Κρατικές ενισχύσεις – Ενισχύσεις υπέρ της λειτουργίας επιχειρήσεων – Αναδρομική έγκριση ήδη χορηγηθείσας ενισχύσεως – Βελτίωση της βιωσιμότητας των ωφελουμένων επιχειρήσεων, κατά την έννοια του άρθρου 3 της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-158/96	16 Δεκεμβρίου 1999	Acciaierie di Bolzano SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συνθήκη ΕΚΑΧ - Προσφυγή ακυρώσεως - Κρατικές ενισχύσεις - Απόφαση διαπιστώνουσα το ασύμβατο ενισχύσεων και διατάσσουσα την ανάκτησή τους - Μη κοινοποιηθείσες ενισχύσεις - Ισχύων κώδικας ενισχύσεων προς τη σιδηροχαλυβουργία - Δικαιώματα άμυνας - Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη - Εφαρμοστέα επιτόκια - Αιτιολογία

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

T-48/96	12 Οκτωβρίου 1999	Acme Industry Co. Ltd κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Ντάμπινγκ - Άρθρα 2, παράγραφος 3, στοιχείο β', περίπτωση ii, και 2, παράγραφος 10, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2423/88 - Αναδρομική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 3283/94 - Κανονική κατασκευασμένη αξία - Προσδιορισμός των εξόδων ΠΓΔ και του περιθωρίου κέρδους - Αξιοπιστία των στοιχείων - Επιβαρύνσεις κατά την εισαγωγή και έμμεσοι φόροι
T-171/97	20 Οκτωβρίου 1999	Swedish Match Philippines Inc. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Άμυνα κατά των πρακτικών αντιντάμπινγκ - Δασμός επιβληθείς στις εισαγωγές αναπήρων τσέπης καταγωγής Φιλιππίνων - Αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ εξαγωγών εξαιρετικά περιορισμένης ποσότητας και της υπάρξεως ζημίας προκληθείσας στην κοινοτική βιομηχανία
T-210/95	28 Οκτωβρίου 1999	European Fertilizer Manufacturers' Association (EFMA) κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Δασμός αντιντάμπινγκ - Εξαφάνιση της ζημίας - Ενδεικτική τιμή - Περιθώριο κέρδους επί κόστους παραγωγής

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-33/98 και T-34/98	15 Δεκεμβρίου 1999	Petrotub SA και Republica SA κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Δασμοί αντιντάμπινγκ – Σωλήνες χωρίς συγκόλληση από σίδηρο ή μη κραματοποιημένο χάλυβα – Ευρωπαϊκή συμφωνία με τη Ρουμανία – Κανονική αξία – Περιθώριο ντάμπινγκ – Ζημία – Διαδικαστικά δικαιώματα των εξαγωγέων

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

T-277/97	15 Ιουνίου 1999	Ismeri Europa Srl κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εξωσυμβατική ευθύνη – Προγράμματα MED – Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου – Επικρίσεις αφορώσες την ενάγουςα
T-231/97	9 Ιουλίου 1999	New Europe Consulting Ltd και Michael P. Brown κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Πρόγραμμα PHARE – Αγωγή αποζημιώσεως – Προϋποθέσεις – Αρχή της χρηστής διοικήσεως – Εκτίμηση της ζημίας

ΘΕΣΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

T-14/98	19 Ιουλίου 1999	Heidi Hautala κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Δικαίωμα προσβάσεως του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου – Απόφαση 93/731/EK – Εξαίρεσεις από την αρχή της προσβάσεως στα έγγραφα – Προστασία του δημοσίου συμφέροντος στις διεθνείς σχέσεις – Μερική πρόσβαση
T-188/97	19 Ιουλίου 1999	Rothmans International BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Απόφαση 94/90/EK της Επιτροπής, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής – Απόφαση περί αρνήσεως της προσβάσεως σε έγγραφα – Κανόνας του συντάκτη του εγγράφου – Επιτροπές βάσει της αποφάσεως 87/373/ΕΟΚ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-309/97	14 Οκτωβρίου 1999	The Bavarian Lager Company Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Διαφάνεια – Πρόσβαση στην πληροφόρηση – Απόφαση 94/90/EKAX, ΕΚ, Ευρατόμ της Επιτροπής, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής – Περιεχόμενο της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος – Σχέδιο αιτιολογημένης γνώμης στο πλαίσιο του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 226 ΕΚ)
T-92/98	7 Δεκεμβρίου 1999	Interporc Im- και Export GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Διαφάνεια – Πρόσβαση σε έγγραφα – Απόφαση 94/90/EKAX, ΕΚ, Ευρατόμ – Απόρριψη αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα της Επιτροπής – Περιεχόμενο, αφενός, της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες) και, αφετέρου, του κανόνα του συντάκτη – Αιτιολόγηση

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΗΜΑ

T-163/98	8 Ιουλίου 1999	The Procter & Gamble Company κατά Γραφείου Εναρμόνισης στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς	Κοινοτικό σήμα – Λεκτικό σύμπλεγμα Baby-dry – Απόλυτος λόγος αρνήσεως – Έκταση του ασκούμενου από τα τμήματα προσφυγών ελέγχου – Έκταση του ασκούμενου από το Πρωτοδικείο ελέγχου
----------	----------------	--	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

T-182/96	16 Σεπτεμβρίου 1999	Partex - Companhia Portuguesa de Serviços, SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κοινωνική πολιτική - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - Προσφυγή ακυρώσεως - Μείωση της χρηματοδοτικής συνδρομής - Πραγματική και λογιστική πιστοποίηση - Κατά χρόνον αρμοδιότητα του οικείου κράτους - Αιτιολόγηση - Δικαιώματα άμυνας - Κατάχρηση δικαιώματος - Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη - Προστασία κεκτημένων δικαιωμάτων - Κατάχρηση εξουσίας
T-126/97	29 Σεπτεμβρίου 1999	Sonasa - Sociedade Nacional de Segurança, Ld. ^a κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - Μείωση μιας οικονομικής συνδρομής - Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη - Ασφάλεια δικαίου - Χρηστή διοίκηση - Έλλειψη αιτιολογίας

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

T-230/95	28 Ιανουαρίου 1999	Bretagne Angleterre Irlande (BAI) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αγωγή αποζημιώσεως - Εξωσυμβατική ευθύνη - Κρατικές ενισχύσεις - Ενημέρωση του καταγγελλαντος σχετικά με την έκδοση αποφάσεως με αποδέκτη το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος - Καθυστέρηση - Υλική ζημία και ηθική βλάβη - Αιτιώδης σύνδεσμος
T-14/96	28 Ιανουαρίου 1999	Bretagne Angleterre Irlande (BAI) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατικές ενισχύσεις - Προσφυγή ακυρώσεως - Απόφαση περατώσεως διαδικασίας ελέγχου που κινήθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ - Έννοια της κρατικής ενισχύσεως κατά το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-86/96	11 Φεβρουαρίου 1999	Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατικές ενισχύσεις – Εναέριες μεταφορές – Φορολογικό μέτρο – Προσφυγή ακυρώσεως – Απαράδεκτο
T-288/97	15 Ιουνίου 1999	Regione autonoma Friuli Venezia Giulia κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Αλόφαση της Επιτροπής – Κρατικές ενισχύσεις – Προσφυγή ασκηθείσα από υποδεέστερη του κράτους διοικητική αρχή – Παραδεκτό
T-82/96	17 Ιουνίου 1999	Associação dos Refinadores de Açúcar Portugueses (ARAP), Alcântara Refinarias - Açúcares SA, RAR Refinarias de Açúcar Reunidas SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατικές ενισχύσεις – Καταγγελίες ανταγωνιστριών επιχειρήσεων – Ένδικη προστασία των καταγελλουσών – Ζάχαρη – Ενίσχυση χορηγηθείσα σε εκτέλεση γενικού καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων εγκριθέντος από την Επιτροπή – Κρατική ενίσχυση για την επαγγελματική εκπαίδευση – Κρατική ενίσχυση στο πλαίσιο συγχρηματοδοτήσεως βάσει του καθεστώτος των διαρθρωτικών ταμείων
T-110/97	6 Οκτωβρίου 1999	Kneissl Dachstein Sportartikel AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Απόφαση εγκρίνουσα κρατική ενίσχυση για την αναδιάρθρωση – Έναρξη προθεσμίας προσφυγής έναντι τρίτου – Προϋποθέσεις νομιμότητας της ενισχύσεως
T-123/97	6 Οκτωβρίου 1999	Salomon SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Απόφαση εγκρίνουσα κρατική ενίσχυση για την αναδιάρθρωση – Έναρξη προθεσμίας προσφυγής έναντι τρίτου – Προϋποθέσεις νομιμότητας της ενισχύσεως
T-132/96 και T-143/96	15 Δεκεμβρίου 1999	Freistaat Sachsen, Volkswagen AG και Volkswagen Sachsen GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κρατικές ενισχύσεις – Αντιστάθμιση οικονομικών μειονεκτημάτων προκληθέντων από τη διαίρεση της Γερμανίας – Σοβαρή διατάραξη της οικονομίας κράτους μέλους – Περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη – Κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

T-112/97	22 Απριλίου 1999	Monsanto Company κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κανονισμός (ΕΟΚ) 2377/90 – Αίτηση εγγραφής της ανασυστημένης σωματοτροπίνης βοοειδών (BST) στον κατάλογο των ουσιών που δεν υπόκεινται σε ανώτατο όριο καταλοίπων – Απόρριψη από την Επιτροπή – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό
T-125/96 και T-152/96	1 Δεκεμβρίου 1999	Boehringer Ingelheim Vetmedica GmbH και C. H. Boehringer Sohn κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως Boehringer Ingelheim Vetmedica GmbH και C. H. Boehringer Sohn κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Οδηγία που απαγορεύει τη χρήση β-ανταγωνιστικών ουσιών στη ζωική παραγωγή για κερδοσκοπικούς λόγους – Κανονισμός που περιορίζει σε ορισμένους θεραπευτικούς σκοπούς την ισχύ των ανωπύων ορών καταλοίπων κτηνιατρικών φαρμάκων – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό – Αρχή της αναλογικότητας

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

T-264/97	28 Ιανουαρίου 1999	D κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Υπάλληλοι – Άρνηση χορηγήσεως στον προσφεύγοντα του επιδόματος στέγης που ο προσφεύγων θεωρεί ότι του οφείλεται λόγω του συντρόφου του
T-35/98	10 Φεβρουαρίου 1999	André Hecq et Syndicat des fonctionnaires internationaux et européens (SFIE) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Γραφείο της τοπικής επιτροπής προσωπικού – Εκλογές – Καθήκοντα του κοινοτικού οργάνου – Παραδεκτό
T-200/97	11 Φεβρουαρίου 1999	Carmen Jiménez κατά ΓΕΕΑ	Υπάλληλοι – Διαγωνισμός – Εγγραφή στον πίνακα επιτυχόντων – Διαδικαστική παρατυπία – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων – Πρώδηλη πλάνη εκτίμησης

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-244/97	11 Φεβρουαρίου 1999	Chantal Mertens κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Διαγωνισμός – Όροι συμμετοχής – Αποδείξη
T-21/98	11 Φεβρουαρίου 1999	Carlos Alberto Leite Mateus κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Συμβατό μεταξύ της ιδιότητας του μονίμου υπαλλήλου και εκείνης του εκτάκτου – Παραίτηση – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Πρόσκληση προς εκδήλωση ενδιαφέροντος
T-79/98	11 Φεβρουαρίου 1999	Manuel Tomás Carrasco Benítez κατά Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την αξιολόγηση των φαρμακευτικών προϊόντων (ΕΟΑΦ)	Έκτακτος υπάλληλος – Κατάταξη – Επαγγελματική πείρα – Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως – Κεκτημένα δικαιώματα – Προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης – Καθήκον μέριμνας – Προοπτική σταδιοδρομίας – Ίση μεταχείριση και απαγόρευση των διακρίσεων – Έλλειψη αιτιολογίας
T-282/97 και T-57/98	25 Φεβρουαρίου 1999	Antonio Giannini κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Ανακοίνωση κενής θέσεως – Διορισμός – Εκτέλεση αποφάσεως του Πρωτοδικείου – Κατάχρηση εξουσίας
T-212/97	9 Μαρτίου 1999	Agnès Hubert κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Έκθεση βαθμολογίας – Αρχές της χρηστής διοικήσεως και της ασφάλειας δικαίου – Έλλειψη αιτιολογίας – Γενικές διατάξεις εκτελέσεως του άρθρου 43 του ΚΥΚ – Οδηγός βαθμολογήσεως – Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως – Κατάχρηση εξουσίας – Προσφυγή ακυρώσεως
T-273/97	9 Μαρτίου 1999	Pierre Richard κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Διαδικασία διορισμού – Εφαρμογή του άρθρου 29, παράγραφος 1, του ΚΥΚ – Διορισμός προσώπου που περιλαμβανόταν στον εφεδρικό πίνακα γενικού διαγωνισμού για υπηκόους των νέων κρατών μελών – Απόρριψη της υποψηφιότητας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-257/97	11 Μαρτίου 1999	Hans C. Herold κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Μόνιμη μερική αναστηρία – Επιδείνωση της βλάβης – Προσφυγή ακυρώσεως – Αγωγή αποζημιώσεως – Παραδεκτόν – Αρχή της ίσης μεταχειρίσεως – Καθήκον αρωγής – Έλλειψη επιμελείας
T-66/98	11 Μαρτίου 1999	Giuliana Gaspari κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Θεραπεία με ιαματικά λουτρά – Απόφαση με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση για χορήγηση προηγούμενης εγκρίσεως για την επιστροφή των δαπανών – Αιτιολόγηση – Ιατρική γνωμάτευση – Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής
T-76/98	25 Μαρτίου 1999	Claudine Hamptaux κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Προαγωγή – Συγκριτική εξέταση των προσόντων
T-50/98	14 Απριλίου 1999	Lars Bo Rasmussen κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Άρνηση προαγωγής – Συγκριτική εξέταση προσόντων – Κριτήρια εκτιμήσεως – Προσφυγή ακυρώσεως – Αγωγή αποζημιώσεως
T-148/96 και T-174/96	22 Απριλίου 1999	Ernesto Brognieri κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Recours en annulation et en indemnité – Recevabilité – Méconnaissance de l'arrêt T-583/93 – Article 26 du statut – Erreur manifeste
T-283/97	27 Απριλίου 1999	Germain Thinus κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Άρνηση προαγωγής – Συγκριτική εξέταση των προσόντων – Άλλα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη – Αιτιολογία
T-161/97	4 Μαΐου 1999	Massimo Marzola κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων – Προθεσμίας υποβολής της αιτήσεως – Ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση – Παραδεκτό – Υποχρέωση αρωγής – Αιτιολογία
T-242/97	4 Μαΐου 1999	Z. κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Πειθαρχική διαδικασία – Ποινή του υποβιβασμού – Προσφυγή ακυρώσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-203/95	19 Μαΐου 1999	Bernard Connolly κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Άρθρο 88 του ΚΥΚ – Θέση σε αργία – Παραδεκτό – Αιτιολόγηση – Φερόμενο πταίσμα – Παραβίαση των άρθρων 11, 12 και 17 του ΚΥΚ – Ίση μεταχείριση
T-34/96 και T-163/96	19 Μαΐου 1999	Bernard Connolly κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Πειθαρχική διαδικασία – Ανάκληση – Άρθρα 11, 12 και 17 του ΚΥΚ – Ελευθερία εκφράσεως – Υποχρέωση εντιμότητας και αξιοπρεπείας του λειτουργήματος
T-214/96	19 Μαΐου 1999	Bernard Connolly κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Άρθρο 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ – Αγωγή αποζημιώσεως – Μη συνάδουσα προς τον ΚΥΚ διοικητική, προ της ένδικης, διαδικασία – Απαράδεκτο
T-114/98 και T-115/98	1 Ιουνίου 1999	Dolores Rodriquez Perez κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων José Maria Olivares Ramos κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων – Εθνικές διαδικασίες – Αίτηση οικονομικής βοήθειας
T-295/97	3 Ιουνίου 1999	Δημήτριος Κούσιος κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Χορήγηση συντάξεως αναπηρίας – Σχέσεις μεταξύ των διαδικασιών των άρθρων 73 και 78 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-112/96 και T-115/96	6 Ιουλίου 1999	Jean-Claude Séché κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Άρνηση προαγωγής – Συγκριτική εξέταση των προσόντων – Αιτιολογία – Διορισμός για λόγους τάξεως – Αρχή της ίσης μεταχειρίσεως – Διακρίσεις στηριζόμενες στην ηλικία, το φύλο και την ιθαγένεια – Υποχρέωση αρωγής – Αντιστοιχία μεταξύ βαθμού και καθηκόντων – Άρθρο 27, παράγραφος 3, του ΚΥΚ – Κατάχρηση εξουσίας και διαδικασίας – Αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της καλής πίστεως – Δικαίωμα για προσωρινή άσκηση καθηκόντων ανωτέρου βαθμού – Απόφαση σχετικά με την παροχή δικαιώματος για προσωρινή άσκηση καθηκόντων ανωτέρου βαθμού – Εξουσία εκτιμήσεως της διοικήσεως – Δικαίωμα για εξισωτική αποζημίωση – Υπηρεσιακό πταίσμα – Ηθική βλάβη – Απόρριψη αιτήσεως για λήψη μέτρων διεξαγωγής αποδείξεων
T-203/97	6 Ιουλίου 1999	Bo Forvass κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Έκτακτοι υπάλληλοι – Κατάταξη – Άρθρο 31, παράγραφος 2, ΚΥΚ – Υποχρέωση αρωγής – Εσφαλμένη ανακοίνωση – Προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης
T-36/96	8 Ιουλίου 1999	Giuliana Gaspari κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Αναίρεση – Αναπομπή στο Πρωτοδικείο – Αναρρωτική άδεια – Ιατρικό πιστοποιητικό – Ιατρική εξέταση ελέγχου – Πορίσματα που διαψεύδουν το ιατρικό πιστοποιητικό
T-20/98	19 Ιουλίου 1999	Q κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Υπάλληλοι – Προσφυγή ακυρώσεως – Επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών – Άρθρο 23 του παραρτήματος X του ΚΥΚ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-168/97	19 Ιουλίου 1999	Daniel Varas Carrión κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Υπάλληλοι – Γενικός διαγωνισμός – Μη αποδοχή στις εξετάσεις – Γλωσσικές γνώσεις
T-74/98	19 Ιουλίου 1999	Luciano Mammarella κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Κοινωνική ασφάλιση – Σύμβαση αναπηρίας – Εξωτερικός συνεργάτης, εργαζόμενος βάσει συμβάσεως συναφθείσας με το κοινοτικό όργανο – Συστηματικώς ανανεωνόμενη σύμβαση παροχής των υπηρεσιών του
T-98/98	21 Σεπτεμβρίου 1999	Tania Trigari-Venturin κατά Centre de traduction des organes de l'Union européenne	Δόκιμος έκτακτος υπάλληλος – Απόλυση, μετά το τέλος της δοκιμαστικής υπηρεσίας, λόγω επαγγελματικής ανεπάρκειας – Προσφυγή ακυρώσεως – Αντιστοιχία μεταξύ του βαθμού και της θέσεως – Καθυστερήση κατά τη διαβίβαση εγγράφων αφορώντων κοινωνικές παροχές – Αγωγή αποζημιώσεως – Ζημία
T-157/98	21 Σεπτεμβρίου 1999	Graça Oliveira κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Προαγωγή – Συγκριτική εξέταση των προσόντων
T-28/98	28 Σεπτεμβρίου 1999	J κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Άρθρο 7, παράγραφος 3, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ – Τόπος καταγωγής – Τόπος προσλήψεως – Κέντρο συμφερόντων
T-48/97	28 Σεπτεμβρίου 1999	Erik Dan Frederiksen κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Προαγωγή – Ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις – Μέτρα εκτελέσεως – Άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 233 ΕΚ) – Κατάχρηση εξουσίας – Υλική ζημία και ηθική βλάβη – Αποζημίωση
T-140/97	28 Σεπτεμβρίου 1999	Michel Hautem κατά Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	Υπάλληλοι – Ανάκληση – Άρθρα 1, 4, 5 και 40 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως του προσωπικού της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων – Πρόδηλη πλάνη περί την εκτίμηση πραγματικών περιστατικών – Ανταγωγή – Απόρριψη αιτήσεως διεξαγωγής αποδείξεων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
T-141/97	28 Σεπτεμβρίου 1999	Bernard Yasse κατά Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	Υπάλληλοι – Ανάκληση – Άρθρα 1, 4, 5 και 40 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως του προσωπικού της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων – Πρόδληξη πλάνη περί την εκτίμηση πραγματικών περιστατικών – Δικαιώματα άμυνας – Ουσιώδης τύπος – Αρχή της αναλογικότητας – Ανταγωγή – Απόρριψη αιτήσεως διεξαγωγής αποδείξεων
T-91/98	28 Σεπτεμβρίου 1999	Jürgen Wettig κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Έκτακτος υπάλληλος – Κατάταξη – Άρθρο 32 του ΚΥΚ
T-68/97	29 Σεπτεμβρίου 1999	Martin Neumann και Irmgard Neumann-Schölles κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Σύνταξη ορφανού
T-42/98	7 Οκτωβρίου 1999	Maria Paola Sabbatucci κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεων της Εφορευτικής Επιτροπής – Ερμηνεία του κανονισμού περί διεξαγωγής εκλογών προσωπικού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Αποκλεισμός της προσφεύγουσας από τους εκλεγμένους εκπροσώπους στην επιτροπή προσωπικού
T-119/98	7 Οκτωβρίου 1999	André Hecq κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Έξοδα αποστολής – Υπολογισμός των ημερήσιων αποζημιώσεων – Διάρκεια της αποστολής – Ταξίδι με ιδιωτικό αυτοκίνητο
T-51/98	26 Οκτωβρίου 1999	Ann Ruth Burrill και Alberto Noriega Guerra κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Συνθήκες εργασίας – Άδεια μητρότητας – Κατανομή μεταξύ των δύο γονέων
T-180/98	28 Οκτωβρίου 1999	Elizabeth Cotrim κατά Cedefop	Έκτακτοι υπάλληλοι – Αποζημίωση εγκαταστάσεως – Πρόωρη καταγγελία της συμβάσεως – Αναζήτηση αχρεωστήτου

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-102/98	9 Νοεμβρίου 1999	Χριστίνα Παπαδέα κατά Επιτροπής των Περιφερειών	Υπάλληλοι – Εσωτερικός διαγωνισμός – Απαγόρευση συμμετοχής στις προφορικές δοκιμασίες – Εκτίμηση της εξεταστικής επιτροπής – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων – Αρχή της χρηστής διοικήσεως και καθήκον αρωγής
T-103/98, T-104/98, T-107/98, T-113/98 και T-118/98	10 Νοεμβρίου 1999	Svend Bech Kristensen κ.λπ. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Υπάλληλοι – Προσφυγή ακυρώσεως – Μεταφορά των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων – Υπολογισμός των συνταξίων ετών – Αίτηση αποδόσεως του αχρεωστήτως καταβληθέντος
T-129/98	23 Νοεμβρίου 1999	Enrico Sabbioni κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Αυτεπάγγελτη μετάθεση – Βλαπτική πράξη – Αιτιολογία – Κατάχρηση εξουσίας
T-299/97	9 Δεκεμβρίου 1999	Vicente Alonso Morales κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Προσφυγή ακυρώσεως – Όροι αποδοχής σε διαγωνισμό – Πλήρεις πανεπιστημιακές σπουδές πιστοποιούμενες με δίπλωμα – Σπουδές τεχνολόγου μηχανικού ολοκληρωθείσες στην Ισπανία
T-53/99	9 Δεκεμβρίου 1999	Νικόλαος Προγούλης κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Έκθεση βαθμολογίας – Περιγραφή των κυρίων καθηκόντων
T-300/97	15 Δεκεμβρίου 1999	Benito Latino κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Επαγγελματική ασθένεια – Έκθεση σε αμίαντο – Ποσοστό μόνιμης μερικής αναπηρίας – Μη σύννομη γνώμη της ιατρικής επιτροπής – Έλλειψη αιτιολογίας
T-27/98	15 Δεκεμβρίου 1999	Albert Nardone κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Επαγγελματική ασθένεια – Έκθεση σε αμίαντο και άλλες ουσίες – Ποσοστό μόνιμης μερικής αναπηρίας – Μη σύννομη γνώμη της ιατρικής επιτροπής
T-144/98	15 Δεκεμβρίου 1999	Dino Cantoreggi κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Υπάλληλοι – Προαγωγή – Συγκριτική εξέταση των προσόντων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-143/98	16 Δεκεμβρίου 1999	Michael Cendrowicz κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υπάλληλοι – Διορισμός – Καθορισμός του επιπέδου της προς πλήρωση θέσεως – Ανακοίνωση κενής θέσεως – Συγκριτική εξέταση των προσόντων – Πρόδηλη πλάνη

2. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου

Συνοπτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων του Πρωτοδικείου

Πίνακας 1: Η γενική δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά τα έτη 1997, 1998 και 1999

Εισαχθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2: Φύση των διαδικασιών (1997, 1998 και 1999)
Πίνακας 3: Φύση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1997, 1998 και 1999)
Πίνακας 4: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1997, 1998 και 1999)
Πίνακας 5: Αντικείμενο (1997, 1998 και 1999)

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 6: Περατωθείσες υποθέσεις κατά τα έτη 1997, 1998 και 1999
Πίνακας 7: Τρόπος περατώσεως της δίκης (1999)
Πίνακας 8: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1999)
Πίνακας 9: Αντικείμενο (1999)
Πίνακας 10: Δικάσας σχηματισμός (1999)
Πίνακας 11: Διάρκεια των διαδικασιών (1999)
Διάγραμμα I: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων σε υπαλληλικές υποθέσεις (1999)
Διάγραμμα II: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων στις λοιπές υποθέσεις (1999)

Εκκρεμείς υποθέσεις

- Πίνακας 12: Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους
Πίνακας 13: Νομική βάση των προσφυγών, αγωγών ή αιτήσεων στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους
Πίνακας 14: Αντικείμενο των υποθέσεων στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους

Διάφορα

- Πίνακας 15: Γενική εξέλιξη
Πίνακας 16: Έκβαση των αιτήσεων αναιρέσεως από την 1η Ιανουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1999

Συνοπτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων του Πρωτοδικείου

Πίνακας 1: Η γενική δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά τα έτη 1997, 1998 και 1999¹

	1997		1998		1999	
Εισαχθείσες υποθέσεις	644		238		384	
Περατωθείσες υποθέσεις	179	(186)	279	(348)	322	(659)
Εκκρεμείς υποθέσεις	640	(1 117)	569	(1 007)	663	(732)

1

Στον παρόντα πίνακα και στους πίνακες των επομένων σελίδων, οι εντός παρενθέσεως αριθμοί αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας· για τον εκτός παρενθέσεως αριθμό, κάθε ομάδα συνεκδικαζομένων/συνεκδικασθεισών υποθέσεων λογίζεται ως μία υπόθεση.

Εισαχθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2: Φύση των διαδικασιών (1997, 1998 και 1999)^{1 2}

Φύση των διαδικασιών	1997	1998	1999
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	469	135	254
Πνευματική ιδιοκτησία		1	18
Υπαλληλικές	155	79	84
Ειδικές διαδικασίες	20	23	28
Σύνολο	644 ³	238 ⁴	384 ⁵

¹ Στον παρόντα πίνακα και στους πίνακες των επομένων σελίδων, η ένδειξη «λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις» αναφέρεται σε όλες τις προσφυγές ή αγωγές που ασκήθηκαν από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, πλην των προσφυγών των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

² Ως «ειδικές διαδικασίες» θεωρούνται (στον παρόντα πίνακα και στους επόμενους πίνακες): η ανακοπή ερημοδικίας (άρθρο 38 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 122 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η τριτανακοπή (άρθρο 39 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 123 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η αναθεώρηση αποφάσεως (άρθρο 41 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 125 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η ερμηνεία αποφάσεως (άρθρο 40 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 129 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων (άρθρο 92 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας (άρθρο 94 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η διόρθωση αποφάσεως (άρθρο 84 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου).

³ Εκ των οποίων 28 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοτώσεων και 295 αγωγές εκτελωνιστών.

⁴ Εκ των οποίων 2 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοτώσεων και 2 αγωγές εκτελωνιστών.

⁵ Εκ των οποίων 71 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων.

Πίνακας 3: Φύση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1997, 1998 και 1999)

Φύση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	1997	1998	1999
Προσφυγή ακυρώσεως	133	116	220
Προσφυγή κατά παραλείψεως	9	2	15
Αγωγή αποζημιώσεως	327	14	19
Αγωγή δυνάμει ρήτρας διαιτησίας	1	3	1
Πνευματική ιδιοκτησία		1	18
Υπαλληλική	154	79	83
Σύνολο	624 ¹	215 ²	356 ³
<i>Ειδικές διαδικασίες</i>			
Ευεργέτημα πενίας	6	6	7
Εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων	13	9	6
Ερμηνεία ή αναθεώρηση αποφάσεως	–	–	–
Διόρθωση αποφάσεως	1	7	15
Αναθεώρηση αποφάσεως	–	1	–
Σύνολο	20	23	28
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	644	238	384

¹ Εκ των οποίων 28 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και 295 αγωγές εκτελωνιστών.

² Εκ των οποίων 2 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και 2 αγωγές εκτελωνιστών.

³ Εκ των οποίων 71 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων.

Πίνακας 4: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1997, 1998 και 1999)

Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	1997	1998	1999
Άρθρο 63 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94		1	18
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ) ¹	127	104	215
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	9	2	14
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	327	13	17
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	1	3	1
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	464	123	265
Άρθρο 33 της Συνθήκης ΑΧ	6	12	5
Άρθρο 35 της Συνθήκης ΑΧ	–	–	1
Άρθρο 40 της Συνθήκης ΑΧ	–	–	1
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	6	12	7
Άρθρο 151 της Συνθήκης ΕΑ	–	1	1
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	–	1	1
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	154	79	83
Σύνολο	624	215	356
Άρθρο 84 του Κανονισμού Διαδικασίας	1	7	15
Άρθρο 92 του Κανονισμού Διαδικασίας	13	9	6
Άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας	6	6	7
Άρθρο 125 του Κανονισμού Διαδικασίας	–	1	–
Άρθρο 129 του Κανονισμού Διαδικασίας	–	–	–
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	20	23	28
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	644	8	384

1

Κατόπιν της επαναριθμήσεως των άρθρων με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, από 1ης Μαΐου 1999, η μέθοδος παραπομπής στα άρθρα των Συνθηκών άλλαξε σημαντικά. Σχετικό ενημερωτικό σημείωμα περιέχεται στη σελίδα της παρούσας εκθέσεως πεπραγμένων.

Πίνακας 5: Αντικείμενο (1997, 1998 και 1999)¹

Αντικείμενο	1997	1998	1999
Ανταγωνισμός	24	23	34
Γεωργία	55	19	42
Δίκαιο των επιχειρήσεων	3	3	2
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	17	7	10
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	–	2	2
Ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών	–	–	1
Εμπορική πολιτική	18	12	5
Εξωτερικές σχέσεις	3	5	1
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας	–	–	2
Έρευνα, πληροφόρηση, παιδεία, στατιστικές	1	–	1
Θεσμικό δίκαιο	306	10	19
Κοινωνική πολιτική	4	10	12
Κρατικές ενισχύσεις	28	16	100
Μεταφορές	1	3	2
Περιβάλλον και καταναλωτές	3	4	5
Περιφερειακή πολιτική	1	2	2
Πνευματική ιδιοκτησία	–	1	18
Προσχώρηση νέων κρατών	–	–	–
Ρήτρα διαιτησίας	–	2	–
Σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών	–	5	4
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	464	124	262
Ανταγωνισμός	–	8	–
Βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα	5	–	1
Κρατικές ενισχύσεις	1	3	6
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	6	11	7
Θεσμικό δίκαιο	–	1	1
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	–	1	1
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	154	79	86
Σύνολο	624	215	356

1

Στον παρόντα πίνακα, οι ειδικές διαδικασίες δεν λαμβάνονται υπόψη.

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 6: Περατωθείσες υποθέσεις κατά τα έτη 1997, 1998 και 1999

Φύση των διαδικασιών	1997		1998		1999	
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	87	(92) ¹	141	(199) ²	227	(544) ³
Πνευματική ιδιοκτησία	–	–	1	(1)	2	(2)
Υπαλληλικές	79	(81)	110	(120)	79	(88)
Ειδικές διαδικασίες	13	(13)	27	(29)	14	(25)
Σύνολο	179	(186)	279	(348)	322	(659)

¹ Εκ των οποίων 5 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.

² Εκ των οποίων 64 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.

³ Εκ των οποίων 102 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και 284 αγωγές εκτελωνιστών.

Πίνακας 7: Τρόπος περατώσεως της δίκης (1999)

Τρόπος περατώσεως της δίκης	Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	Πνευματική ιδιοκτησία	Υπαλληλικές	Ειδικές διαδικασίες	Σύνολο
<i>Αποφάσεις</i>					
Διαγραφή	1 (1)	- (-)	1 (1)		2 (2)
Απαράδεκτη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	4 (8)	- (-)	3 (3)		7 (11)
Αβάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	35 (55)	- (-)	24 (25)		59 (80)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	15 (19)	- (-)	9 (12)		24 (31)
Βάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	8 (8)	1 (1)	12 (17)		21 (26)
Κατάργηση της δίκης	- (-)	- (-)	- (-)		()
Σύνολο αποφάσεων	63 (91)	1 (1)	49 (58)	(-)	113 (150)
<i>Διατάξεις</i>					
Διαγραφή	127 (414)	- (-)	19 (19)	- (-)	146 (433)
Απαράδεκτη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	24 (26)	1 (1)	7 (7)	1 (1)	33 (35)
Κατάργηση της δίκης	9 (9)	- (-)	- (-)	- (-)	9 (9)
Βάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	- (-)	- (-)	- (-)	2 (13)	2 (13)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	- (-)	- (-)	- (-)	2 (2)	2 (2)
Αβάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	- (-)	- (-)	- (-)	9 (9)	9 (9)
Προδήλως αβάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	3 (3)	- (-)	4 (4)	- (-)	7 (7)
Απέκδυση αρμοδιότητας	1 (1)	- (-)	- (-)	- (-)	1 (1)
Αναρμοδιότητα	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)
Σύνολο διατάξεων	164 (453)	1 (1)	30 (30)	14 (25)	209 (509)
Σύνολο	227 (544)	2 (2)	79 (88)	14 (25)	322 (659)

Πίνακας 8: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1999)

Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	Αποφάσεις		Διατάξεις		Σύνολο	
Άρθρο 63 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94	1	(1)	1	(1)	2	(2)
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ)	36	(55)	52	(55)	88	(110)
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	5	(7)	5	(5)	10	(12)
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	4	(4)	103	(388)	107	(392)
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	-	(-)	2	(2)	2	(2)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	46	(67)	163	(451)	209	(518)
Άρθρο 151 της Συνθήκης ΕΑ	1	(1)	-	(-)	1	(1)
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	(1)	-	(-)	1	(1)
Άρθρο 33 της Συνθήκης ΑΧ	17	(24)	2	(3)	19	(27)
Άρθρο 35 της Συνθήκης ΑΧ	-	(-)	-	(-)	-	(-)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	17	(24)	2	(3)	19	(27)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	49	(58)	30	(30)	79	(88)
Άρθρο 84 του Κανονισμού Διαδικασίας	-	(-)	3	(14)	3	(14)
Άρθρο 92 του Κανονισμού Διαδικασίας	-	(-)	3	(3)	3	(3)
Άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας	-	(-)	8	(8)	8	(8)
Άρθρο 125 του Κανονισμού Διαδικασίας	-	(-)	-	(-)	-	(-)
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	-	(-)	14	(25)	14	(25)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	113	(150)	209	(509)	322	(659)

Πίνακας 9: Αντικείμενο (1999)¹

Αντικείμενο	Αποφάσεις		Διατάξεις		Σύνολο	
Ανταγωνισμός	16	(33)	9	(10)	25	(43)
Γεωργία	8	(10)	109	(119)	117	(129)
Δίκαιο των επιχειρήσεων	–	(–)	1	(2)	1	(2)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	–	(–)	4	(4)	4	(4)
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	–	(–)	1	(1)	1	(1)
Εμπορική πολιτική	4	(5)	2	(2)	6	(7)
Εξωτερικές σχέσεις	2	(2)	2	(2)	4	(4)
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	–	(–)	1	(1)	1	(1)
Θεσμικό δίκαιο	4	(4)	15	(290)	19	(294)
Κοινωνική πολιτική	2	(2)	5	(5)	7	(7)
Κρατικές ενισχύσεις	7	(8)	7	(7)	14	(15)
Μεταφορές	–	(–)	1	(2)	1	(2)
Περιβάλλον και καταναλωτές	2	(2)	1	(1)	3	(3)
Πνευματική ιδιοκτησία	1	(1)	1	(1)	2	(2)
Ρήτρα διατησίας	–	(–)	1	(1)	1	(1)
Σύνδεση υπερποντίων χωρών και εδαφών	–	(–)	3	(3)	3	(3)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	46	(67)	163	(451)	209	(518)
Θεσμικό δίκαιο	1	(1)	–	(–)	1	(1)
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	(1)	–	(–)	1	(1)
Ανταγωνισμός	–	(–)	1	(2)	1	(2)
Βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα	11	(11)	–	(–)	11	(11)
Κρατικές ενισχύσεις	6	(13)	1	(1)	7	(14)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	17	(24)	2	(3)	19	(27)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	49	(58)	30	(30)	79	(88)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	113	(150)	195	(484)	308	(634)

¹

Στον παρόντα πίνακα, οι ειδικές διαδικασίες δεν λαμβάνονται υπόψη.

Πίνακας 10: Δικάσας σχηματισμός (1999)

Δικάσας σχηματισμός	Σύνολο
Πρόεδρος	1
Τριμελή τμήματα	488
Πενταμελή τμήματα	160
Μονομελή τμήματα	3
Υποθέσεις μη ανατεθείσες σε τμήμα	7
Σύνολο	659

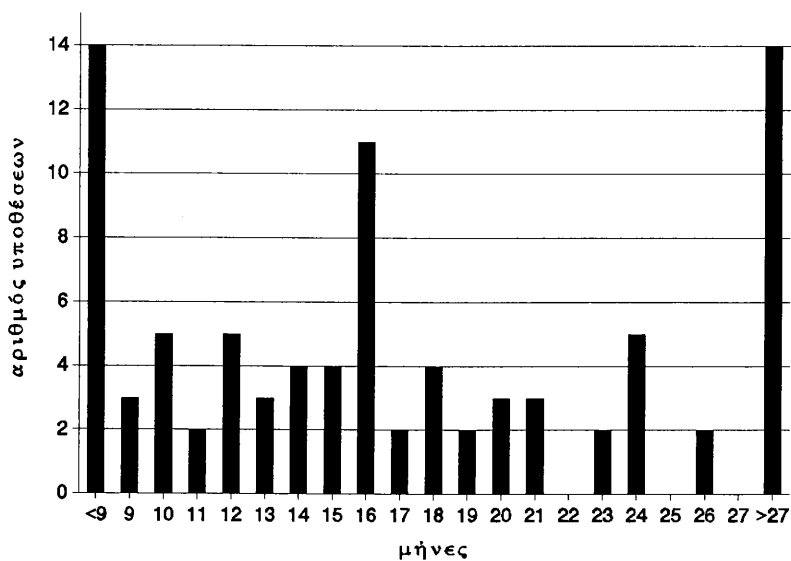
Πίνακας 11: Διάρκεια των διαδικασιών (1999)¹
(αποφάσεις και διατάξεις)

	Αποφάσεις/Διατάξεις
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	12,6
Πνευματική ιδιοκτησία	8,6
Υπαλληλικές	17,0

¹

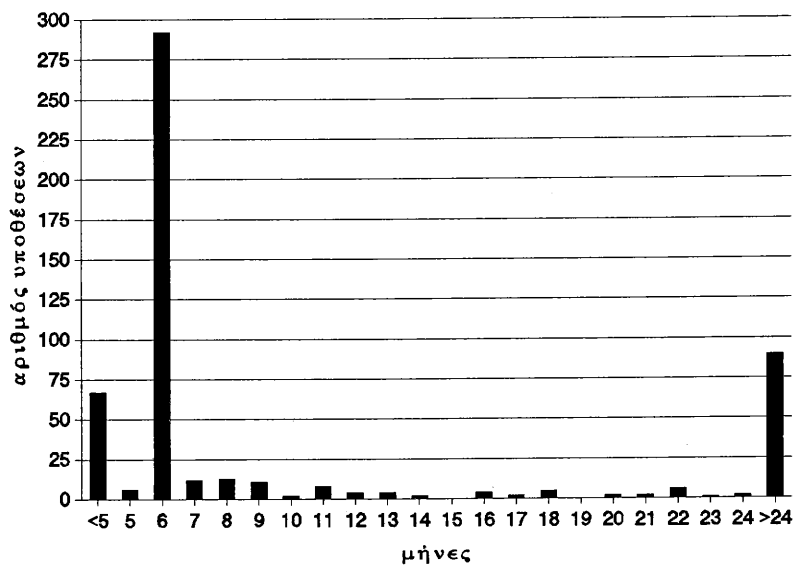
Στον παρόντα πίνακα, η διάρκεια εκφράζεται σε μήνες και δέκατα του μήνα.

Διάγραμμα Ι: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων σε υπαλληλικές υποθέσεις (1999)

Υποθέσεις/ Μήνες	<9	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	>27
Υπαλληλικές	14	3	5	2	5	3	4	4	11	2	4	2	3	3	0	2	5	0	2	0	14

Διάγραμμα Π: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων στις λοιπές υποθέσεις (1999)

Υποθέσεις/ Μήνες	< 5	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	> 24
Λοιπές υποθέσεις	67	6	292	12	13	11	2	8	4	4	2	0	4	2	5	0	2	2	6	1	2	90

Εκκρεμείς υποθέσεις

Πίνακας 12: Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους

Φύση των διαδικασιών	1997		1998		1999	
Λοιπές προσφυγές	425	(892) ¹	400	(829) ²	471	(538) ³
Πνευματική ιδιοκτησία	–	(–)	1	(1)	17	(17)
Υπαλληλικές	205	(214)	163	(173)	167	(169)
Ειδικές διαδικασίες	10	(11)	5	(5)	8	(8)
Σύνολο	640	(1 117)	569	(1 007)	663	(732)

¹ Εκ των οποίων 252 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και 295 αγωγές εκτελωνιστών.

² Εκ των οποίων 190 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και 297 αγωγές εκτελωνιστών.

³ Εκ των οποίων 88 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων, 13 αγωγές εκτελωνιστών και 71 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων.

Πίνακας 13: Νομική βάση των προσφυγών, αγωγών ή αιτήσεων στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους

Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	1997		1998		1999	
Άρθρο 63 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94	-	(-)	-	(-)	17	(17)
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ)	274	(294)	256	(279)	360	(383)
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	18	(18)	12	(12)	14	(14)
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	113	(549)	100	(498)	80	(123)
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	4	(5)	3	(3)	1	(2)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	409	(866)	371	(792)	472	(539)
Άρθρο 33 της Συνθήκης ΑΧ	16	(26)	29	(36)	14	(14)
Άρθρο 35 της Συνθήκης ΑΧ	1	(1)	-	(-)	1	(1)
Άρθρο 40 της Συνθήκης ΑΧ	-	(-)	-	(-)	1	(1)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	17	(27)	29	(36)	16	(16)
Άρθρο 146 της Συνθήκης ΕΑ	-	-	-	-	-	(-)
Άρθρο 151 της Συνθήκης ΕΑ	-	(-)	1	(1)	1	(1)
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	-	(-)	1	(1)	1	(1)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	204	(213)	163	(173)	166	(168)
Άρθρο 84 του Κανονισμού Διαδικασίας	-	(-)	1	(1)	2	(2)
Άρθρο 92 του Κανονισμού Διαδικασίας	8	(9)	2	(2)	5	(5)
Άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας	2	(2)	2	(2)	1	(1)
Άρθρο 125 του Κανονισμού Διαδικασίας	-	(-)	-	(-)	-	(-)
Άρθρο 129 του Κανονισμού Διαδικασίας	-	(-)	-	(-)	-	(-)
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	10	(11)	5	(5)	8	(8)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	640	(1 117)	569	(1 007)	663	(732)

Πίνακας 14: Αντικείμενο των υποθέσεων στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους

Αντικείμενο	1997		1998		1999	
Ανταγωνισμός	125	(132)	111	(114)	101	(104)
Γεωργία	127	(298)	107	(231)	100	(144)
Δίκαιο των επιχειρήσεων	2	(2)	4	(4)	4	(4)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	20	(20)	20	(20)	26	(26)
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	-	(-)	-	(-)	1	(1)
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	-	(-)	-	(-)	1	(1)
Εμπορική πολιτική	26	(28)	27	(27)	25	(25)
Εξωτερικές σχέσεις	7	(7)	10	(10)	7	(7)
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας	-	(-)	-	(-)	2	(2)
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1	(1)	1	(1)	1	(1)
Θεσμικό δίκαιο	33	(308)	33	(309)	33	(34)
Κοινωνική πολιτική	8	(8)	10	(10)	15	(15)
Κρατικές ενισχύσεις	46	(47)	28	(46)	114	(131)
Μεταφορές	1	(1)	3	(3)	3	(3)
Οικονομική και κοινωνική συνοχή	1	(1)	-	(-)	-	(-)
Οικονομική και νομισματική πολιτική	1	(1)	-	(-)	-	(-)
Περιβάλλον και καταναλωτές	5	(5)	6	(6)	8	(8)
Περιφερειακή πολιτική	1	(1)	3	(3)	4	(5)
Πνευματική ιδιοκτησία	-	(-)	1	(1)	17	(17)
Προσχώρηση νέων κρατών	-	-	-	-	-	(-)
Ρήτρα διαιτησίας	5	(6)	3	(3)	1	(2)
Σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών	-	(-)	5	(5)	6	(6)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	409	(866)	372	(793)	469	(536)
Ανταγωνισμός	1	(1)	7	(7)	6	(6)
Βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα	1	(11)	11	(11)	1	(1)
Κρατικές ενισχύσεις	15	(15)	10	(17)	9	(9)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	17	(27)	28	(35)	16	(16)
Εφοδιασμός	-	(-)	-	(-)	-	(-)
Θεσμικό δίκαιο	-	(-)	1	(1)	1	(1)
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	-	(-)	1	(1)	1	(1)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	204	(213)	163	(173)	169	(171)
Σύνολο	630	(1 106)	564	(1 002)	655	(724)

Διάφορα

Πίνακας 15: Γενική εξέλιξη

Έτος	Εισαχθείσες υποθέσεις ¹	Υποθέσεις που εκκρεμούσαν στις 31 Δεκεμβρίου	Περατωθείσες υποθέσεις	Εκδοθείσες αποφάσεις ²	Αριθμός αποφάσεων κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση ³
1989	169	164 (168)	1 (1)	– –	– –
1990	59	123 (145)	79 (82)	59 (61)	16 (46)
1991	95	152 (173)	64 (67)	41 (43)	13 (62)
1992	123	152 (171)	104 (125)	60 (77)	24 (86)
1993	596	638 (661)	95 (106)	47 (54)	16 (66)
1994	409	432 (628)	412 (442)	60 (70)	12 (105)
1995	253	427 (616)	197 (265)	98 (128)	47 (142)
1996	229	476 (659)	172 (186)	107 (118)	27 (133)
1997	644	640 (1 117)	179 (186)	95 (99)	35 (139)
1998	238	569 (1 007)	279 (348)	130 (151)	67 (214)
1999	384	663 (732)	322 (659)	115 (150)	60 ⁴ (177)
Σύνολο	3 199		1 904 (2 467)	812 (951)	317 (1 170)

¹ Συμπεριλαμβανομένων των ειδικών διαδικασιών.

² Οι εντός παρενθέσεως αριθμοί αντιπροσωπεύουν τον αριθμό των υποθέσεων που περατώθηκαν με την έκδοση αποφάσεως.

³ Οι εντός παρενθέσεως πλάγιοι αριθμοί αντιπροσωπεύουν το σύνολο των δυναμένων να προσβληθούν αποφάσεων και διατάξεων (απαραδέκτου, περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, περί καταργήσεως της δίκης, περί απορρίψεως αιτήσεως παρεμβάσεως) για τις οποίες η προθεσμία ασκήσεως αναίρεσεως έληξε ή κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση.

⁴ Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνεται η αίτηση αναίρεσεως κατά της διατάξεως περί διεξαγωγής αποδείξεων της 14ης Σεπτεμβρίου 1999 στην υπόθεση T-145/98. Η εν λόγω αίτηση αναίρεσεως κρίθηκε απαράδεκτη από το Δικαστήριο, καθόσον κατά της προσβληθείσας διατάξεως δεν χωρούσε αναίρεση.

Πίνακας 16:

Έκβαση των αιτήσεων αναιρέσεως από την 1η Ιανουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1999 (αποφάσεις και διατάξεις)

	Αβάσιμο	Αίτηση αναιρέσεως προδήλως αβάσιμη	Αίτηση αναιρέσεως προδήλως απαράδεκτη	Αίτηση αναιρέσεως προδήλως απαράδεκτη και αβάσιμη	Αναίρεση με αναπομπή	Αναίρεση χωρίς αναπομπή	Μερική αναίρεση με αναπομπή	Μερική αναιρέση χωρίς αναπομπή	Διαγραφή	Σύνολο
Ανταγωνισμός	10			2	1	1		1	2	17
Γεωργία	3	1		1		2		1		8
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων				2						2
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων				1						1
Εφοδιασμός	1									1
Θεσμικό δίκαιο		2	2	2						6
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεων των υπαλλήλων	7	2	1	4		1				15
Κοινωνική πολιτική				3	1				1	5
Κρατικές ενισχύσεις		1								1
Σύνδεση υπερποντίων χωρών και εδαφών	1									1
Σύνολο	22	6	3	15	2	4	-	2	3	57

Κεφάλαιο V

Γενικές πληροφορίες

A — Πληροφοριακό σημείωμα σχετικά με τον τρόπο παραπομπής στα άρθρα των Συνθηκών στα κείμενα του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου

Κατόπιν, ιδίως, της επαναριθμήσεως, με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, των άρθρων της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ), το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο εφαρμόζουν, από 1ης Μαΐου 1999, νέα μέθοδο παραπομπής στα άρθρα των Συνθηκών ΕΕ, ΕΚ, ΕΚΑΧ και Ευρατόμ.

Κύριος σκοπός της νέας αυτής μεθόδου είναι η αποφυγή κάθε κινδύνου συγχύσεως μεταξύ του κειμένου ενός άρθρου όπως αυτό ίσχυε πριν από την 1η Μαΐου 1999 και του κειμένου που ισχύει από την ημερομηνία αυτή και εντεύθεν. Οι γενικοί κανόνες της μεθόδου αυτής εκτίθενται κατωτέρω:

- Σε περίπτωση παραπομπής σε άρθρο Συνθήκης όπως αυτό ισχύει από 1ης Μαΐου 1999, ο αριθμός του άρθρου ακολουθείται από δύο γράμματα που υποδηλώνουν τη Συνθήκη για την οποία πρόκειται:

ΕΕ για τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚ για τη Συνθήκη ΕΚ
ΑΧ για τη Συνθήκη ΕΚΑΧ
ΕΑ για τη Συνθήκη Ευρατόμ.

Έτσι, η παραπομπή «άρθρο 234 ΕΚ» αναφέρεται στο άρθρο της Συνθήκης αυτής όπως αυτό ισχύει από 1ης Μαΐου 1999.

- Αντιθέτως, σε περίπτωση παραπομπής σε άρθρο Συνθήκης όπως αυτό ίσχυε πριν από την 1η Μαΐου 1999, ο αριθμός του άρθρου ακολουθείται, αναλόγως της περιπτώσεως, από την ένδειξη «της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση», «της Συνθήκης ΕΚ (ή ΕΟΚ)», «της Συνθήκης ΕΚΑΧ» ή «της Συνθήκης ΕΚΑΕ».

Έτσι, η παραπομπή «άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ» αναφέρεται στο άρθρο 85 της Συνθήκης αυτής όπως αυτό ίσχυε πριν από την 1η Μαΐου 1999.

- Εξάλλου, για τη Συνθήκη ΕΚ και τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, πάντοτε σε περίπτωση παραπομπής σε άρθρο όπως αυτό ίσχυε πριν από την 1η Μαΐου 1999, η πρώτη παραπομπή ενός κειμένου στο άρθρο ακολουθείται από αναφορά, εντός παρενθέσεως, στην αντίστοιχη διάταξη της ίδιας Συνθήκης όπως αυτή ισχύει από 1ης Μαΐου 1999, διατυπωμένη ως ακολούθως:
 - «*άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81 ΕΚ)*», όταν το άρθρο αυτό δεν έχει τροποποιηθεί με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ·
 - «*άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης άρθρο 42 ΕΚ)*», όταν το άρθρο έχει τροποποιηθεί με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ·
 - «*άρθρο 53 της Συνθήκης ΕΚ (που καταργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ)*», όταν το άρθρο έχει καταργηθεί με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.
- Κατά παρέκκλιση από τον τελευταίο αυτόν κανόνα, η πρώτη παραπομπή στα (παλαιά) άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ, τα οποία αντικαταστάθηκαν συλλήβδην με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, ακολουθείται, εντός παρενθέσεως, από την ακόλουθη ένδειξη: «*(τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ)*».

Π.χ.:

- «*άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ)*».

Το αυτό ισχύει για τα άρθρα Ι έως Ι.11 και Κ έως Κ.9 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Π.χ.:

- «*άρθρο Ι.2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (τα άρθρα Ι έως Ι.11 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 11 ΕΕ έως 28 ΕΕ)*».

- «άρθρο Κ2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (τα άρθρα Κ έως Κ9 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 29 ΕΕ έως 42 ΕΕ)».

B — Εκδόσεις και βάσεις δεδομένων

Κείμενα των αποφάσεων και προτάσεων

1. Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου

Η Συλλογή της Νομολογίας, που δημοσιεύεται στις επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων, είναι η μόνη αυθεντική πηγή για την παράθεση της νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου.

Στο τελευταίο τεύχος της Συλλογής κάθε έτους περιλαμβάνονται χρονολογικός πίνακας των δημοσιευθεισών κατά το έτος αυτό αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και διατάξεων, πίνακας των υποθέσεων κατ' αριθμητική σειρά, αλφαβητικό ευρετήριο των διαδίκων, πίνακας των άρθρων στα οποία γίνεται παραπομπή, αλφαβητικό θεματικό ευρετήριο καθώς και, από το 1991, ένας νέος συστηματικός πίνακας ο οποίος περιλαμβάνει τις περιλήψεις των δημοσιευθεισών αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και διατάξεων, συνοδευόμενες από τις αντίστοιχες σειρές λέξεων-κλειδιών.

*Στα κράτη μέλη, καθώς και σε ορισμένες τρίτες χώρες, η Συλλογή διατίθεται στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως (τιμή της Συλλογής των ετών 1995, 1996, 1997, 1998 και 1999: 170 ευρώ πλέον ΦΠΑ). Όσον αφορά τις άλλες χώρες, οι παραγγελίες πρέπει να απευθύνονται στα αναφερόμενα σημεία πωλήσεως. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην υπηρεσία: *Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L-2925 Luxembourg*.*

2. Συλλογή Κοινοτικής Νομολογίας — Υπαλληλικές υποθέσεις

Από το 1994, η Συλλογή Κοινοτικής Νομολογίας — Υπαλληλικές Υποθέσεις περιλαμβάνει όλες τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου επί υπαλληλικών υποθέσεων στη γλώσσα διαδικασίας καθώς και περιλήψεις των αποφάσεων στην επίσημη γλώσσα της επιλογής του συνδρομητή.

Περιλαμβάνει επίσης τις περιλήψεις των αποφάσεων του Δικαστηρίου επί αιτήσεων αναιρέσεως σε υπαλληλικές υποθέσεις, το πλήρες κείμενο των οποίων πάντως εξακολουθεί να δημοσιεύεται στη γενική Συλλογή. Η χρήση της Συλλογής — Υπαλληλικές Υποθέσεις διευκολύνεται με πίνακες επίσης συντεταγμένους σε όλες τις γλώσσες.

Στα κράτη μέλη, καθώς και σε ορισμένες τρίτες χώρες, η Συλλογή διατίθεται στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως (τιμή: 70 ευρώ πλέον ΦΠΑ). Όσον αφορά τις άλλες χώρες, οι παραγγελίες πρέπει να απευθύνονται στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Office des publications officielles des Communautés européennes, L-2985 Luxembourg. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην υπηρεσία: Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L-2925 Luxembourg.

Η τιμή της συνδρομής στις δύο αυτές εκδόσεις είναι 205 ευρώ πλέον ΦΠΑ. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην υπηρεσία: Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L-2925 Luxembourg.

3. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου και οι προτάσεις των γενικών εισαγγελέων

Τα κείμενα αυτά, σε μορφή offset, μπορούν να παραγγελθούν εγγράφως, με διευκρίνιση της ζητούμενης γλώσσας, στην υπηρεσία: Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L-2925 Luxembourg, εφόσον υπάρχουν ακόμη αντίτυπα και έναντι πληρωμής, για κάθε κείμενο, κατ' αποκοπήν ποσού 600 βελγικών φράγκων πλέον ΦΠΑ, το οποίο υπόκειται σε αναπροσαρμογή. Η αίτηση δεν λαμβάνεται πλέον υπόψη μετά την κυκλοφορία του τεύχους της Συλλογής που περιέχει το ζητούμενο κείμενο αποφάσεως ή προτάσεων.

Οι ενδιαφερόμενοι που είναι ήδη συνδρομητές της Συλλογής της Νομολογίας μπορούν να εγγραφούν, έναντι ορισμένου τιμήματος, συνδρομητές και των κειμένων offset, σε μία ή περισσότερες επίσημες γλώσσες της Κοινότητας, των αποφάσεων και διατάξεων

που περιλαμβάνονται στη Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, με εξαίρεση τα κείμενα που περιέχονται μόνο στη Συλλογή – Υπαλληλικές Υποθέσεις. Η ετήσια συνδρομή για τα κείμενα αυτά έχει οριστεί προς το παρόν σε 13 200 βελγικά φράγκα πλέον ΦΠΑ.

Σημειώνεται ότι μπορείτε να συμβουλευέσθε γρήγορα και δωρεάν τις πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου: www.curia.eu.int (βλ. επίσης κατωτέρω σημείο 2, στοιχείο α, υπό τον τίτλο «Νομολογία»). Οι αποφάσεις δημοσιεύονται στο Internet, στις ένδεκα επίσημες γλώσσες, στις 15:00 της ημέρας της δημοσίευσής τους. Οι προτάσεις των γενικών εισαγγελέων επίσης δημοσιεύονται στη σελίδα αυτή, στη γλώσσα του γενικού εισαγγελέα καθώς και, σε μια πρώτη φάση, στη γλώσσα διαδικασίας.

Άλλες εκδόσεις

1. Κείμενα της Γραμματείας του Δικαστηρίου

- α) Συλλογή κειμένων σχετικών με την οργάνωση, τις αρμοδιότητες και τη διαδικασία του Δικαστηρίου

Η επίτομη αυτή έκδοση συγκεντρώνει τις διατάξεις που αφορούν το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο και που είναι διάσπαρτες στις Συνθήκες, στο παράγωγο δίκαιο, καθώς και σε διάφορες συμβάσεις. Προς διευκόλυνση των χρηστών, περιέχει ευρετήριο.

Η έκδοση αυτή διατίθεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες. Η νέα έκδοση, που βρίσκεται στο στάδιο της προετοιμασίας, μπορεί να ζητηθεί από τις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως.

β) Πίνακας των συνεδριάσεων του Δικαστηρίου

Ο πίνακας συνεδριάσεων καταρτίζεται κάθε εβδομάδα. Υπόκειται σε τροποποίηση και επομένως έχει πληροφοριακό απλώς χαρακτήρα.

Ο πίνακας αυτός παρέχεται, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, από την υπηρεσία Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L-2925 Luxembourg.

2. Εκδόσεις του Τμήματος Τύπου και Πληροφοριών του Δικαστηρίου

α) Δραστηριότητες του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Το Δελτίο Δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου είναι εβδομαδιαίο ενημερωτικό έντυπο, διανεμόμενο σε συνδρομητές, σχετικό με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου. Περιέχει, σε σχέση με τη διαρρεύσασα εβδομάδα, σύνοψη των εκδοθεισών αποφάσεων, των προτάσεων των γενικών εισαγγελέων και των εισαχθεισών υποθέσεων. Στο έντυπο γίνεται επίσης μνεία των σημαντικότερων γεγονότων της ζωής του θεσμικού οργάνου.

Το τελευταίο δελτίο του έτους περιλαμβάνει πάντοτε αναλυτικό πίνακα των εκδοθεισών κατά τη διάρκεια του έτους αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και διατάξεων του Δικαστηρίου και αποφάσεων και διατάξεων του Πρωτοδικείου, καθώς και στατιστικά στοιχεία.

Οι Δραστηριότητες δημοσιεύονται επίσης κάθε εβδομάδα στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου.

β) Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων

Δημοσίευμα το οποίο εκθέτει με συντομία τις εργασίες του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου τόσο στον τομέα της νομολογίας όσο και στον

τομέα των δραστηριοτήτων που ασκούνται παραλλήλως των κυρίων δραστηριοτήτων των οργάνων αυτών (συναντήσεις και ενημερωτικές επισκέψεις δικαστικών λειτουργών εθνικών δικαστηρίων, επισκέψεις, ημερίδες μελετών κ.λπ.). Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει πολλά στατιστικά στοιχεία.

γ) Εβδομαδιαίο πρόγραμμα

Πολύγλωσσο εβδομαδιαίο πρόγραμμα των δικαιοδοτικών δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, όπου αναγγέλλονται οι προφορικές διαδικασίες, οι αναπτύξεις προτάσεων και οι δημοσιεύσεις αποφάσεων που πρόκειται να πραγματοποιηθούν κατά τη συγκεκριμένη εβδομάδα. Περιέχει επίσης σύντομη επισκόπηση της επόμενης εβδομάδας. Για κάθε υπόθεση υπάρχει συνοπτική περιγραφή του αντικειμένου της. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα δημοσιεύεται κάθε Πέμπτη, μεταξύ άλλων και στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου.

Οι αιτήσεις σχετικά με τα ανωτέρω έντυπα, τα οποία διατίθενται δωρεάν σε όλες τις επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων, πρέπει να απευθύνονται γραπτώς στο Τμήμα Τύπου και Πληροφοριών του Δικαστηρίου, Cour de justice des Communautés européennes, Division de la Presse et de l'Information, L-2925 Luxembourg, με διευκρίνιση της ζητούμενης γλώσσας.

δ) Σελίδα Internet του Δικαστηρίου

Η σελίδα αυτή, στη διεύθυνση: **www.curia.eu.int** επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση σε διάφορες πληροφορίες και έγγραφα σχετικά με το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο. Ως επί το πλείστον, τα έγγραφα αυτά διατίθενται στις ένδεκα επίσημες γλώσσες. Στον κατωτέρω πίνακα εμφανίζεται το περιεχόμενο της σελίδας αυτής όπως έχει σήμερα.

Επισημαίνεται ειδικότερα το κεφάλαιο «Νομολογία» που επιτρέπει, από τον Ιούνιο του 1997, την ταχεία και δωρεάν πρόσβαση σε όλες τις πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου. Οι αποφάσεις δημοσιεύονται, στις ένδεκα επίσημες γλώσσες, στις 15:00 της

ημέρας της δημοσιεύσεώς τους. Οι προτάσεις των γενικών εισαγγελέων επίσης δημοσιεύονται στη σελίδα αυτή, στη γλώσσα του γενικού εισαγγελέα καθώς και, σε μια πρώτη φάση, στη γλώσσα διαδικασίας.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
(Δικαστήριο και Πρωτοδικείο)

Παρουσίαση

Έρευνα και τεκμηρίωση

Τμήμα Τύπου και Πληροφοριών

Βιβλιοθήκη

Νομολογία

Κείμενα σχετικά με
το όργανο

3. Εκδόσεις της Διευθύνσεως Βιβλιοθήκης, Έρευνας και Τεκμηριώσεως του Δικαστηρίου

3.1. Βιβλιοθήκη

α) Τρέχουσα βιβλιογραφία

Διμηνιαία βιβλιογραφία που περιέχει συστηματική καταγραφή όλων των εντύπων (αυτοτελών δημοσιευμάτων και άρθρων) που παραλήφθηκαν ή αποδελιτώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς. Η βιβλιογραφία χωρίζεται σε δύο μέρη:

- μέρος Α: νομικά δημοσιεύματα σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση·
- μέρος Β: γενική θεωρία του δικαίου, διεθνές δίκαιο, συγκριτικό δίκαιο, εθνικά δίκαια.

Οι αιτήσεις σχετικά με τις εκδόσεις αυτές πρέπει να απευθύνονται στο Τμήμα Βιβλιοθήκης: division «bibliothèque» de la Cour de justice, L-2925 Luxembourg.

β) Νομική βιβλιογραφία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσεως

Ετήσια έκδοση που αναφέρεται στις μονογραφίες που αγοράστηκαν και στα περιοδικά που αποδελιτώθηκαν κατά το έτος αναφοράς και αφορούν τον τομέα του κοινοτικού δικαίου. Από το έτος 1990 και μετά, η βιβλιογραφία αποτελεί πλέον επίσημη έκδοση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η βιβλιογραφία αυτή περιέχει περισσότερα από 6 000 βιβλιογραφικά λήμματα, η δε χρήση της διευκολύνεται με θεματικούς πίνακες και αλφαβητικό ευρετήριο των συγγραφέων.

Η ετήσια βιβλιογραφία πωλείται, στην τιμή των 42 ευρώ πλέον ΦΠΑ, στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως.

3.2. Έρευνα και Τεκμηρίωση

α) Ευρετήριο Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκδίδει το *Ευρετήριο Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου*, το οποίο παρουσιάζει κατά τρόπο συστηματικό τη νομολογία του καθώς και επιλογή αποφάσεων των δικαστηρίων των κρατών μελών.

Το Ευρετήριο περιλαμβάνει δύο σειρές που διατίθενται χωριστά και αφορούν τους ακόλουθους τομείς:

Σειρά Α: νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου, πλην της νομολογίας επί υπαλληλικών υποθέσεων και της νομολογίας που αφορά τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Σειρά D: νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των δικαστηρίων των κρατών μελών που αφορά τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Η Σειρά Α καλύπτει τη νομολογία από το 1977 και μετά. Μια βιβλιοδετημένη έκδοση, καλύπτουσα την περίοδο 1977-1990, θα αντικαταστήσει τις διάφορες εκδόσεις που έχουν διανεμηθεί, υπό μορφή κινητών φύλλων, από το 1983. Η γαλλική και η γερμανική έκδοση είναι ήδη έτοιμες και ετοιμάζονται οι εκδόσεις στην αγγλική, τη δανική, την ιταλική και την ολλανδική γλώσσα.

Τιμή: 100 ευρώ πλέον ΦΠΑ

Στο μέλλον, η Σειρά Α θα εκδίδεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Κοινότητας ανά πενταετία. Η πρώτη έκδοση θα καλύπτει την περίοδο

1991-1995. Για την ενημέρωσή της θα κυκλοφορούν κατ' έτος προσθήκες, σε πρώτη όμως φάση μόνο στη γαλλική γλώσσα.

Η Σειρά D, η οποία κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1981 και υπάρχει σήμερα μετά την έκδοση της πέμπτης ενημερώσεως (Φεβρουάριος 1993) στην αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική, τη δανική, την ιταλική και την ολλανδική γλώσσα, καλύπτει τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από το 1976 έως το 1991 και τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών μελών από το 1973 έως το 1990.

Τιμή: 40 ευρώ πλέον ΦΠΑ

β) Index A-Z

Μηχανογραφημένη έκδοση που περιέχει πίνακα κατ' αύξοντα αριθμό όλων των υποθέσεων που έχουν εισαχθεί ενώπιον του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου από το 1954, αλφαβητικό ευρετήριο διαδίκων, καθώς και κατάλογο των εθνικών δικαστηρίων που έχουν υποβάλει στο Δικαστήριο αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Η έκδοση Index A-Z παραπέμπει στη δημοσίευση της σχετικής αποφάσεως, γνωμοδοτήσεως ή διατάξεως στη Συλλογή της Νομολογίας.

Η έκδοση αυτή υπάρχει στη γαλλική και την αγγλική γλώσσα και ενημερώνεται κατ' έτος. Τιμή: 25 ευρώ πλέον ΦΠΑ

γ) Notes – Références des notes de doctrine aux arrêts de la Cour

Στην έκδοση αυτή καταγράφονται, με τις σχετικές παραπομπές, όλες οι επιστημονικές εργασίες και άρθρα που αφορούν τις αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου.

Ενημερώνεται κατ' έτος. Τιμή: 15 ευρώ πλέον ΦΠΑ

δ) Συμβάσεις των Βρυξελλών και του Λουγκάνο – Πολύγλωσση έκδοση

Συλλογή των κειμένων των Συμβάσεων των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, και του Λουγκάνο, της 16ης Σεπτεμβρίου 1988, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, με τις συναφείς πράξεις προσχωρήσεως, πρωτόκολλα και δηλώσεις, σε όλες τις γλώσσες στις οποίες τα κείμενα είναι αυθεντικά.

Η έκδοση αυτή, η οποία συνοδεύεται από εισαγωγικά κείμενα στα αγγλικά και τα γαλλικά, δημοσιεύθηκε το 1997 και θα ενημερώνεται περιοδικώς.

Τιμή: 30 ευρώ πλέον ΦΠΑ

Οι ανωτέρω εκδόσεις μπορούν να παραγγελθούν στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως.

Εκτός από τις εκδόσεις που διατίθενται και στο εμπόριο, η υπηρεσία «Έρευνα και Τεκμηρίωση» εκπονεί διάφορα βοηθήματα για εσωτερική χρήση, μεταξύ των οποίων επισημαίνονται τα εξής:

α) Bulletin périodique de jurisprudence [περιοδικό δελτίο νομολογίας]

Συγκεντρώνει, αρχικά ανά τρίμηνο και κατόπιν σε εξαμηνιαία και ετήσια βάση, όλες τις περιλήψεις των αποφάσεων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου που πρόκειται να δημοσιευθούν, στη συνέχεια, στη Συλλογή της Νομολογίας. Η οργάνωσή του ακολουθεί θεματικό διάγραμμα, ανάλογο του *Ευρετηρίου Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου*, Σειρά Α. Το δελτίο αυτό διατίθεται στη γαλλική γλώσσα.

β) Jurisprudence en matière de fonction publique communautaire [Νομολογία επί θεμάτων κοινοτικού υπαλληλικού δικαίου] (Ιανουάριος 1988-Δεκέμβριος 1998)

Έκδοση στη γαλλική γλώσσα, η οποία συγκεντρώνει, ακολουθώντας θεματικό διάγραμμα, τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου επί υπαλληλικών διαφορών.

γ) Εσωτερικές βάσεις δεδομένων

Το Δικαστήριο έχει συστήσει τράπεζες μηχανογραφημένων δεδομένων που αφορούν τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών μελών επί θεμάτων κοινοτικού δικαίου καθώς και σχετικών με τις Συμβάσεις των Βρυξελλών, του Λουγκάνο και της Ρώμης. Είναι δυνατή η χρησιμοποίηση των βάσεων αυτών, για συγκεκριμένη έρευνα και η κοινοποίηση στον αιτούντα, στη γαλλική γλώσσα, των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Για περαιτέρω πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεσθε στη Διεύθυνση «Βιβλιοθήκη, Έρευνα και Τεκμηρίωση»: Direction «Bibliothèque, recherche et documentation» de la Cour de justice, L-2925 Luxembourg.

CELEX

Το αυτοματοποιημένο σύστημα τεκμηριώσεως στο κοινοτικό δίκαιο CELEX (Communitatis Europaeae Lex), τη διαχείριση του οποίου έχει αναλάβει η Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το οποίο τροφοδοτείται από τα κοινοτικά όργανα, καλύπτει τη νομοθεσία, τη νομολογία, τις προπαρασκευαστικές πράξεις και τις κοινοβουλευτικές ερωτήσεις, καθώς και τα εθνικά μέτρα εφαρμογής των οδηγιών (διεύθυνση Internet: <http://europa.eu.int/celex>).

Όσον αφορά, ειδικότερα, τη νομολογία, το CELEX περιλαμβάνει το πλήρες κείμενο όλων των αποφάσεων και διατάξεων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου μαζί με τις περιλήψεις κάθε υποθέσεως. Περιλαμβάνει επίσης παραπομπές στις προτάσεις των γενικών εισαγγελέων, καθώς και, από το 1987 και μετά, τα πλήρη κείμενα των προτάσεων αυτών. Η νομολογία ενημερώνεται κάθε εβδομάδα.

Το σύστημα CELEX λειτουργεί στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

RAPID — OVIDE/EPISTEL

Η βάση δεχομένων RAPID, την οποία διαχειρίζεται η Υπηρεσία Εκπροσώπου Τύπου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και η βάση δεδομένων OVIDE/EPISTEL του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, περιέχουν, στη γαλλική γλώσσα, το δελτίο των *Δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (βλ. ανωτέρω).

Οι βάσεις δεδομένων CELEX και RAPID διανέμονται από την Eurobases, καθώς και από τα εξουσιοδοτημένα εθνικά δίκτυα διανομής πληροφοριών.

Τέλος, με ανάθεση έργου δημιουργήθηκε μια σειρά μέσων πληροφόρησης με χρήση άμεσης προσβάσεως σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων ή σε δίσκους ψηφιακής εγγραφής (CD-ROM).

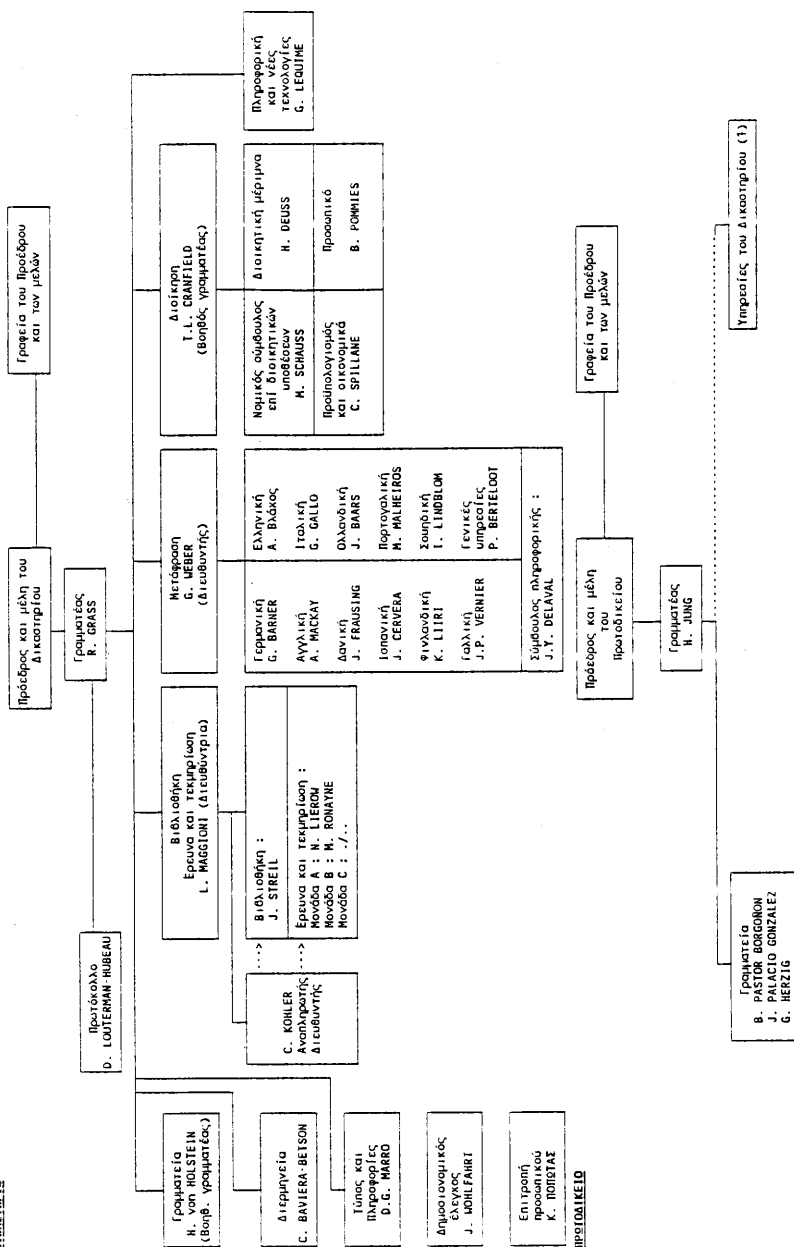
*Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην
Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων:
Office des publications officielles des Communautés européennes, 2,
rue Mercier, L-2985 Luxembourg.*

Γ — Η διοίκηση: συνοπτικό οργανόγραμμα

Δεκέμβριος 1999

ΣΥΜΒΟΥΛΙΚΟ ΟΡΓΑΝΩΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

(1) Σύμφωνα με άρθρο 45 του πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο Πρωτοδικείο για τη διασφάλιση της λειτουργίας του.

Τα στοιχεία του Δικαστηρίου είναι τα εξής:

COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES

L-2925 Luxembourg

Αριθ. Τηλεφώνου: (00352) 4303-1

Αριθ. Telex Γραμματείας: 2510 CURIA LU

Τηλεγραφική διεύθυνση: CURIA

Telefax Δικαστηρίου: Cour: (00352) 4303-2600

Telefax Τμήματος Τύπου και Πληροφοριών: (00352) 4303-2500

Telefax του Τμήματος Διοικητικής Μέριμνας – Γραφείο εκδόσεων:
(00352) 4303-2650

Το Δικαστήριο στο Internet: *www.curia.eu.int*

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

**Έκθεση πεπραγμένων 1999 — Σύνοψη των εργασιών του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των
Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2001 — 365 σ. — 17,6 x 25 cm

ISBN 92-829-0606-X

